

T.C.
BAŞBAKANLIK
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
DİN HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DİN HİZMETLERİ RAPORU (2011)

HİZMETE ÖZEL

ANKARA-2012

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	6
GİRİŞ	7

BİRİNCİ BÖLÜM

İRŞAT HİZMETLERİ

İRŞAT HİZMETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ	11
A- VAAZLAR	12
1) Ülke Genelinde Yapılan Vaazlar	13
2) Vaazların Ana Konularına Göre Dağılımı	13
3) Vaaz Edenlerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı	14
4) Vaaz Edenlerin Unvanları	14
5) Vaaz Edenlerin Eğitim Durumları	15
6) Hedef Kitle Bilgileri	16
7) Vaaz Tipi Bilgileri	16
8) Bölgelere Göre Verilen Vaaz Sayıları	17
B- HUTBELER	18
1) Ülke Genelinde Okunan Hutbelere Ait Veriler	18
2) Hutbe Konularıyla İlgili Veriler	19
3) Hutbe Hazırlayanlarla İlgili Veriler	26
4) Müftülüklerce Hazırlanan Hutbe Metinlerinde Belirlenen Eksiklikler	28
5) Hutbelerin Hazırlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Önemli Hususlar	28
C- KONFERANS, PANEL, SEMPOZYUM, SEMİNER VE RADYO-TV PROGRAMLARI	29
1) Faaliyetlerin Türü ile İlgili Veriler	29
2) Faaliyetlerin Konularıyla İlgili Veriler	30
3) Faaliyetleri Gerçekleştirenlerle İlgili Veriler	38
4) Faaliyetlerin Bölgelere Göre Dağılımı	39
D- VAAZ VE VAİZLİK SEMPOZYUMU	40
E- VAİZLER TOPLANTISI	43
F- YÜZYÜZE VAAZI YAYGINLAŞTIRMA ÇALIŞMASI	43
G- RAMAZAN AYI VAAZ VE İRŞAT HİZMETLERİ	44
H- İHTİDA İŞLEMLERİ	45
I- KUTLU DOĞUM HAFTASI ETKİNLİKLERİ	45
1) Yurtiçi Faaliyetler	45
2) Yurtdışı Faaliyetler	51
3) Basında Kutlu Doğum	54
4) Kutlu Doğum Haftası Anketi	55
5) Kutlu Doğum Haftası Etkinlikleri Hakkında Genel Değerlendirme ve Teklifler	56

İKİNCİ BÖLÜM

CAMİ HİZMETLERİ

CAMİ HİZMETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ	67
A- RAMAZAN AYI FAALİYETLERİ	67
1) Başkanlık Merkezi Faaliyetleri.....	67
2) İl ve İlçe Müftülükleri Tarafından Gerçekleştirilen Faaliyetler	67
B- CAMİLER VE DİN GÖREVLİLERİ HAFTASI	69
1) Camiler Haftası Hazırlık Faaliyetleri ve Yarışmalar.....	70
2) Camiler Haftası Açılış ve Diğer Programlar	70
C- CAMİ DERSLERİ	71
D- SABAH NAMAZI BULUŞMALARI VE HADİS OKUMALARI	71
E- CAMİLERDE KADINLARA AİT MEKÂNLARIN İYİLEŞTİRİLMESİ	71
F- CAMİLERİN BELEDİYELER TARAFINDAN ÜCRETSİZ OLARAK TEMİZLENMESİ	76
G- KUR'AN ZİYAFETİ PROGRAMLARI	79
H- DİNİ GÜN VE GECELERDE RADYO VE TV'LERDE YAYINLANAN MEVLİD VE KUR'ÂN-I KERİM PROGRAMLARI	79
1) Mevlit Kandili Programları	79
2) Regaib Kandili programları	79
3) Miraç Kandili programları.....	80
4) Berat Kandili programları	80
5) Kadir Gecesi programları.....	81
I- İHLÂS SURESİNİN TÜRKÇE, İNGİLİZCE, ALMANCA, FRANSIZCA VE RUSÇA TERCÜMELERİNİN CAMİLERE ASILMASI	82
İ- CAMİ ÇEVRESİNİ GÜZELLEŞTİRME YARIŞMASI	86
J- OLAĞANÜSTÜ HALLERE HAZIRLIK VE TOPLUM LİDERLERİNİ BİLİNÇLENDİRME	86
K- ELEKTRONİK CİHAZA YÜKLENECEK AYET VE HADİS MEALLERİ İLE CAMİ DIŞINDA TOPLUMUN BİLGİLENDİRİLMESİ PROJESİ	86

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AİLE VE DİNİ REHBERLİK HİZMETLERİ

AİLE VE DİNİ REHBERLİK HİZMETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ	91
A- AİLEYE YÖNELİK FAALİYETLER-AİLE İRŞAT VE REHBERLİK BÜROLARI	91
B- DİNİ REHBERLİK FAALİYETLERİ	97
C- FAALİYETLERDEN ÖRNEKLER	98
1) Hizmet İçi Eğitim Seminerleri.....	98
2) Aile İrşat ve Rehberlik Büroları Standardizasyon Çalışmaları	101
3) Projeler	102

4) Panel ve Çalıştaylar	104
5) Ziyaret ve Sunumlar	105
6) Davetler	105
7) Kurumlar Arası İşbirliği Çalışmaları	106

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL VE KÜLTÜREL İÇERİKLİ HİZMETLER

SOSYAL VE KÜLTÜREL İÇERİKLİ HİZMETLERE GENEL BİR BAKIŞ	109
A-VAKİT HESAPLAMA	109
1) Namaz Vakitleri	109
2) Kamerî Aybaşları	110
3) Kible Açılı ve Saatleri	114
4) İnternet Hizmetleri	114
5) Astronomik Gözlem Projesi, Ufuk Aydınlanma Vakitlerinin Gözlem Yoluyla Belirlenmesi	115
B- KURBAN HİZMETLERİ	115
1) Başkanlığımızca Yapılan Faaliyetler	116
2) İl ve İlçe Kurban Hizmetleri Komisyonlarınca Yapılan Faaliyetler	117
3) Vekâletle Kurban Kesim Organizasyonları	120
4) Türkiye Diyanet Vakfı ve Başkanlığımız Koordinesinde Gerçekleştirilen 2011 Yılı Vekâletle Kurban Kesim Organizasyonu	120
5) Basında Kurban Hizmetleri	121
C- MADDE BAĞIMLILIĞI İLE MÜCADELE ÇALIŞMALARI	123
D- 18 MART ŞEHİTLER GÜNÜNDE YAPILAN FAALİYETLER	123
1) Yurtiçinde Gerçekleştirilen Faaliyetler	123
2) Yurtdışında Gerçekleştirilen Faaliyetler	125
3) Basında 18 Mart Şehitler Günü	125
E- 19 EYLÜL GAZİLER GÜNÜ VESİLESİYLE YAPILAN FAALİYETLER	129
1) Yurtiçinde Gerçekleştirilen Faaliyetler	129
2) Yurtdışında Gerçekleştirilen Faaliyetler	129
F- MEVSİMLİK TARIM İŞÇİLERİNE SUNULAN DİN HİZMETLERİ	134
G- RAMAZAN AYI HİZMETLERİ	135
H- CEZAEVİ HİZMETLERİ	135
1) Cezaevi Hizmetleri Çalıştayları	135
2) Kadrolu Cezaevi Vaizleri	135
3) Görevlendirme ile Çalışan Cezaevi Görevlileri	136
4) Cezaevi Hizmetlerine Dair Değerlendirme	137
2011 YILI DİN HİZMETLERİNİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ	138

ÖNSÖZ

Ülkemizde Diyanet İşleri Başkanlığınca sunulmakta olan din hizmetlerini planlama, koordinasyon ve icrasını sağlamak görevi Din Hizmetleri Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Genel Müdürlüğümüz uhdesinde yürütülen din hizmetleri üç ana alana ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi toplumu din konusunda aydınlatma bağlamında sunulan **irşat hizmetleri**dir. İrşat hizmetleri, cami içinde vaaz ve hutbeler, cami dışında konferans, panel, sempozyum, radyo-tv konuşmaları vb. faaliyetlerle birlikte kutlu doğum haftası etkinlikleriyle icra edilmektedir.

İkinci hizmet alanını **ibadet hizmetleri** oluşturmaktadır. Bu hizmetin ana mekanı camilerdir. Camilerde başta Cuma ve bayram namazları olmak üzere, vakit namazları kıldırılmakta, özel gün ve gecelerde programlar uygulanmaktadır. İbadet hizmetlerinin zamanında, düzenli ve dini esaslara uygun olarak yürütülmesi Başkanlığımızın asli görevlerinin başında gelmektedir. Ayrıca söz konusu ibadetlerin mekanikleşmesinin, sıradanlaşmasının önüne geçecek faaliyetler, etkinlikler yapılması da üzerinde önemle durulan bir konudur.

Üçüncü hizmet alanını ise insanların hayatına eşlik etmek ve gerektiği zamanda onlara **manevi destek ve dini rehberlik** hizmetlerini sunmak oluşturmaktadır. Doğum, sünnet, evlenme, askere gitme, hastalanma, tutukluluk ve mahkumiyet, olağanüstü hallere maruz kalma ve ölüm gibi hayatın önemli dönüm noktalarında insanların yanında olmak, din hizmetlerinde her geçen gün önemi artan beklentiler olarak ortaya çıkmaktadır.

Manevi destek ve dini rehberlik faaliyetleri içinde aileye yönelik hizmetlerin de özel bir yeri vardır. Millî ve manevi değerlere bağlı bir aile yapısının korunması; ailenin sosyal, ekonomik ve kültürel değişimler sonucu karşı karşıya kaldığı riskler ve yeni sorun alanları karşısında dinî bilgi ve manevi destek hizmeti ile desteklenmesi aileye yönelik hizmetlerimizin temelini oluşturmaktadır. Bunun yanında kadın ve çocuğun toplumdaki statüsünün korunması ve mağduriyetler karşısında manevi destek hizmetleri ile güçlendirilmesi de din hizmetlerinin bir parçası haline gelmektedir.

Genel Müdürlüğümüzce yukarıdaki alanlarda 2011 yılında yapılan faaliyetler derlenerek bir rapor haline getirilmiştir. Bu raporun hazırlanmasında emeği geçen çalışma arkadaşlarıma teşekkür eder, Genel Müdürlüğümüzün ilk yıllık faaliyet raporunun Kurumumuza faydalı olmasını temenni eder, saygılar sunarım.

Dr. Yaşar YİĞİT

Din Hizmetleri Genel Müdürü

GİRİŞ

Diyanet İşleri Başkanlığı “İslam Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek üzere” kurulmuştur. Başkanlığımız bu hizmetlerini cami içinde ve dışında yürütürken, toplumun ilim ve ahlakına, marifet ve hikmetine, birlik ve muhabbetine, yardımlaşma ve dayanışmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla verilmekte olan din hizmetlerinin ana gayelerinden birisi, dinin onarıcı ve bütünleştirici fonksiyonunu hayata yansıtmaaktır.

Başkanlığımız görevlerini 633 sayılı “Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun” ile buna dayalı çıkarılan ikincil mevzuata göre yürütmektedir. 2010 yılında çıkarılan 6002 sayılı kanunla Başkanlığımız bünyesinde Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Anılan kanunun yürürlüğe girmesinden sonra 2011 yılı başlarından itibaren genel müdürlük teşkilatlanmaya başlamıştır. Ancak din hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesinde önemli bir işleve sahip olacağı ön görülen ve bahse konu kanunda yer alan kariyer sistemine göre personel istihdamına 2011 yılı içinde başlanılamamıştır. Bununla birlikte mevcut imkanlar çerçevesinde hizmetler başarıyla yürütülmeye çalışılmıştır.

Din Hizmetleri Genel Müdürlüğünce yürütülen hizmetlerin ayrıntılarına geçmeden önce mezkur kanunla Genel Müdürlüğümüze verilen görevleri zikretmek yerinde olacaktır.

- 1) “Cami ve mescitleri ibadete açmak, yönetmek, ibadet ve irşat hizmetlerini yürütmek.
- 2) Cami ve mescit dışındaki yerlerde panel, konferans, seminer, sempozyum ve benzeri dinî programlar ile ilmî toplantılar düzenlemek.
- 3) Ceza infaz kurumu ve tutukevleri, çocuk ıslahevi, huzurevi, sağlık kuruluşları ve benzeri yerlerde bulunan vatandaşlara irşat hizmetleri götürmek.
- 4) Radyo ve televizyon kurumları ile diğer yayın kuruluşları vasıtasıyla toplumu din konusunda aydınlatmak.
- 5) Dinî gün ve gecelerde programlar düzenlemek.
- 6) İlgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak namaz vakitleri ile dinî gün ve geceleri tespit ve ilan etmek, bunun için gerekli çalışmaları yürütmek.
- 7) Aile, kadın, gençlik ve toplumun diğer kesimlerine yönelik dinî konularda aydınlatma ve rehberlik yapmak.
- 8) Kurban ibadetinin usulüne uygun şekilde yerine getirilmesi için gerekli çalışmaları yapmak.
- 9) İhtiyaç duyulan yerlere okuma salonları açmak ve bunlarla ilgili işleri yürütmek.
- 10) İslam dinine mensup farklı dinî yorum çevreleri, dinî-sosyal teşekküller ve geleneksel dinî-kültürel oluşumlarla ilgili çalışmalar yapmak.

Yukarıdaki maddelerden anlaşılacağı üzere Genel Müdürlüğümüzün görevleri ibadet ve irşat hizmetleri yanında çocuk ve gençlik sorunları, kadın hakları, doğal afetler, engelli ve yaşlılara yönelik din hizmetleri, çevre duyarlılığı ve aile yapısının korunması gibi pek çok sosyal ve kültürel alanı da kapsamaktadır. Bu çerçevede manevi bakım ve destek hizmetleri, dini rehberlik ve danışmanlık hizmetleri de Başkanlığımız görevleri arasında yer almıştır. Bu hizmetleri etkin bir şekilde yerine getirmek elbette kurumlar arası işbirliğini gerektirmektedir. Bu amaçla, anılan alanlarda faaliyet gösteren Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, TRT vb. kurum ve kuruluşlar ile işbirliği protokolleri hazırlanarak imzalanmaya başlamıştır.

Yürütülmekte olan din hizmetlerinde, toplumun yaşadığı değişim, şehirleşme, göç, eğitim vb. olguları da dikkate alan ve bunları önemseyen bir hizmet anlayışı takip edilmektedir.

Genel Müdürlüğümüz bünyesinde 4 daire başkanlığına bağlı olarak 35 personel bulunmaktadır.

Genel Müdürlüğümüz bünyesinde yer alan daire başkanlıkları şunlardır:

- 1.İrşat Hizmetleri Daire Başkanlığı
- 2.Cami Hizmetleri Daire Başkanlığı
- 3.Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığı
- 4.Sosyal ve Kültürel İçerikli Din Hizmetleri Daire Başkanlığı

Raporun bundan sonraki kısımlarında dört daire başkanlığının görev alanlarında yürüttüğü hizmetler dört ana başlık altında incelenmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM
İRŞAT HİZMETLERİ

İRŞAT HİZMETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Toplumu din konusunda aydınlatmak Başkanlığımızın üç ana görevinden birisidir. Bu görev yazılı ve görsel yayınlar ve fetva hizmetleriyle birlikte camilerde vaazlar, hutbeler; cami dışında ise konferans, panel, sempozyum, radyo ve tv programları gibi etkinliklerle yerine getirilmektedir.

Vaaz ve irşat hizmeti ağırlıklı olarak cami ve mescitlerde yapılan yaygın bir din eğitimidir. Bu eğitimde İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak ilkeleri öğretilmekte, cemaat güzel ahlaka teşvik edilmekte, kötü ahlaktan sakındırılmaktadır. Camiye giden bir mü'min yılda 54 defa hutbe ve çok sayıda vaaz dinlemektedir. Dini irşat açısından bu süre ideal anlamda yeterli olmasa bile, azımsanmayacak bir boyuttadır.

Başkanlığımızca yürütülen vaaz ve irşat hizmetinin “*ilim, dil, hal ve sosyal boyut*” olmak üzere dört ana unsurunun bulunduğunu söyleyebiliriz. **İlim**, başta mesleki bilgi olmak üzere çok yönlü bilgiye sahip olmayı; **dil**, bu bilgiyi ustalıkla insanlara aktarabilme becerisini; **hal**, vaaz edenin bildiklerini ve söylediklerini öncelikle kendisinin yaşamasını; **sosyal boyut** ise irşat görevlilerinin ve kurumun (Diyanet İşleri Başkanlığı, müftülükler, camiler, vb.) toplum hayatında müspet bir etki oluşturma kabiliyetini ifade eder.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın temel görevlerinden olan halkı doğru ve sağlıklı biçimde dini konularda aydınlatma görevi öncelikle vaizler aracılığıyla yürütülmektedir. Bu nedenle vaizlik çok önemli bir görevdir. Ayrıca bu görevin ilk temsilcileri de peygamberlerdir. Peygamberlerin varisleri olan vaizlerin her şeyden önce mesleki açıdan ehliyet ve liyakat sahibi, yeterli ve donanımlı olmaları gerekmektedir. Bir başka ifadeyle vaaz ve irşat hizmetine talip her görevli, hem iyi bir din bilgini, hem ufku geniş bir düşünür; hem bilgi, kültür, sanat ve edebiyat açısından dolu bir entelektüel; hem de ahlaken temayüz etmiş bilge bir kişi olmalıdır.

Vaaz ve irşat hizmetinin usulüne uygun olarak yerine getirilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu itibarla vaizler, “*Öğretin, kolaylaştırın, zorlaştırmayın; müjdeleyin, nefret ettirmeyin*” düsturuyla birlikte “*İnsanlara kapasitelerine göre muamele ediniz*” tavsiyesiyle hareket eden, hoşgörülü, yapıcı, yumuşak huylu, güzel sözlü, herkesin anlayabileceği sözlerle hitap eden, insanlara sevgi besleyen, kimse hakkında suizanda bulunmayan, basiret, feraset ve hikmet sahibi kimseler olmalıdır.

Muhatap kitlenin yaş, eğitim, gelir düzeyi, meslek, mezhep-meşrep, zekâ ve anlayış, ilgi ve dikkat, camiye devam etme gibi hususlardaki farklılıkları, irşat hizmetlerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle vaizler ve diğer irşat görevlilerinin toplumu, muhatap kitleyi çok iyi bilip tanımaları gerekmektedir.

İslam dini, getirdiği ilke, hüküm ve prensipleriyle bir taraftan iyi, doğru ve güzeli emretmekte, diğer taraftan da kötü ve yanlış olan şeyleri yasaklamakta ve bunlardan sakındırmaktadır. Allah'ın emri doğrultusunda iyi ve güzel davranış sergileyenleri çeşitli mükafatlarla müjdelemekte, aksi davranışlarda bulunanları ise çeşitli cezalar ve yaptırımlarla karşılaşacakları hususunda ikaz etmektedir. Bu çerçevede vaazlarda da, müjdeleme yanında uyarma, teşvik yanında sakındırma; güzel davranışlar karşısında mükâfat, kötülük ve kötülüğe götürücü faktörler karşısında da manevi yaptırımlardan söz edilmesi, temel irşat metotlarından. Ayrıca Yüce Allah'ın Peygamber Efendimize (s.a.s) “*Sen insanları Allah yoluna hikmetle, güzel ve makul öğütlerle davet et. Gerektiği zaman da onlarla en güzel tarzda mücadele et*” şeklindeki emri de, irşat ve tebliğde riayet edilmesi gereken başka bir metodu ortaya koymaktadır. Bu ise hikmet, güzel öğüt ve samimiyete dayalı inandırıcı tartışmadan oluşan üç aşamalı bir metottur. İrşat görevlilerinin etkili ve başarılı olabilmeleri söz konusu metotlara riayet etmelerine bağlıdır.

Öte yandan vaaz ve irşat hizmetlerinin etkili ve başarılı bir şekilde sürdürülebilmesi için bu hizmeti vermekle görevli personelin sürekli ve düzenli olarak kendilerini yetiştirmeleri ve geliştirmeleri kaçınılmazdır. Bu hususta şahsi gayret önemli ve gerekli olmakla birlikte, Başkanlığımız ve müftülükler de görev düşmektedir. Bu çerçevede vaizler ve diğer irşat görevlilerinin hizmetiçi eğitim, kurs, seminer gibi faaliyetlerle sürekli desteklenmesi, kendilerini geliştirme ve yenilemelerine katkı sağlanması gerekmektedir. Bu hususa önem veren Başkanlığımız eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir.

İrşat faaliyetlerini cami içinde ve cami dışında olmak üzere iki kısma ayırabiliriz:

Cami İçi İrşat Hizmetleri

Cami içi irşat hizmetlerini vaazlar ve hutbeler oluşturmaktadır. Cami, ihtiva ettiği anlam ve işlev itibariyle vaaz ve irşat hizmetinin olmazsa olmazını, deyim yerinde ise ana eksenini teşkil eden mukaddes bir mekanın adıdır. Bu sebeple camilerimizde düzenli olarak belirli bir programa göre yürütülen vaaz ve irşat hizmetleri, halkımızın din konusunda aydınlatılmasında en önemli faaliyet kalemini oluşturmaktadır. İl Müftülükleri bünyesinde oluşturulan “Vaaz ve İrşat Kurulları” il genelinde uygulanacak irşat programının konularını tespit etmekte, il ve ilçelerdeki vaaz ve irşat hizmetleri bu programa uygun şekilde yürütülmektedir. İl müftülükleri tarafından yerel düzeyde oluşturulan Vaaz ve İrşat ekipleri, Başkanlığımız tarafından organize edilen irşat ekiplerince de desteklenmekte, yeterli vaizi bulunmayan il ve ilçelere yönelik irşat çalışmaları yapmaktadırlar.

Cami Dışı İrşat Hizmetleri

Cami ve mescit dışındaki yerlerde yürütülen irşat hizmetleri panel, konferans, seminer, sempozyum ve benzeri dinî programlar ile ilmî toplantılar, radyo ve televizyon kurumları ile diğer yayın kuruluşları vasıtasıyla yapılan yayınlar, doğum, sünnet, düğün, ziyaret, ölüm, olağanüstü durumlar gibi vesilelerle yapılan irşat faaliyetlerinden oluşmaktadır.

İrşat hizmetleri kapsamındaki görevler İrşat Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından yürütülmektedir. 2011 yılında gerçekleştirilen irşat hizmetleri şunlardır:

A- VAAZLAR

Gerek sahip olduğu tarihsel geçmişi, gerek toplum üzerinde bıraktığı etki bakımından vaazlar eskiden beri önemli bir yere sahip olmuştur. Sahip olduğu bu önem, vaazların belli usul ve esaslara göre hazırlanıp sunulmasını gerekli kılmıştır. Söz konusu usul ve esaslar, Başkanlığımız tarafından bütün illere gönderilen “2007 Genelgesi”nde ve “Diyanet İşleri Başkanlığı Görev ve Çalışma Yönergesi”nde belirlenmiştir.

Camilerimizde yürütülen vaaz hizmetlerinin usul ve sunulmasıyla ilgili 2007 Genelgesi’nde yer alan esaslardan bazıları şunlardır:

- a) Hutbe, vaaz ve konferanslarda dinî bütünlüğü, millî birlik ve beraberliği güçlendirecek konulara ağırlık verilecektir. Yıkıcı, bölücü propagandalara, zararlı akımlara karşı gerekli tedbirler alınacaktır.
- b) Vaaz ve hutbelerde toplumun dinî, ilmî ve ahlaki konularda bilgi ve kültürünün artırılması hedef alınacak, fitne, tefrika ve bölücülüğün kötülüğü; sevgi, acıma duygusu, af ve hoş görü gibi hasletlerin fazileti; akraba, komşu ve insan hakları; düzenli ve tutumlu yaşama, sosyal dayanışma ve yardımlaşmanın önemi; lüks, israf ve düzensiz yaşamın zararları gibi yurt kalkınmamızın güçlenmesine yardımcı olacak ve millî bütünlüğümüzü pekiştirecek konulara yer verilecektir.
- c) Hutbe, vaaz ve konferanslarda samimi, duygulu, toplumun içinde bulunduğu manevi hastalıkları tedavi edici, ölçülü, yapıcı, uyarıcı, teşvik edici, sevdireci ve müjdeleyici ifadeler kullanılacak; aşırı, kırıcı, itham edici ifadelerden, bıktırıcı ve mesnetsiz sözlerden, dinî ve ilmî kesin bilgilere uymayan görüşlerden kaçınılacaktır.
- ç) Vaaz ve hutbelerde siyaset ve şahsiyat yapmaktan kaçınılacak, konu bütünlüğü sağlanacak, iç ve dış politik konulara kesinlikle girilmeyecektir.
- d) Vaizlerin, hazırlıksız ve üç aylık vaaz ve irşat programına alınmayan konularda vaaz etmeleri önlenecektir. Ancak olağanüstü durumlarda ilgili müftülüğün bilgisi dâhilinde hutbe ve vaaz konularında değişiklik yapılabilecektir.
- e) Vaaza ezandan en az kırk dakika önce başlanacak, ezanla birlikte vaaza hemen son verilecek, cemaatin ezanı dinlemesi sağlanacaktır. Namazdan sonra yapılan vaazlar için de kırk dakikalık süre esas alınacaktır.
- f) Vaazların sunumunda mümkün olan her türlü teknik imkândan istifade edilebilecektir.

g) Yetkisiz kişilerin vaaz etmelerine ve hutbe okumalarına kesinlikle izin verilmeyecektir. Ancak, Diyanet İşleri Başkanlığı Görev ve Çalışma Yönergesi'nin 113 ve 114'üncü maddeleri uyarınca emekli Başkanlık üst düzey elemanlarıyla, emekli müftü, emekli vaiz ve fahri vaizlik belgesi bulunanlar ile vaaz etme ehliyet ve niteliğinde olan diğer elemanlardan mahallî müftülüğün bilgisi veya izniyle azamî ölçüler içerisinde istifade cihetine gidilecektir. Ayrıca Yönerge'nin 116'ncı maddesi uyarınca da, Başkanlık kuruluşu dışındaki dinî bilgi ve tecrübeleri ile tanınmış kimselerden, bu Yönerge esaslarına uygun olarak vaaz veya konferans verdirmek suretiyle yararlanılacaktır.

h) Cuma günlerinin dışında, müftülüklerce belirlenecek günlerde, yine müftülüklerce belirlenecek vaizler tarafından merkezî camilerde isticvap (soru-cevap) metodu ile vaaz ve irşat hizmeti sunulacaktır.

ı) İdrak edilecek mübarek gün ve geceler ile Kutlu Doğum Haftası ve Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle, müftülüklerce vaaz ve irşat ekipleri oluşturularak, çevredeki kasaba ve köylere de din hizmeti götürülecektir.”

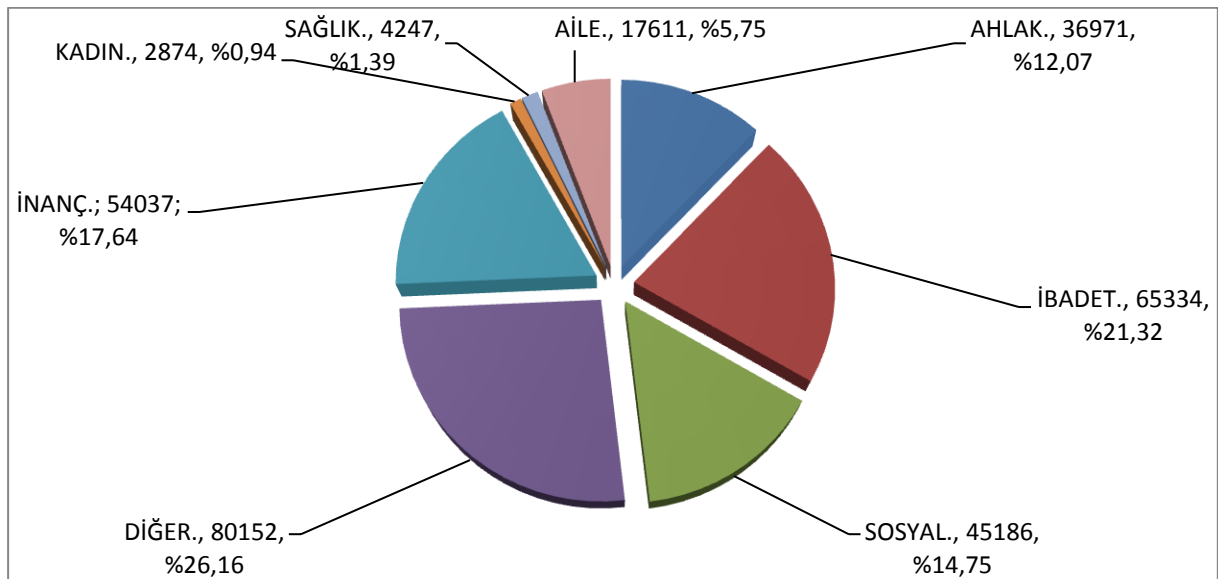
Bu açıklamalardan sonra 2011 yılında ülke genelinde yapılan vaazlarla ilgili istatistiksel bilgileri vermek yerinde olacaktır.

1) Ülke Genelinde Yapılan Vaazlar

Başkanlığımız mevzuatı gereği, “İl İrşat Kurullarınca” üçer aylık vaaz ve irşat programlarıyla birlikte dini gün ve geceler için özel programlar ve her yıl bütün ili kapsayacak şekilde oluşturulan vaaz ve irşat ekipleri programları hazırlanmakta ve icra edilmektedir. Raporun bundan sonraki bölümünde 2011 yılı boyunca Başkanlığımız Din Hizmetleri Bilgi Yönetim Sistemi programına kaydedilen vaazlara ilişkin değerlendirmelere yer verilecektir.

2) Vaazların Ana Konularına Göre Dağılımı

Vaazların ana konuları ve bunlara bağlı alt konuların sisteme nasıl işleneceği Başkanlığımız tarafından belirlenerek illerimize gönderilmekte ve vaazlar bu başlıklardan uygun olanların altına kaydedilmektedir. Ana konular “Ahlak, Aile, İnanç, İbadet, Kadın, Sağlık, Sosyal ve Diğer” olmak üzere sekiz başlık altında toplanmıştır. 2011 yılında yapılan vaazların ana konulara göre dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

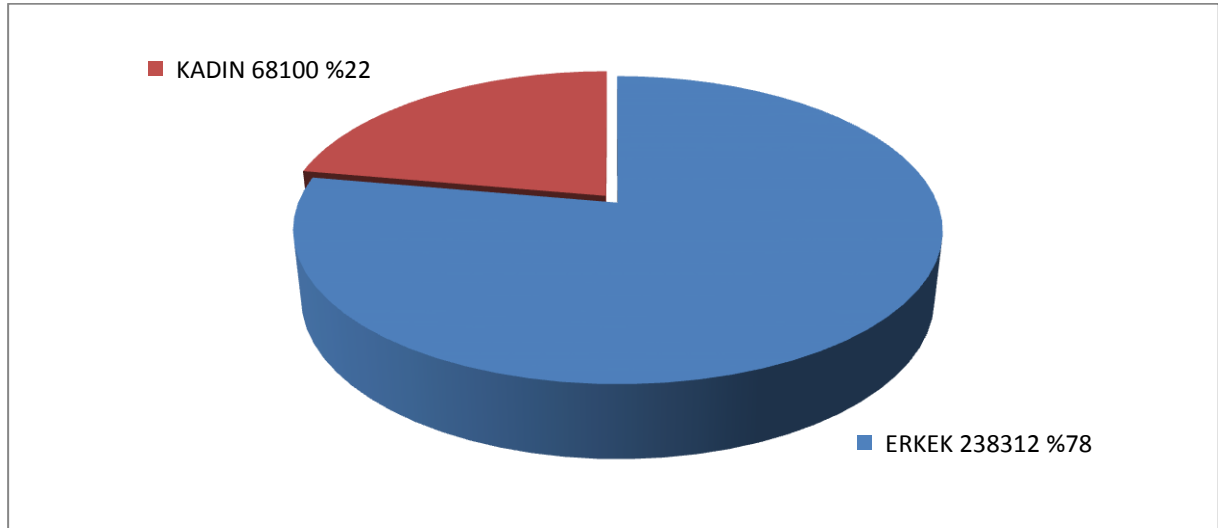
Grafik 1: Vaazların Ana Konularına Göre Dağılımı

(Konu adından sonraki sayılar verilen vaaz sayısını, yüzdelik sayılar ise genel dağılımdaki oranı ifade etmektedir.)

Grafik-1 incelendiğinde, 2011 yılında vaazlarda en çok işlenen konuların sırayla; “ ibadet, inanç, sosyal, ahlak, aile, sağlık, kadın ve diğer” ana başlıklı konular olduğu görülmektedir.

3) Vaaz Edenlerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

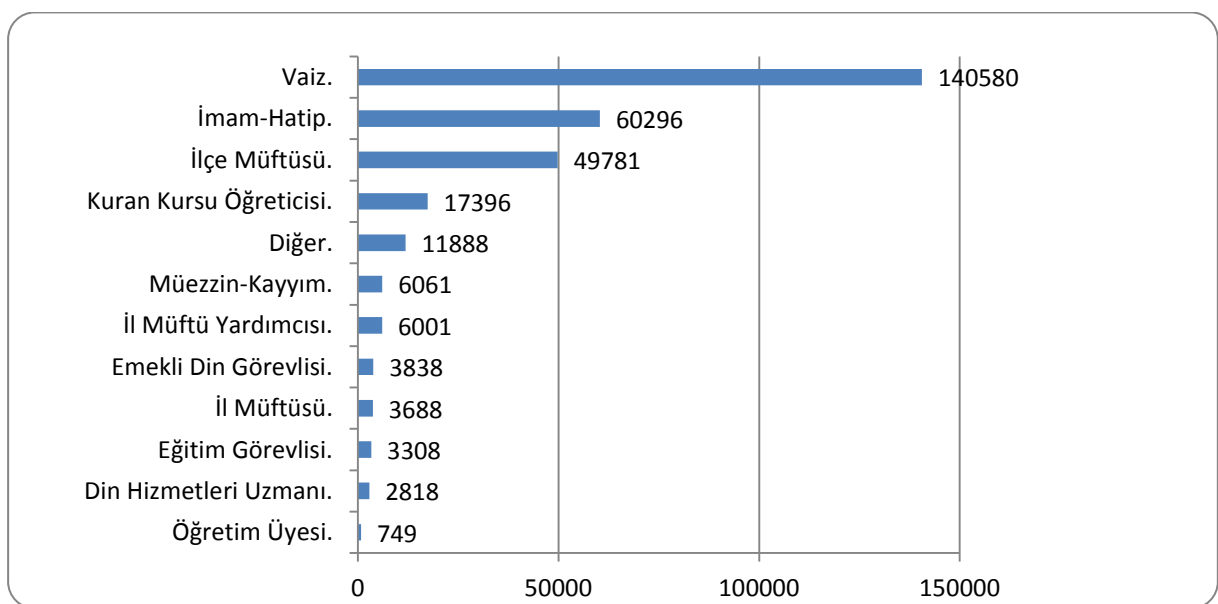
2011 yılında vaazların 238.312’ si erkek görevlilerimiz tarafından, 68.100’ü de bayan görevlilerimiz tarafından verilmiştir. Grafik 2’deki dağılımda erkeklerin oranı %78, bayanların oranı ise %22 olmuştur. Geçen yılki verilerle (kadın 57581, erkek 200503) karşılaştırıldığında vaaz veren erkek ve kadın sayılarının arttığı, dağılımın ise geçen yıllla aynı olduğu (Erkek:%78 – Kadın:%22) görülmektedir.

Grafik 2: Vaaz Edenlerin Cinsiyet Dağılımı

4) Vaaz Edenlerin Unvanları

Grafik 3’te verilen unvan dağılımına bakıldığında, vaazların yarısının vaizler tarafından verildiği görülmektedir.

Grafik 3: Vaaz Edenlerin Unvan Dağılımı

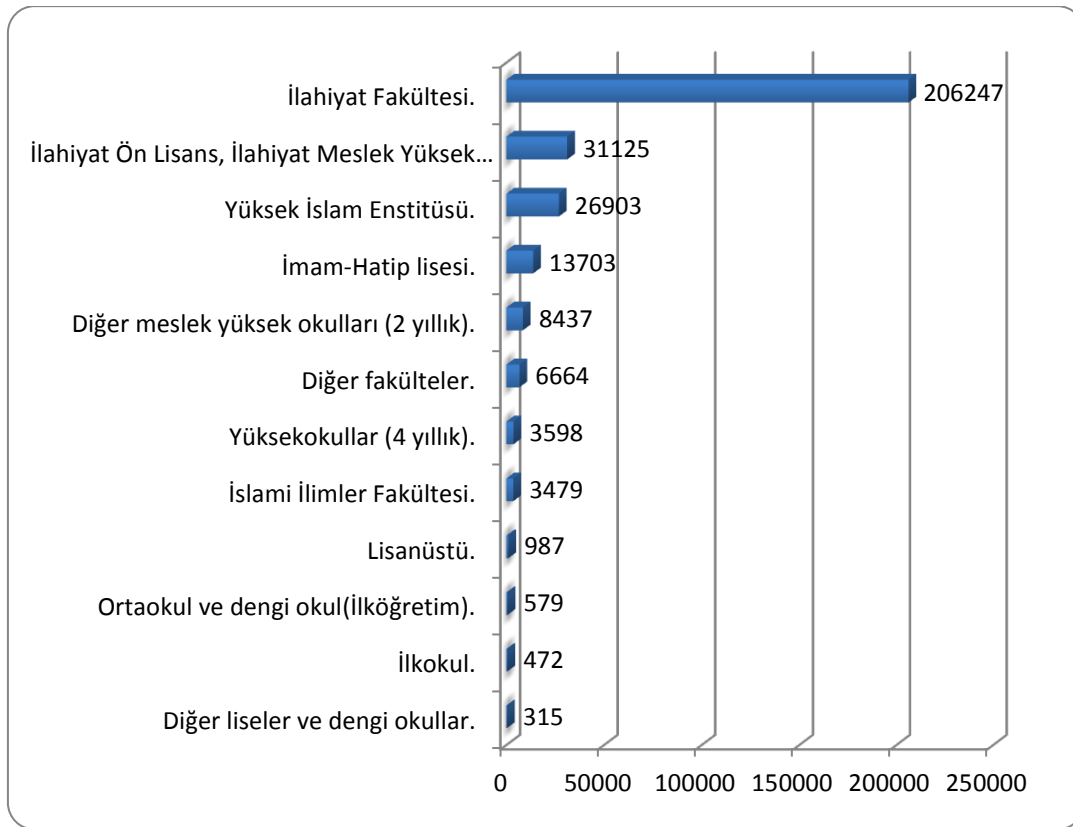
Geçen yılla kıyaslama yapıldığında vaizlerin dağılımdaki oranı hemen hemen aynı olmakla birlikte vaizler tarafından yapılan vaaz sayısının yaklaşık 16.000 arttığı görülmektedir. Yine 2010 yılında olduğu gibi vaazların yarısına yakını vaizler tarafından verilmiştir.

İmam-hatiplerin geçen yıla göre yaptıkları vaaz sayısı hem de genel dağılımdaki paylarında artış olmuştur. İmam- Hatipler 2010 yılında sıralamada üçüncü sırada yer alırken 2011 yılında ikinci sıraya yükselmiştir.

Diğer bütün unvanlarda geçen yıla göre artışlar meydana gelmiştir. Ancak en bariz artış yaklaşık 22.000 ile imam-hatip unvanlarında görülmektedir. Bunun Başkanlığımız tarafından başlatılan “Vaaz Becerilerini Geliştirme Kursları” programına katılarak kendi camilerinde vaaz etmeye başlayan görevlilerimizden kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

5) Vaaz Edenlerin Eğitim Durumları

2011 yılında vaaz verenlerin % 68’i en az 4 yıllık dini yükseköğrenim mezunlarından oluşmuştur. 2 yıllık dini yükseköğrenim mezunlarının oranı % 10, imam-hatip lisesi mezunlarının oranı ise % 4,5’tir. Diğer kategorilere ait bilgiler Grafik 4’te verilmiştir.

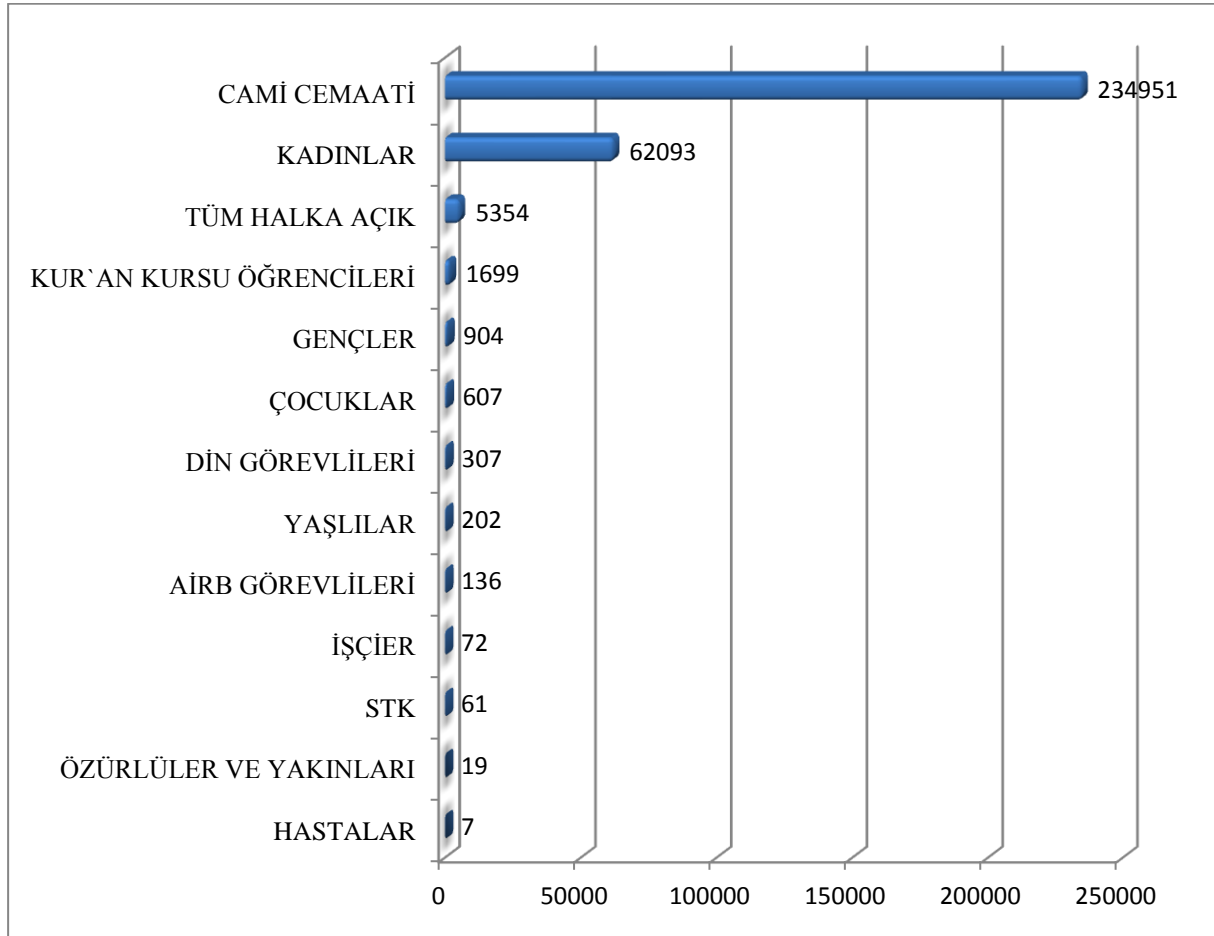
Grafik 4: Vaaz Edenlerin Eğitim Durumu

2010 yılında % 70 olan İlahiyat Fakültesi mezunlarının oranı 2011 yılında % 68’e düşmüştür. İmam-Hatip Lisesi mezunlarının oranında çok fazla bir değişme olmamış, İlahiyat ön lisans mezunlarının verdikleri vaaz sayısı ise geçen yıla göre yaklaşık 13.500 civarında artmıştır. Dini yükseköğrenim dışındaki diğer fakülte ve yüksekokul mezunlarının verdikleri vaaz sayısında ise düşüş meydana gelmiştir. Söz konusu oranlardaki değişimin, vaaz becerilerini geliştirme kurslarına katılarak kendi camilerinde vaaz eden görevlilerin daha ziyade dini yüksek öğrenim görenlerin dışındaki görevliler olmasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

6) Hedef Kitle Bilgileri

Vaaz programlarının büyük kısmının camilerde yapılıyor olması, hedef kitlenin de çoğunluğunun cami cemaatinden oluşmasına sebep olmaktadır. Bununla birlikte, vaaz programlarının hitap ettiği kesim sadece cami cemaati değildir. AİRB görevlileri, çocuklar, din görevlileri, gençler, hastalar, kadınlar, Kur'an kursu öğrencileri, özürllüer ve yakınları, yaşlılar, işçiler, STK mensupları ve tüm halkın katılabileceği özel vaaz-irşat programları düzenlenmekte ve bu gruplara da farklı mekânlarda vaaz hizmeti sunulmaktadır.

2011 yılında yapılan vaazların hedef kitleye göre dağılımı Grafik 5'te verilmiştir:

Grafik 5: Vaaz Verilen Hedef Kitle Dağılımı

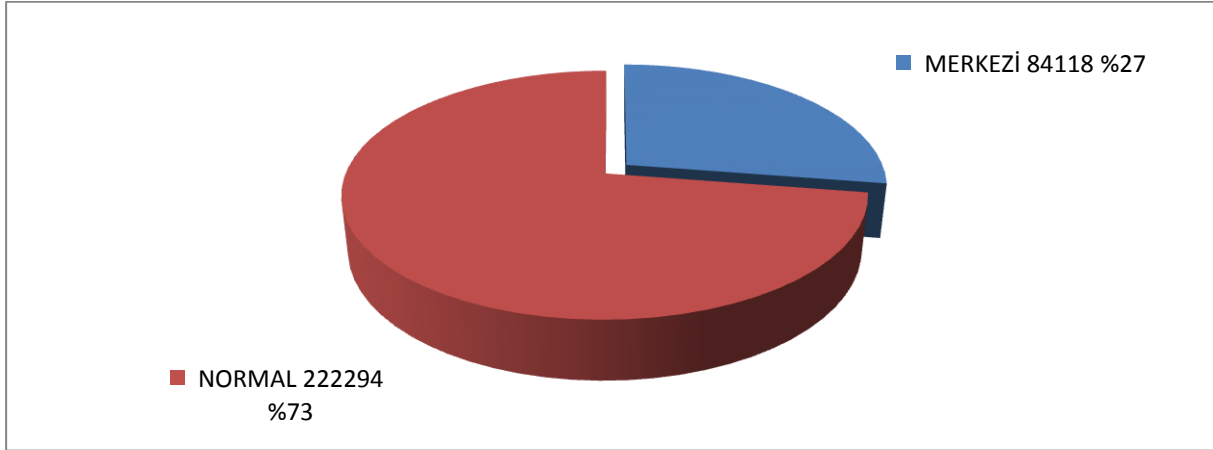
Grafik, 2010 yılı vaaz raporundaki hedef kitle grafiğiyle karşılaştırıldığında, oranların hemen hemen aynı olduğu gözlenmekle birlikte; Kur'an kursu öğrencileri ve hastalara yönelik vaazlar dışında bütün hedef kitleye yönelik vaazlarda ciddi oranda bir artış söz konusudur. Adı geçen iki kitleye yönelik vaazların sayısında ise çok az miktarda bir düşüş meydana gelmiştir.

7) Vaaz Tipi Bilgileri

Vaazlar kimi zaman tek bir mekânda cemaatle yüz yüze yapılmakta, kimi zaman da merkezi sistem aracılığıyla bir merkezden birden çok mekâna iletilmektedir. 2011 yılında yapılan vaazların büyük bir kısmı yüz yüze yapılan vaazlardan oluşmuştur. Grafik 6'da bu vaazlar "normal" olarak isimlendirilmiştir.

Vaizin cemaatle göz temasında bulunmasının ve vaaz esnasında kullanılacak materyalin veya vaizin hareketlerinin cemaat tarafından görülmesinin, verilecek mesajın daha sağlıklı ulaşabilmesi açısından son derece önemli olduğu düşünüldüğünde, yüz yüze verilen vaazların değeri de anlaşılmış olacaktır.

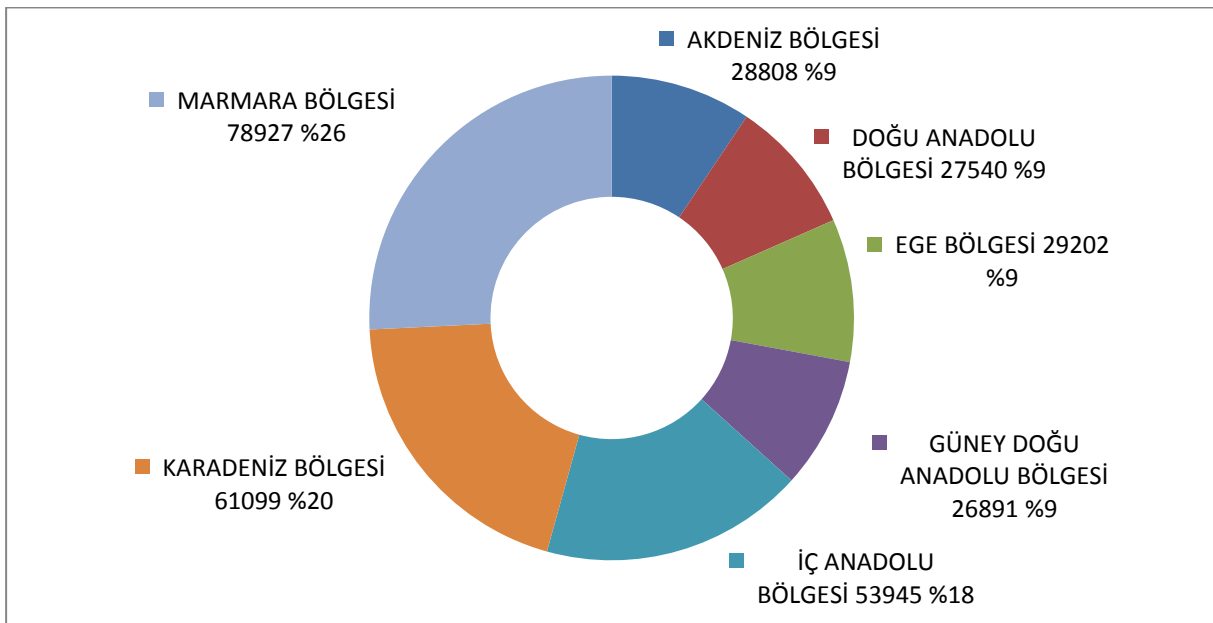
Geçen yıllarla kıyaslama yapıldığında, merkezi vaaz sayısının 7939 civarında arttığı, yüzyüze vaaz sayısının ise 40389 arttığı görülmektedir. Bu artışlarda, Başkanlığımız tarafından 2011 yılında başlatılan “Vaaz Becerilerini Geliştirme Kursları” ile yeni atanan vaizlerin etkisinin bulunduğunu söylemek gerekir. Vaaz Becerilerini Geliştirme Kurslarına katılarak başarı gösteren görevlilerimiz kendi camilerinde vaaz etmeye başlamışlardır.

Grafik 6: Vaaz Tipi Dağılımı

8) Bölgelere Göre Verilen Vaaz Sayıları

Vaazların bölgesel dağılımını gösteren Grafik 7’deki verilere göre en fazla vaaz Marmara Bölgesi’nde yapılmıştır. Bu bölgeyi Karadeniz ve İç Anadolu bölgeleri takip etmekte, en az vaazın da Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde yapıldığı görülmektedir.

Grafik 7: Verilen Vaazların Bölgelere Göre Dağılımı

2010 yılındaki verilere göre ilk sırada Marmara Bölgesi, son sırada da Akdeniz Bölgesi varken bu sene bu sıralama değişmiştir.

Geçen yıla oranla vaaz sayısında en fazla artışın olduğu bölge Marmara Bölgesi olmuştur. (2010’daki sayı 61363; aradaki fark 17559)

Karadeniz Bölgesi'ndeki vaaz sayısı da geçen yıla göre artmıştır. (2010'daki sayı 44786; aradaki fark 16313)

Vaaz sayısında geçen yıla göre artışın olduğu üçüncü bölge Akdeniz Bölgesi'dir. Geçen yıl 22577 olan vaaz sayısı 2011'de 28808'e yükselmiştir. (Aradaki fark 6231)

Doğu Anadolu Bölgesi de vaazlarda artışın olduğu bölgelerdendir. Bu bölgemizde geçen sene 20458 olan vaaz sayısı 2010'da 23681 olmuştur. (Aradaki fark 3223)

Vaaz sayılarında son sırada yer alan Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde de vaaz sayıları artış göstermiştir. 2010'da 23888 olan sayı 2011'de 26891'e yükselmiş ve aradaki fark 3003 olmuştur.

Vaaz sayılarında en az artışın yaşandığı bölge ise Ege Bölgesi'dir. Bu bölgemizde 2010'da 27754 olan vaaz sayısı 2011'de 29202'ye yükselmiş ve aradaki fark 1448 olmuştur.

Vaaz sayılarında azalma görülen tek bölgemiz ise İç Anadolu Bölgesi'dir. Bu bölgede 2010'da 54035 olan vaaz sayısı 2011'de 53945 olmuş ve 90 vaaz eksilme meydana gelmiştir.

B- HUTBELER

Hutbeler üzerinde yapılacak çalışmalarda elde edilecek bulguların mevcut hizmetin daha iyi tanınmasına ve hutbeler yoluyla verilen mesajın etkisinin ve Başkanlığımızın kişilerin dinî yönelim ve ilgilerine yaptığı katkının da bu suretle artırılmasına vesile olacağı düşünülmektedir.

Bu vesile ile 2006 yılı Haziran ayından itibaren illerimizde okunan hutbeler, Başkanlığımızca belirli bir sistem dâhilinde incelemeye tabi tutulmaktadır.

Hutbelerle ilgili yapılan çalışmalar ve hazırlanan raporlar, hem mevcut hizmetin işleyişi hakkında sağlıklı bilgilerin elde edilmesine, hem de ileriye dönük geliştirilecek stratejilerin belirlenmesine yönelik önemli katkılar sağlamaktadır.

Yukarıda da ifade edildiği gibi illerde okunacak hutbeler, her il müftülüğü bünyesinde oluşturulan "İl Hutbe Komisyonları" tarafından hazırlanmaktadır. Müftülükler, buldukları illerin ihtiyacına binaen belirledikleri hutbe konularını ilgililere önceden duyurmakta, hazırlanan hutbeler komisyon tarafından değerlendirilmekte ve uygun görülenler ilgili tarihte okunmak üzere seçilmektedir.

İl hutbe komisyonları tarafından, okunacak hutbeler belirlendikten sonra Tablo 1'deki çizelge esas alınarak ayrı ayrı kayıt altına alınmaktadır.

Tablo 1: Hutbelerin kayıt kriterleri.

Hutbenin Okunacağı		Okunacak Hutbenin			Hutbeyi Hazırlayan Kişinin					
Tarih	Bölge	İl	Adı	Ana Konusu	Alt Konusu	Adı	Soyadı	Cinsiyeti	Unvanı	Eğitim Durumu

Bu şekilde kaydedilen hutbeler il müftülükleri tarafından, okunacağı tarihten 1 ay önce, Başkanlığımız "Din Hizmetleri Bilgi Yönetim Sistemi" programına işlenmektedir. Yine bu hutbelerin zamanında programa kaydedilip edilmediği takip edilmektedir. İl hutbe komisyonlarının belirlediği konulara Başkanlığımız tarafından müdahale edilmemekle birlikte, hutbelerin incelenmesi sonucu görülen bariz hatalar Müftülüklere bildirilmekte, yeri geldiğinde bazı önemli konuların işlenmesi hususunda tavsiyelerde bulunmaktadır.

1) Ülke Geneline Okunan Hutbelere Ait Veriler

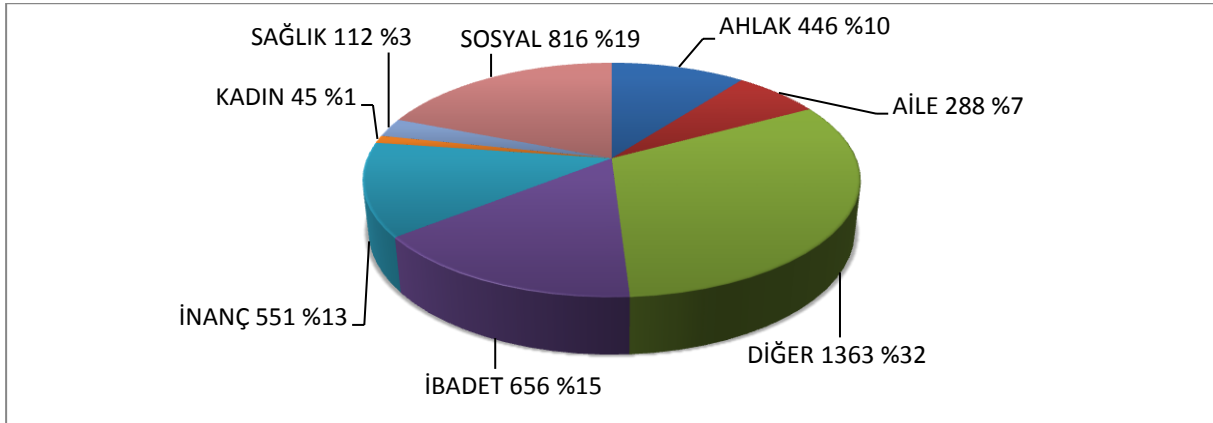
Bu raporda, 81 ilden gelen toplam 4277 hutbeden elde edilen veriler yer almaktadır. 2011 yılında bir ilde okunması gereken toplam hutbe sayısı, 53 Cuma ve 2 bayram hutbesiyle birlikte en az 55'tir. Dolayısıyla 81 ilin toplam hutbe sayısının en az 4455 olması gerekmektedir. Ancak illerimiz bazı durumlarda aynı hafta içinde il merkezinde ayrı, ilçelerde ayrı hutbe okutabilmektedirler. Böyle bir durumda hutbe sayısı 55'i geçmektedir. 2011 yılında sadece Karabük ilinde böyle bir uygulama olmuş

ve bir hafta il merkezinde ayrı, ilçelerde ayrı olmak üzere iki farklı hutbe okunmuştur. Böyle olunca Karabük ilinin hutbe sayısı 56 olmuştur. Diğer illerimizde hep 55'er hutbe okunmuştur.

Ülke genelinde 2011 yılı boyunca okunan hutbelere ait veriler şu şekilde değerlendirilmiştir:

2) Hutbe Konularıyla İlgili Veriler

Hazırlanan hutbelerin ana konuları “Ahlak, Aile, İbadet, İnanç, Kadın, Sağlık, Sosyal ve Diğer” olmak üzere sekiz başlık altında toplanmıştır. 2011 yılında okunan hutbelerin ana konularına göre dağılımı aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

Grafik 8: Hutbelerin Ana Konulara Göre Dağılımı

(Konu adından sonraki sayılar okunan hutbe sayısını, yüzdeli sayılar ise genel dağılımdaki oranı ifade etmektedir.)

Grafik 8’de de görüldüğü üzere 2011 yılında okunan hutbelerin büyük bir kısmını “Diğer” ana başlığı altında yer alan hutbeler oluşturmaktadır. En az değinilen konu ise “Kadın” ana başlığı olmuştur.

Tablo 2: 2008, 2009 ve 2010 yıllarında okunan hutbelerin konu dağılımları.

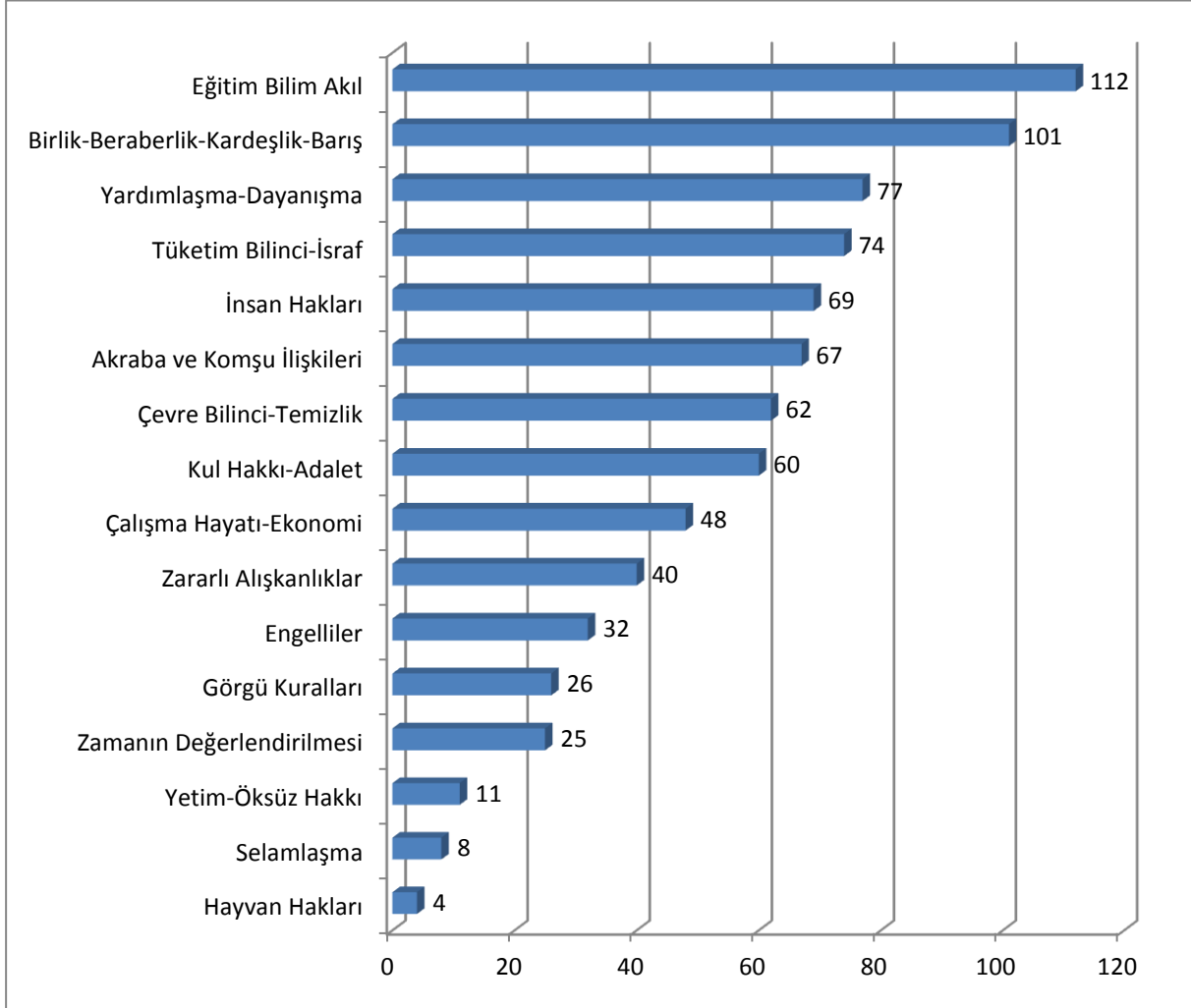
2008			2009			2010		
Ana Konu	Hutbe Sayısı	Yüzde	Ana Konu	Hutbe Sayısı	Yüzde	Ana Konu	Hutbe Sayısı	Yüzde
Sosyal	1685	%40	Sosyal	1402	%32	Diğer	1463	%33
Diğer	1060	%25	Diğer	1369	%31	Sosyal	881	%20
İnanç	560	%13	İbadet	599	%14	İbadet	631	%14
Ahlak	450	%11	İnanç	536	%12	İnanç	605	%13
İbadet	463	%11	Ahlak	455	%11	Ahlak	401	%9
						Aile	264	%6
						Sağlık	173	%4
						Kadın	38	%1

Tablodan anlaşılacağı üzere yıllar itibariyle konuların dağılımında anlamlı bir değişim gözükmemektedir. Yıl içerisinde meydana gelen olaylar, özel günlerde hazırlanan hutbeler, konuların dağılımında bazı değişikliklerine sebep olabilmekte, bu da yakın olan oranları değiştirebilmektedir.

Ana konuların altında oluşturulan alt konuların dağılımı ise şu şekilde olmuştur:

a) Sosyal Konular

2011 yılında okunan hutbelerin %19'unu "sosyal" ana konulu hutbeler oluşturmuştur. Okunan hutbe sayısı 816'dır. Bu başlık altında genellikle toplumu ilgilendiren meseleler ele alınmış, günlük yaşamda dikkat edilmesi gereken hususlar, eğitim, insan hakları ve adalet gibi konulara yer verilmiştir. Bu konuların dağılımı Grafik 9'da verilmiştir.

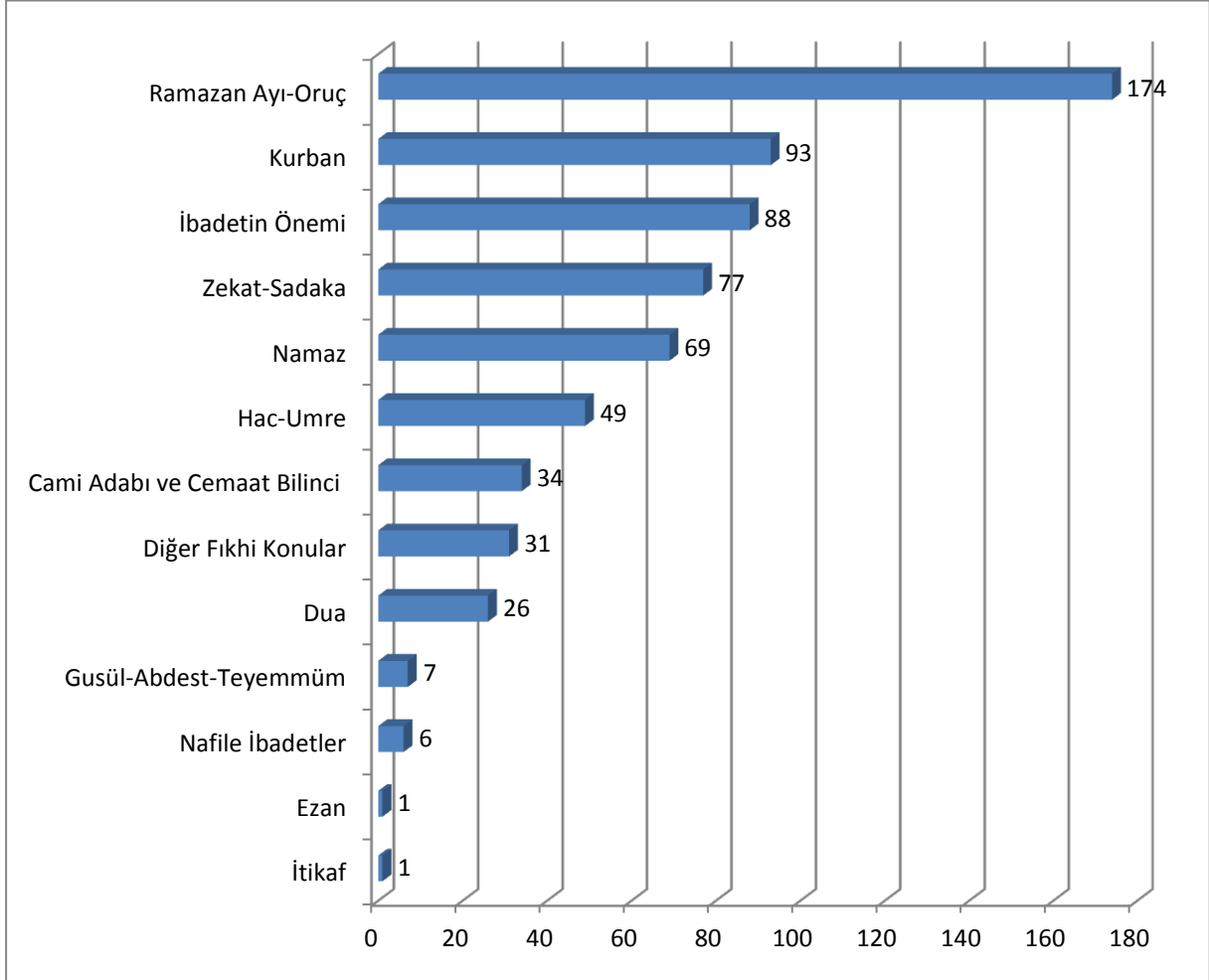

Grafik 9: "Sosyal" Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

Sosyal başlıklı hutbelerde eğitim/bilim/akıl, birlik/beraberlik, yardımlaşma/dayanışma, tüketim bilinci gibi konulara ağırlık verildiği; en az işlenen konuların ise hayvan hakları ve selamlaşma gibi konular olduğu görülmektedir.

b) İbadet Konuları

2011 yılında “ibadet” ana konulu 656 hutbe okunmuştur. Bu konunun genel dağılım içindeki payı %15 olmuştur. 2008, 2009 ve 2010 yıllarıyla karşılaştırıldığında Grafik-10 da görüldüğü gibi “ibadet” konusunun 2011 yılında daha fazla işlendiği görülmektedir. Bu başlığa ait alt konuların dağılımı ise aşağıda verilmiştir.

Grafik 10: “İbadet” Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

Ramazan Ayı, Kurban Bayramı gibi özel zamanlarda ülke genelindeki tüm camilerde benzer konuların işlenmesi; “Ramazan Ayı/Oruç, Kurban, İbadetin Önemi, Zekât/Sadaka” gibi konuların, “İbadet” başlığı altında en çok işlenen konular olmasına sebep olmuştur.

“Ezan, İtikaf, Nafile İbadetler, Gusül/Abdest/Teyemmüm,” gibi konular ise bu başlık altında en az ele alınan konular olmuştur.

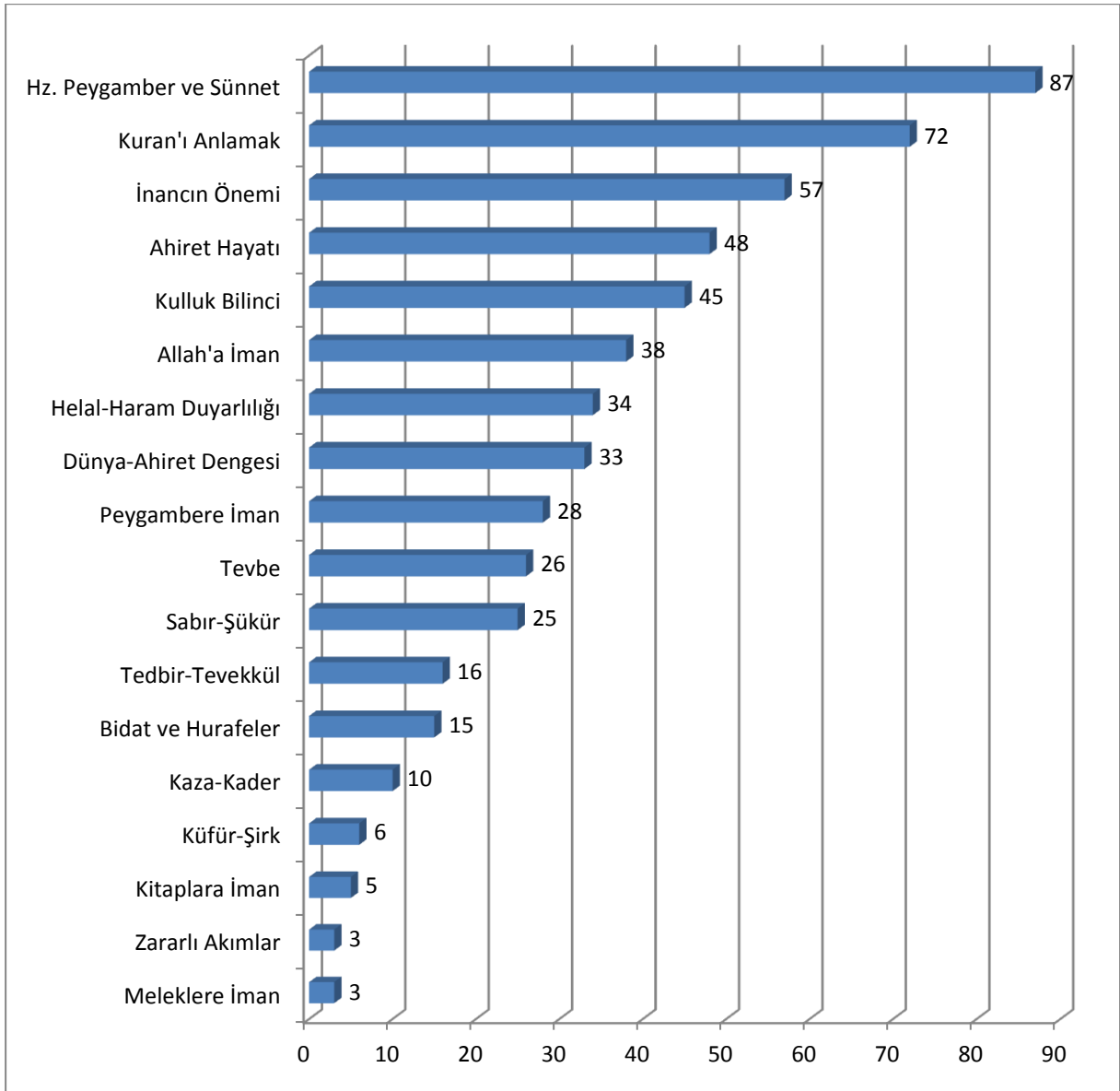
c) İnanç Konuları

Grafik-11 de görüleceği üzere 2011 yılında okunan “inanç” ana konulu hutbelerin oranı %13, hutbe sayısı ise 551’dir. 2008, 2009 ve 2010 yıllarına baktığımızda en düşük sayının 2011 yılında olduğu görülmektedir. Ancak bu dört yıllık sayılar karşılaştırıldığında arada çok büyük sayılabilecek farkların olmadığı, oranların her sene birbirine çok yakın olduğu görülmektedir.

Son üç yılın verilerine bakıldığında, “İnanç” başlığı altında en çok işlenen konuların, “Hz. Peygamber ve Sünnet, Kur’an-ı Anlamak ve İncanın Önemi” gibi konular olduğu görülmektedir.

“Meleklerle İman” ve “Zararlı akımlar” gibi konular ise bu başlık altında en az ele alınan konular olmuştur.

“İnanç” konusuna ait 2011 yılı alt konu dağılım grafiği aşağıda verilmiştir.

Grafik 11: “İnanç” Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

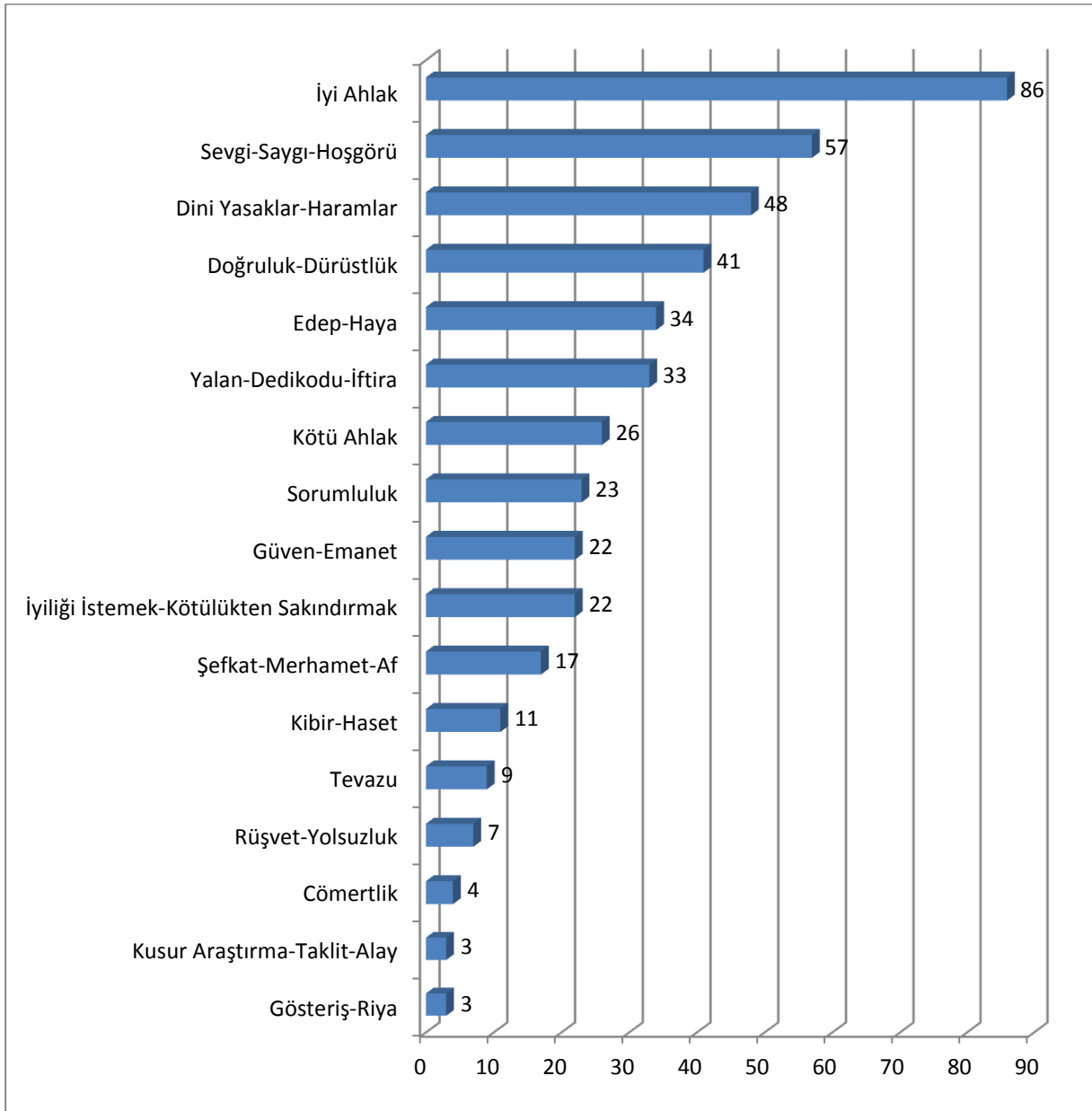
d) Ahlak Konuları

2011 yılında okunan hutbelerin %10'u ahlak konulu hutbelerdir. Bu konuda okunan hutbe sayısı 446'dır.

Son üç yılda "Ahlak" başlığı altında incelenen konulara bakıldığında "Sevgi/Saygı/Hoşgörü" konusunda okunan hutbe sayısının her yıl azaldığı, "İyi Ahlak/Kötü Ahlak" konusunda okunan hutbelerin de her yıl arttığı görülmektedir.

Tablo-12 de görüldüğü gibi 2011 yılında "Ahlak" ana konulu hutbelerde en az ele alınan alt konular da "Gösteriş/Riya, Kusur Araştırma/Taklit/alay ve Cömertlik" konuları olmuştur.

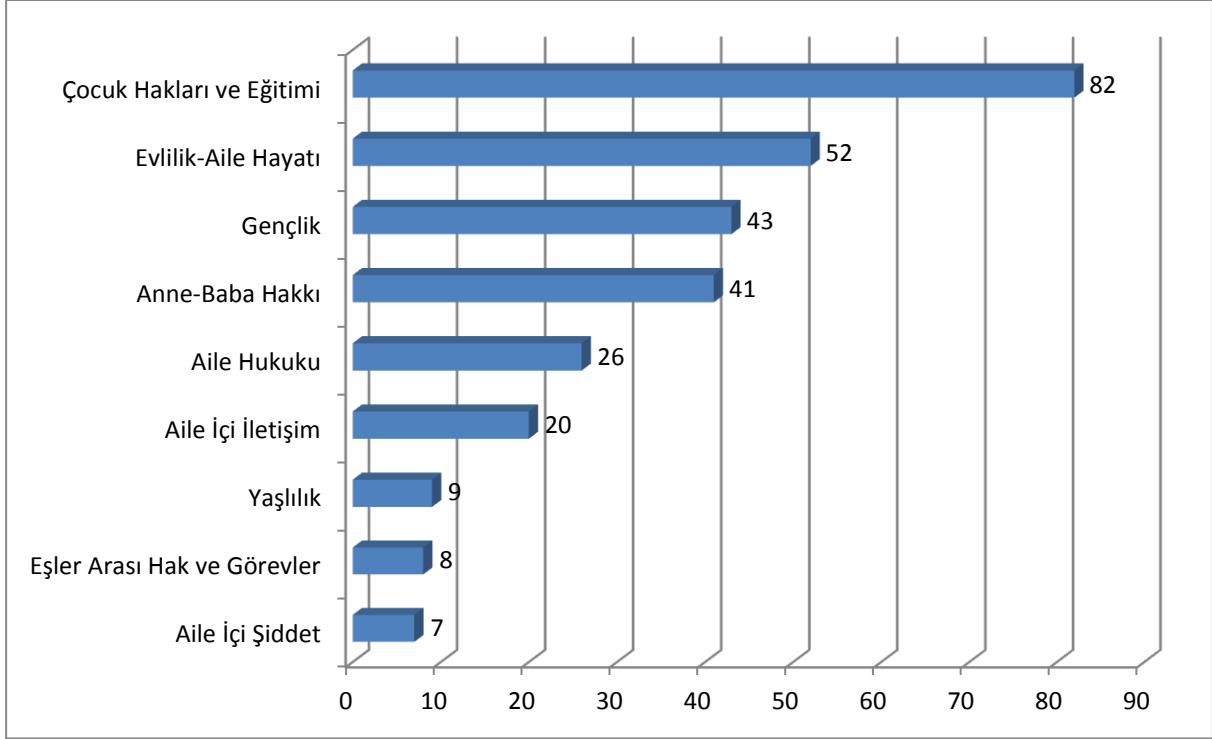
"Ahlak" konusuna ait 2011 yılı alt konu dağılım grafiği aşağıda verilmiştir.

Grafik 12: "Ahlak" Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

e) Aile İle İlgili Konular

Grafik-13 de aile ile ilgili konuların dağılımı yer almaktadır. Aile ile ilgili 2011 yılında okunan hutbe sayısı 288, bu konunun genel dağılımdaki payı ise %7'dır. Alt konuların dağılımı ise şu şekildedir:

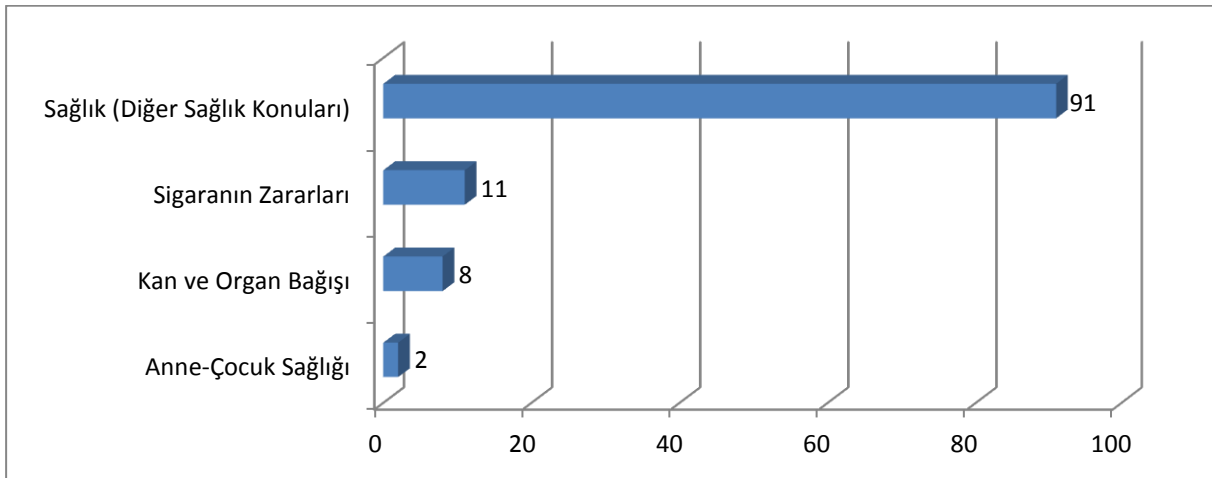

Grafik 13: “Aile” Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

f) Sağlık Konuları

2011 yılında bu başlık altında en çok ele alınan konu “Sağlık (Diğer Sağlık Sorunları)”, en az işlenen konu ise “Anne/Çocuk Sağlığı” olmuştur.

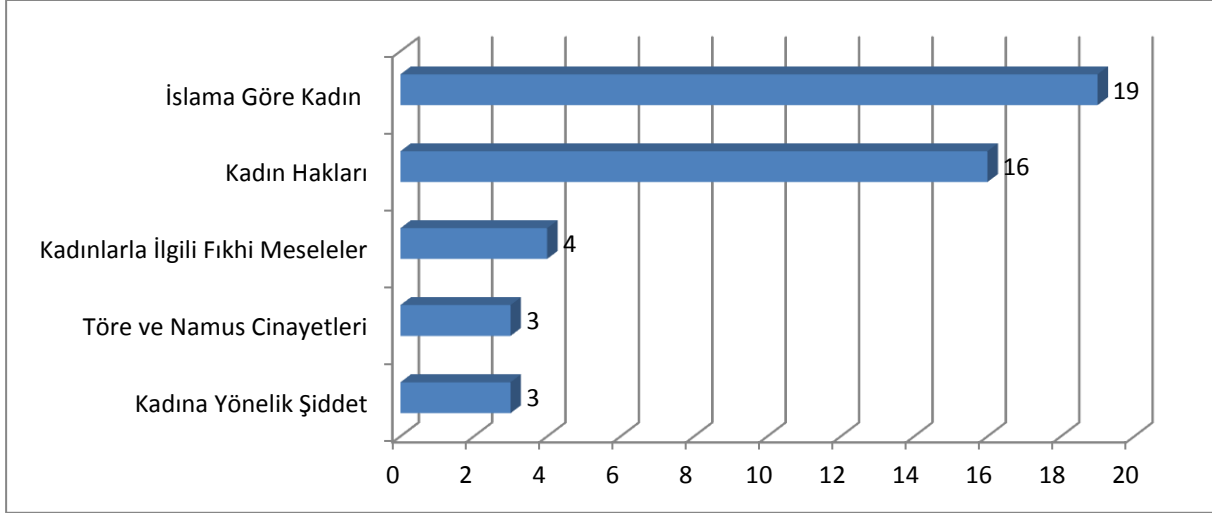
Grafik-14 de yer aldığı gibi, 2011 yılında “Sağlık” konusunda 112 hutbe okunmuş ve toplam dağılımda bu konu %3'lük bir paya sahip olmuştur.

Grafik 14: “Sağlık” Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

g) Kadınlarla İle İlgili Konular

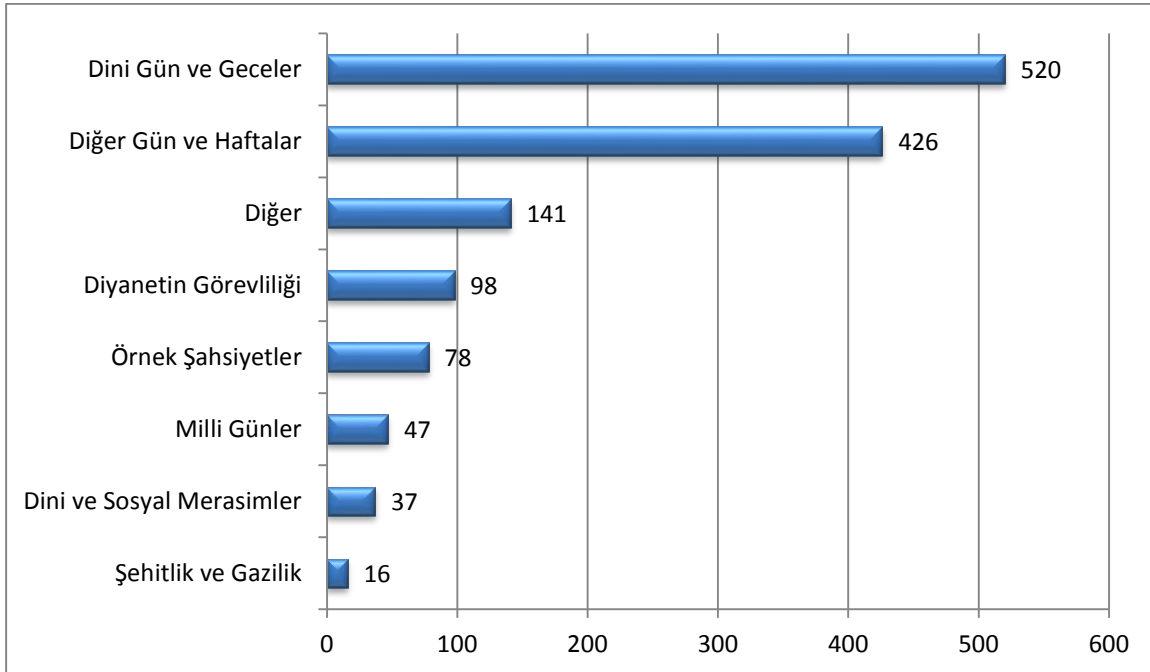
Grafik-15 de kadın konusunun alt dağılımı yer almaktadır. 2011 yılında “kadın” konulu 45 hutbe okunmuştur. Ana konular içinde en az paya sahip olan konu da %3'lük payla “Kadına Yönelik Şiddet” ve “Töre ve Namus Cinayetleri” konusu olmuştur.

Grafik 15: “Kadın” Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

h) Diğer Konular

Ülke genelinde hazırlanan hutbelerin ana konular dışında kalanları “Diğer” başlığı altında kayıt edilmiş ve Grafik 16 da dağılımı verilmiştir. Bu başlığın dağılımdaki oranı %32, okunan hutbe sayısı 1363’tür. Alt konuların dağılımı ise şu şekilde olmuştur:

Grafik 16: “Diğer” Ana Başlıklı Hutbelerin Alt Konulara Göre Dağılımı

“Diğer” ana konusu, 2011 yılında en fazla paya sahip olan başlıktır. Önceki yıllarda da durum pek farklı olmamıştır. Bunun başlıca sebebi, bu başlık altındaki alt konuların, belli zamanlarda tüm illerimizde işleniyor olmasıdır. Özellikle belirli gün ve haftalarda, dini gün ve gecelerde bu başlık altındaki konularla ilgili hazırlanan hutbeler tüm illerimizde okunmaktadır.

Alt konularının bu kadar fazla işlendiği bir ana konunun “Diğer” diye isimlendirilmesi çok sağlıklı olmayacağından, ana konu ve alt konuların yeniden belirlendiği güncel bir listenin oluşturulması ihtiyaç haline gelmiştir. Önümüzdeki yıllarda bu güncelleştirme yapılacaktır.

Ana konular ve bunların altında oluşturulmuş alt konuların tümünü göz önüne aldığımızda, yıl içerisinde 100’den fazla hutbe okunan konuları şöyle sıralayabiliriz:

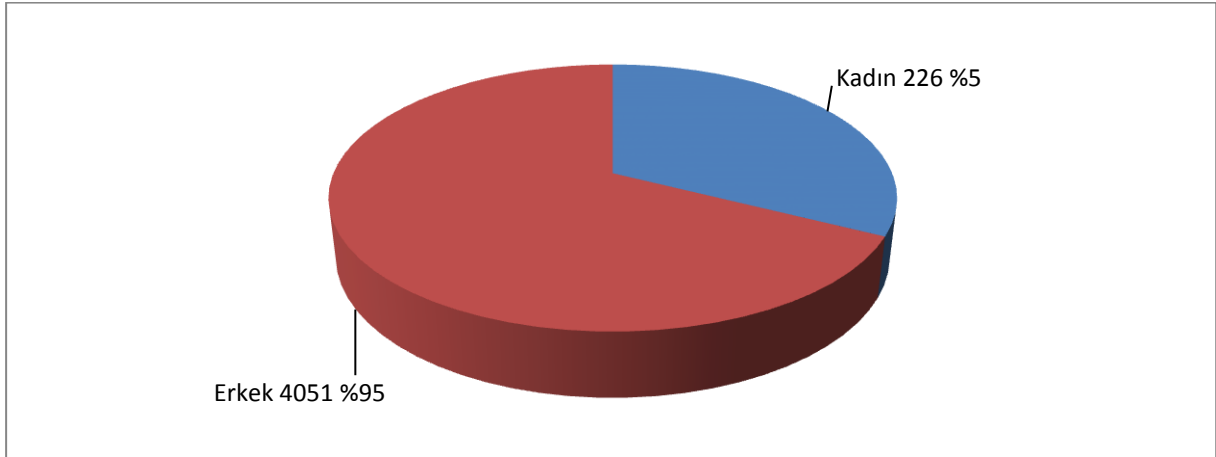
Dini Gün ve Geceler	: 520
Diğer Gün ve Haftalar	: 426
Ramazan Ayı/Oruç	: 174
Eğitim/Bilim/Akıl	: 112
Birlik/Berberlik/Kardeşlik	: 101

3) Hutbe Hazırlayanlarla İlgili Veriler

Başkanlığımızın hutbe kayıt sisteminde arşivlenen hutbelerle ilgili olarak konu, tarih, yer bilgilerinin yanında, hutbeyi hazırlayan kişiyle ilgili bilgiler de yer almaktadır. Buna göre hutbeyi hazırlayan kişinin adı, soyadı, cinsiyeti, unvanı ve eğitim durumu bilgileri de kayıt altına alınmaktadır. 2011 yılında hutbe hazırlama işinde görev alan kişi sayısı 4277 olarak tespit edilmiştir. Geçen sene bu sayı 2440 olarak tespit edilmiştir. Aradaki farkın, Müftülüklerimizin komisyon yada Başkanlıkça hazırlanan hutbelerden ziyade, yeni hazırlanan hutbeleri tercih etmeleri ve daha çok sayıda personelin hutbe yazmaya ilgi duymasından kaynaklandığı söylenebilir.

a) Hutbe Hazırlayanların Cinsiyetleri

Grafik 17’ye baktığımızda %95’lik bölümün erkeklere, %5’lik bölümün de kadınlara ait olduğu görülmektedir. 2011 yılında 3797 hutbe erkek görevlilerimiz tarafından, 160 hutbe ise kadın görevlilerimiz tarafından hazırlanmıştır. Diğer 320 hutbenin 166’sı il hutbe komisyonları tarafından hazırlanmış, 154 tanesi de Diyanet İşleri Başkanlığının önceki yıllarda illere gönderdiği hutbelerden seçilmiştir. Bu hutbelerde grafikte erkek görevlilerce hazırlanan hutbeler içinde gösterilmiştir.

Grafik 17: Hutbe Hazırlayanların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

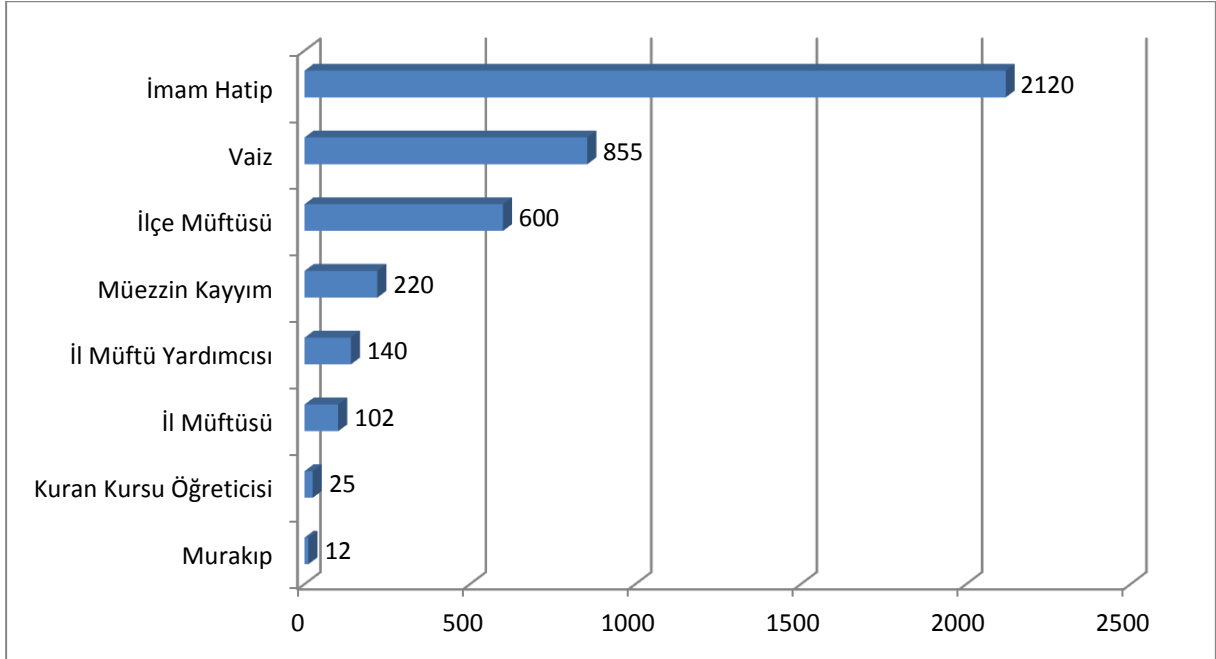
Başkanlığımız, hutbe hazırlama konusunda kadınların da aktif rol almalarını teşvik etmekte, il hutbe komisyonları da bu doğrultuda kadın görevlilere hutbe hazırlama görevi vermektedirler. Bu teşvikler neticesinde son dört yılda hutbe hazırlayan kadınların sayısı sürekli artmıştır. 2008 yılında 60, 2009 yılında 101, 2010 yılında 153 olan bu sayı, 2011 yılında 160’a yükselmiştir.

Kadın görevlilerin hazırladıkları hutbelerin başlıklarına baktığımızda bu hutbelerde daha çok “İslâm’da kadın ve aile, çocuk eğitimi, büyüklere saygı” gibi konuların işlendiği görülmektedir.

b) Hutbe Hazırlayanların Unvanları

Başkanlığımız hutbe kayıt sistemine kaydedilen hutbeleri hazırlayan görevlilerin unvanları da kayıt altına alınmakta ve değerlendirilmektedir. Grafik 18'e bakıldığında, unvan dağılımında en büyük payın imam-hatiplere ait olduğu görülmektedir.

İlgili grafik aşağıda verilmiştir.

Grafik 18: Hutbe Hazırlayanların Unvana Göre Dağılımı

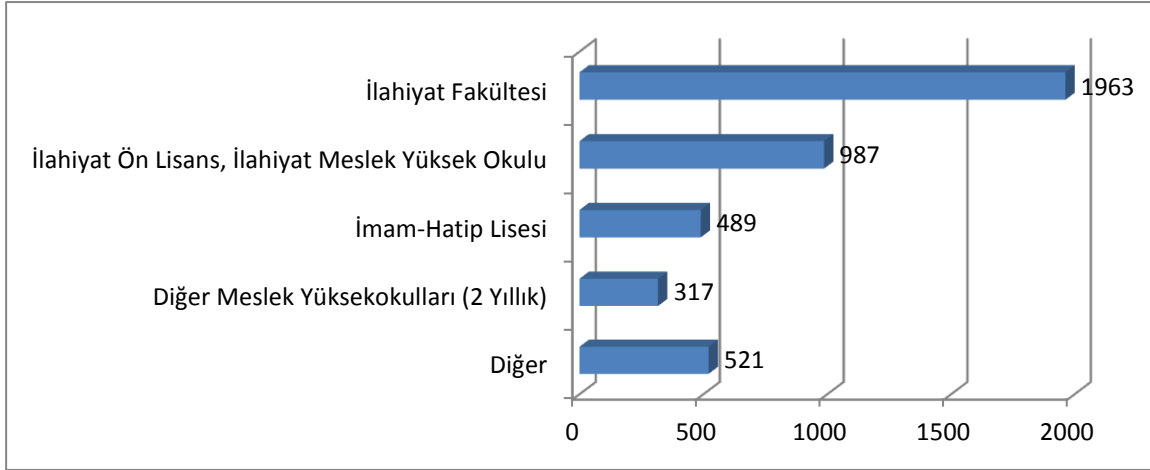
Önceki yıllara ait verilere bakıldığında, unvan dağılımında imam-hatiplerin sürekli ilk sırada yer aldığı tespit edilmiştir. 2007 yılında 1916 (%44) hutbe hazırlayan imam-hatipler, 2008 yılında 1979 (%48), 2009 yılında 2294 (%53), 2011 yılında 2272 (%51) sayı ile hutbe hazırlayanlar dağılımında ilk sırada yer almışlardır. Bununla birlikte vaizlerin, il müftüleri, il müftü yardımcıları ve ilçe müftülerinin, müezzin-kayyımların ve Kur'an kursu öğreticilerinin de hutbe hazırlama konusunda önemli katkıları olmuştur.

c) Hutbe Hazırlayanların Eğitim Durumları

Hutbe hazırlayan görevlilerimiz eğitim durumlarına göre de sınıflandırılmaktadırlar. Grafik 19 da görüldüğü gibi, bu sınıflamadan elde edilen verilere göre en çok hutbe hazırlayan tahsil grubu sırasıyla; lisans (ilahiyat fakültesi), ön lisans (ilahiyat) ve imam-hatip lisesi olmuş ve bu üçünün hazırladığı hutbe sayısı 2903 olmuştur.

Grafik 19'de de görüldüğü gibi hutbelerin yarıdan fazlası (%56) ön lisans ve ilahiyat fakültesi mezunları tarafından hazırlanmıştır. İmam-hatip lisesi mezunları %12'lik payla üçüncü sırada yer almaktadır.

Önceki yıllara oranla hem ilahiyat fakültesi mezunu oranının, hem de toplamdaki yükseköğretim mezunlarının oranının artmış olması, oldukça memnuniyet verici bir tablodur.

Grafik 19: Hutbe Hazırlayanların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

4) Müftülüklerce Hazırlanan Hutbe Metinlerinde Belirlenen Eksiklikler

İl Hutbe Komisyonlarınınca hazırlanan hutbe metinlerinde belli bir başarı yakalanmakla birlikte hutbelerin tamamen sorunsuz ve istenen niteliklerde olduğunu söylemek de zor gözükmemektedir. Hutbelerin Genel Müdürlüğümüzce oluşturulan komisyon marifetiyle incelenmesi sonucunda bazı hutbelerde görülen başlıca eksiklikler şunlardır:

- Hutbeler genellikle özgün değildir. Farklı metinlerden alınan cümlelerin dikkatsiz ve özensiz bir şekilde bir araya getirilmesinden oluşmaktadır.
- Hutbeler, kuru ve soğuk bir dille yazılmakta, muhatap kitlenin gönül dünyasına hitap edememektedir.
- Başkanlıkça tespit edilen “**Hutbe Hazırlama ve Değerlendirme Ölçütleri**” ne yeterince riayet edilmemektedir. Konu bütünlüğünün sağlanmaması, konuya uygun ayet ve hadis seçilmemesi, hadis metinlerinin- ayet ve hadislerin anlamlarının doğru yazılmaması, kaynakların eksik gösterilmesi veya hiç gösterilmemesi, sade, düzgün, anlaşılır bir dil kullanılmaması ilk göze çarpan hususlardır.
- Hutbelerde yanlış, yanlış anlaşılabilir veya uygun olmayan ifadeler yer almaktadır. Bazı örnekler: “gayrimeşru ilişkilerin temelinde ailesiyle mutlu olmayanların, mutluluğu başka yerde araması”, “dar giysiler, parfüm, makyaj, yırtmaçlı etek, teni gösteren astarsız elbise...”, “ABD’de her altı dakikada bir kadına tecavüz edilmektedir.”, “sadece bayramlarda Allah’ın huzurunda bulunarak zayıf imanlı müminlerden olmayalım”
- Hutbe konusunun seçiminde güncellik ve hitap edilen kesime uygunluğa dikkat edilmemektedir.
- Bazı Müftülükler hutbe metni hazırlamak yerine Başkanlığa veya başka illere ait hutbe metinlerinin okutulmasını alışkanlık haline getirmektedir.

5) Hutbelerin Hazırlanmasında Dikkat Edilmesi Gereken Önemli Hususlar

Bahse konu eksikliklerin asgariye indirilmesini sağlamak amacıyla Müftülüklerce şu hususlara dikkat edilmelidir;

- Hutbe komisyonu görevlerini daha dikkatli ve titiz bir şekilde yerine getirmelidir.
- Hutbe konuları çok iyi belirlenmelidir.
- Hutbeler özgün ve “**Hutbe Hazırlama ve Değerlendirme Ölçütleri**”ne uygun olarak hazırlanmalıdır.
- Hutbelerde yanlış anlaşılabilir veya uygun olmayan ifadelere yer verilmemelidir.

- Hutbeler yarışma açmak, sipariş vermek veya komisyon üyelerince bizzat yazılması gibi yöntemlerle hazırlanmalıdır.
- Hutbeleri okunmaya değer görülen yazarlar imkanlar ölçüsünde ödüllendirilmelidir.
- Hutbe yazacak görevli sayısının artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Hutbe konusunda uzman kişilerden faydalanılmalı, çalıştay, sempozyum, panel gibi ilmi toplantılar düzenlenmelidir.
- Başkanlığa gönderilmeden önce hutbe metinleri İl Müftüsü tarafından okunarak son şekli verilmelidir.
- Zamanında incelenebilmesi için hutbe metinleri okunacağı tarihten **bir ay** önce Din Hizmetleri Bilgi Yönetim Sistemi'ne girilmelidir.
- Başkanlıkça belirlenen hutbe dualarının yanı sıra diğer geleneksel hutbe dualarının da okunmasına müsaade edilmelidir.
- Hutbe okunması konusuna da gerekli önem verilmeli; hutbe okuma usûl ve teknikleri hakkında din görevlileri eğitilmelidir.
- Hutbelerle ilgili geri bildirimler alınmalı ve değerlendirilmelidir.

C- KONFERANS, PANEL, SEMPOZYUM, SEMİNER VE RADYO-TV PROGRAMLARI

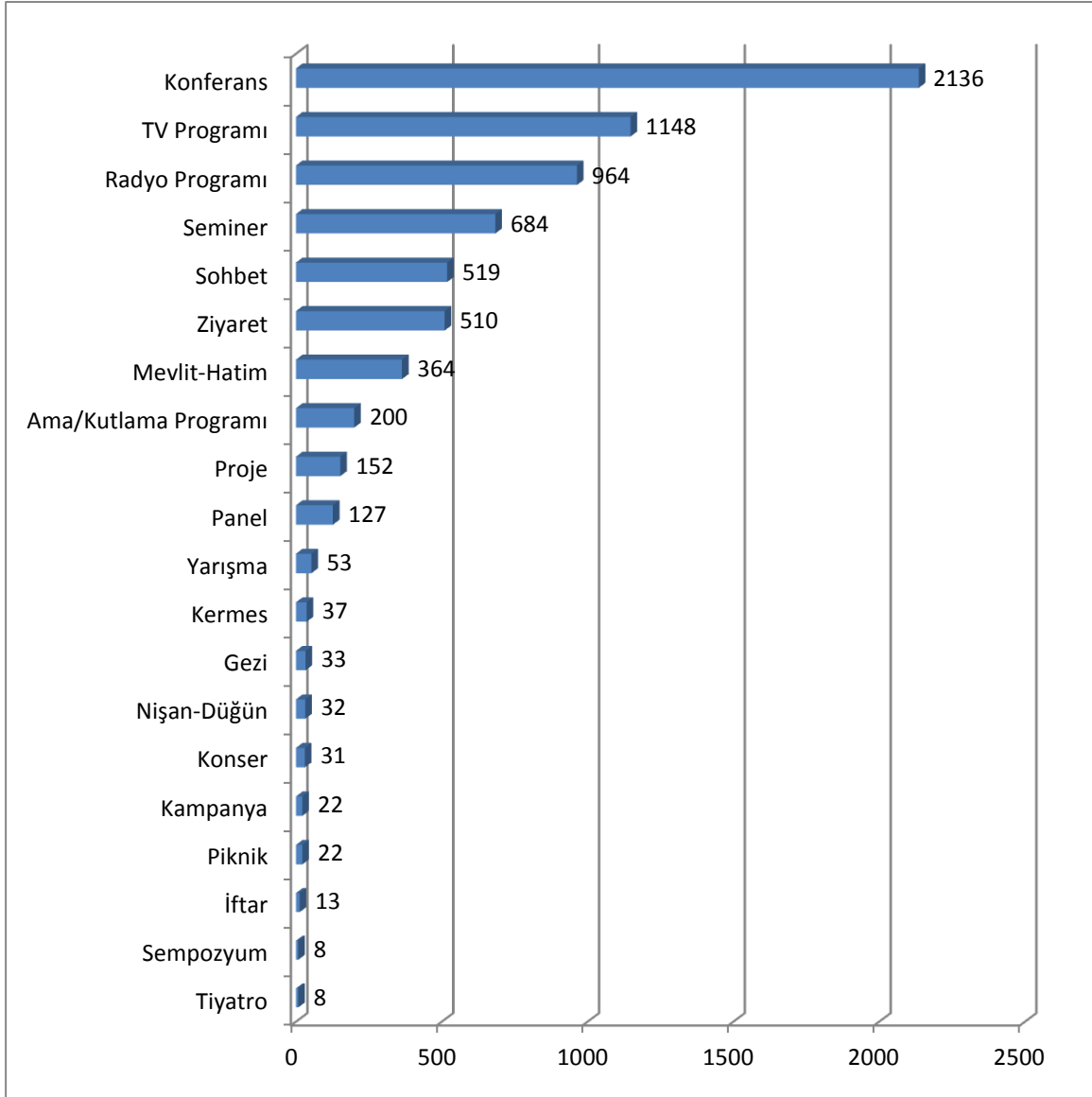
İl ve ilçe müftülükleri tarafından halkı dini konularda aydınlatmak amacıyla cami dışında konferans, panel, sempozyum, seminer, radyo ve tv programları ile ziyaret, yarışma gibi etkinlikler düzenlenmektedir.

Kurum içinden ve kurum dışından alanının uzmanı olan kişilerin katılımı ile gerçekleştirilen söz konusu etkinlikler düzenleme tarihinden önce "Din Hizmetleri Bilgi Yönetim Sistemi"ne kaydedilerek Başkanlığımıza ulaştırılmakta ve gerçekleşme tarihinden 7 (yedi) gün önce Başkanlığımız web sitesinden ilan edilerek vatandaşlarımıza duyurulmaktadır.

Bu çerçevede geçmiş yıllarda olduğu gibi 2011 yılında da il ve ilçe müftülüklerimiz tarafından 7063 sosyal ve dini faaliyet gerçekleştirilerek Başkanlığımıza bildirilmiştir. Bildirilen faaliyetler öncelikle türleri, konuları, gerçekleştirenleri ve bölgelere göre dağılımları bakımından değerlendirilerek istatistiki bilgileri çıkartılmıştır

1) Faaliyetlerin Türü ile İlgili Veriler

Gerçekleştirilen faaliyetleri türlerine göre değerlendirdiğimizde önceki yıllarda olduğu gibi bu yılda konferanslar (2136) ilk sırada yer almıştır. Tv programları (1148) ve radyo programlarında (964) da geçen yıla oranla bir miktar artış olmuştur. Grafik-20 da görüldüğü gibi Müftülüklerimiz tarafından seminer, sohbet ve ziyaret gibi faaliyetlerin yanı sıra az da olsa iftar, sempozyum ve tiyatro gibi faaliyetlerde yapılmıştır.

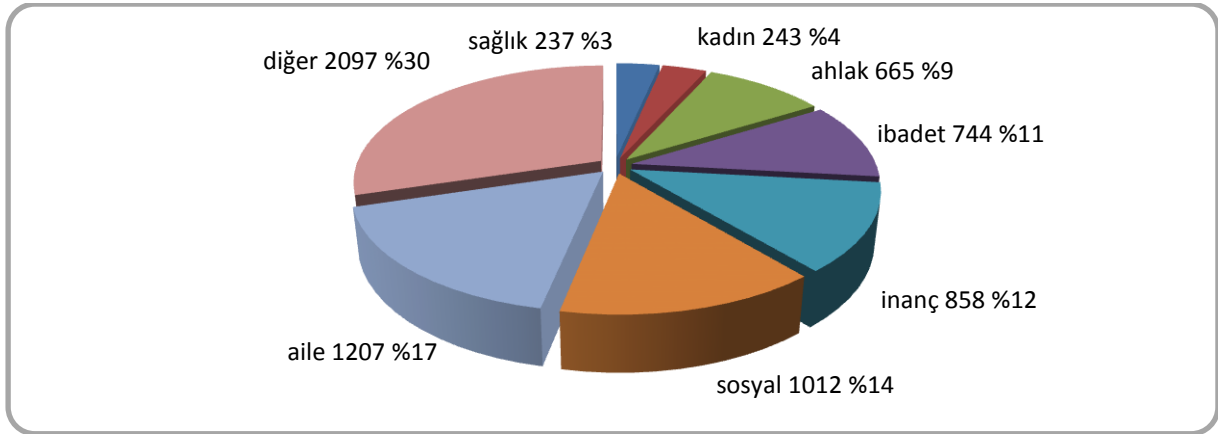

Grafik 20: Faaliyet türüne göre dağılım

2) Faaliyetlerin Konularıyla İlgili Veriler

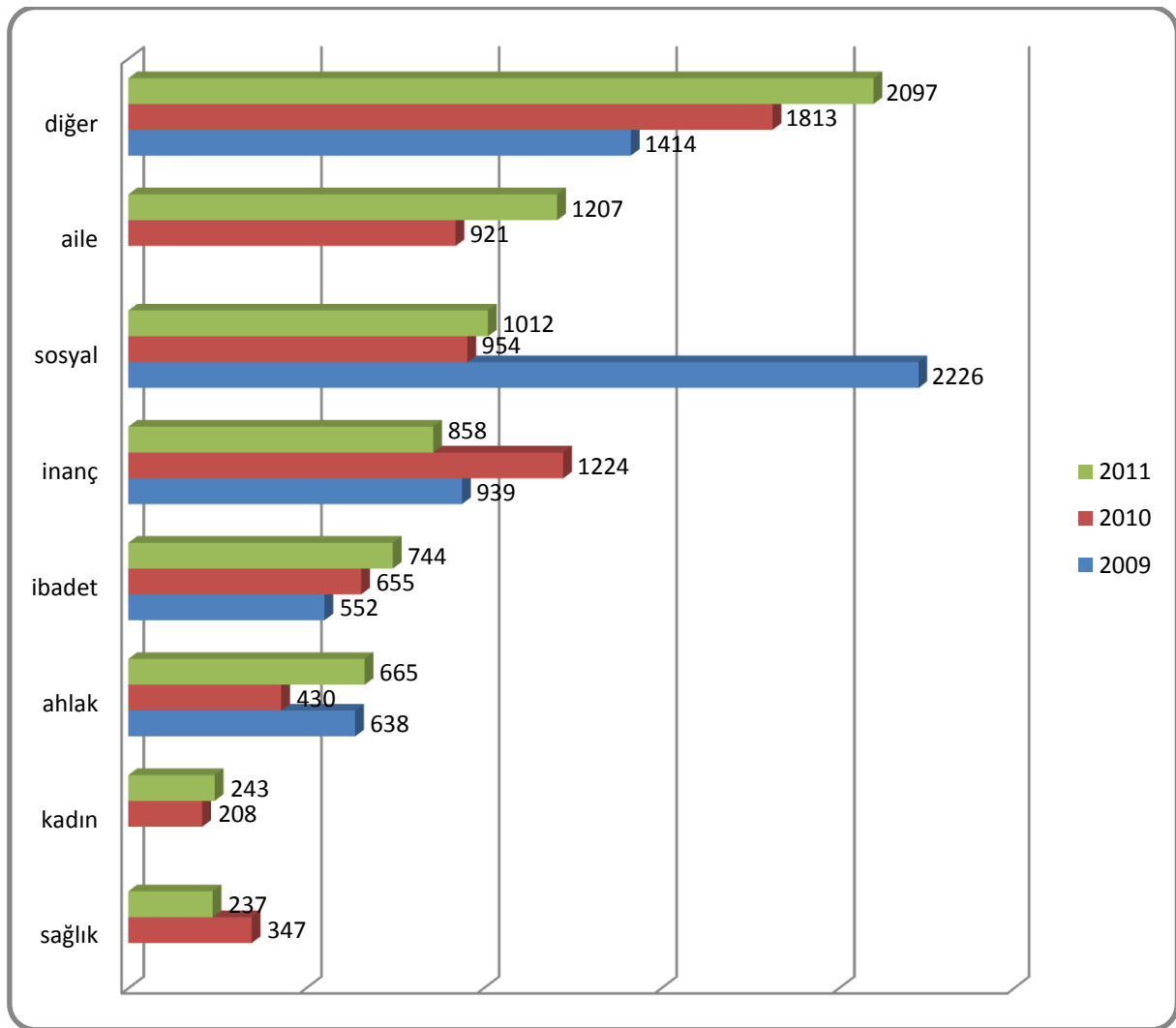
İl ve ilçe müftülüklerimiz tarafından gerçekleştirilen etkinliklerin sayısal dağılımlarının yanında içerikleri de son derece önemlidir. Bunun için sosyal ve dini faaliyetler konu açısından incelenirken öncelikle aile, sosyal, inanç, ibadet, ahlak, kadın, sağlık ve diğer ana başlıkları altında ele alınmıştır.

Grafik 21 incelendiğinde diğer ana başlığının %30'luk bir payla ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bunun sebebi gerçekleştirilen ziyaret, gezi, piknik gibi faaliyetlerin bu ana başlık altında işlenmiş olmasıdır. İkinci sırada aile konusunun yer almasının sebebi ise 74 il ve 148 ilçede bulunan Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarının ağırlıklı olarak aile konusunda yapmış oldukları faaliyetleri bu bölüme kaydetmeleridir. Üçüncü sırada yer alan sosyal konular da %14'lük bir oranla inanç, ibadet ve ahlak konularının önüne geçmiştir.

Grafik 21: Ana konulara göre dağılım

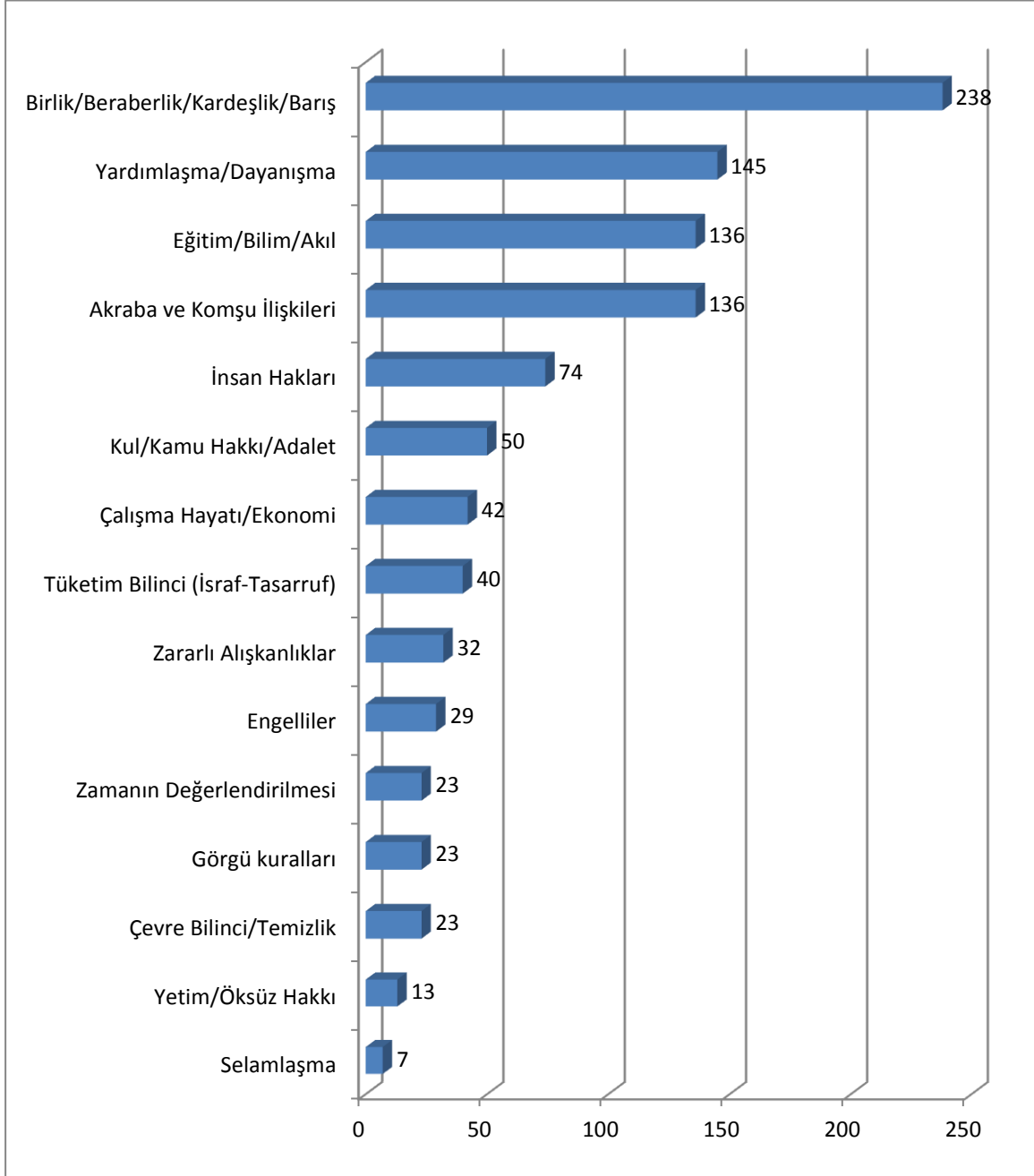
2009 ve 2011 yılları arasında gerçekleştirilen faaliyetlerin ana konularına göre karşılaştırmaları incelendiğinde 2009 yılından sonra sosyal ana konusundaki düşüş dikkat çekmektedir. 2009 yılında “aile”, “kadın” ve “sağlık” ana konularının alt konuları sosyal ana başlığı altında değerlendirilirken 2010 yılından itibaren belirtilen konular sosyalden ayrı olarak ele alındığından bu şekilde bir düşüş olmuştur.

Grafik 22: 2009-2011 Yılları ana konulara göre dağılım karşılaştırması

a) Sosyal Konular

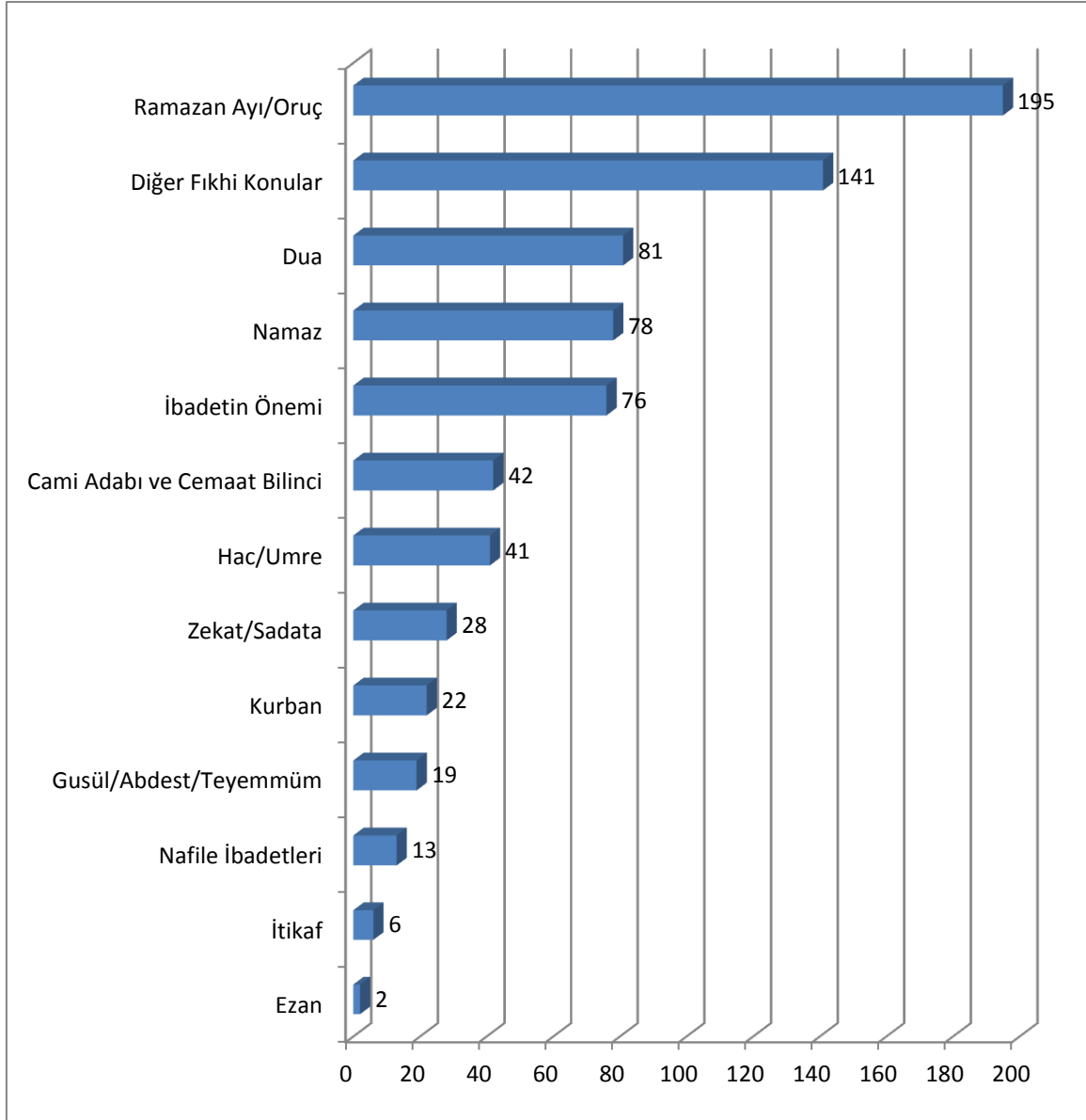
Grafik 23 de yer aldığı gibi 2011 yılı içerisinde sosyal ana konusu altında toplam 16 (on altı) alt konu işlenmiştir. Bunlar içerisinde ilk sırayı birlik/beraberlik/kardeşlik/barış (238) konusu almıştır. Bunu birbirine yakın sayılarla “yardımlaşma/dayanışma”, “eğitim/bilim/akıl”, “akraba ve komşu ilişkileri” ve “insan hakları” konuları takip etmiştir. 2010 yılında da ilk beş konunun sıralaması bu şekilde olmuştur.

Grafik 23: Sosyal konuların alt konularına göre dağılımı

b) İbadet Konuları

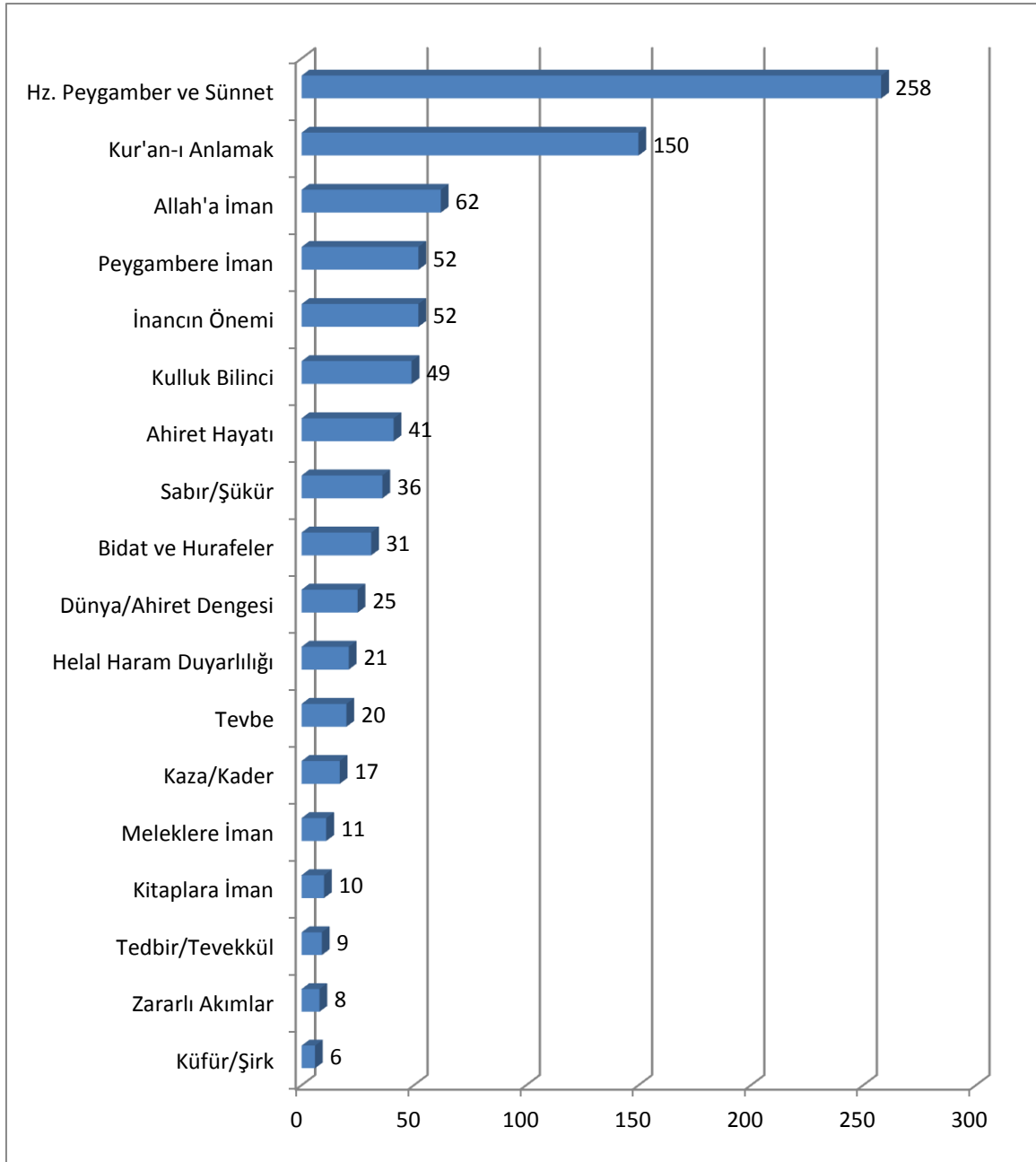
2011 yılında İbadet ana konusu altında toplam 13 alt konu işlenmiştir. Bunlar içerisinde ilk sırayı “ramazan ayı/oruç” konusu almıştır. 2010 yılında da bu başlık altında 183 faaliyetle en çok işlenen yine “ramazan ayı/oruç” konusudur. Bunu “diğer fıkhi konular”, “dua” ve “namaz” konuları takip etmiştir. “İtikaf” ve “ezan” konularında da az da olsa faaliyet gerçekleştirilmiştir.

Grafik 24: İbadet ile ilgili konuların alt konulara göre dağılımı

c) İnanç Konuları

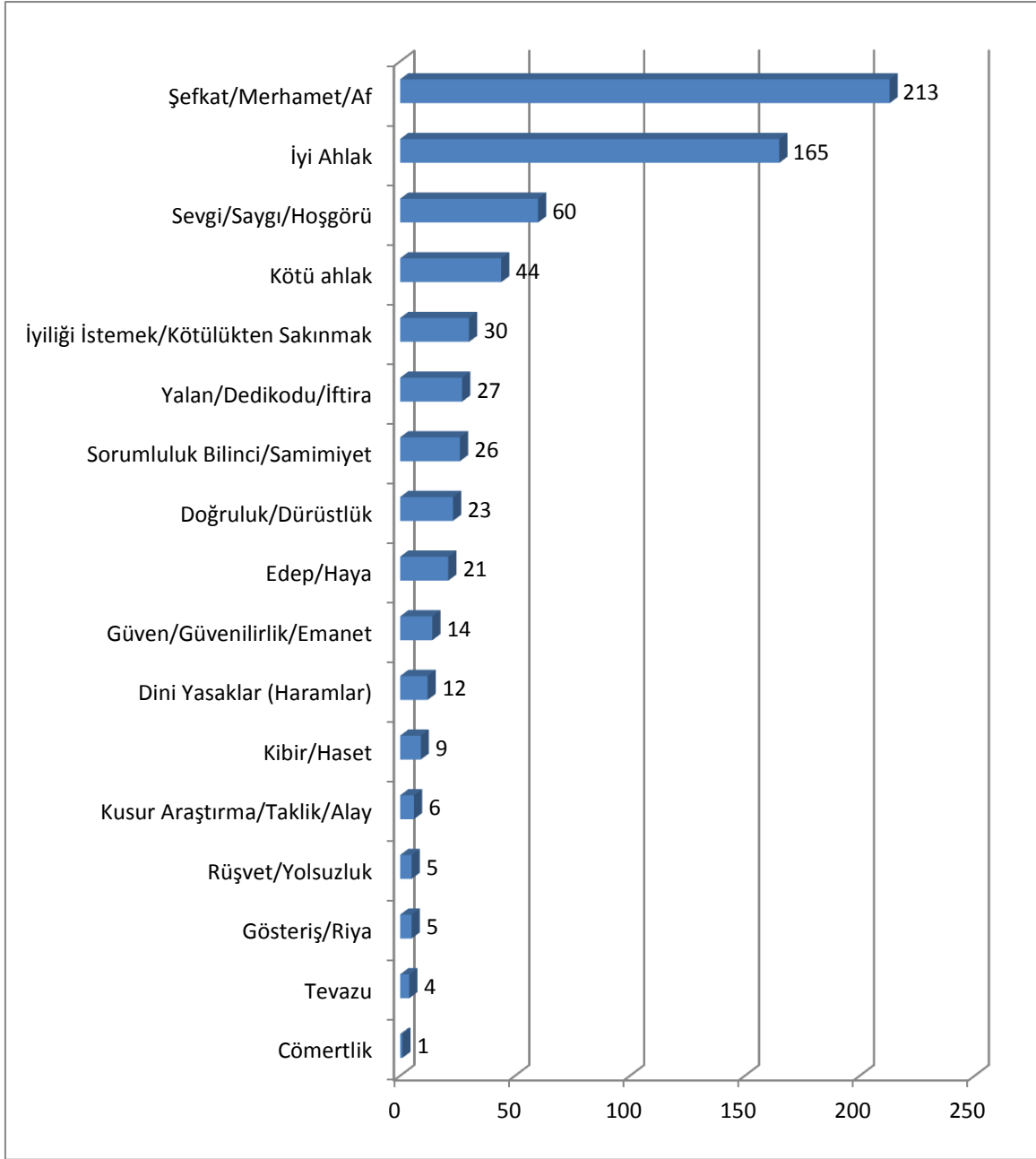
İnanç başlığı altında toplam 18 alt konu işlenmiştir. Grafik-25 de görüldüğü gibi 2011 yılı içerisinde en çok işlenen “Hz. Peygamber ve sünnet” konusu olmuştur. Bunu “Kur’an-ı anlamak” ve “Allah’a iman” konuları takip etmiştir. 2010 yılının Kur’an yılı ilan edilmesi sebebiyle bu yılda en çok “Kur’an-ı anlamak” (539) konusu işlenmiştir. “Hz. Peygamber ve sünnet” konusu ise 214 faaliyet ile ikinci sırada yer almıştır. Yine 2010 yılında “Allah’a iman” konusunda ise 65 faaliyet yapılmıştır. Her iki yılda da “tedbir/tevekkül” ve “küfür/şirk” konularında daha az faaliyet yapıldığı görülmektedir. .

Grafik 25: İnanç ile ilgili konuların alt konulara göre dağılımı

d) Ahlak Konuları

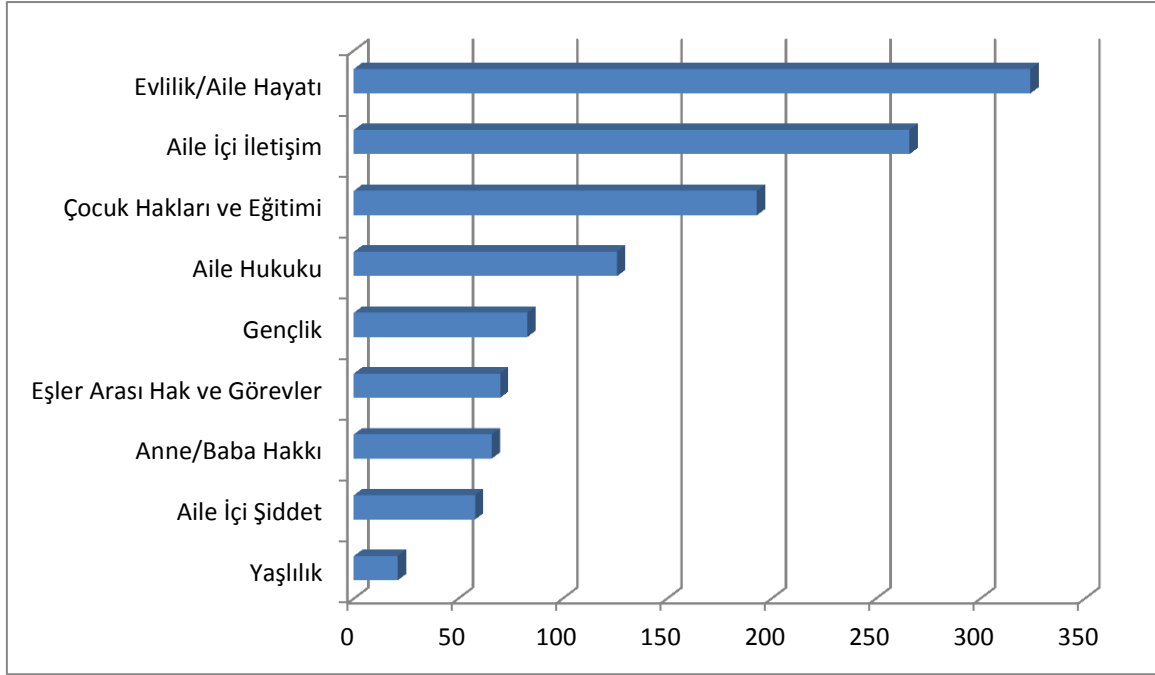
2011 yılında Ahlak ana konusu altında 17 alt konu işlenmiştir. Grafik-26 de görüldüğü gibi bunlar içerisinde ilk sırada şefkat/merhamet/af konusu (213) bulunmaktadır. 2011 yılı Kutlu Doğum Haftasında “Merhamet Eğitimi” temasının ağırlıklı olarak işlenmesi grafiğe bu şekilde yansımıştır. 2010 yılında yapılan 146 faaliyetle ilk sırada yer alan iyi ahlak konusu bu yıl 165 faaliyetle ikinci sırada yer almıştır. Bu yıl 60 faaliyet yapılan sevgi/saygı/hoşgörü konusunda da 2010 yılında 61 faaliyet yapılmıştır. Gösteriş/riya, tevazu ve cömertlik konularında da az da olsa faaliyet gerçekleştirilmiştir.

Grafik 26: Ahlak ile ilgili konuların alt konulara göre dağılımı

e) Aile İle İlgili Konular

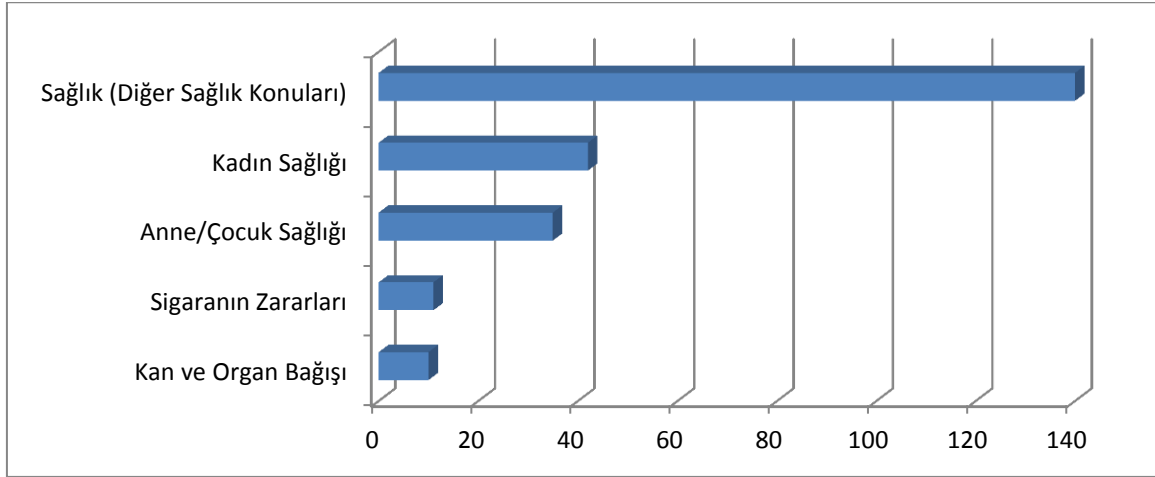
Daha önceki yıllarda sosyal ana başlığı altında değerlendirilen aile konusu 2010 yılından itibaren ana konu olarak değerlendirmeye alınmıştır. Grafik-27 da yer aldığı üzere bu başlık altında işlenen ilk üç konunun sıralaması 2010 yılı ile aynı olmuştur. Her iki yılda da ilk üç konunun sıralaması evlilik/aile hayatı, aile içi iletişim, çocuk hakları ve eğitimi şeklinde olmuştur. Yine her iki yılda da en az ele alınan konu yaşlılık konusu olmuştur.

Grafik 27: Aile ile ilgili konuların alt konulara göre dağılımı

f) Sağlık Konuları

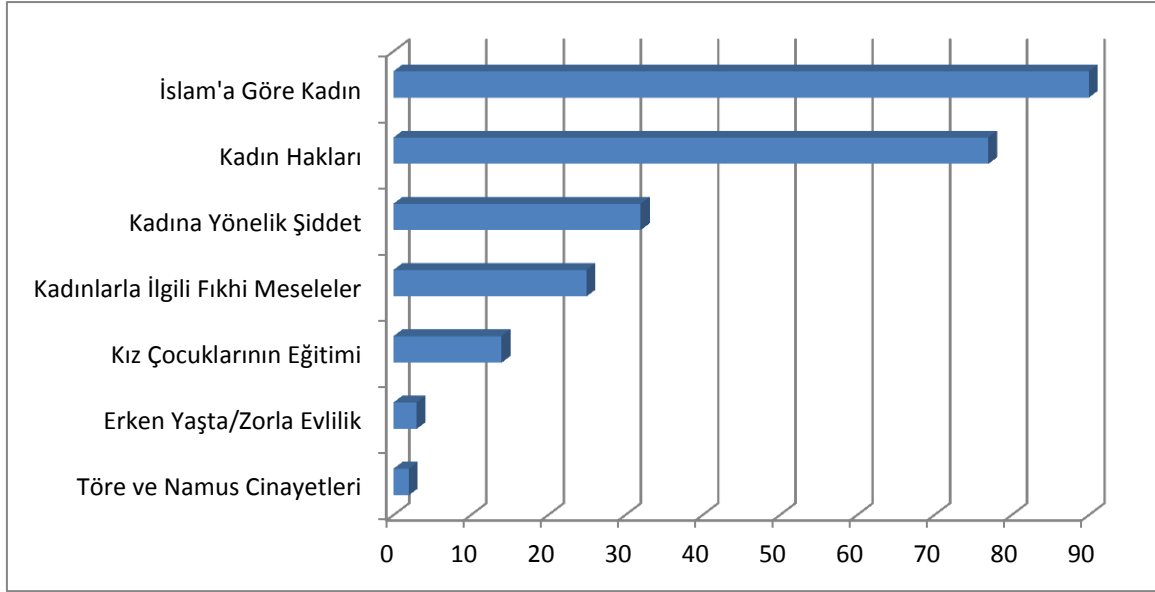
Sağlık ana başlığı altında ele alınan konuların başında geçen yıl olduğu gibi bu yılda sağlık (diğer sağlık konuları) yer almaktadır. Grafik-28 de görüleceği gibi bu başlık altında bu yıl işlenen konulara baktığımızda sıralamanın hemen hemen geçen yıllarla aynı olduğunu görmekteyiz.

Grafik 28: Sağlık ile ilgili konuların alt konulara göre dağılımı

g) Kadınlara Yönelik Konular

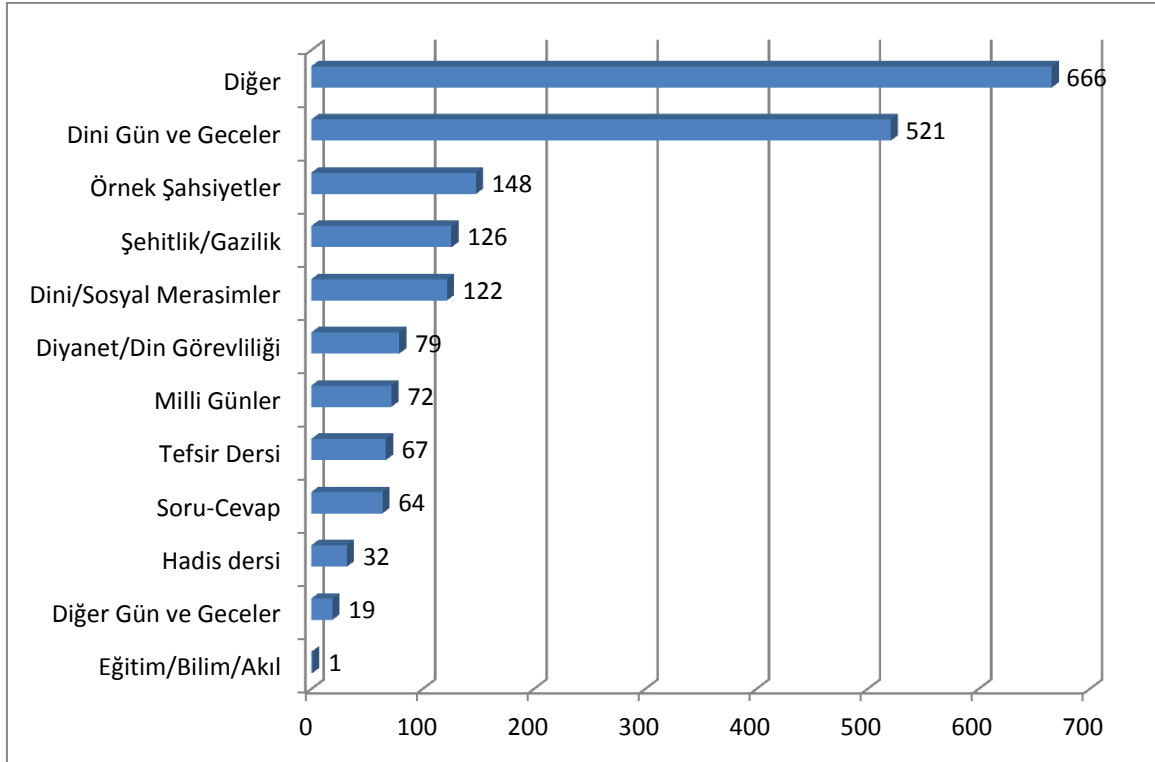
Kadın ana konusu altında 7 alt konu işlenmiştir. Söz konusu alt konular içerisinde “İslam’a Göre Kadın” konusu ilk sırada (90) yer almıştır. Gerçekleştirilen faaliyetlerde kadın hakları (77), kadına yönelik şiddet (32) gibi konulara da yer verilmiştir. Grafik-29 2010 yılı ile karşılaştırıldığında konu dağılımının aynı olduğunu görülmektedir.

Grafik 29: Kadınlarla ilgili konuların alt konulara göre dağılımı

h) Diğer Konular

2011 yılında gerçekleştirilen sosyal ve dini faaliyetleri yukarıdaki yedi ana başlık altında değerlendirdikten sonra bu başlıklara uymayan konular diğer ana başlığı altında toplanmıştır. Grafik-30 a göre; diğer ana başlığının alt konularına baktığımızda ilk sırada bu başlık altında bile sınıflandırmaya alınmayacak anonim konuların oluşturduğu diğer alt başlığı yer almaktadır. Bu başlık altında ikinci sırada kandil programlarının vs. işlendiği dini gün ve geceler başlığı yer almıştır. Dini ve milli günler haricinde kutlanan gün ve haftaları içine alan faaliyetler diğer gün ve haftalar başlığı altında üçüncü sırada yer almıştır. Soru-cevap, hadis dersleri ve eğitim/bilim/akıl gibi konulara az da olsa bu başlık altında yer verilmiştir.

Grafik 30: Diğer konuların alt konulara göre dağılımı

3) Faaliyetleri Gerçekleştirenlerle İlgili Veriler

İl ve ilçe Müftülüklerimiz tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerde en az konu seçimi kadar önemli olan bir diğer husus faaliyetleri gerçekleştirenlerdir. Çünkü bir konu bir tarafta çok etkileyici ve akıcı olarak işlenirken aynı konu başka bir tarafta çok sıradan ve yüzeysel işlenebilmektedir. Hiç şüphe yok ki bunun sunumu yapan kişi, hedef kitle, mekan, zaman gibi çok farklı sebepleri vardır.

Raporun bu bölümünde faaliyetleri gerçekleştirenlerin cinsiyet ve unvanlarına göre dağılımlarına yer verilecektir.

a) Faaliyetleri Gerçekleştirenlerin Unvana Göre Dağılımları

Tablo-3 de verildiği gibi, faaliyetleri gerçekleştirenlerin unvana göre dağılımlarına baktığımızda ilk sırada vaizlerin yer aldığını görüyoruz. Bunun sebebi birçok il ve ilçe müftülüğünde söz konusu hizmetleri yürütecek yetişmiş personel olarak vaizlerin bulunmasıdır. Bununla birlikte 2011 yılı içerisinde yurtiçinde toplam 1067 faal vaiz olduğu halde bunlardan sadece 474 tanesinin yaptığı faaliyetler programa işlenmiş veya sadece 474 tanesi sosyal ve dini faaliyet yapmıştır.

Vaizlerin hemen peşinden 333 imam-hatibin toplam 776 sosyal ve dini faaliyet gerçekleştirdiklerini görüyoruz. 213 tane ilçe müftüsü sosyal ve dini faaliyet gerçekleştirmişken 333 tane imam-hatip söz konusu faaliyetlere katılmıştır. 43 tane din hizmetleri uzmanı tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin sayısı da 213 ilçe müftüsünün gerçekleştirdiği faaliyetlerin sayısına yakın olmuştur.

Grafik incelendiğinde gerçekleştirilen sosyal ve dini faaliyetlerin ağırlıklı olarak vaizler, imam-hatipler, ilçe müftüleri, din hizmetleri uzmanları, Kur'an kursu öğreticileri, il müftü yardımcısı, müezzin kayyımlar ve il müftüleri aracılığı ile gerçekleştirildiği görülmektedir.

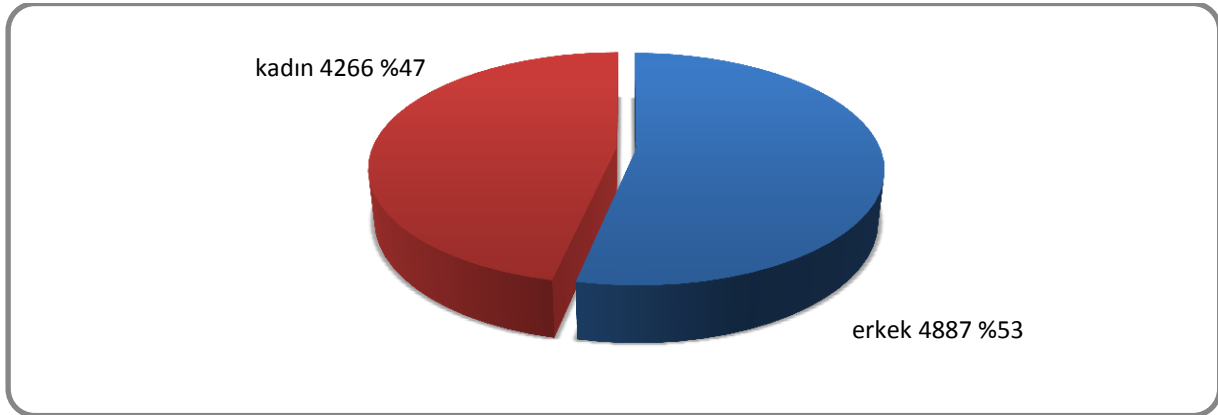
Kurum içinden katılımın yanı sıra kurum dışından da öğretim üyesi, psikolog, nlp uzmanı gibi farklı unvanlarda kişilerin söz konusu faaliyetleri gerçekleştirdikleri görülmektedir.

Tablo 3: Unvana göre dağılım

Sıra	Unvanı	Faaliyet Sayısı	Personel Sayısı
1	Vaiz	3753	474
2	İmam-Hatip	776	333
3	İlçe Müftüsü	748	213
4	Din Hizmetleri Uzmanı	730	43
5	Kuran Kursu Öğreticisi	651	219
6	İl Müftü Yardımcısı	512	71
7	4/B li Kuran Kursu Öğreticisi	471	235
9	Müezzin-Kayyım	249	119
10	İl Müftüsü	238	49
11	Öğretim Üyesi	144	116
12	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	79	29
13	Eğitim Görevlisi	69	50
14	Cezaevi Vaizi	59	9
15	Emekli Din Görevlisi	41	17
16	Şube Müdürü	33	7
17	Kuran Kursu Müdürü	24	6
18	Psikolog	21	12
19	Tıp Doktoru	17	17
20	Fahri Vaiz	16	10
21	Murakıp	10	4
22	Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı	7	6
23	NLP Uzmanı	7	7

b) Faaliyetleri Gerçekleştirenlerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

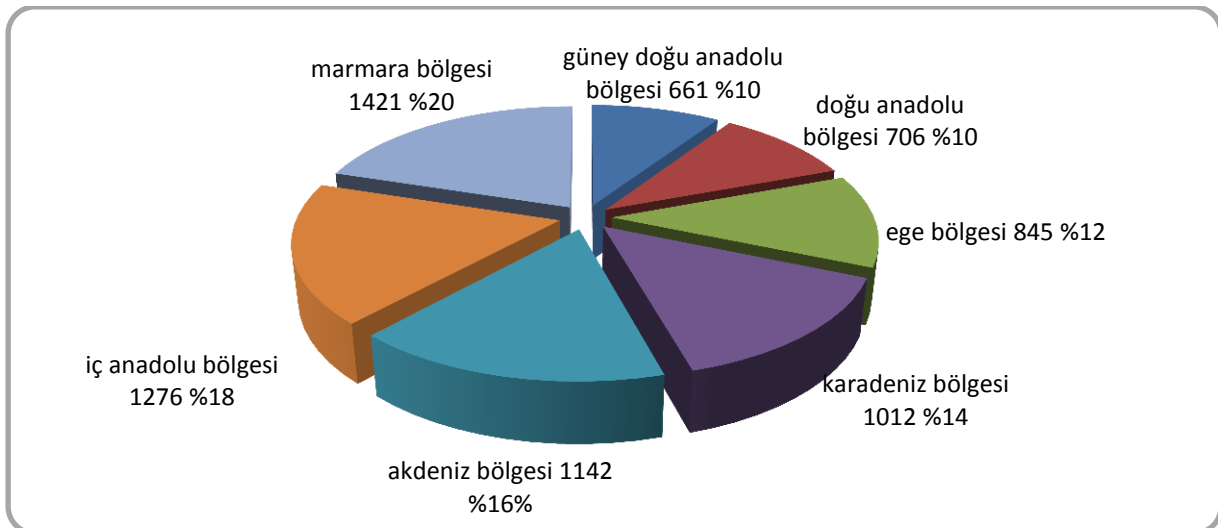
Faaliyetleri gerçekleştirenlerin cinsiyetlerine göre dağılımlarına baktığımızda erkeklerin kadınlardan 621 adet fazla faaliyet gerçekleştirdiklerini görmekteyiz. Grafik-31 da görüldüğü gibi kadınların faaliyetlerin yarısını gerçekleştirmiş olması, artan kadın personel ve sosyal faaliyet organize etme kapasiteleri ile bağlantılı olarak değerlendirilebilir.

Grafik 31: Cinsiyetlere göre dağılım

4) Faaliyetlerin Bölgelere Göre Dağılımı

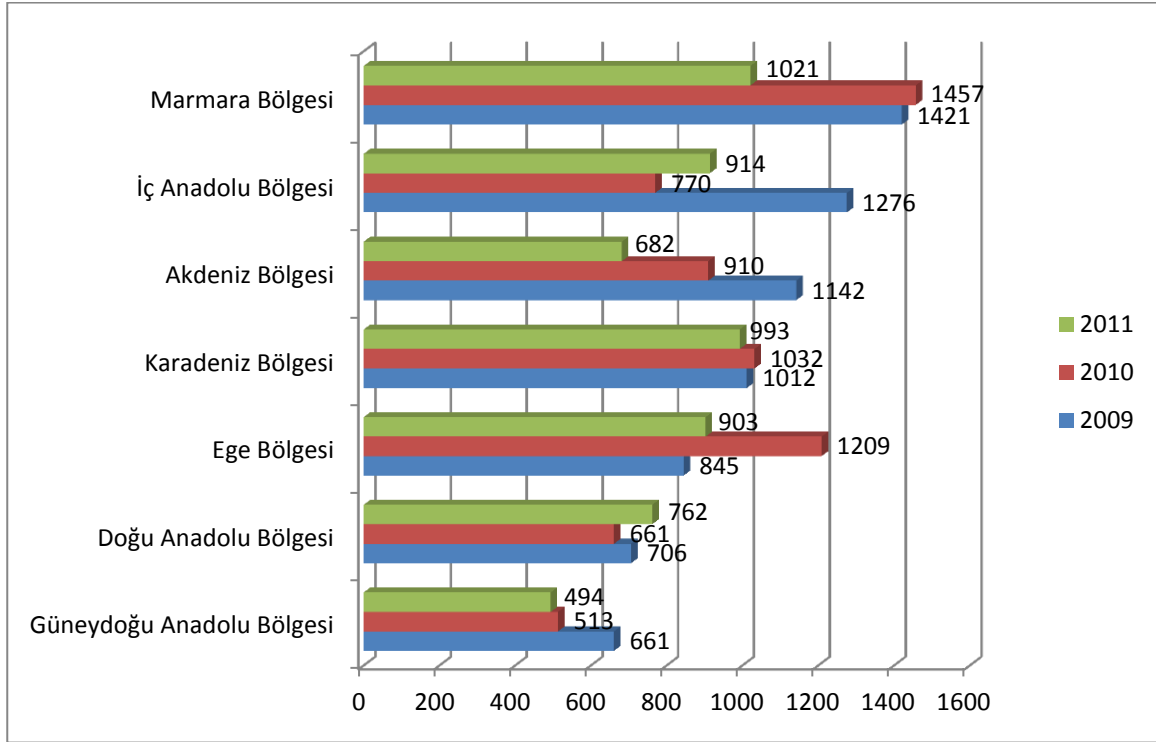
Grafik 32 de faaliyetlerin bölgelere göre dağılımı yer almaktadır. Buna göre gerçekleştirilen faaliyetlerin %20'si Marmara Bölgesinde yapılmıştır. İkinci sırada ise %18 ile İç Anadolu Bölgesi gelmektedir. Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu Bölgeleri ise %10'luk bir dilimle son sırada yer almışlardır. Bu dağılımda bölgelerdeki görevli sayıları, nüfus miktarı ve ilahiyat fakültelerindeki akademik kadro sayıları etkili olmuştur.

Grafik 32: Bölgelere göre dağılım

2009-2011 yıllarında gerçekleştirilen faaliyetleri bölgelere göre karşılaştırdığımızda her üç yılda da en fazla faaliyetin Marmara bölgesinde gerçekleştiğini, İç Anadolu bölgesinde 2011 yılında ciddi bir artış olurken Ege bölgesinde tam tersi bir azalma olduğunu, Karadeniz, Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde her üç yılda da faaliyet sayılarının hemen hemen aynı olduğunu, Akdeniz

bölgesinde ise her yıl düzenli bir artış olduğunu, Güney Doğu Anadolu bölgesinin faaliyet sayısı bakımından üç yılda da son sırada yer aldığını görmekteyiz.

Grafik 33: 2009-2011 Yılları bölgelere göre dağılım karşılaştırması

D- VAAZ VE VAİZLİK SEMPOZYUMU

Başkanlığımızın ana görevi, toplumu din konusunda aydınlatmaktır. Bu görevin baş aktörleri ise şüphesiz ki vaizlerdir. Gerek vaizlerimizin gerekse vaaz ve irşat hizmetlerinin bazı zorluklarla karşı karşıya kaldığı ise malumdur. Dolayısıyla vaizlerimizin sorunlarını, vaaz ve irşat hizmetleri alanındaki eksikleri ve aksaklıkları tespit ederek değerlendirmek, bu sorunlar için çözüm yolları üretmek ve bütün bunların neticesinde vaaz ve irşat hizmetlerindeki verimliliği artırmak amacıyla 17-18 Aralık 2011 tarihlerinde Ankara’da “Vaaz ve Vaizlik Sempozyumu” düzenlenmiştir.

Söz konusu sempozyumda 3 salonda 15 oturum gerçekleştirilmiş ve 60 adet tebliğ sunulmuştur. Sempozyumun sonuç bildirgesi Başkanlığımız web sayfasında yayınlanmıştır. Sempozyum kitabı, basımı yapılmak üzere Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü’ne gönderilmiştir.

Sempozyum, kendi alanında ilk olması hasebiyle mühim katkılar sağlamış, vaaz ve irşat hizmetlerinin ifasında yeni ufuklar açmıştır. Sempozyumun önemli bir semeresi ise hazırlanan “Vaaz Kılavuzu” adlı kitapçık olmuştur. Sempozyumda sunulan tebliğlerden derleme yapmak suretiyle hazırlanan bu kitapçık; vaaz ve irşadın önemi, vaizliğin tarihçesi, vaizde aranan nitelikler, vaaz hazırlama ve sunma yöntemleri, vaizlerin yararlanabileceği kaynaklar bölümleri ile örnek bir vaaz projesinden oluşmaktadır.

Vaaz Kılavuzu kitapçığının bastırılarak bütün personelimize ücretsiz olarak dağıtılması planlanmaktadır.

Ayrıca sempozyumda sunulan bildiriler, yapılan müzakereler kitap halinde basılarak, ilgililerin istifadesine sunulacaktır.

Sempozyum sonunda aşağıdaki sonuç bildirisi yayımlanmıştır.

➤ Vaaz ve Vaizlik Sempozyumu Sonuç Bildirgesi (17-18 Aralık 2011 Ankara)

İnsana dünya ve ahiret saadeti kazandırmak üzere gönderilen ilahi mesajlar bütünü olan din, fert ve toplum hayatının şekillenmesinde; kültür ve medeniyetlerin inşasında önemli bir unsur olmuştur. Din, manevi duyguların aktif hale gelmesinde, varlık tasavvurunda, yaradılış ve hayatın anlamlandırılmasında zemin teşkil etmektedir. Bu itibarla hemen her toplumda fert ve kurum bağlamında dinin mesajlarının etkin hale gelmesi önemsenmiş ve bu çerçevede çalışmalar yapılmış ve yapılmaktadır.

İnsanlığı hak ve hakikate davet eden en nadide simalar hiç şüphesiz peygamberlerdir. Vaaz dinin temel öğretilerini toplumla buluşturmak ise, vaizin peygamber mesleğini temsil eden kimse olduğunu söylemek hiç de yanlış olmayacaktır. Dolayısıyla vaiz, bireyden topluma halka yayılan bir hidayet dalgası sağlamak, hem ferdin mutluluğunu hem de toplumun huzurunu temin etmek üzere Peygamberinin izinden yürüyen kimsedir.

Tarih boyunca “iyiliğe davet eden, kötülükten sakındıran ve toplumu hayra çağıran” nice davetçi, farklı dönem ve bölgelerde güçlü vaaz gelenekleri tesis etmiştir. İnsan fitratının değişkenliği, nasihatî hayatın vazgeçilmez bir ögesi kılmış, vaizler eliyle süren bir ıslah faaliyetinin de devamlılığını sağlamıştır.

Vaaz, sadece söz ile gerçekleştirilen yalın bir nasihat değil aynı zamanda muhatap kitle ile gönül köprüleri kurarak her yaşta insanı hayra çağırmasıdır. Böyle bir faaliyetin bilgi kadar emek, zaman kadar da sabır istediği bir gerçektir.

Vaiz ise bedenî, zihnî ve ruhî melekelerinin tamamını, bir diğer ifadeyle, bütün varlığını bu uğurda seferber eden, “umulur ki öğüt alırlar” düsturu ile gayretini kuvvetine ekleyip hem örnek hem de hizmet ehli olan kimsedir.

Vaiz, dini anlayan, yaşayan ve anlamlandıran sonra da halka aktaran köprü insandır. Vaizin her cümlesi gönüller inşa edecek güce sahip olmalıdır. Bir vaiz, etkili ve verimli konuşmaları ile sıradan bir konuşmacı olmanın ötesinde, toplumu yönlendiren ve nesilleri şekillendiren kişidir. Dolayısıyla o, gündemden haberdar olan, akıp giden hayatı okuyabilen, toplumun dert ve sorunlarını bilen ve bunlara yönelik çözümler üretebilen kimsedir. Başkanlık olarak vaizin değerine ve vaizlik geleneğimize emek vermenin önemine gönülden inanıyoruz. Zira vaizin şuur, toplumun şuurudur.

Hızla değişen ve dönüşen günümüz dünyasında din hizmetlerinin verimliliği için geleneksel yöntemlerin yanı sıra bilimsel ve teknolojik imkanların da kullanılması zaruridir. Ülkemizde din hizmetlerini kurumsal olarak yürütmekle görevli olan Diyanet İşleri Başkanlığı, mevcut insan kaynakları ve alt yapısıyla vatandaşlarımızın beklentilerini karşılamayı hedeflemektedir.

Vaaz ve vaizlik sempozyumunun amacı vaazın ve vaizliğin tarihini yeniden hatırlamak, tarihi süreç içinde yaşanan değişim ve dönüşümleri değerlendirerek şu an bulunduğumuz noktayı tespit etmek, hazırlanmasından sunumuna kadar her adımda vaazın ve vaizin sorunlarını belirleyerek bunlara gerçekçi çözümler üretmek ve ortaya çıkan önerileri Başkanlığa sunarak Başkanlığın öncülük ve marifetiyle pratiğe dönüştürmektir.

İki gün süren sempozyum boyunca sunulan tebliğler ve yapılan müzakerelerde Başkanlığımızca yürütülmekte olan vaaz ve irşat hizmetlerinin halkımızın dini yaşantısı üzerindeki müspet etkileri araştırmalara dayalı olarak ortaya konulmuştur. İslam toplumlarında dini hayatın teşekkülünde kadim bir geleneğe sahip olan vaizlik müessesesinin günümüz şartlarında oluşan yeni hizmet alanlarında halkımızın sahil ve sağılam dini bilgi ile buluşması için gösterdiği çabalar teyit edilerek, teknolojik gelişmelerin bu alanda sunduğı imkanlara dikkat çekilmiştir.

Öte yandan halkımızın büyük çoğunluğunun yaşadığı şehir hayatının hızlı, tempolu ve rekabete dayalı yapısının bir çok insanda yalnızlık, huzursuzluk, tedirginlik ve güvensizliğe sebep olduğu; oysa bu insanların dinin huzur ve sükunet veren mesajına ihtiyaç duyduğu tespit edilmiştir. Bu durumda söz konusu mesajın doğru bir şekilde ihtiyaç duyan her insana ulaştırılmasının, kurum olarak Başkanlığımıza meslek grubu olarak da özellikle vaizlerimize büyük sorumluluklar yüklediği dile getirilmiştir.

Bu sorumluluğun ifası esnasında vaizlerimizin karşılaştıkları problemler ve bunların çözümüne yönelik teklifler tartışılmıştır. Bu bağlamda vaizlerin eğitim süreçleri, çalışma şartları ve hizmet içi eğitimlerine yönelik yeni öneriler sunulmuştur.

Meslek grubu olarak vaizlerin vaaz ve günlük hayatları içerisinde insanları irşat etmek yönünde karşı karşıya oldukları fırsatlar, Hz. Peygamber örneğinden hareketle değerlendirilmiştir.

Sempozyum sonunda genel olarak şu hususlar tespit edilmiştir:

a) Küreselleşmenin ortaya koyduğu sorunlar, din öğretimi kurumlarının din görevlisi yetiştirme tarzını ve din hizmeti alanlarını etkilemektedir. Dolayısıyla İmam-Hatip Liseleri, İlahiyat Fakülteleri ve Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Eğitim Merkezlerindeki ders programları gözden geçirilerek günümüzün ihtiyaç ve sorunlarına ışık tutacak şekilde geliştirilmelidir.

b) Toplumun nitelikli vaiz ihtiyacını karşılamak üzere İlahiyat fakültelerinin müfredatı bazı değişikliklerle din hizmetliliği yönünden zenginleştirilmelidir. Bu anlamda, ilâhiyat fakültelerinde 'Din Hizmetleri', 'Rehberlik ve Halkla İlişkiler' ile 'Uygulamalı Din Hizmetleri' gibi sertifika programları açılmalıdır.

c) Modern dünyada önemli bir iletişim aracı olan medyanın din hizmetlerinin geniş kitlelere ulaştırılmasındaki rolü göz ardı edilmemelidir. Bu itibarla irşat hizmetlerinde yerel ve ulusal düzeyde medyadan daha fazla ve etkin bir biçimde yararlanma yolları araştırılmalıdır.

ç) Vaaz ve irşat hizmetlerinden kadın, genç ve çocukların daha fazla faydalanabilmeleri için fiziki ve sosyal ortamlar iyileştirilmeli ve bunlara uygun bir vaaz üslubu geliştirilmelidir.

d) Vaaz ve irşat hizmetlerinin hedefine ulaşması için gerekli ilmi materyaller kullanılarak alan taramaları yapılmalı ve çıkan sonuçlara göre öncelikler belirlenmelidir.

e) Bölgelerin sosyo-kültürel özelliklerinin dikkate alınması vaazın etkinliği açısından önem arz etmektedir.

f) Sahih dini kaynaklara dayanmayan din algısının toplumu bidat, hurafe ve batıl inanışlara götüreceği gerçeğinden hareketle sahih dini bilgilerle donanmış fertlerden oluşan bir toplum inşasında vaizlerin önemli rol oynadığı ve oynayacağı göz ardı edilmemelidir.

g) Vaazlarda ortak bir dilin oluşması ve vaizlerimizin bilgi alışverişinde bulunabilmeleri amacıyla Başkanlığımız tarafından bir vaizlik portalı hizmete sunulmalıdır.

ğ) Vaaz ve irşat hizmetlerinin daha geniş kitlelere ulaştırılması için boş olan vaiz kadroları bir an önce doldurulmalıdır.

h) Vaazların hazırlanmasında toplumu oluşturan her türlü insanın idrak ve gönül dünyasına hitap eden eserlerden yararlanılması muhatap kitle ile buluşmada önem arz etmektedir. Bu itibarla geleneğimizde kabul görmüş klasik eserlerden seçmeler yapılarak Başkanlığımızca yayınlanmasına ihtiyaç vardır.

ı) Vaazlar, pratik hayatta karşılaşılan soru ve sorunlara cevap olacak nitelikte hazırlanmalıdır.

i) Vaizler için geliştirilen kariyer sisteminin bir an önce hayata geçirilmesi, vaaz ve irşat hizmetlerinin koordinasyon, planlama ve uygulanmasında Başvaizlerin yetkili ve sorumlu kılınmasına yönelik düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

j) Kürsü vaizliğinin etkin hale getirilmesi, cami içi hizmetlerin devamlılığı ve tesiri açısından önemli katkılar sağlayacaktır.

k) Başkanlık vaizliğinin fonksiyonel hale getirilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.

l) Kadın vaizlerin görev ve çalışma şartları toplumun ihtiyaçları dikkate alınarak özel olarak düzenlenmeli; kadın vaizler için kendi alanları ile ilgili ihtisas eğitimi şartı getirilmelidir.

m) Bilgi ve görgülerini artırmak, sahaları ile ilgili araştırmalar yapmak ve dil öğrenimi amacıyla vaizler belli zaman dilimlerinde yurtdışına gönderilmelidir.

- n) Vaizlerin etkinliklerini ve hizmet kalitelerini artırmak amacıyla sosyo-ekonomik statülerinin de yeniden gözden geçirilmesi uygun olacaktır.
- o) Vaizler ve diğer Başkanlık personelinden lisansüstü çalışma yapacak olanların hem bireysel hem de kurumsal kazanımları açısından tez konularının belirlenmesinde Diyanet İşleri Başkanlığı ile İlahiyat Fakültelerinin koordinasyon halinde çalışmaları uygun olacaktır.
- ö) Vaiz, hayatın içinde yakaladığı fırsatları vaaz ve irşat açısından değerlendirmelidir.
- p) Tabii afetler ve olağanüstü hallerde din hizmetlerinin bütünü içinde vaaz ve irşat hizmetlerinin nasıl yapılacağına dair planlama ve hazırlıklar önceden yapılmalıdır.
- r) Vaiz, toplumda örneklik bilinci içerisinde sosyal hayatın her safhasında yer almaya çalışmalıdır.
- s) Şekil ve görsellik, işin esası olmamakla birlikte başarıyı etkilemekteki rolü yadsınamaz. Bu itibarla vaizin kıyafetinin doğallık ve sadeliği; kürsünün mimari özelliği, camideki ses düzeninin cemaatin vaaza odaklanmasındaki etkisi, dikkatten uzak tutulmamalıdır.
- ş) Vaizlerin irşat hizmetlerini daha etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri için bütün müftülüklerde kaynak eserlerin bulunduğu birer kütüphane ve onlara mahsus çalışma odaları oluşturulmalıdır.
- t) Vaaz ve irşat hizmetleri kapsamında yer alan dini danışmanlık hizmetlerinin müstakil bir unvan haline dönüştürülmesi için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
- u) Kurulduğu günden beri yapmış olduğu hizmetlerle halkımızın teveccühünü kazanmış olan Aile İrşat ve Rehberlik Büroları özellikle büyük ilçeleri de kapsayacak şekilde yaygınlaştırılmalıdır.
- ü) Toplumda şefkat ve ilgiye muhtaç yaşlı, engelli ve kimsesiz çocuklar gibi kesimlere yönelik dini danışmanlık ve rehberlik hizmeti verilebilmesi için gerekli formasyonun kazandırılması son derece önemlidir. Bu konuda lisansüstü eğitim yapmış ve hizmet içi eğitim almış personele dini danışmanlık kadrolarında öncelik verilmelidir.
- v) Tutuklu ve hükümlülere yönelik din hizmetleri sunan cezaevi vaizlerinin sorumlulukları ve çalışma şartları yeniden ele alınmalı, yeni ihdas edilen cezaevi vaizliği kadroları en kısa sürede doldurularak beklentilere mümkün olan en üst düzeyde cevap verilmelidir.
- y) Vaaz ve irşat hizmetlerindeki verimliliği artırmak amacıyla Müftüler, her hafta vaizlerle toplantı yaparak bir önceki haftanın değerlendirmesini, bir sonraki haftanın ise planlamasını yapmalıdırlar.
- z) Vaizlerin bilgi ve birikimlerinden yararlanarak yüz yüze vaazı yaygınlaştırma çalışmalarına hız verilmelidir.

E- VAİZLER TOPLANTISI

05 Temmuz 2011 tarihinde Ankara’da bütün vaizlerimizin katıldığı bir toplantısı yapılmıştır. Diyanet İşleri Başkanlığımızın da katıldığı bu toplantıda vaaz ve irşat hizmetleri, karşılaşılan sorunlar ve çözüm yolları üzerinde durulmuştur.

F- YÜZYÜZE VAAZI YAYGINLAŞTIRMA ÇALIŞMASI

Başkanlığımız din görevlilerimizin kendi camilerinde cemaatine vaaz edebilmesi ve bu suretle hem görevlinin etkinliğinin artması ve hem de tabiatına uygun olarak vaaz edenle vaaz dinleyen yüz yüze gelmesini temin amacıyla “Yüz yüze vaaz projesi” başlatılmış bulunmaktadır. Buna yönelik olarak öncelikle müftülükler aracılığıyla vaaz etmek isteyen gönüllü cami görevlileri tespit edilmiştir. Bu bağlamda 15.801 personelimizin ismi Başkanlığımıza bildirilmiştir. Genel Müdürlüğümüzün de katkı ve destekleri ile Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğünce vaizlere yönelik “Rehber Eğitici Kursu”, gönüllü cami görevlilerine yönelik “Vaaz Becerisini Geliştirme Kursu” için birer eğitim programı geliştirilmiş, dersleri verecek hocalar belirlenmiştir.

Hazırlanan program çerçevesinde Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğünce Tekirdağ Eğitim Merkezinde 269 vaiz 10 gün süreli Rehber Eğitici kursuna alınmıştır.

Bu vaizler tarafından görev mahallerindeki **8.643** cami görevlisi Vaaz Becerisini Geliştirme Kurslarına alınmıştır. Söz konusu kursa katılan cami görevlilerinin **çoğunluğu** kendi camilerinde vaaz etmektedirler.

Yüz yüze vaaz çalışmalarıyla ilgili iş ve işlemler Genel Müdürlüğümüzce takip edilmektedir.

Tablo 4: 2011 Yılı Vaaz Becerilerini Geliştirme Programı Bilgileri

S.N	İLLER	KURS SAYISI	KATILAN PERSONEL SAYISI	BAŞARILI PERSONEL SAYISI	S.N	İLLER	KURS SAYISI	KATILAN PERSONEL SAYISI	BAŞARILI PERSONEL SAYISI
1	ADANA	4	77	77	42	KONYA	26	609	609
2	ADİYAMAN	9	128	128	43	KÜTAHYA	1	9	9
3	A.KARAHİSAR	3	54	54	44	MALATYA	1	16	16
4	AĞRI	5	122	118	45	MANİSA	11	245	245
5	AMASYA	3	84	84	46	K.MARAŞ	2	40	39
6	ANKARA	34	620	620	47	MARDİN	4	70	70
7	ANTALYA	15	292	292	48	MUĞLA	5	80	80
8	ARTVIN	2	39	39	49	MUŞ	2	31	31
9	AYDIN	6	205	205	50	NEVŞEHİR	5	62	62
10	BALIKESİR	5	98	98	51	NİĞDE	5	61	59
11	BİLECİK	4	80	80	52	ORDU	6	135	135
12	BİNGÖL	1	20	20	53	RİZE	2	40	40
13	BİTLİS	1	11	11	54	SAKARYA	5	125	125
14	BOLU	2	44	43	55	SAMSUN	16	302	302
15	BURDUR	4	73	73	56	SİİRT	2	43	43
16	BURSA	14	360	360	57	SİNOP	3	68	66
17	ÇANAKKALE	10	240	240	58	SİVAS	4	98	98
18	ÇANKIRI	1	28	28	59	TEKİRDAĞ	4	95	95
19	ÇORUM	5	115	112	60	TOKAT	2	48	48
20	DENİZLİ	4	73	73	61	TRABZON	15	345	345
21	DIYARBAKIR	4	75	75	62	TUNCELİ	1	14	14
22	EDİRNE	4	101	101	63	ŞANLIURFA	2	27	27
23	ELAZIĞ	5	103	103	64	UŞAK	3	66	66
24	ERZİNCAN	2	53	53	65	VAN	1	23	23
25	ERZURUM	6	115	115	66	YOZGAT	0	0	0
26	ESKİŞEHİR	3	75	75	67	ZONGULDAK	14	326	326
27	GAZİANTEP	4	80	80	68	AKSARAY	0	0	0
28	GİRESUN	9	208	208	69	BAYBURT	1	17	17
29	GÜMÜŞHANE	2	23	23	70	KARAMAN	6	115	115
30	HAKKARİ	1	25	25	71	KIRIKKALE	1	16	16
31	HATAY	2	45	45	72	BATMAN	1	17	17
32	ISPARTA	10	220	220	73	ŞIRNAK	4	50	50
33	MERSİN	6	130	127	74	BARTIN	3	77	77
34	İSTANBUL	16	380	380	75	ARDAHAN	1	24	24
35	İZMİR	8	220	220	76	İĞDIR	1	14	14
36	KARS	3	54	52	77	YALOVA	0	0	0
37	KASTAMONU	1	17	17	78	KARABÜK	3	71	71
38	KAYSERİ	4	110	110	79	KİLİS	1	18	14
39	KIRKLARELİ	2	50	50	80	OSMANİYE	4	97	97
40	KIRŞEHİR	3	73	73	81	DÜZCE	2	49	49
41	KOCAELİ	7	180	180		GENEL TOPLAM	404	8.643	8.621

G- RAMAZAN AYI VAAZ VE İRŞAT HİZMETLERİ

2011 yılı Ramazan ayında;

Tema olarak belirlenen “komşuluk” konusu vaaz, hutbe, konferans vb. etkinliklerde farklı yönleriyle ele alınıp işlenmiştir.

Vaaz ve irşat hizmetlerinde bulunmak üzere Başkanlık merkezinde değişik unvanlarda görev yapan personel ile meşhur okuyuculardan 28 irşat ekibi oluşturularak 79 ile gönderilmiştir.

Vaaz ve irşat hizmetinde bulunmak üzere 229 eğitim merkezi kursiyeri ve 4 eğitim görevlisi Müftülüklerin talepleri doğrultusunda yurtiçinde farklı illerde görevlendirilmişlerdir.

H- İHTİDA İŞLEMLERİ

Müftülüklerimiz ve yurtdışı teşkilatımızdan Başkanlığımıza ulaşan bilgilere göre 2011 Yılı içerisinde toplam 726 kişi ihtida etmiştir. Bunlardan 458 kişi yurtiçinde, 268 kişi ise yurtdışında İslam'ı tercih etmiştir. İhtida edenlerin cinsiyetleri incelendiğinde 211 kişinin erkek, 515 kişinin ise bayan olduğu görülmektedir. İhtida edenlerin yaş gruplarına bakıldığında da en fazla yaş grubunun 244 kişi ile 21-30 yaş grubu olduğu anlaşılmaktadır. İkinci sırada ise 140 kişi ile 31-40 yaş grubu yer almaktadır.

I- KUTLU DOĞUM HAFTASI ETKİNLİKLERİ

Bilindiği gibi Kutlu Doğum Haftası Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s)'in miladi doğum yıl dönümünü kutlamak için Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından organize edilmektedir. 1989 yılında kutlanmaya başlayan Kutlu Doğum Haftasının, 2008 yılından itibaren 14-20 Nisan tarihlerinde kutlanması kararlaştırılmıştır.

Başkanlığımız tarafından 2011 yılı Kutlu Doğum Haftasında “Hz. Peygamber ve Merhamet Eğitimi” konusunun ağırlıklı olarak işlenmesi kararlaştırılmıştır. Bu kararın alınmasında; Tarih boyunca ortak insanî bir değer olarak kabul edilen merhametin, şaşırtıcı bir ivme ile hayatın her alanından hatta dünyamızdan çekilmeye başladığına dair günlük hayatta yaşanan gerçekler, buna karşın merhametin boşalttığı alanın şiddet, öfke ve zorbalık gibi olumsuz duyguların doldurmasına dair kanaatler önemli bir etken olmuştur. Bu hafta yapılacak faaliyetlerle hayatımızı son derece olumsuz olarak etkileyen merhamet yoksunluğunun fark edilmesini temin etmek ve insanlardaki merhamet duygusunun Hz. Peygamber örneğinde yeniden canlanmasına zemin hazırlamak topluma karşı kurumsal bir yükümlülük olarak değerlendirilmiştir. .

Bu amaçla, hafta boyunca gerçekleştirilecek etkinliklerle merhameti bütün kurumlarıyla toplumumuzun gündemine taşınması, şefkati duygu dünyasından eylem boyutuna geçirebilmenin yollarının çeşitli platformlarda tartışılması, televizyon ekranlarından bilgisayar oyunlarına, anne-baba-evlât üçgeninden eşler arası iletişime, siyasetten sanata, spordan eğitime hayatın her alanında şiddetin en acı örnekleriyle yüzleşmek durumunda kalan insanımız için merhameti okulda, evde, iş yerinde, çarşıda, sokakta kısacası hayat her nerede devam ediyorsa orada hakim kılacak şekilde eğitim sürecine dahil etmenin gereğinin ve imkanın araştırılması amaçlanmıştır.

2011 yılı Kutlu Doğum Haftası etkinlikleri bu genel çerçeveye dahilinde “Kutlu Doğum Haftası İle Camiler Ve Din Görevlileri Haftasını Kutlama Yönetmeliği”, 2007 yılı Başkanlık Genelgesi ve 15.02.2011 tarihli ve B.02.1.DİB.0.12.01.220.02/0193 sayılı Başkanlık talimatına uygun olarak icra edilmiştir. Yapılan faaliyetlerle ilgili olarak Başkanlığımıza yapılan geri bildirimlere göre şu faaliyetler yapılmıştır.

1) Yurtiçi Faaliyetler

2011 yılı Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle 31 Mart 2011 tarihinde Ankara’da “Hz. Peygamber ve Merhamet Eğitimi” konulu temanın basın tanıtımı gerçekleştirilmiştir.

Etkinliklere katkı ve destek sağlamak amacıyla İl ve İlçe Müftülerinin koordinasyonunda mahallinde Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Sivil Toplum Kuruluşlarından müteşekkil birer “**Kutlu Doğum Platformu**” oluşturulmuş ve bu platformlar tarafından birer eylem planı hazırlanmıştır.

Diyanet İşleri Başkanlığınca “merhamet.org” adlı bir web sayfası hazırlanmış, Başkanlığımız web sayfasında buraya link verilmiştir. Bu sayfada merhamet ile ilgili ayet ve hadisler, hat yazıları, makaleler, şiirler, hikâyeler, özlü sözler, sinevizyon ve röportajlara yer verilmiştir.

Yapılacak etkinliklerde, merkez ile taşra arasında birlikteliği sağlamak amacıyla, etkinliklerde kullanılacak sinevizyon ile materyal (davetiye, afiş vb) örnekleri bir kitapçık ve CD halinde hazırlanmış 1200 adet bastırılarak İl ve İlçe Müftülüklerine gönderilmiştir.

Başkanlığımızca hazırlattırılan 13 çeşit Kutlu Doğum afişinden toplam 125.000 adet bastırılarak taşra teşkilatına gönderilmiş ve bunların müftülük hizmet binaları, Kur'an kursları, camiler, panolar, metro, metro istasyonları, belediye otobüsleri, servis araçları, iş yerleri gibi mahallere asılması sağlanmıştır.

Diyanet İşleri Başkanımız Sayın Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ tarafından Milli Eğitim Bakanı Sayın Nimet ÇUBUKÇU ve Devlet Bakanı Selma Aliye KAVAF ziyaret edilerek Merhamet Eğitimi konusuna yapabilecekleri katkılar talep edilmiştir. Bu görüşmelerin bir semeresi olarak Milli Eğitim Bakanlığınca, Kutlu Doğum Haftasının kutlanmasına ilişkin bir genelge yayınlanmıştır.

Başkanımız tarafından ayrıca bütün basın, yayın organları yetkililerine, meşhur köşe yazarlarına ve sivil toplum kuruluşlarının başkanlarına birer mektup gönderilerek Kutlu Doğum faaliyetlerine ilgi, destek ve katkıları talep edilmiştir.

Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle Türkiye Diyanet Vakfı yayınlarından "Ayet ve Hadislerin Işığında İnsan ve Ahlak" ile "Kur'an-ı Kerim'e Göre Hz. Peygamber'in Örnek Hayatı" isimli eserlerin her birinden 10.000'er adet bastırılarak dağıtım yapılmıştır.

14 Nisan 2011 tarihinde İstanbul'da Sinan Erdem Spor Salonunda Başbakanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN, CHP Genel Başkanı Sayın Kemal KILIÇDAROĞLU, diğer parti temsilcileri, üst düzey bürokratlar, sivil toplum kuruluşları temsilcileri ve halkın iştirakiyle Kutlu Doğum Haftası açılış merasimi düzenlenmiştir. Açılış programı çeşitli televizyon kanallarında canlı olarak yayınlanmıştır.

15-17 Nisan 2011 tarihlerinde Ankara Kocatepe Camii konferans salonunda "Hz. Peygamber ve Merhamet Eğitimi" konulu sempozyum ve sempozyum öncesinde "Eğitimde Merhamet Aşısı" konulu bir açılış konferansı tertiplenmiştir. Sempozyum değerlendirme oturumuyla sona ermiştir.

Başkanlığımız Türk Tasavvuf Musikisi Erkek Korosu hafta münasebetiyle Ankara ve Mersin illerinde Türk Tasavvuf Musikisi Konseri vermiştir.

Başkanlığımız Türk Tasavvuf Musikisi Kadın Korosu 15 Nisan 2011 tarihinde Ankara Kocatepe Camii konferans salonunda halka yönelik konser vermiştir.

2011 Yılı Kutlu Doğum Haftasında il ve ilçe müftülükleri ile yurtdışı teşkilatımız tarafından düzenlenecek etkinlikler hakkında ayrıntılı bilgiler Başkanlık ve Türkiye Diyanet Vakfı web sitelerinde duyurulmuştur.

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından 15 Nisan 2011 Cuma günü Cuma namazından sonra Kocatepe Camii avlusunda 4.500 kişiye Kutlu Doğum Aşı ikram edilmiştir.

Diyanet İşleri Başkanı Sayın Mehmet GÖRMEZ' in katılımıyla Diyarbakır' da gerçekleştirilen Kutlu Doğum etkinliğine 50.000'den fazla vatandaş katılmıştır. Mersin ve Trabzon illerinde de gerçekleştirilen Kutlu Doğum etkinliklerine vatandaşlarımız tarafından yoğun ilgi ve katılım olmuştur.

Diyanet İşleri Başkanı Sayın Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ, SHÇEK'e bağlı Ankara-Saray Sevgi Evlerini ziyaret etmiştir.

2011 yılı Kutlu Doğum Haftasının değerlendirilmesini yapmak üzere 12.05.2011 tarihinde Başkan Yardımcıları, Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı ve üç üye, Genel Müdürler ve 16 İl ve İlçe müftüsünün katılımları ile Başkanlığımız Merkezinde bir istişare toplantısı yapılmıştır.

2011 yılı Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle vatandaş, soydaş ve dindaşlarımızın yaşadığı Avrupa ülkeleri, İsveç, Avustralya- Sydney ile K.K.T.C., Belarus, Gürcistan ve Romanya-Köstence gibi ülkelere konferans vermek üzere görevliler gönderilmiştir.

Ayrıca Türkiye Diyanet Vakfı tarafından Köstence Din Hizmetleri Ataşeliği, Üsküp Din Hizmetleri Müşavirliği, Lefkoşa Din Hizmetleri Müşavirliği, Belarus Misk Büyükelçiliği ve Kırım Din Görevlileri Yöneticiliğine maddi katkı sağlanmıştır.

Taşra teşkilatımız tarafından İlahiyat Fakülteleri işbirliği içerisinde "Hz. Peygamber ve Merhamet Eğitimi" teması başta olmak üzere Kutlu Doğum Talimatında yer alan konularda çok sayıda panel ve konferanslar tertiplenmiştir.

Kutlu Doğum Haftası etkinlikleri çerçevesinde Başkanlığımız üst düzey personelinden değişik unvanlarda toplam 58 kişi yurtiçinde, 27 kişi yurt dışında konferans, panel gibi etkinliklere konuşmacı olarak katılmışlardır.

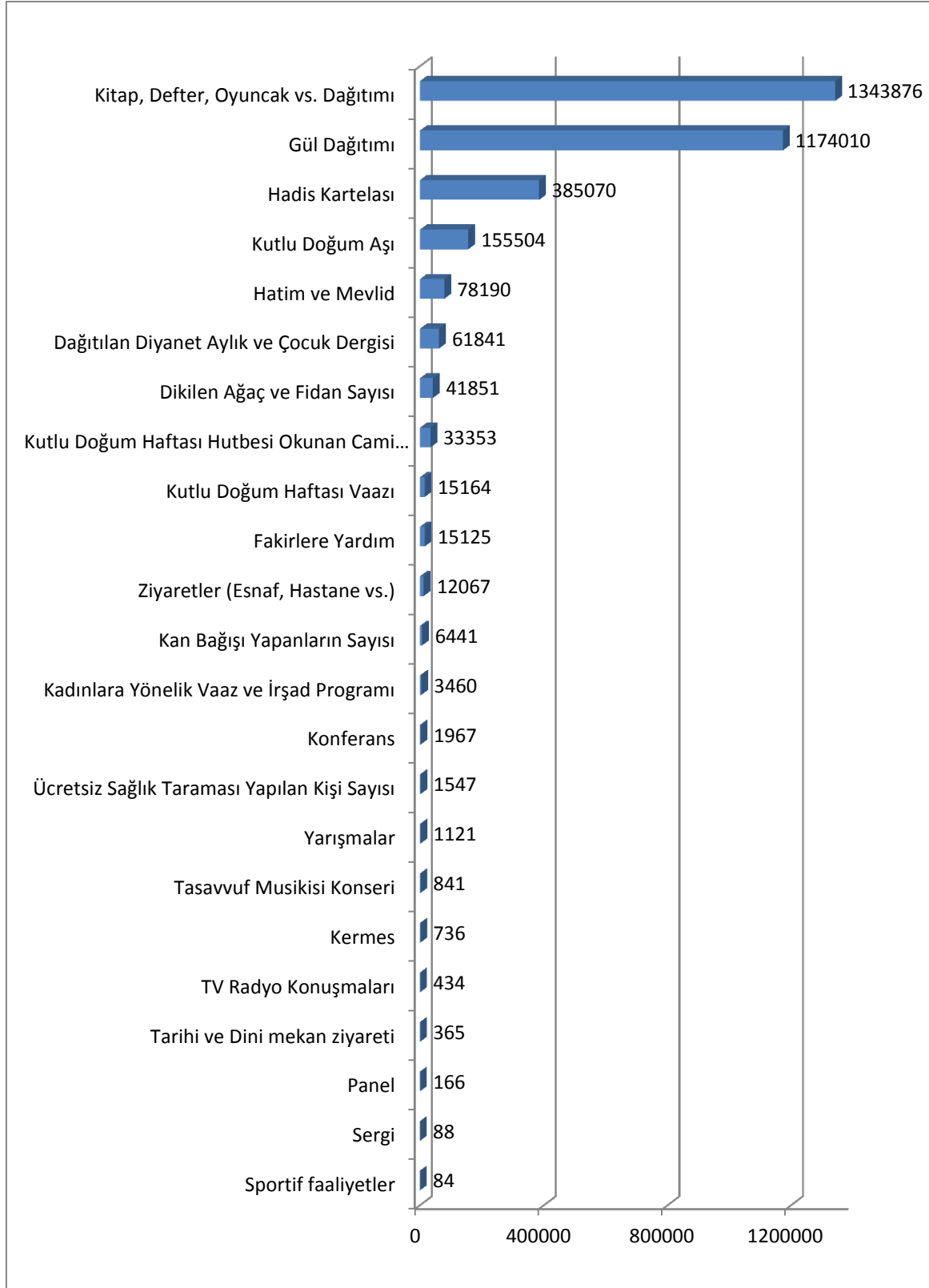
2011 yılı Kutlu Doğum Haftası etkinliklerinin geri dönüşümünü görmek, vatandaşlarımız arasında haftaya gösterilen ilgiyi ölçmek, gelecek yıllarda düzenlenecek faaliyetlere ışık tutmak amacıyla Başkanlığımızca 5 ilde anket yaptırılmıştır. Anket sonuçlarına raporun ileri sayfalarında yer verilecektir.

Yurtiçi Faaliyetlerin Değerlendirilmesi

İl/İlçe Müftülüklerimiz ve Eğitim Merkezi Müdürlüklerimizce 14-20 Nisan 2011 tarihleri arasında gerçekleştirilen faaliyetlere ilişkin olarak Genel Müdürlüğümüze intikal eden sayısal veriler Grafik 34 de gösterilmiştir.

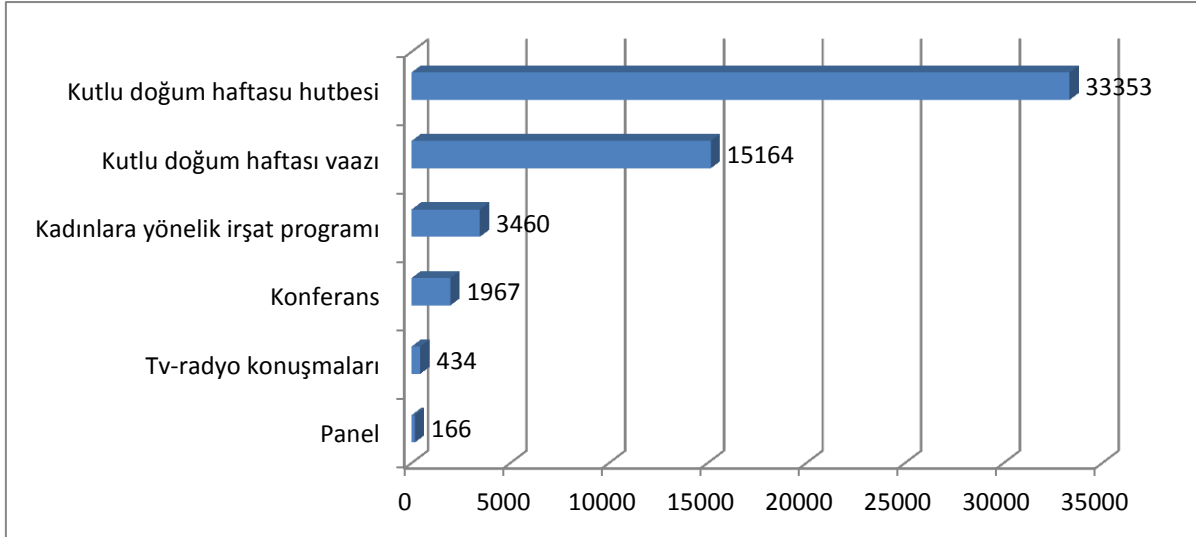
Buna göre; yurtiçinde gerçekleştirilen sayısal faaliyetler içinde; 1.967 konferans, 166 panel, 434 TV-Radyo programı, 15.164 kutlu doğum vaazı, 33.353 camide kutlu doğum hutbesi, 78.190 hatim-mevlit, 1.174.010 adet gül dağıtımı, 1.343.876 adet kitap, defter ve oyuncak dağıtımı, 61.840 adet Diyanet aylık dergi ve çocuk dergisi dağıtımı, 385.070 hadis kartelâsı dağıtımı, 120.677 ziyaret, (protokol, esnaf, hastane, hapishane, şehit aileleri ve huzur evleri) 841 tasavvuf musikisi konseri, 1.121 şiir kompozisyon ve makale yarışması, 155504 kişiye kutlu doğum aşısı dağıtımı, 3.460 kadınlara yönelik irşat programı, 6.441 kan bağıışı,, 15.125 fakire yardım, 1.547 ücretsiz sağlık taraması ve ilaç dağıtımı, 41.851 adet ağaç/fidan dikimi, 736 kermes, 365 tarihi ve dini mekânlara gezi, 84 sportif faaliyet ve 88 sergi, grafiğe yansıyan etkinliklerdir.

Yurtiçinde gerçekleştirilen faaliyetleri beş grupta değerlendirmek mümkündür:

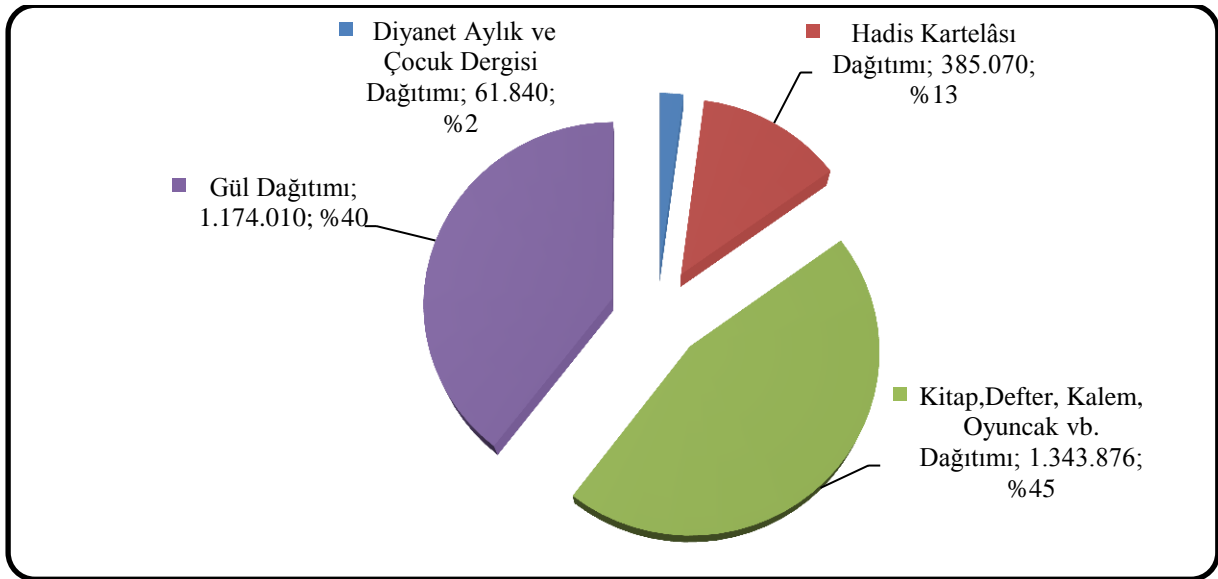
Grafik 34: Kutlu Doğum Haftasında gerçekleştirilen etkinlikler

a) Bilgilendirmeye yönelik faaliyetler: Halka doğrudan hitap eden ve bilgilendirme amaçlı gerçekleştirilen faaliyetlerin, konferans, panel, TV-radyo konuşmaları, Kutlu Doğum Haftası vaazı, Kutlu Doğum Haftası hutbesi, kadınlara yönelik vaaz ve irşat programları olduğu görülmektedir. Söz konusu faaliyetlerin sayısal değerleri grafikte gösterilmiştir.

Grafik 35: Bilgilendirmeye yönelik faaliyetlere dair sayısal veriler

b) Tanıtıma yönelik faaliyetler: Kutlama etkinlikleri çerçevesinde kutlu doğumun anlam ve içeriğine uygun bazı tanıtım materyalleri dağıtılmıştır. Bu kapsamda kitap, defter, kalem, oyuncak vb., hadis kartelâsı, gül, Diyanet aylık ve çocuk dergisi dağıtılmıştır. Faaliyetlerin sayısal değerleri grafikte gösterilmiştir:

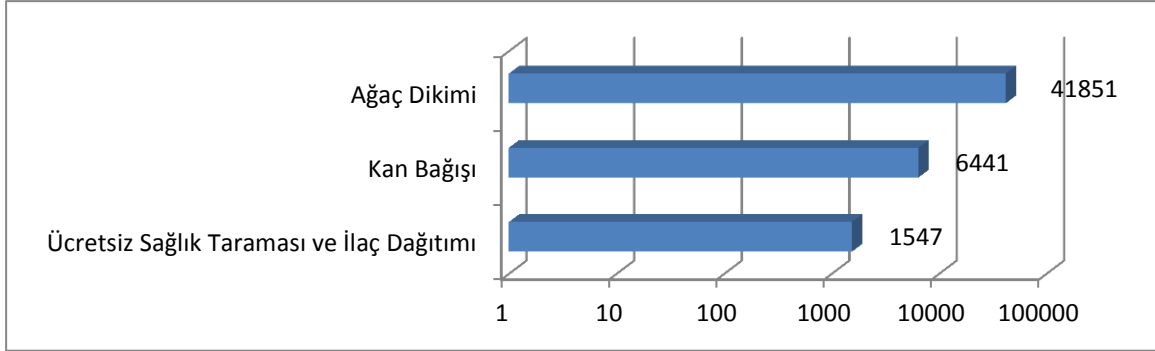

Grafik 36: Tanıtıma yönelik faaliyetlere dair sayısal bilgiler

c) Maddi/manevi yardımlaşma ve dayanışmaya yönelik etkinlikler: Bu kapsamda hatim-mevlit, yarışma, ziyaretler, (Protokol, esnaf, hastane, hapishane, şehit ve gazi aileleri ve huzur evleri) fakirlere yardım, kutlu doğum aşısı ve kermes olmak üzere bir takım etkinlik gerçekleştirilmiştir.

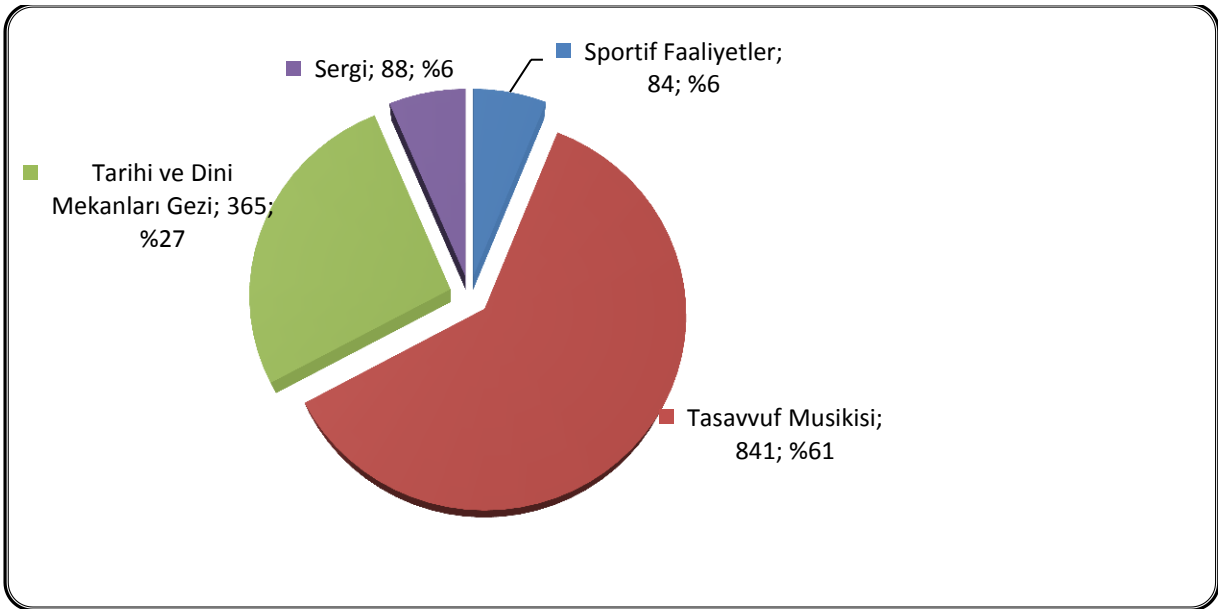
2011 yılı Kutlu Doğum Haftasında yurtiçinde öğrencilere yönelik olarak kompozisyon (Peygamberimiz İnsanlara Merhametli Olmayı Nasıl Öğretmiştir, Merhamet Eğitiminin Kişi ve Topluma Kazandırdıkları), şiir (Merhameti Biz Ondandır Öğrendik, Âlemlere Rahmet Peygamber,) makale (Merhamet Eğitimi ve Hz. Peygamber, Kişi ve Toplum Açısından Merhamet Eğitiminin Önemi,) ve değişik tür ve konularda yarışmalar gerçekleştirilmiştir.

d) Kampanyalar: Kan bağıışı, ücretsiz sağlık taraması ve ilaç dağıtımı ve ağaç/fidan dikimi konularında kampanyalar düzenlenmiştir. Kutlamalar çerçevesinde söz konusu faaliyetler de ulaşılan sayılar grafiğe yansıtılmıştır:

Grafik 37: Kampanyalara dair sayısal veriler

e) **Kültürel etkinlikler:** Kültürel ve sanatsal etkinlikler kapsamında tarihi ve dini mekânlara gezi, tasavvuf musikisi konser, sergi ve sportif faaliyetlerden söz edilebilir. Grafikte sayısal bilgiler gösterilmektedir:

Grafik 38: Kültürel Etkinliklere Dair sayısal veriler

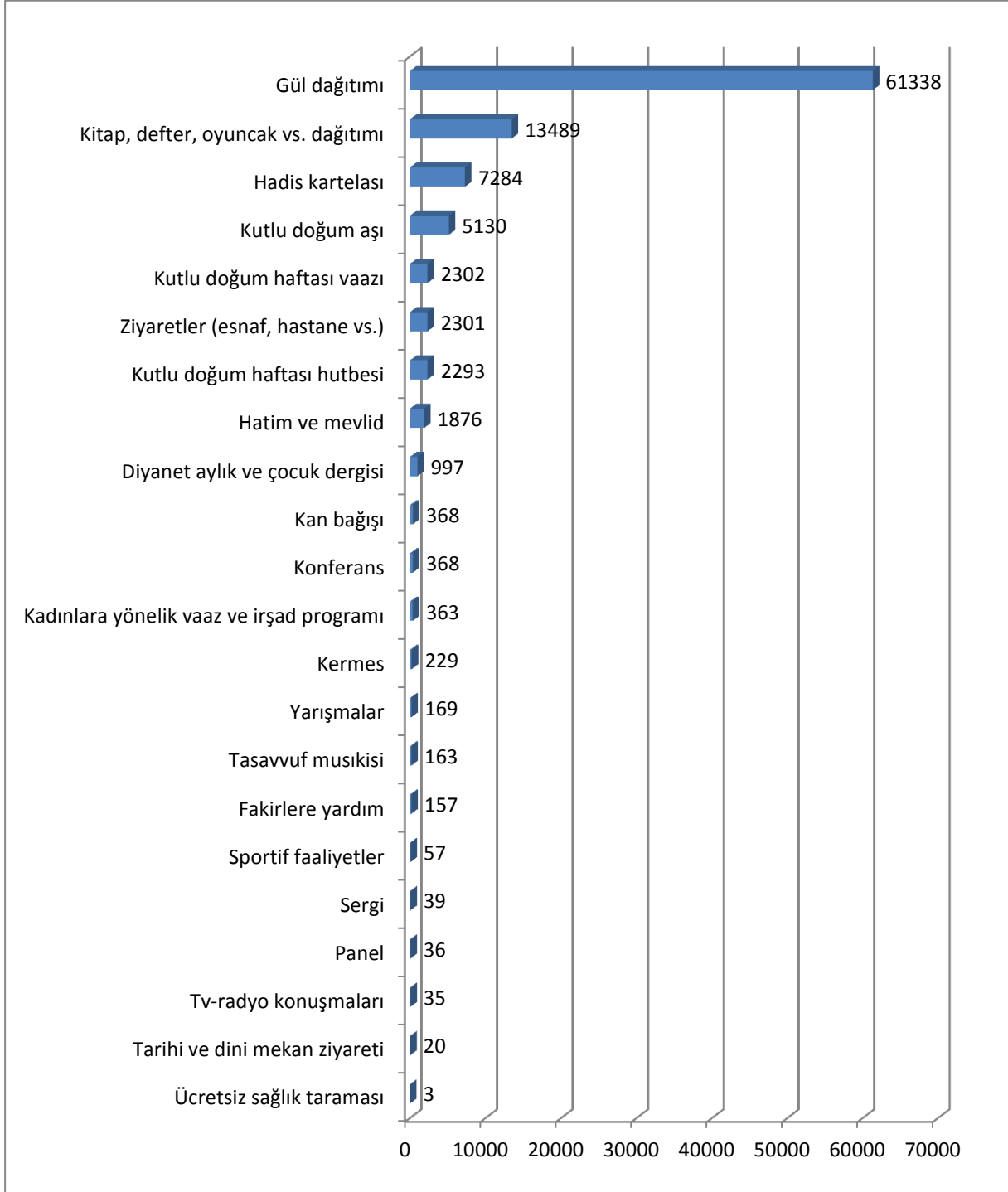
Yukarıda zikredilen kutlama faaliyetleri incelendiğinde, gerek nitelik gerekse nicelik olarak faaliyetlerin yeterli olduğu sonucuna varılabilir. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus, faaliyetlerin Hz. Peygamber (s.a.v)'in kutlu doğumuna en uygun bir biçim ve muhtevada yapılmasıdır. Zira seçilen konuların ve gerçekleştirilen faaliyetlerin temel hedefi, Hz. Peygamber (s.a.s)'in doğru anlaşılmasını sağlamak ve O'nun Sünnetinin hayatımıza yön vermesi hususunda bilinç ve farkındalık oluşturmaktır.

Her yıl farklı konularla Hz. Peygamber'in ve İslam'ın rahmet yüklü kuşatıcı mesajlarının halkımıza daha anlaşılır bir dil ve üslupla sunulması hedefine ulaşmada konferans ve panel gibi etkinliklerle, TV-Radyo programları önemli bir katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte Kutlu Doğum etkinlikleri kapsamında yapılan diğer faaliyetler ise halkımızın birlik ve beraberliğinin güçlenmesine yönelik toplumsal barışa hizmet eden dini faaliyetler olarak dikkat çekmektedir.

Halkımızın yoğun teveccühü ve olumlu sonuçlar dikkate alındığında Kutlu Doğum Haftasının, toplumun her kesimine hitap edecek ve onları Hz. Peygamber sevgisi etrafında birleştirecek etkinliklerle kutlanmasını ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

2) Yurtdışı Faaliyetler

2011 yılı Kutlu Doğum Haftası yurt içinde olduğu gibi yurtdışında da vatandaşlarımız ile soydaşlarımızın yaşadığı bölgelerde çeşitli etkinliklerle kutlanmıştır. Bu bağlamda Din Hizmetleri Müşavirlik ve Ataşelikleri tarafından görev bölgelerinde gerçekleştirilen etkinliklere dair Başkanlığımıza gönderilen raporlara göre şu faaliyetler icra edilmiştir.

Grafik 39: Kutlu Doğum Haftası Yurtdışı Faaliyetlerine dair sayısal veriler

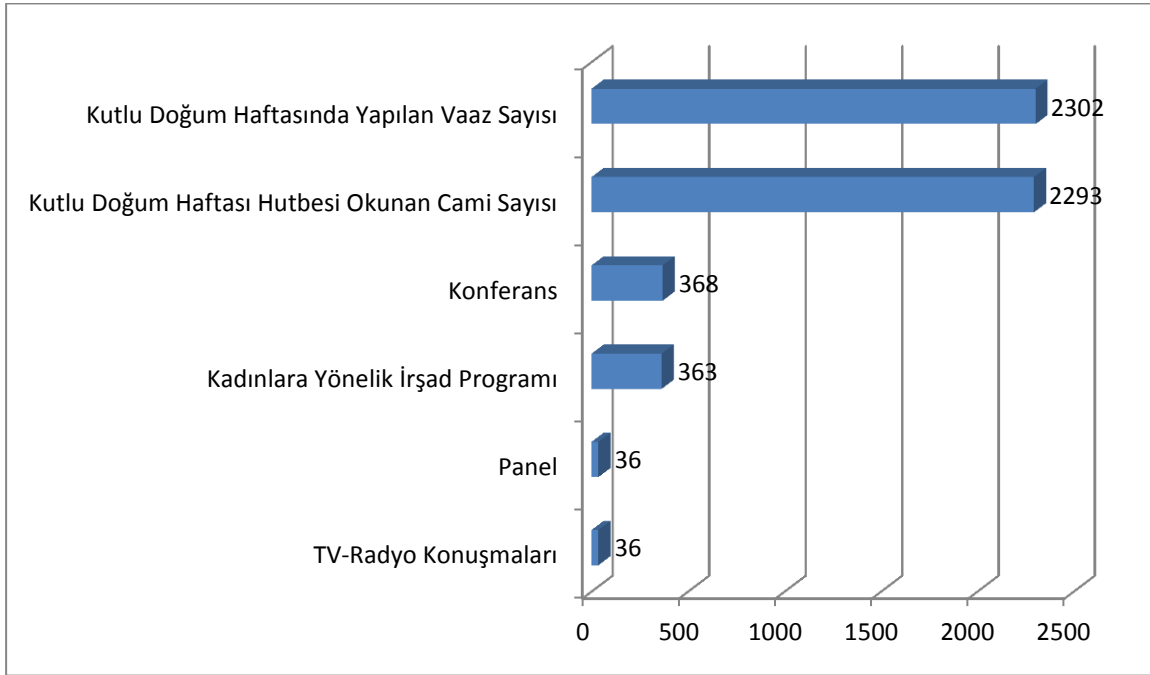
Buna göre yurtdışında 368 konferans, 36 panel, 35 TV-radyo programı, 2.302 Kutlu Doğum vaazı, 2.293 Kutlu Doğum hutbesi, 1.876 hatim-mevlit, 61.338 gül dağıtımı, 13.489 kitap, defter, kalem, oyuncak vb. dağıtımı, 997 Diyanet aylık ve çocuk dergisi dağıtımı, 7.284 hadis kartelası dağıtımı,

2.301 ziyaret (protokol, esnaf, hastane, hapisane ve huzur evleri), 163 tasavvuf musikisi, 169 yarışma (şiir, kompozisyon ve makale), 5.130 Kutlu doğum aşısı, 363 kadınlara yönelik vaaz ve irşat programı, 368 kan bağışısı kampanyası, 157 adet fakirlere yardım, 3 ücretsiz sağlık taraması ve ilaç dağıtımı, 229 kermes, 20 tarihi ve dini mekanlara gezi, 57 sportif faaliyet, 39 sergi grafiğe yansıyan etkinliklerdir.

Yurtdışı Faaliyetlerin Değerlendirilmesi

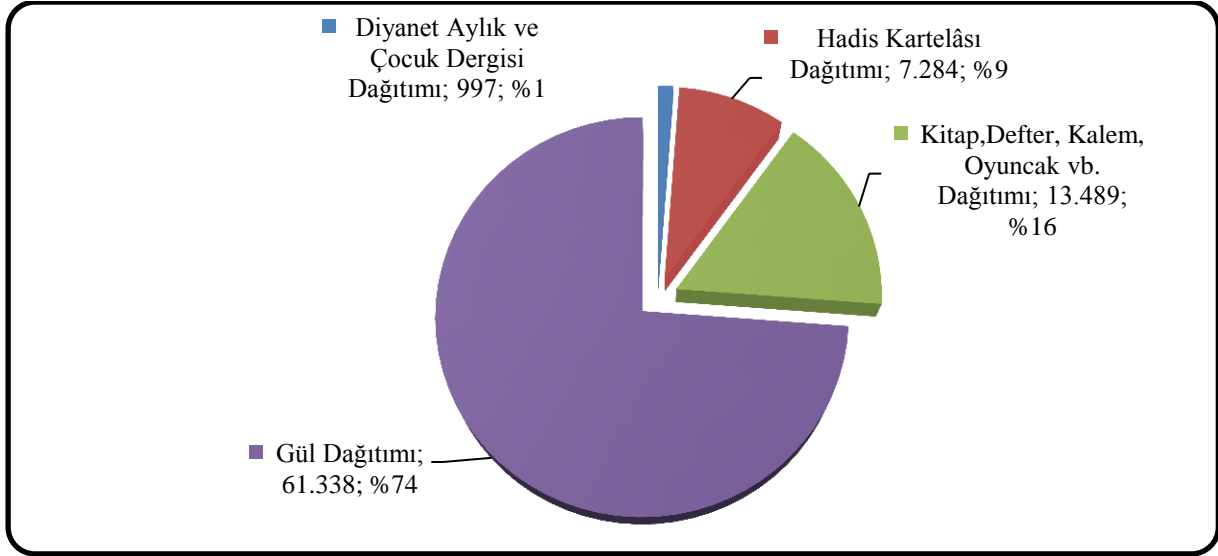
Yukarıdaki grafikte görülen yurtdışı Din Hizmetleri Müşavirlik ve Ataşeliklerince organize edilen faaliyetler analiz edildiğinde bunlar da beş grupta mütalaa edilebilir:

a) Bilgilendirmeye yönelik faaliyetler: Halka doğrudan hitap eden ve bilgilendirme amaçlı gerçekleştirilen faaliyetlerin konferans, panel, TV-radyo programı, vaaz, hutbe, kadınlara yönelik irşat programları olduğu görülmektedir. Söz konusu faaliyetlerin sayısal değerleri grafikte gösterilmiştir:

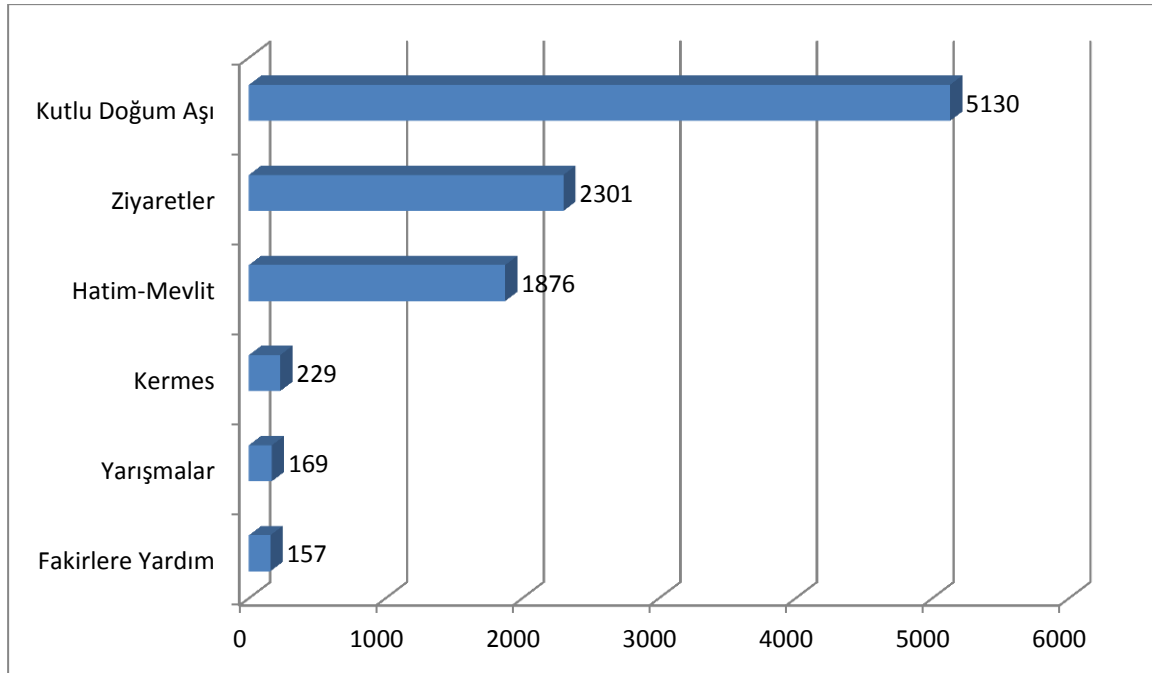
Grafik 40: Doğrudan bilgilendirme amaçlı faaliyetlere dair sayısal veriler

b) Tanıtıma yönelik faaliyetler: Kutlama etkinlikleri çerçevesinde kutlu doğumun anlam ve içeriğine uygun (kitap, ve gül gibi) bazı tanıtım materyalleri dağıtılmıştır. Bu faaliyetlerin sayısal değerleri grafikte gösterilmiştir:

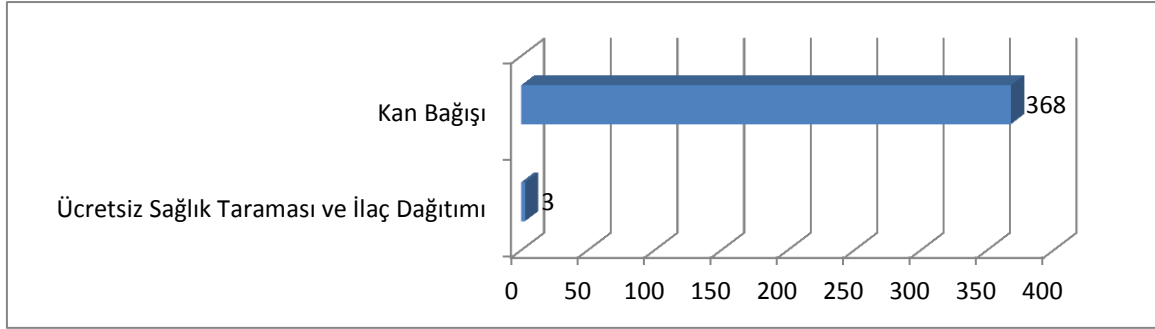
Grafik 41: Materyal dağıtımına dair sayısal veriler

c) Maddi/manevi yardımlaşma ve dayanışmaya yönelik etkinlikler: Bu kapsamda hatim-mevlit, Tasavvuf musikisi, yarışma ve ziyaret (protokol, esnaf, hastane, hapisane ve huzur evleri) etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Yurtdışındaki öğrencilere yönelik olarak kompozisyon, şiir, makale değişik tür ve konularında yarışmalar gerçekleştirilmiştir. Etkinliklere ilişkin sayısal bilgiler grafikte sunulmuştur:

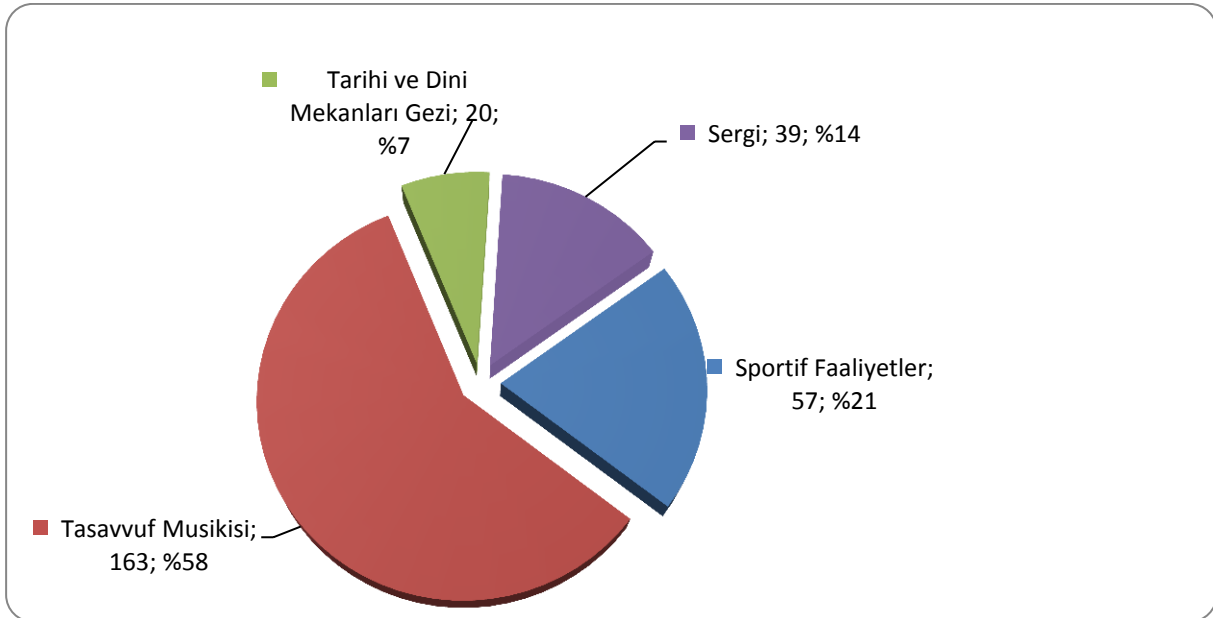
Grafik 42: Yardım Faaliyetlerine dair sayısal veriler

d) Kampanyalar: Kan bağıışı, ücretsiz sağlık taraması ve ilaç dağıtımı konularında kampanyalar düzenlenmiştir. Kutlamalar çerçevesinde söz konusu faaliyetlerin de sayısal değerleri grafiğe yansıtılmıştır:

Grafik 43: Kampanyalar

e) **Kültürel etkinlikler:** Kültürel ve sanatsal etkinlikler kapsamında tarihi ve dini mekânlara gezi, tasavvuf musikisi konseri, sergi ve sportif faaliyetlerden söz edilebilir. Grafikte sayısal bilgiler gösterilmektedir:

Grafik-44: Kültürel etkinlikler

Ülkemizde 14-20 Nisan 2011 tarihlerinde gerçekleştirilen Kutlu Doğum Haftası etkinlikleri, yurtdışında bulunan bölgenin şartlarına, vatandaşların mesailerine bağlı olarak daha geniş bir zaman dilimine yayılmaktadır. Din Hizmetleri Müşavirlik ve Ataşelikleri görev bölgelerinde vatandaş ve soydaşlarımızın coşkulu katılımıyla haftanın anlam ve önemine uygun olarak başarılı ve etkili bir şekilde kutlanmıştır.

Etkinliklere ilişkin yukarıdaki sayısal değerler dikkate alındığında, bunların yeterli olmadığı intibai oluşabilir. Ancak yurtdışında bu verilere yansımayan birçok etkinliğin gerçekleştirildiği de burada özellikle vurgulanmalıdır.

3) Basında Kutlu Doğum

2011 yılı Kutlu Doğum Haftası faaliyetleri ulusal ve yerel basında ilgiyle takip edilmiş ve sonrasında gerçekleştirilen etkinlikler geniş yer almıştır. Kutlama kapsamındaki etkinliklerin birey ve toplum hayatına sağladığı katkıların öne çıkarıldığı haberler ve değerlendirmelerde olumlu bir yaklaşım sergilendiği görülmüştür.

Basında, Kutlu Doğum Haftası faaliyetlerinin toplumsal barışın tesis edilmesinde, dini, milli birlik ve beraberliğin sağlanmasında önemli bir rol oynadığı vurgulanmıştır. Hatta bu vesileyle farklı din mensuplarıyla Müslümanların bir araya gelip asgari müştereklerde buluşmalarına zemin oluşturulduğundan da söz edilmiştir.

4) Kutlu Doğum Haftası Anketi

2011 yılı Kutlu Doğum Haftası etkinliklerinin geri dönüşümünü görmek, vatandaşlarımız arasında haftaya gösterilen ilgiyi ölçmek, gelecek yıllarda düzenlenecek faaliyetlere ışık tutmak amacıyla Başkanlığımızca İstanbul, Ankara, Diyarbakır, Trabzon ve Mersin olmak üzere 5 ilde 1054 denek üzerinde Kutlu Doğum Haftası etkinliklerinin sosyal etkisi anketi yaptırılmıştır. Ankette elde edilen verilere özet olarak aşağıda yer verilmiştir.

- Kutlu Doğum Haftasından ve gerçekleştirilen etkinliklerden toplumun %77'si; cami cemaatinin % 89'u haberdardır.
- Kutlu Doğum etkinlikleri beğenilmektedir.
- Beş vakit namaz kılanlardan etkinliklere katılanların etkinlikleri beğenme durumu:

1-Hutbeler (83,3%)

2-İstanbul'daki Açılış Töreni (72,7%)

3-Tasavvuf Müziği Konseri (70,1%)

4-Huzurevi ve Çocuk Yurdu Ziyaretleri (69,3%)

5-Gül ve Aş Dağıtımı (68,3%)

6-Okullardaki Kompozisyon ve Makale Yarışmaları (68,0%)

7-Stadyum ve Kapalı Spor Salonu Toplantıları (67,6%)

8-Kitapçık (67,0%)

9-Billboard, Afiş ve Broşür (64,4%)

10-Sinevizyon Gösterileri (63,7%)

11-Konferans, Seminer ve Paneller (54,4%)

- Diğerlerinden etkinliklere katılanların etkinlikleri beğenme durumu:

1-Hutbeler (81,7%)

2-Kitapçık (74,0%)

3-Tasavvuf Müziği Konseri (68,4%)

4-Gül ve Aş Dağıtımı (68,3%)

5-Huzurevi ve Çocuk Yurdu Ziyaretleri (67,6%)

6-Billboard, Afiş ve Broşür (66,7%)

7-Okullardaki Kompozisyon ve Makale Yarışmaları (65,5%)

8-Stadyum ve Kapalı Spor Salonu Toplantıları (61,1%)

9-Sinevizyon Gösterileri (58,1%)

10-Konferans, Seminer ve Paneller (51,9%)

11-İstanbul'daki Açılış Töreni (46,7%)

- Toplumun %84'ü Kutlu Doğum Haftası etkinliklerinin Hz. Peygamberin ve İslam'ın öğrenilmesinde ve anlaşılmasında faydalı olduğu görüşündedir.

- Toplumun %86'sı Kutlu Doğum Haftası etkinliklerinin daha yaygın ve yoğun bir programla yapılması yönünde talepte bulunmaktadır.
- Bununla birlikte söz konusu araştırma sonucunda; Kutlu Doğum Haftası etkinliklerinde aile ayağının zayıf kaldığı, kadınlara yönelik daha fazla etkinlik düzenlenmesi, anılan haftanın etkisinin daha kalıcı olmasına yönelik çalışmalar yapılması, etkinliklerin toplumun her kesimine yönelik olarak çeşitlendirilmesi, yaygınlaştırılması ve yoğunlaştırılması yönünde tespit ve talepler elde edilmiştir.

5) Kutlu Doğum Haftası Etkinlikleri Hakkında Genel Değerlendirme ve Teklifler

Taşra ve yurtdışı teşkilatlarımızdan gelen raporlardan, Kutlu Doğum Haftası 14-20 Nisan 2011 tarihleri arasında yurtiçi ve yurtdışında belirlenen amaç, hedef ve ilkeler doğrultusunda anlam ve önemine uygun bir şekilde kutlandığı anlaşılmıştır.

Anılan raporlarda, geçmiş yıllara göre 2011 yılında daha kapsamlı planlamaların yapıldığı, kutlama faaliyetlerinin yoğun bir şekilde halka duyurulduğu, vaaz, hutbe ve mevlit gibi cami içinde gerçekleştirilen faaliyetlerin yanı sıra cami dışında başta konferans, panel ve TV- radyo programları olmak üzere pek çok sosyal ve kültürel etkinliklerle Peygamber Efendimizin (s.a.s) kutlu doğumunun toplumun bütün kesimlerine duyurulmasına çalışıldığı ve bu çalışmaların halkımız tarafından büyük bir ilgi ve memnuniyetle karşılandığı vurgulanmıştır.

2011 yılı Kutlu Doğum Haftasında Başkanlık, taşra ve yurtdışı teşkilatı ve Türkiye Diyanet Vakfı tarafından gerçekleştirilen faaliyetler hedef, kapsam, yöntem, planlama ve uygulama sonuçları itibarı ile başarılı olarak değerlendirilmiştir. Afişlerin camilerde, Kur'an Kurslarında, müftülük hizmet binalarında, panolarda, metro trenleri ve metro istasyonlarında, belediye otobüslerinde ve diğer yerlerde astırılması; radyo/tv programları, konferans, panel, sempozyum gibi etkinliklerle hafta boyunca halkımızın aydınlatılması; sinevizyon, röportajlar ve kutlu doğum web sayfası; İstanbul'da yapılan resmi açılış merasiminin bir çok tv kanalından canlı olarak yayınlanması; açılış programının Başkanlığın web sitesine yüklenerek kamuoyuna sunulması personelimiz ve vatandaşlarımız tarafından büyük takdir ve memnuniyetle karşılanmıştır.

Bununla birlikte anılan haftanın önümüzdeki yıllarda daha etkili ve verimli bir şekilde kutlanabilmesi için taşra ve yurtdışı teşkilatlarınca;

- a) Kutlu Doğum Haftası ile ilgili hazırlıklara daha erken başlanması, hazırlanan materyallerin zamanında taşra ve yurtdışı teşkilatlarına ulaştırılması,
- b) Kutlu Doğum Haftası ile ilgili olarak çocuklara yönelik Hz. Peygamberi tanıtan kitap, broşür hazırlanması, CD ve çizgi filmleri yaptırılması,
- c) Kutlu Doğum Haftası ile ilgili toplumun değişik kesimlerine hitap edecek skeç, drama ve kısa tanıtım filmi hazırlanması,
- d) Kutlu Doğum Haftası temasına uygun olarak kitap hazırlanması ve zamanında müftülöklere gönderilmesi,
- e) Taşrada gerçekleştirilen önemli faaliyetlere merkezden de destek verilmesi,
- f) Başkanlığımız web sayfasında Kutlu Doğum Haftasına özel kalıcı bir bölüm açılarak, bu bölüme Kutlu Doğum Haftası ile ilgili bütün yazılı ve görsel materyal ile mevzuat ve etkinliklerin yüklenmesi,
- g) Kutlu Doğum Haftası etkinliklerinde üniversite geçliğine ulaşabilmek amacıyla YÖK ve üniversitelerle iletişim kurulması ve desteklerinin sağlanmasının,

Uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Tablo 5: 2011 Yılı Yurt İçi ve Yurt Dışı Toplam Faaliyet Tablosu

2011 YILI KUTLU DOĞUM HAFTASI YURTIÇİ VE YURTDIŞI TOPLAM FAALİYETLER BİLGİ FORMU			
FAALİYETLER	YURTIÇİ	YURTDIŞI	TOPLAM
Konferans	1.967	368	2.335
Panel	166	36	202
TV ve Radyo Konuşmaları	434	35	469
Kutlu Doğum Haftası Vaazı	45.164	2.302	47.466
Kutlu Doğum Haftası Hutbesi	33.353	2.293	35.646
Hatim ve Mevlit	78.190	1.876	80.066
Gül Dağıtımı	1.174.010	61.338	1.235.348
Kitap, Defter, Kalem, Oyuncak Vb. Dağıtımı	1.343.876	13.489	1.357.365
Diyanet Aylık ve Çocuk Dergisi Dağıtımı	61.840	997	62.837
Hadis Kartelası Dağıtımı	385.070	7.284	392.354
Prokoto Ziyaretleri	13528	223	13.751
Esnaf Ziyaretleri	98.983	1262	100.245
Hastane Ziyaretleri	3.805	658	4.463
Hapishane Ziyaretleri	1102	108	1.210
Şehit Ailelerini Ziyaret	2.694	1	2.695
Huzurevi Ziyaretleri	565	59	624
Tasavvuf Musikisi	841	163	1.004
Şiir, kompozisyon ve Makale Yarışmaları	1121	169	1.290
Kutlu Doğum Aşı	155.504	5.130	160.634
Kadınlara Yönelik Vaaz ve İrşat Programı	3.460	363	3.823
Kan Bağışı kampanyası	6441	368	6.809
Fakirlere Yardım	15125	157	15282
Sağlık Taraması ve İlaç Yardımı	1547	3	1550
Ağaç/Fidan Dikimi	41851	0	41851
Kermes	736	229	965
Tarihi ve Dini Mekanlara Gezi	365	20	385
Sportif Faaliyetler	84	57	141
Sergiler	88	39	127
TOPLAM	3.471.910	99027	3.570.937

Tablo 6: 2011 Yılı Kutlu Doğum Haftası Yurt İçi Faaliyetlerinin İllere Göre Dağılımı

İLLER	KONFERANS	PANEL	TV VE RADYO KONUŞMALARI	KUTLU DOĞUM HAFTASI VAAZİ	KUTLU DOĞUM HAFTASI HUTBESİ	HATİM VE MEVLİT	GÜL DAĞITIMI	KITAP, DEFTER, KALEM, OYUNCAK VR. DAĞITIMI	DIYANET AYLIK DERGİSİ VE ÇOCUK DERGİSİ DAĞITIMI	HADİS TARTELASI DAĞITIMI	PROTOKOL ZİYARETLERİ	ESNAF ZİYARETLERİ	HASTANE ZİYARETLERİ	HAPİSHANE ZİYARETLERİ	ŞEHİT AİLELERİNİ ZİYARET	HUZUREVİ ZİYARETLERİ	TASAVVUF MÜSİKİSİ	ŞİİR KOMPOZİSYON VE MAKALE	KUTLU DOĞUM AŞI	KADINLARA YÖNELİK VAAZ VE İRSAT PROGRAMI	KAN BAĞIŞI KAMPANYASI	FAKİRLERE YARDIM	UCRETSİZ SAĞLIK TARAMASI VE İLAÇ DAĞITIMI	AĞAÇ/FİDAN DİKİMİ KAMPANYASI	KERMES	TARİHİ VE DİNİ MEKANLARA GEZİ	SPORTİF FAALİYETLER	SERGİLER
ADANA	53	0	31	97	1242	1281	98750	80750	550	35020	82	526	22	12	46	4	4	35	11	140	852	62	451	1	17	11	2	1
ADİYAMAN	23	1	1	132	223	147	5250	6900	50	1470	97	853	10	3	15	1	3	15	52	29	2	46	0	350	3	2	0	0
AFYON	18	0	2	93	283	528	10222	18764	880	2250	269	1269	155	6	81	26	3	22	11	19	36	395	0	12	3	2	0	1
AĞRI	15	7	1	136	135	32	7411	14301	1200	2100	61	1122	23	3	27	1	0	7	3	7	482	38	1	50	1	1	1	2
AMASYA	17	0	2	10	99	1340	1390	18340	426	150	84	2032	7	2	57	2	4	9	2502	24	3	119	0	155	4	2	0	1
ANKARA	35	2	6	646	25	5162	20453	39227	577	3151	231	1607	39	12	87	92	12	9	3117	90	33	293	0	388	79	9	6	5
ANTALYA	67	0	14	110	707	220	62251	22457	3.571	9700	202	3201	35	11	46	7	3	11	4159	84	4	117	3	8	117	4	1	3
ARTVİN	8	1	1	232	451	12	5706	8000	350	350	54	566	56	2	13	0	0	2	1	10	122	10	0	0	0	0	2	0
AYDIN	25	3	7	191	745	41	19921	10601	380	3450	92	650	62	8	34	4	5	13	24	32	158	28	2	763	21	10	0	0
BALIKESİR	33	2	5	139	19	3905	34000	60780	683	34950	237	1495	68	43	20	5	8	30	72	118	150	90	0	0		14	0	0
BİLECİK	9	0	0	12	362	13	3190	9750	75	1500	77	650	21	4	18	3	0	7	5400	5	29	18	0	300	2	0	0	0
BİNGÖL	12	0	3	117	107	347	5050	17075	0	25	70	187	9	1	0	1	1	8	5	33	1	73	0	0	0	0	0	0
BİTLİS	21	2	3	83	213	117	6465	6200	180	3650	98	1511	10	2	14	0	2	10	3	8	0	21	0	250	0	6	0	0
BOLU	17	2	9	57	821	1344	12950	15800	650	3000	224	1053	16	7	26	3	4	5	2033	8	12	120	0	5	6	2	2	0
BURDUR	37	0	2	11	441	17	11800	13000	0	1750	9	9	7	3	16	2	3	11	6	29	4	35	0	1	2	5	1	0
BURSA	24	4	5	30	1508	5499	30550	5000	1717	10391	238	1973	37	10	37	7	8	24	35	72	13	129	0	6	13	6	2	3
ÇANAKKALE	13	4	0	58	272	157	2844	6502	290	1600	174	1029	29	5	25	2	4	80	1857	40	81	351	0	0	3	2	0	0
ÇANKIRI	13	0	1	66	569	1218	7350	11750	1.130	595	238	474	10	7	19	2	4	27	7052	23	206	240	0	1671	4	13	1	1
ÇORUM	15	4	0	173	14	580	8350	15055	350	3850	177	377	13	3	55	2	4	16	7503	32	150	25	100	50	2	2	0	0
DENİZLİ	43	0	3	67	852	109	6004	18415	832	2572	329	998	53	8	42	5	5	7	125	54	121	49	0	16	1	0	2	3
DİYARBAKIR	22	6	18	38	158	1041	15560	23307	4.273	7602	1753	791	44	10	49	1	4	6	14	68	53	182	0	0	1	55	0	1

İLLER	KONFERANS	PANEL	TV VE RADYO KONUŞMALARI	KUTLU DOĞUM HAFTASI VAAZİ	KUTLU DOĞUM HAFTASI HUTBESİ	HATİM VE MEVLİT	GÜL DAĞITIMI	KITAP, DEFTER, KALEM, OYUNCAK VR DAĞITIMI	DIYANET AYLIK DERGİSİ VE ÇOCUK DERGİSİ DAĞITIMI	HADİS TARTELASI DAĞITIMI	PROTOKOL ZİYARETLERİ	ESNAF ZİYARETLERİ	HASTANE ZİYARETLERİ	HAPİSHANE ZİYARETLERİ	ŞEHİT AİLELERİNİ ZİYARET	HUZUREVİ ZİYARETLERİ	TASAVVUF MÜSİKİSİ	ŞİİR KOMPOZİSYON VE MAKALE	KUTLU DOĞUM AŞI	KADINLARA YÖNELİK VAAZ VE İRSAT PROGRAMI	KAN BAĞIŞI KAMPANYASI	FAKİRLERE YARDIM	UCRETSİZ SAĞLIK TARAMASI VE İLAÇ DAĞITIMI	AĞAÇ/FİDAN DİKİMİ KAMPANYASI	KERMES	TARİHİ VE DİNİ MEKANLARA GEZİ	SPORTİF FAALİYETLER	SERGİLER
EDİRNE	10	0	7	279	357	307	19800	21300	0	7335	305	1805	29	5	68	2	4	16	11003	32	44	130	0	50	2	21	0	2
ELAZIĞ	13	1	4	82	11	2065	9520	13022	130	1750	115	342	18	32	33	1	2	13	8	23	601	140	1	401	3	6	1	1
ERZİNCAN	8	0	8	8	7	8	8	8	4	3	8	8	10	1	17	1	2	7	3	7	4	2	0	2	1	1	1	0
ERZURUM	36	0	43	447	895	2175	13253	17801	1.610	4401	153	1607	74	3	27	8	2	9	8758	71	4	65	0	2050	9	1	3	0
ESKİŞEHİR	38	1	2	355	712	9858	10450	14850	1250	4980	104	797	82	3	69	7	12	16	34	54	8	31	0	3	6	0	0	1
GAZİANTEP	19	3	4	987	980	307	12100	13900	250	1950	103	330	5	4	77	70	4	0	20700	8	1	5	0	0	0	1	0	0
GİRESUN	26	1	4	28	77	814	15450	17900	470	2072	295	1986	20	0	33	0	1	12	6	20	3	72	11	18	4	1	4	1
GÜMÜŞHANE	9	8	0	26	410	30	6400	3000	450	210	130	500	5	1	16	0	1	9	1900	6	2	35	2	200	2	1	1	0
HAKKARİ	9	0	1	4	4	6	0	10000	200	0	11	530	125	1	26	3	0	6	0	4	0	0	0	0	1	1	0	0
HATAY	24	2	6	117	628	769	22650	14950	645	1600	161	992	226	11	57	3	2	8	21	66	2	64	0	2	5	0	0	0
İSPARTA	39	0	4	25	324	562	3302	7138	130	4899	198	537	90	72	54	3	8	22	1938	40	2	47	1	673	7	4	0	0
MERSİN	24	0	10	333	1124	983	46300	16487	280	19400	261	2363	26	6	42	9	10	6	45	179	217	51	1	65	6	3	3	1
İSTANBUL	153	11	13	2655	2856	2413	83900	158476	4.245	33750	475	3053	146	19	180	39	34	15	7579	274	73	1091	40	2	22	64	4	2
İZMİR	63	2	1	201	342	422	32870	8029	2070	6307	162	1516	29	5	47	10	9	2	67	68	17	212	1	4222	28	11	1	3
KARS	8	1	2	7	8	1351	3550	7601	172	1860	133	521	3	2	13	3	503	3	15	1	68	0	0	0	1	1	1	1
KASTAMONU	28	4	5	2003	2003	543	22850	4425	815	0	20	1859	25	6	21	3	11	11	14	28	0	0	0	3	4	1	0	1
KAYSERİ	50	3	9	146	886	1695	18222	21266	367	9287	271	1112	50	13	46	14	11	23	7152	63	200	422	45	2802	42	2	0	1
KIRKLARELİ	14	0	1	20	8	22	3250	9220	500	400	36	85	125	5	17	50	1	1	8	10	4	30	0	1	20	1	0	0
KİRŞEHİR	9	0	2	87	240	324	7400	8150	0	1385	77	287	12	3	21	2	3	56	6507	40	302	290	0	1026	2	1	0	3
KOCAELİ	34	1	4	265	472	1713	24000	31650	4350	7900	149	2740	67	5	25	7	8	6	2053	267	52	9	0	120	10	13	2	0
KONYA	35	7	6	44	31	26	17544	46612	3155	21276	370	16718	165	8	105	5	9	17	13	42	184	87	99	1153	3	13	1	0
KÜTAHYA	13	2	4	13	13	270	8100	5417	0	725	37	167	24	7	18	1	3	4	13	5	1	2	10	250	2	0	3	2
MALATYA	35	2	5	24	100	149	11855	19635	0	4050	173	1507	10	1	1	1	8	9	1558	0	0	231	0	0	10	2	0	3

İLLER	KONFERANS	PANEL	TV VE RADYO KONUŞMALARI	KUTLU DOĞUM HAFTASI VAAZİ	KUTLU DOĞUM HAFTASI HUTBESİ	HATİM VE MEVLİT	GÜL DAĞITIMI	KITAP, DEFTER, KALEM, OYUNCAK VR DAĞITIMI	DIYANET AYLIK DERGİSİ VE ÇOCUK DERGİSİ DAĞITIMI	HADİS TARTELASI DAĞITIMI	PROTOKOL ZİYARETLERİ	ESNAF ZİYARETLERİ	HASTANE ZİYARETLERİ	HAPİSHANE ZİYARETLERİ	ŞEHİT AİLELERİNİ ZİYARET	HUZUREVİ ZİYARETLERİ	TASAVVUF MÜSİKİSİ	ŞİİR KOMPOZİSYON VE MAKALE	KUTLU DOĞUM AŞI	KADINLARA YÖNELİK VAAZ VE İRSAT PROGRAMI	KAN BAĞIŞI KAMPANYASI	FAKİRLERE YARDIM	UCRETSİZ SAĞLIK TARAMASI VE İLAÇ DAĞITIMI	AĞAÇ/FİDAN DİKİMİ KAMPANYASI	KERMES	TARİHİ VE DİNİ MEKANLARA GEZİ	SPORTİF FAALİYETLER	SERGİLER
MANİSA	18	5	11	42	16	342	29300	15500	0	3420	118	516	23	7	23	7	5	12	12	17	19	53	0	0	9	3	0	1
K.MARAŞ	22	8	3	27	339	30	7356	6952	781	3600	117	603	30	5	45	3	1	4	30	30	3	280	1	2000	4	1	0	1
MARDİN	14	3	4	232	312	137	10551	11550	0	1600	175	1532	125	4	18	1	3	11	2	25	107	435	2	46	1	1	2	0
MUĞLA	33	1	14	14	14	171	8200	20187	0	2700	97	794	12	5	0	3	13	3	29	18	22	15	0	0	0	3	0	1
MUŞ	18	0	0	87	327	1032	9700	16550	170	600	73	871	171	1	16	0	0	3	3	11	2	22	0	2	5	0	0	3
NEVŞEHİR	17	1	2	98	445	634	22550	6730	0	10500	120	1046	36	1	9	3	3	1	1003	24	102	16	0	81	1	1	0	1
NİĞDE	22	4	1	59	1	22	4750	4200	0	2090	248	780	218	120	20	50	1	7	0	59	180	7	0	1	1	1	1	1
ORDU	22	8	5	151	530	146	14706	11662	1326	3001	171	1997	102	3	76	1	4	20	8	88	10	103	3	0	6	1	2	1
RİZE	15	0	3	507	704	1718	17100	15000	2070	2750	326	1435	88	4	24	2	1	36	1501	74	357	99	645	3	2	1	2	2
SAKARYA	37	5	2	427	948	2177	46000	28772	750	13150	286	2080	44	6	52	7	6	26	18660	143	530	5515	0	3628	19	7	2	2
SAMSUN	33	0	3	319	1120	1809	11801	9266	90	2470	199	993	65	5	26	10	3	3	409	78	61	177	45	2040	5	3	0	1
SİİRT	13	0	1	21	100	47	8202	64000	600	7150	311	211	53	2	16	2	7	5	0	8	4	6	0	4	2	7	0	3
SİNOP	9	0	1	18	341	227	5875	7450	1310	2765	154	632	14	9	16	0	5	7	1502	11	145	33	0	85	63	4	1	1
SİVAS	50	4	2	122	65	599	11555	31955	372	2902	252	730	39	4	38	2	4	21	7914	60	217	157	5	8008	2	6	2	2
TEKİRDAĞ	14	0	6	20	8	75	11400	13640	25	3500	156	1780	16	11	25	10	6	4	6	34	121	64	0	1563	1	2	0	0
TOKAT	18	0	6	182	1265	147	5921	2160	3820	678	338	257	136	474	63	10	5	4	4000	20	34	30	4	9	9	9	6	6
TRABZON	26	1	1	34	35	334	19410	26650	500	3100	207	1939	37	2	65	1	6	31	11	36	5	88	0	0	6	1	4	2
TUNCELİ	7	0	0	0	0	8	2655	5015	0	0	8	8	8	2	0	1	2	1	8	0	0	7	0	0	0	0	0	0
ŞANLIURFA	28	1	27	66	875	1176	6524	4704	400	1803	78	494	78	7	13	1	3	8	3	48	4	16	50	3	5	1	0	0
UŞAK	15	7	5	39	6	395	10500	11000	0	1000	36	801	6	4	38	1	0	0	8006	10	1	245	0	0	0	0	0	0
VAN	96	6	9	876	852	12124	7010	20830	2170	13350	268	7797	174	17	43	5	1	20	5	145	4	637	2	1550	50	11	1	5
YOZGAT	32	0	3	54	278	1420	22003	16181	0	5800	229	1109	45	6	60	6	4	17	3006	37	107	43	16	602	5	0	2	1
ZONGULDAK	32	0	42	40	5	14	23001	7301	854	8700	96	951	5	3	57	4	10	8	1115	21	23	34	0	1285	13	0	1	2

İLLER	KONFERANS	PANEL	TV VE RADYO KONUŞMALARI	KUTLU DOĞUM HAFTASI VAAZİ	KUTLU DOĞUM HAFTASI HUTBESİ	HATİM VE MEVLİT	GÜL DAĞITIMI	KITAP, DEFTER, KALEM, OYUNCAK VR DAĞITIMI	DIYANET AYLIK DERGİSİ VE ÇOCUK DERGİSİ DAĞITIMI	HADİS TARTELASI DAĞITIMI	PROTOKOL ZİYARETLERİ	ESNAF ZİYARETLERİ	HASTANE ZİYARETLERİ	HAPİSHANE ZİYARETLERİ	ŞEHİT AİLELERİNİ ZİYARET	HUZUREVİ ZİYARETLERİ	TASAVVUF MÜSİKİSİ	ŞİİR KOMPOZİSYON VE MAKALE	KUTLU DOĞUM AŞI	KADINLARA YÖNELİK VAAZ VE İRSAT PROGRAMI	KAN BAĞIŞI KAMPANYASI	FAKİRLERE YARDIM	UCRETSİZ SAĞLIK TARAMASI VE İLAÇ DAĞITIMI	AĞAÇ/FİDAN DİKİMİ KAMPANYASI	KERMES	TARİHİ VE DİNİ MEKANLARA GEZİ	SPORTİF FAALİYETLER	SERGİLER
AKSARAY	13	0	1	11	31	0	2750	10340	0	1250	7	7	7	1	5	1	2	2	1	15	1	0	1	1	34	0	0	0
BAYBURT	6	3	0	182	233	62	4050	2800	0	3100	34	55	1	1	8	0	1	4	1	8	1	21	0	0	0	0	0	0
KARAMAN	20	5	1	15	6	1774	4504	6255	0	2500	58	387	4	4	34	4	1	7	5	17	0	1	0	2350	0	0	0	2
KIRIKKALE	10	1	3	48	390	340	5750	8800	0	0	45	45	0	0	0	0	1	3	2050	6	0	0	0	0	0	0	0	0
BATMAN	17	1	2	11	58	13	10150	14000	0	0	49	332	9	1	18	0	0	5	1	4	4	785	2	1	0	3	0	0
ŞIRNAK	15	1	1	14	146	16	13000	6500	5010	1450	138	1545	32	3	45	1	2	20	1	11	2	200	0	786	0	0	0	0
BARTIN	24	1	1	413	540	550	11050	7700	100	1400	147	760	3	2	6	1	3	5	34	22	4	31	0	6	3	1	0	2
ARDAHAN	6	0	0	196	196	292	12350	4350	0	5500	129	410	3	1	0	0	0	1	3	5	1	45	0	0	1	0	0	0
İĞDIR	1	4	0	95	95	55	3200	4915	0	30	90	282	5	1	7	1	1	153	1002	34	0	118	0	522	0	0	1	0
YALOVA	7	4	1	36	121	120	2950	5600	850	2500	39	541	30	1	20	2	3	7	8	56	2	313	1	0	4	2	1	1
KARABÜK	18	0	3	13	571	139	6900	8240	300	2400	51	635	34	3	13	1	1	4	19	5	53	0	1	205	1	1	0	0
KİLİS	0	5	1	8	4	5	2750	1700	0	450	4	4	1	1	1	0	1	0	7	13	4	50	0	0	0	0	0	0
OSMANİYE	13	0	3	17	58	58	9750	5710	870	1550	75	674	27	3	31	2	2	4	759	9	4	0	1	1	3	0	1	3
DÜZCE	9	0	7	16	584	60	545	6900	215	1645	56	215	32	3	23	10	1	29	1000	25	6	22	0	0	12	0	10	1
TOPLAM	1.967	166	434	15.164	33.353	78.190	1.174.010	1.343.876	61.840	385.070	13.528	98.983	3.805	1.102	2.694	565	841	1.121	155.504	3.460	6.441	15.125	1.547	41.851	736	365	84	88

Tablo 7: 2011 Yılı Kutlu Doğum Haftası Yurtdışı Faaliyetlerinin Ülkelere Göre Dağılımı

ÜLKE	KONSOLOSLUK	KONFERANS	PANEL	TV VE RADYO KONUŞMALARİ	KUTLU DOĞUM HAFTASI VAAZİ	KUTLU DOĞUM HAFTASI HUTBESİ	HATİM VE MEVLİT	GÜL DAĞITIMI	KİTAP, DEFTER, KALEM, OYUNCAK VB. DAĞITIMI	DIYANET AYLIK DERGİSİ VE ÇOCUK DERGİSİ DAĞITIMI	HADİS TARTELASİ DAĞITIMI	PROTOKOL ZİYARETLERİ	ESNAF ZİYARETLERİ	HASTANE ZİYARETLERİ	HAPİSHANE ZİYARETLERİ	ŞEHİT AİLELERİNİ ZİYARET	HUZUREVİ ZİYARETLERİ	TASAVVUF MUSİKİSİ	ŞİİR KOMPOZİSYON VE MAKALE	KUTLU DOĞUM AŞI	KADINLARA YÖNELİK VAAZ VE İRŞAT PROGRAMI	KAN BAĞIŞI KAMPANYASI	FAKİRLERE YARDIM	ÜCRETSİZ SAĞLIK TARAMASI VE İLAÇ DAĞITIMI	AĞAÇ/FİDAN DİKİMİ KAMPANYASI	KERMES	TARİHİ VE DİNİ MEKANLARA GEZİ	SPORTİF FAALİYETLER	SERGİLER	
ALMANYA	BERLİN	2	0	1	17	17	20	1000	200	0	100	1	15	5	2	0	2	1	1	17	5	0	0	0	0	0	0	1	0	
	DÜSSELDORF																													
	ESSEN	10	3	0	52	75	35	1000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	8	10	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	FRANKFURT	54	2	0	73	73	127	6421	1205	255	3885	18	155	102	9	0	12	9	11	405	37	1	0	1	0	8	3	13	3	
	HAMBURG	2	1	2			7	1000	0	0	0	1	20	10	7	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	HANNOVER	7	0	0	0	0	286	6500	5500	0	0	20	176	37	3	0	4	2	3	0	0	0	0	0	0	12	0	0	1	
	KARLSRUHE	16	4	0	20	58	10	1000	0	0	0	5	10	20	15	0	0	0	2	0	10	2	0	0	0	0	1	0	0	
	KÖLN	5	0	0	49	5	49	3670	0	0	660	47	102	69	3	0	0	5	5	5	5	0	0	0	0	48	0	6	10	
	MAİNZ	5	1	0	46	46	41	2000	6	2	13	3	31	23	4	0	8	5	5	4	0	0	0	0	0	1	1	2	0	
	MÜNİH	20	0	0	83	83	80	500	0	0	0	1	1	1	1	0	0	1	0	15	0	0	0	0	0	0	0	0	15	
	MÜNSTER	5	0	0	72	72	50	500	0	0	0	3	32	6	3	0	2	3	0	5	8	0	0	0	0	5	0	0	0	
NÜRNBERG																														
STUTT GART	20	0	0	87	87	0	10000	0	0	0	5	50	80	10	0	5	20	0	780	5	360	0	2	0	20	0	0	0	0	
A.B.D	WASHINGTON																													
	NEW YORG																													
AVUSTURYA	VİYANA	12	0	5	12	12	12	5	0	0	5	5	5	0	0	0	0	5	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	BREGENZ																													
	SALZBURG	7	3	0	30	30	15	500	0	20	0	10	50	10	0	0	0	4	0	5	12	0	2	0	0	8	1	1	0	
	SDNEY	2	0	0	20	8	7	500	50	0	0	6	70	20	7	0	7	2	7	7	7	0	0	0	0	1	0	0	0	
	MELBÖRN	4	0	2	9	9	1	0	0	0	0	4	10	5	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	
HOLLANDA	DENHAG																													
	DEVENTER																													
	ROTTERDAM																													
İSVEÇ	STOCKHOLM	3	0	0	11	8	8	500	3	3	3	1	0	4	3	0	1	3	0	3	2	0	0	0	0	3	0	0	0	
NORVEÇ	OSLO	4	0	0	6	5	7	500	5	4	5	2	0	4	4	0	2	5	1	5	5	0	0	0	0	0	0	0	0	
İSVİÇRE	BERN	14	14	1	60	43	364	1250	230	65	190	11	65	51	2	1	9	3	2	20	28	0	3	0	0	16	5	2	0	

ÜLKE	KONSOLOSLUK	KONFERANS	PANEL	TV VE RADYO KONUŞMALARI	KUTLU DOĞUM HAFTASI VAAZİ	KUTLU DOĞUM HAFTASI HUTBESİ	HATİM VE MEVLİT	GÜL DAĞITIMI	KİTAP, DEFTER, KALEM, OYUNCAK VB. DAĞITIMI	DIYANET AYLIK DERGİSİ VE ÇOCUK DERGİSİ DAĞITIMI	HADİS TARTELASI DAĞITIMI	PROTOKOL ZİYARETLERİ	ESNAF ZİYARETLERİ	HASTANE ZİYARETLERİ	HAPISHANE ZİYARETLERİ	ŞEHİT AİLELERİNİ ZİYARET	HUZUREVİ ZİYARETLERİ	TASAVVUF MUSİKİSİ	ŞİİR KOMPOZİSYON VE MAKALE	KUTLU DOĞUM AŞI	KADINLARA YÖNELİK VAAZ VE İRŞAT PROGRAMI	KAN BAĞIŞI KAMPANYASI	FAKİRLERE YARDIM	ÜCRETSİZ SAĞLIK TARAMASI VE İLAÇ DAĞITIMI	AĞAÇ/FİDAN DİKİMİ KAMPANYASI	KERMES	TARİHİ VE DİNİ MEKANLARA GEZİ	SPORTİF FAALİYETLER	SERGİLER					
FRANSA	PARIS	45	1	20	149	111	589	18567	2954	548	2421	29	399	152	2	0	4	33	83	2786	122	0	39	0	0	0	37	6	31	8				
	LYON	42	0	0	0	0	5	3000	1350	0	0	1	5	5	0	0	0	10	2	2	0	0	9	0	0	0	15	2	0	0				
	STRASBURG	25	0	0	25	25	0	625	600	0	0	0	0	0	0	0	0	16	0	0	16	0	0	0	0	20	0	0	0	0				
DANİMARKA	KOPENHAG	2	0	0	29	29	1	0	450	100	0	3	0	2	0	0	1	1	4	1050	4	0	0	0	0	24	0	0	0	0				
BELÇİKA	BRÜKSEL	8	0	0	76	76	55	1100	800	0	0	8	48	48	32	0	0	10	1	2	51	2	0	0	0	8	0	0	0	0				
İNGİLTERE	LONDRA																																	
MEKADONYA	ÜSKÜP																																	
K.K.T.C.	LEFKOŞE	10	7	2	18	18	18	1000	16	0	2	18	18	4	1	0	0	18	0	9	3	3	4	0	0	1	0	1	2					
AZERBAJYAN	BAKÜ																																	
	NAHÇIVAN																																	
RUSYA FEDERASYONU	MOSKOVA																																	
TÜRKMENİSTAN	AŞKABAT																																	
ROMANYA	KÖSTENCE	6	0	2	5	50	0	200	120	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	100	0	0	1	0	0	0	0	0	0		
UKRAYNA	KIRIM																																	
BULGARİSTAN	SOFYA	38	0	0	1353	1353	89	0	0	0	0	21	0	0	0	0	0	0	21	0	27	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
KAZAKİSTAN	ASTANE																																	
KIRGIZİSTAN	BİŞKEK																																	
MOĞOLİSTAN	ULANBATUR																																	
KOSOVA	PRİZREN																																	
TOPLAM		368	36	35	2302	2293	1876	61338	13489	997	7284	223	1262	658	108	1	59	163	169	5130	363	368	157	3	0	229	20	57	39					

İKİNCİ BÖLÜM
CAMİ HİZMETLERİ

CAMİ HİZMETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın misyonu, toplumun dinî, ahlâki ve manevi değerlerini canlı tutmak amacıyla İslâm dininin temel kaynaklarına dayalı, doğru ve güncel bilgi ile toplumu din konusunda aydınlatmak, inanç, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek ve ibadet yerlerini yönetmektir. Başkanlığımızın sunduğu hizmetlerin yaygınlığı bakımından ilk akla geleni cami hizmetleridir. 2011 yılı istatistiklerine göre sayıları seksen iki bin altı yüz doksan üçü (82.693) bulan camiler, ibadet, bilgi, birlik ve kardeşlik mekânları olarak din hizmetinin en önemli alanını oluşturmaktadır.

İbadet yerlerinin yönetimi ve cami odaklı din hizmetlerini yürütme görevi, Din Hizmetleri Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Bu hizmetler Genel Müdürlük bünyesinde yer alan Cami Hizmetleri Daire Başkanlığınca yürütülmektedir. Cami hizmetleri alanında 2011 yılında gerçekleştirilen rutin ve rutin dışı faaliyetleri aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:

A- RAMAZAN AYI FAALİYETLERİ

1) Başkanlık Merkezi Faaliyetleri

Ramazan ayı, manevi duygularımızın canlılık kazandığı, birlik ve beraberliğimizin, kardeşlik ve sevgi bağlarının daha da güçlendiği, zihin ve gönüllerimizin uyarıcı telkin ve öğütlere her zamankinden daha çok açık olduğu, mübarek bir aydır.

Başkanlığımız, Ramazan ayının feyiz ve bereketinden halkımızın yeteri kadar yararlanmasını temin etmek amacıyla, Ramazan ayı gelmeden bir dizi tedbirler almaktadır. 2011 yılı Ramazan ayına yönelik alınan tedbirler ve gerçekleştirilen faaliyetler şunlardır:

2011 yılı Ramazan ayında yurt içinde ve yurt dışında yürütülecek hizmetler ve alınacak tedbirlere dair 24/06/2011 tarihli ve 1086 sayılı Başkanlık talimatı taşra ve yurtdışı teşkilatımıza gönderilmiştir. Ayrıca ay münasebetiyle liyakat sahibi imam-hatiplerin belirlenecek camilerde, halen görevde olup vaaz etme ehliyetine sahip olan imam-hatiplerin de kendi camisinde vaaz etmelerinin sağlanması ile ilgili yazı taşra teşkilatımıza gönderilmiştir.

Din İşleri Yüksek Kurulu tarafından 2011 yılı Ramazan ayının başlangıcından 2012 yılı Ramazan ayının başlangıcına kadar olan süre için, ülkemizdeki mevcut sosyo-ekonomik hayat şartları ve bir kişinin günlük asgari gıda ihtiyacı göz önünde bulundurularak en düşük sadaka-i fitır miktarının 7.50 (Yedi Lira Elli Kuruş) TL. olarak belirlendiğine dair kararı taşra teşkilatımıza ve kamuoyuna duyurulmuştur.

2011 yılı Ramazan ayı münasebetiyle komşuluk temasını işleyen ayet ve hadis mealli 105.000 afiş bastırılmış ve il müftülüklerine gönderilmiştir.

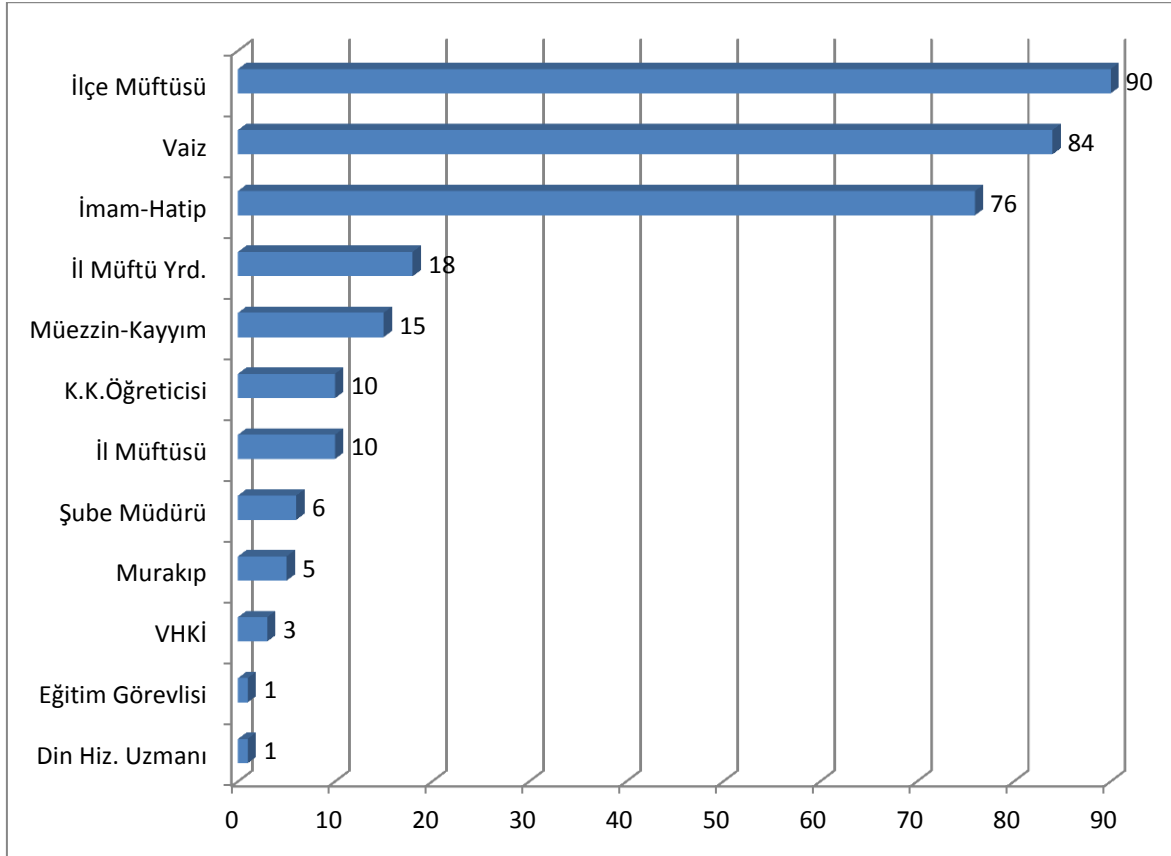
2) İl ve İlçe Müftülükleri Tarafından Gerçekleştirilen Faaliyetler

Başkanlığımızdan gönderilen Ramazan genelgesi çerçevesinde Türkiye genelinde il ve ilçe müftülükleri çeşitli faaliyetler gerçekleştirmiştir. Yapılan faaliyetlerin verileri Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü Web sayfasında Cami Hizmetleri Daire Başkanlığı bölümünde Ramazan Hizmetleri başlığı altında yayımlanmıştır.

Bu verilere göre Türkiye genelinde Ramazan hizmetleri kapsamında icra edilen faaliyetlerin sayısal verileri şu şekildedir:

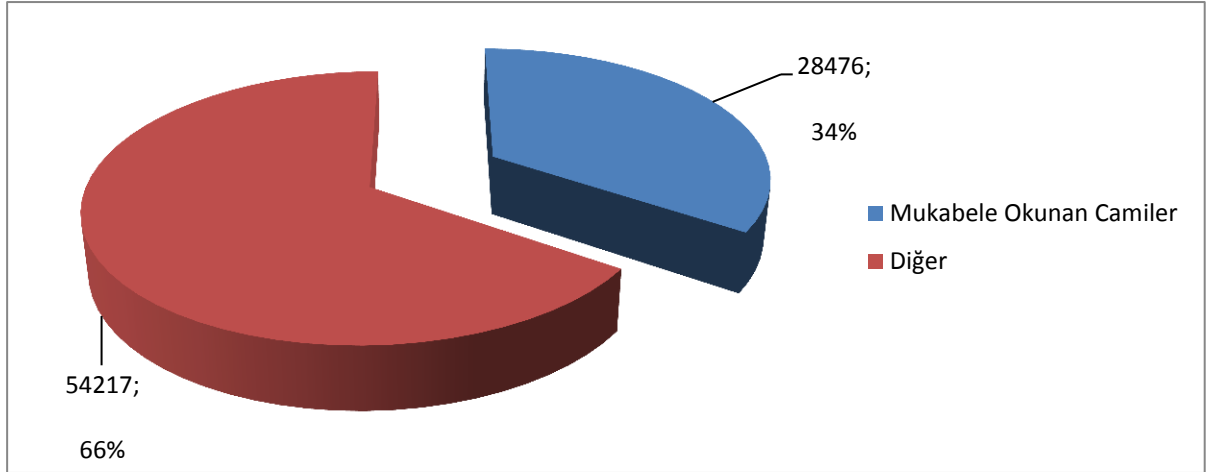
- Ülke genelinde **493** camide hatimle teravih namazı kılınmıştır. Hatimle teravih namazı kılınan il sayısı grafikte gösterilmektedir.
- Ramazan ayı içerisinde **434** caminin müstemilatında iftar verilmiştir.
- Camilerde itikafa girmek için müracaat eden vatandaşların talepleri dikkate alınarak **1.191** camide itikâfa izin verilmiştir.
- Kadir Gecesinde **3.805** cami sabaha kadar açık bulundurulmuştur. Bu sayının ülke genelindeki cami sayısına oranı grafikte gösterilmiştir

- e) Ramazan ayında il ve ilçe müftülüklerince **2.003** iftar daveti tertip edilmiştir.
- f) Ramazan ayında **328** personelimiz yazılı basına makale yazmış ve ramazan sayfası hazırlamıştır. Personelin unvanlara göre dağılımı grafikte gösterilmiştir:

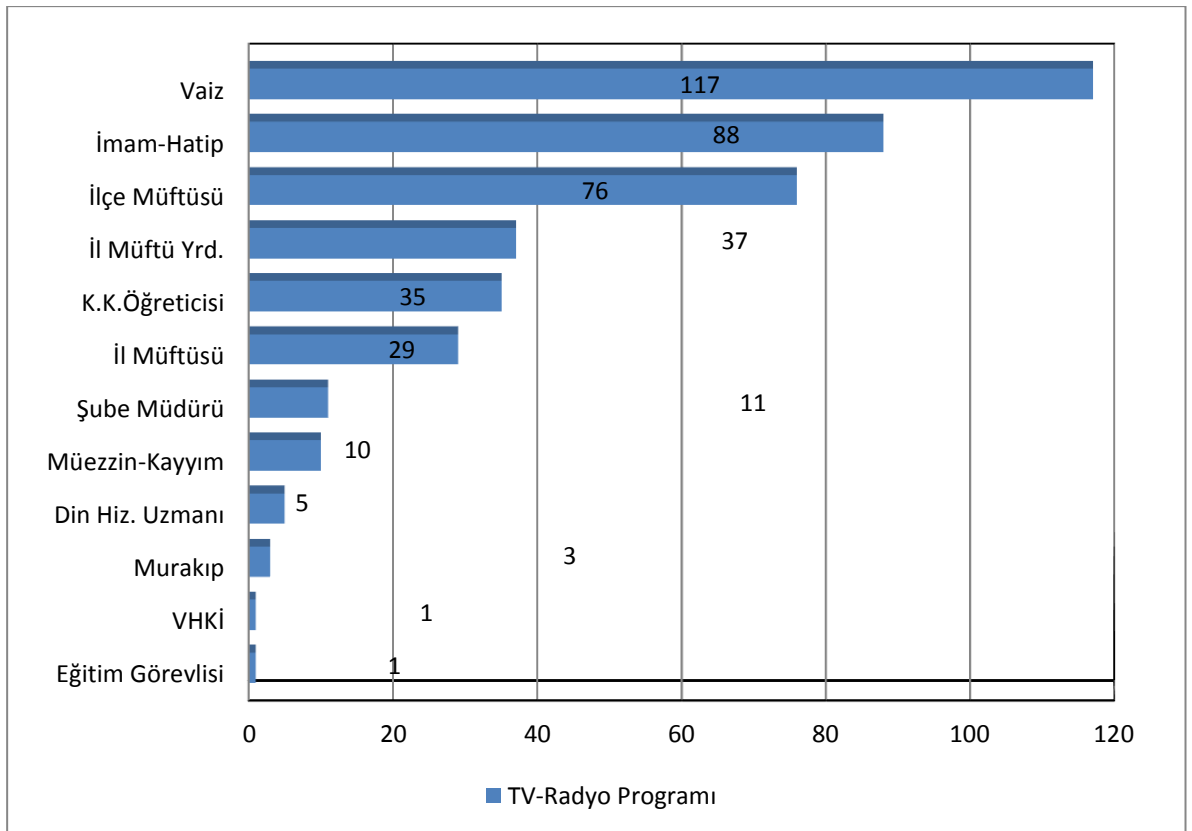
Grafik 1: Makale Yazan ve Ramazan Sayfası Hazırlayan Personelin Unvanları

- g) Ramazan ayı içerisinde il ve ilçe müftülüklerince **553** Kur'ân ziyafeti programı tertip edilmiştir.
- h) Ramazan ayında **14** ilde **47** mobil(çadır) mescit kurulmuştur. Bu hizmetten **6.785** kişi istifade etmiştir.
- i) Ay boyunca **275** camiye mahya asılması sağlanmıştır.
- j) Ramazan ayı süresince **28.476** camide mukabele okunmuştur. Bu sayının ülke genelindeki cami sayısına oranı grafikte gösterilmiştir:

Grafik 2: Mukabele Okunan Cami Sayısı ve Oranı

- k) Ramazan ayında mahalli TV ve radyolarda; **520 TV**, **115** radyo programı yayınlanmıştır. Mahalli TV ve radyolarda yayınlanan bu programlara **413** personel katılmıştır. Bu sayının unvanlara göre dağılımı grafikte gösterilmiştir:

Grafik 3: Mahalli TV ve Radyo Programlarına Katılan Personelin Unvanları

B- CAMİLER VE DİN GÖREVLİLERİ HAFTASI

Camilerin ve çevresinin umumi bakım ve temizliğini yapmak, vatandaşlar arasında birlik, beraberlik ve kardeşlik duygularının yaygınlaşmasını sağlamak, dini ve milli bütünlüğü canlı tutmak, din görevlilerinin mesleki yeterliklerine katkı sağlamak amacıyla **1986** yılından itibaren 01-07 Ekim tarihleri arası **Camiler Haftası** olarak kutlanmaya başlanmıştır. Başkanlığımız Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle her yıl farklı bir konu belirlemekte, bu konu ekseninde hafta

boyunca yurt içinde ve yurt dışında yaşayan vatandaşlarımıza ve din görevlilerimize yönelik faaliyetler planlamakta ve gerçekleştirmektedir.

1) Camiler Haftası Hazırlık Faaliyetleri ve Yarışmalar

2011 Yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle Başkanlığımızın yaptığı faaliyetler şunlardır:

- 2011 Yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası Kadın Görevliler; III. Türkiye Hafızlık Final Yarışması **31 Temmuz 2011** tarihinde Samsun Gürbüz Camii'nde yapılmıştır. Yarışmada; Amasya'dan Saibe MARAZ birinci, İzmir'den Zeynep ASLAN ikinci ve Ankara'dan Ayşe KARAKAYA üçüncü olmuştur. Türkiye Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Final Yarışması ise **07 Ağustos 2011** tarihinde Kocaeli ili İzmit ilçesi Fevziye Camii'nde yapılmıştır. Yarışmada İstanbul'dan Birsen ÖZTOP birinci, Erzurum'dan Nefise KIYICI ikinci ve Kayseri'den Tuba AKSOY üçüncü olmuştur.
- 2011 Yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası VIII. Türkiye Hafızlık Final Yarışması **14 Ağustos 2011** tarihinde İzmir Hisar Camii'nde yapılmıştır. Yarışmada İstanbul'dan Furkan ÇINAR birinci, Sinop'tan Kasım KUZUYURT ikinci ve Ankara'dan Abdurrahman TÜRKER üçüncü olmuştur.
- 2011 Yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası VIII. Türkiye Ezanı Güzel Okuma Final Yarışması **17 Ağustos 2011** tarihinde Mardin Merkez Fuat Yağcı Camii'nde yapılmıştır. Yarışmada Kastamonu'dan Kadir DEMİRCİ birinci, Diyarbakır'dan Rifat ABLAY ikinci ve Bursa'dan Oktay ÇAKMAK üçüncü olmuştur.
- 2011 Yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası VIII. Türkiye Kur'an-ı Kerimi Güzel Okuma Final Yarışması **21 Ağustos 2011** tarihinde Kırklareli Hızırbey Camii'nde yapılmıştır. Yarışmada İstanbul'dan Faruk YAZAR birinci, İzmir'den Ahmet YÜKSEL ikinci ve Düzce'den Hikmet AKÇA üçüncü olmuştur.
- Türkiye Hutbe Yazma Yarışmasına katılan ve il birincisi olarak Başkanlığa gönderilen hutbeler komisyon marifetiyle incelenip değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonunda Mardin'den Mahmut YİĞİT ikinci, Siirt'ten Mehmet Beşir İNAN üçüncülüğe layık görülmüştür.
- Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle taşra teşkilatımızın düzenledikleri etkinlikler için ihtiyaç duydukları afiş ve kokart bastırılarak illere gönderilmiştir.
- Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle düzenlenecek resmi açılış merasiminin canlı olarak yayımlanması ve izlenmesi ile ilgili gerekli işlemler yapılmıştır.
- Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle Kocatepe Camii avlusunda 01 Ekim 2011 Cumartesi günü Camiler ve Din Görevlileri Haftası resmi açılış merasimi düzenlenmiştir.
- 2011 yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası için "**Cami ve Çocuk Buluşması**" konusu tema olarak belirlenmiştir. Söz konusu temanın personelimize ve halka duyurulması için üç adet afiş tasarımı yapılmış, her birinden 50.000'er adet olmak üzere toplam 150.000 adet afiş bastırılarak, camilere, müftülük ve Kur'an kursu binalarına ve müftülüklerce uygun görülen diğer yerlere asılmak üzere taşra teşkilatına gönderilmiştir. Ayrıca ilgili afişlerin Ankara'da Belediye otobüslerine, metro'ya, metro istasyonuna, halk ekmek büfelerine astırılması temin edilmiştir.

2) Camiler Haftası Açılış ve Diğer Programlar

2011 yılı Camiler ve Din Görevlileri Haftası, **Cami ve Çocuk Buluşması** teması etrafında düzenlenen etkinliklerle kutlanmıştır. Hafta etkinlikleri çerçevesinde;

- **Cami-Çocuk Buluşması** temasını işleyen vaaz, hutbe, konferans, panel, sempozyum, TV ve radyo programları yapılmıştır.
- Haftayla ilgili afişler hazırlanmış, **Cami ve Çocuk Buluşması** temasını işleyen tişört, şapka ve yap-boz tarzı materyaller dağıtılmıştır.

- 2011 yılında ilk defa cami ve çevresini güzelleştirmeye yönelik yarışma düzenlenmiş ve yarışma neticesinde her il en bakımlı camisini seçmiştir.
- 01 Ekim 2011 Cumartesi günü Kocatepe Camii Konferans salonunda din görevlileri ve vatandaşlarımıza yönelik Türk Tasavvuf Musikisi konseri düzenlenmiştir.
- 02 Ekim 2011 Pazar günü Kocatepe Camii Konferans Salonunda **Cami ve Çocuk Buluşması**, 06 Ekim 2011 Perşembe günü Kocatepe Camii Konferans Salonunda, **Din Hizmetlerinde Gönüllülük**, 20 ilde **Cami, Çocuk ve Kadın** konulu paneller düzenlenmiştir.
- 04-05 Ekim tarihlerinde Ankara’da **I. Cami Görevlileri Çalıştayı** yapılmıştır.
- Türkiye genelinde altı bölgede yirmi dört ilde **Kur’an Ziyafeti** programı gerçekleştirilmiştir.

C- CAMİ DERSLERİ

Başkanlığımız 2007 Genelgesine göre il ve ilçelerdeki merkezi camilerde belli usul ve esaslar çerçevesinde vatandaşlarımıza yönelik **Cami Dersleri** yapılmaktadır.

Bu çerçevede camilerde Temel Dini Bilgiler, Kur’an-ı Kerim ve Meal dersleri yapılmaya devam edilmektedir. 2011 yılı Cami Dersleri Raporuna göre ülke genelinde yüz on yedi bin sekiz yüz altmış dört (**117.864**) vatandaşımız ilmiyal bilgisi, doksan yedi bin sekiz yüz otuz beş (**97.835**) vatandaşımız ise Kur’an-ı Kerim derslerine katılmıştır.

D- SABAH NAMAZI BULUŞMALARI VE HADİS OKUMALARI

Camilerdeki hizmetlerin daha etkin ve verimli hale getirilmesini temin üzere İstanbul Eyüp Sultan Camii ile Ankara Hacı Bayram Veli Camii’nde olduğu gibi haftada bir gün sabah namazında cemaatin yoğun bir şekilde katılımının sağlanacağı, Yasin-i Şerif, tesbih, tehlil ve salavatların okunacağı bir programın merkezi camilerde icra edilmesine karar verilmiştir. Ayrıca belirlenen bu camide her Pazar günü öğle veya ikindi namazından önce ya da sonra Hadis Sohbetleri başlatılması ve bu derslerde “Riyazü’s Salihin ve Seçme Hadisler” adlı eserlerden yararlanılması ile ilgili Başkanlık talimatı valiliklere ve merkez birimlerine gönderilmiştir.

Bu amaçla 27 Şubat 2011 Pazar gününden itibaren ikindi namazından önce Ankara Altındağ İlçesi Hacı Bayram Veli Camiinde **Hadis Dersleri** başlatılmıştır.

Her il ve ilçede birer camide haftada bir gün sabah namazında farklı bir program uygulanması, bir camide hadis sohbetleri başlatılması ile ilgili talimat yazısı merkez birimlerine ve 81 İl Valiliğine (il müftülüğü) gönderilerek Türkiye genelinde proje başlatılmıştır. Başladığı günden 2011 yılı sonuna kadar **bin dört yüz yetmiş beş (1475)** camide **Sabah Namazı Buluşmaları**, **bin üç yüz iki (1302)** camide **Hadis Dersleri programı** düzenlenmiştir. Uygulama devam etmektedir.

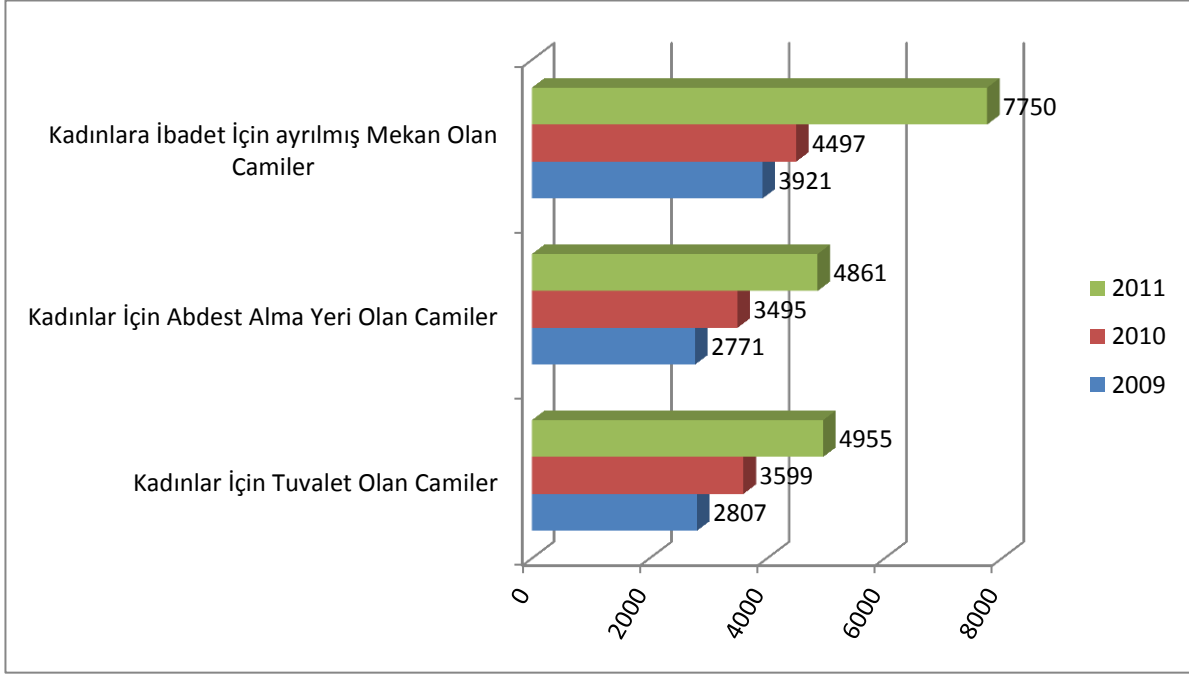
E- CAMİLERDE KADINLARA AİT MEKÂNLARIN İYİLEŞTİRİLMESİ

Günümüz şartlarında kadınların camilerde eğitim öğretim faaliyetlerinden istifade etmesi yanında ibadet hizmetlerine katılımları konusunda da büyük bir talep olduğu izlenmektedir. Bu durum kadınların camilerde sunulan ibadet hizmetlerinden gerektiği gibi istifade edebilmelerini temin amacıyla bazı tedbirlerin alınmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda camilerde tuvalet ve abdest alma yerlerinin hazırlanması, namaz için kadınlara ayrılan mekanların camideki manevi havayı teneffüs edecekleri şekilde dizayn edilip, minber, mihrap, kürsü, kubbe ve müezzin mahfilini görmelerini engelleyen ve cami estetiğine uymayan perde, sütre vb. şeylerin klasik cami mimarimizdeki estetiğe uygun hale getirilmesi gerekli görülmüştür.

Başkanlığımız 2007 genelgesininin 29. Maddesine göre, “kadınların cami hizmetlerinden daha çok ve yeterli seviyede yararlanmalarını temin etmek üzere, cuma, bayram, teravîh ve vakit namazlarını kılabilmeleri için yeterli ölçüde yer ayrılması, camilerin açık olduğu saatlerde bu konuda cami görevlilerince gerekli rehberliğin yapılması, mahallî imkânlar kullanılarak, cami dernek ve vakıfları ile işbirliği yapılarak camilerde kadınlar için tuvalet ve abdest alma yerleri hazırlanması” gerekmektedir.

Yukarıda belirtilen ihtiyaç ve beklentiler ile söz konusu genelge gereği yapılan faaliyetler Başkanlığımızca takip edilmektedir, bu bağlamda 2011 yılında yapılan faaliyetler şu şekilde özetlenebilir.

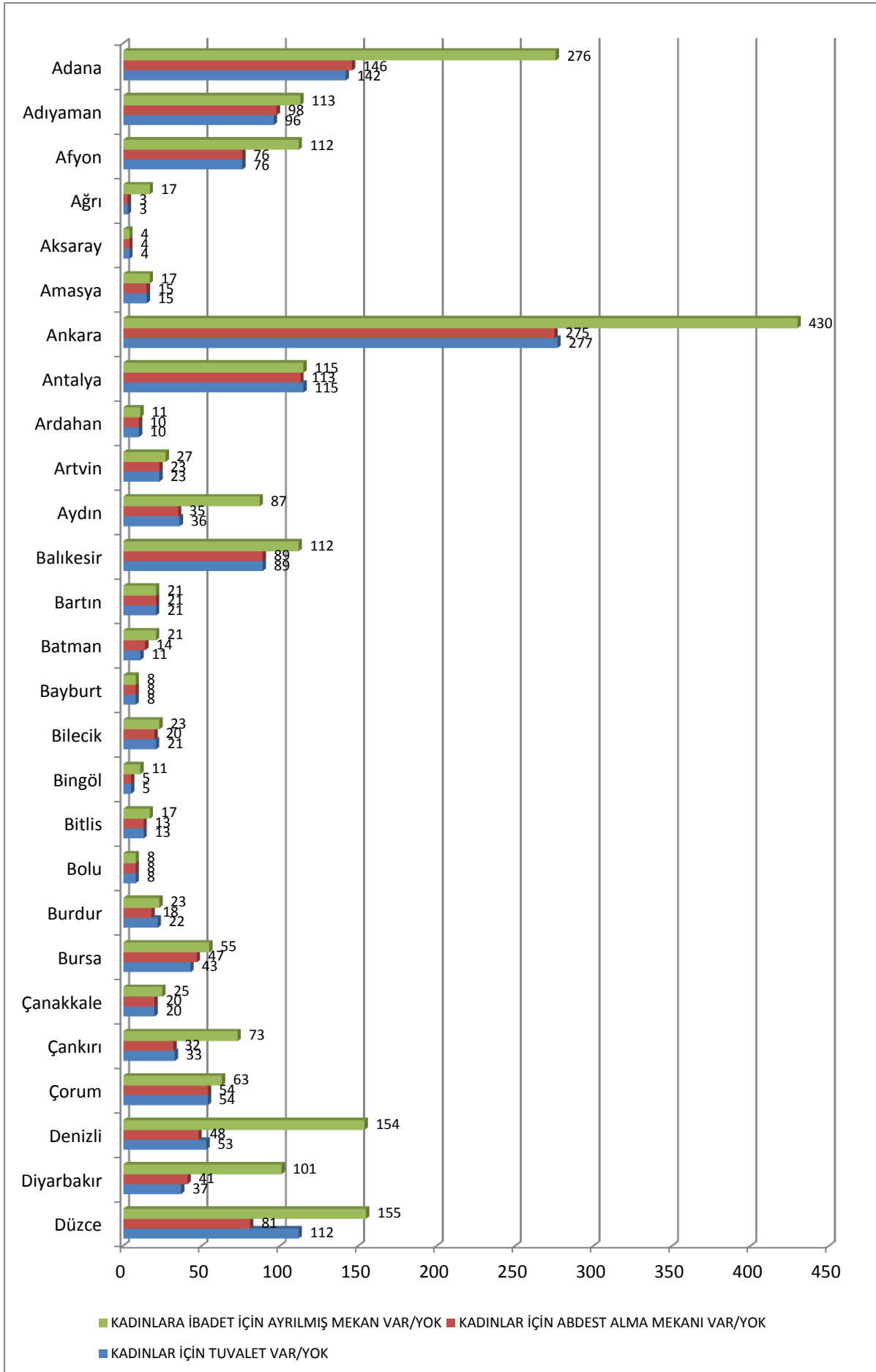
İl ve ilçe müftülüklerinin ilgili yazı ve talimatlar uyarınca ‘camilerde kadınlara ait mekanların iyileştirilmesi’ uygulaması kapsamında yaptıkları çalışmalar aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

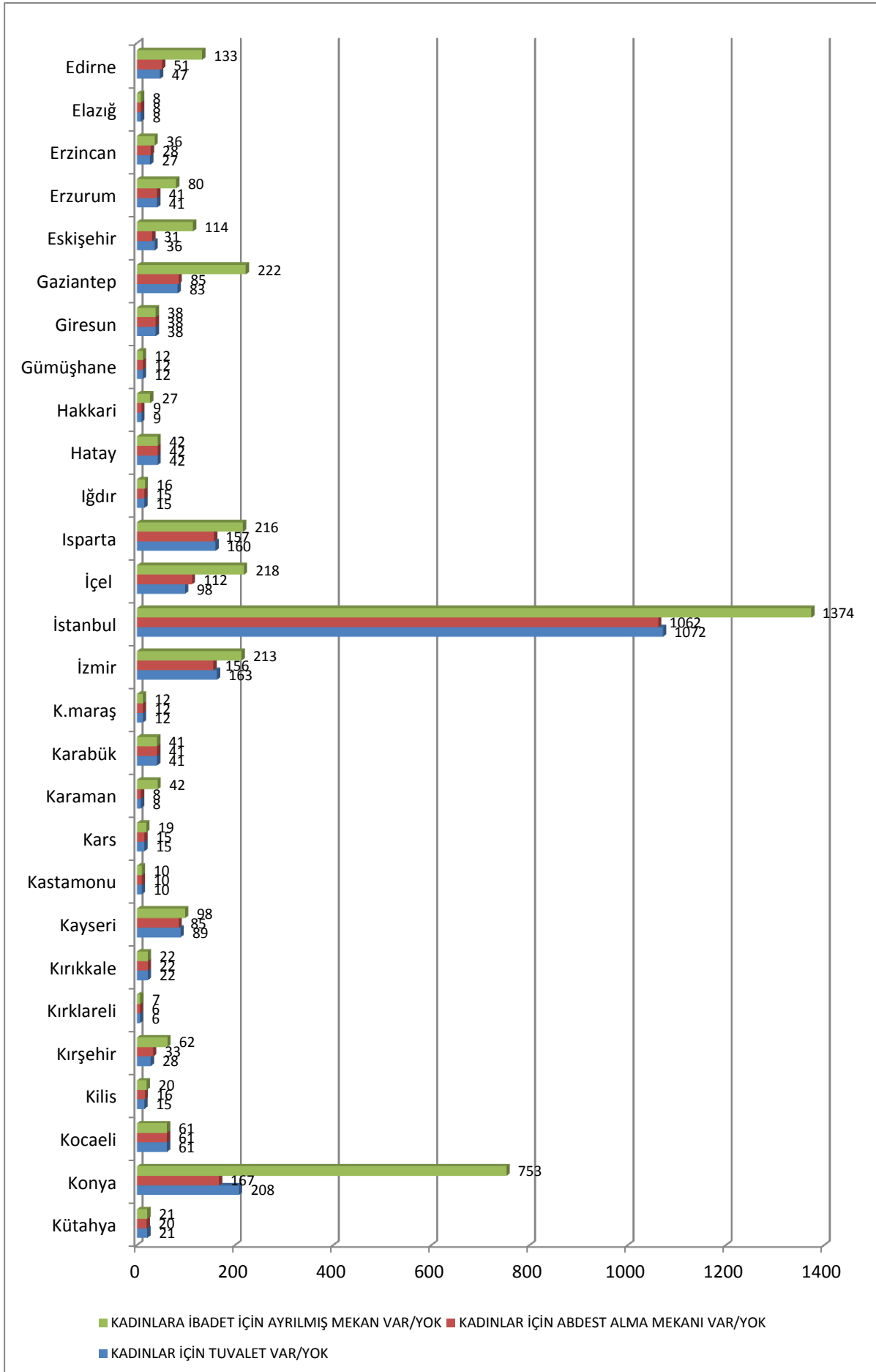

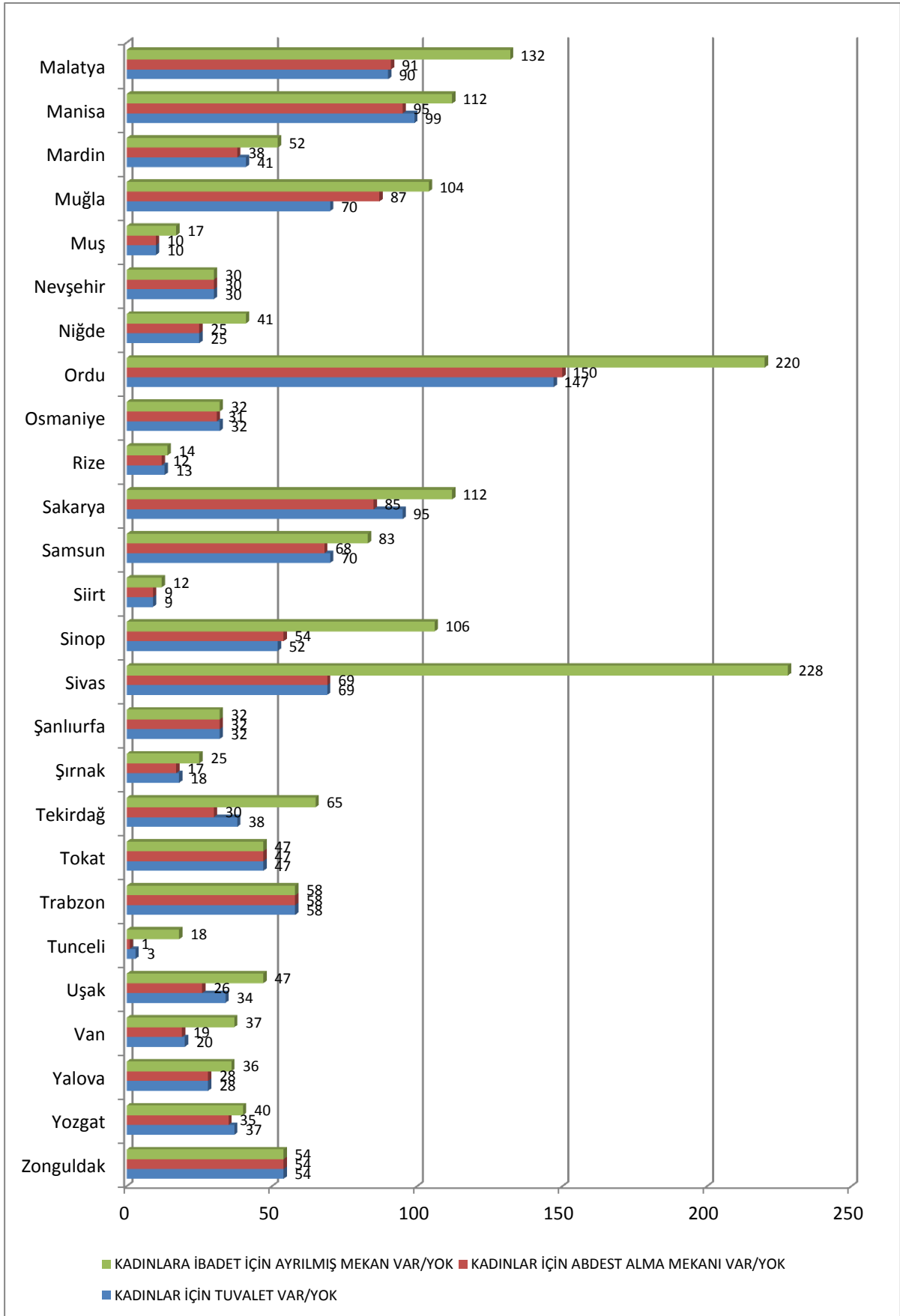
Grafik 4: Camilerde Kadınlara Ait Mekanların İyileştirilmesi

Türkiye genelinde bulunan cami sayısı ile bünyesinde kadınlara ait mekan ayrılan cami sayısı kıyaslandığında çalışmaların artarak devam etmesinin gerekli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Camilerde kadınlara ait mekanların iyileştirilmesi ile camilerde kadınlara abdesthane ve tuvalet yapılması hususunda gerçekleştirilen çalışmaların illere göre dağılımı **Grafik-6'** da gösterilmiştir.

Grafik 5: Camilerde Kadınlara Ait Mekânların İyileştirilmesi

Türkiye genelinde bulunan cami sayısının 82.693 olduğu göz önünde bulundurulduğunda bünyesinde kadınlara ait mekan bulunan cami sayısının 7750, abdest alma yeri bulunan cami sayısının 4861, kadın tuvaleti bulunan cami sayısının 4955'te kalması yapılan çalışmaların yetersiz olduğunu ve bu konudaki çalışmalara devam edilmesinin gerekli olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Uygulamanın 81 ilde başlatılmış olması memnuniyet vericidir. Ancak bazı şehirlerimizde henüz yeterli ilerlemenin sağlanamadığı görülmektedir.

F- CAMİLERİN BELEDİYELER TARAFINDAN ÜCRETSİZ OLARAK TEMİZLENMESİ

Günümüzde cami cemaatine, temiz, hijyenik bir ibadet ortamı sağlanması her geçen gün önem kazanmaktadır. Camilerin görevliler veya dernekler tarafından yapılan bakım ve temizliği her geçen gün yetersiz kalmaktadır. Bu yetersizliği giderebilmek amacıyla diğer kurum ve kuruluşların imkanlarından istifade edilmesi bir imkan olarak ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda imkan ve kabiliyetleri bakımından yerel idarelerin önemli bir işbirliği kuruluşu olabileceği değerlendirilmiştir. Bu amaçla Camilerin Belediyeler Tarafından Ücretsiz Temizlenmesi projesi kapsamında taşraya talimat gönderilmiştir. Bu talimat doğrultusunda müftülükler ile belediyeler arasında cami içi-dışı temizliği, çevre düzenlemesi, bakım-onarım, halıların yıkanması, temizlik malzemelerinin temin edilmesi, su ihtiyacının ücretsiz karşılanması gibi hizmetlerin yerine getirilmesi hususunda koordinasyon sağlanmıştır. İllerden gelen veriler Daire Başkanlığımızca raporlanarak Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü web sayfasında yayımlanmıştır. Buna göre son beş yılın istatistikleri aşağıda verilmiştir.

Camilerin temizlenmesi konusunda işbirliği yapılan belediyelerin genel sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1: Camilerin Temizlenmesi Konusunda İşbirliği Yapılan Belediyelerin Sayısı

Yıl	Cami Temizliği Konusunda Müftülüklerle İşbirliği Yapan İl Sayısı	Cami Temizliği Konusunda Çeşitli Nedenlerle Müftülüklerle İşbirliği Yapamayan İl Sayısı
2007	65	16
2008	71	10
2009	77	4
2010	77	4
2011	77	4

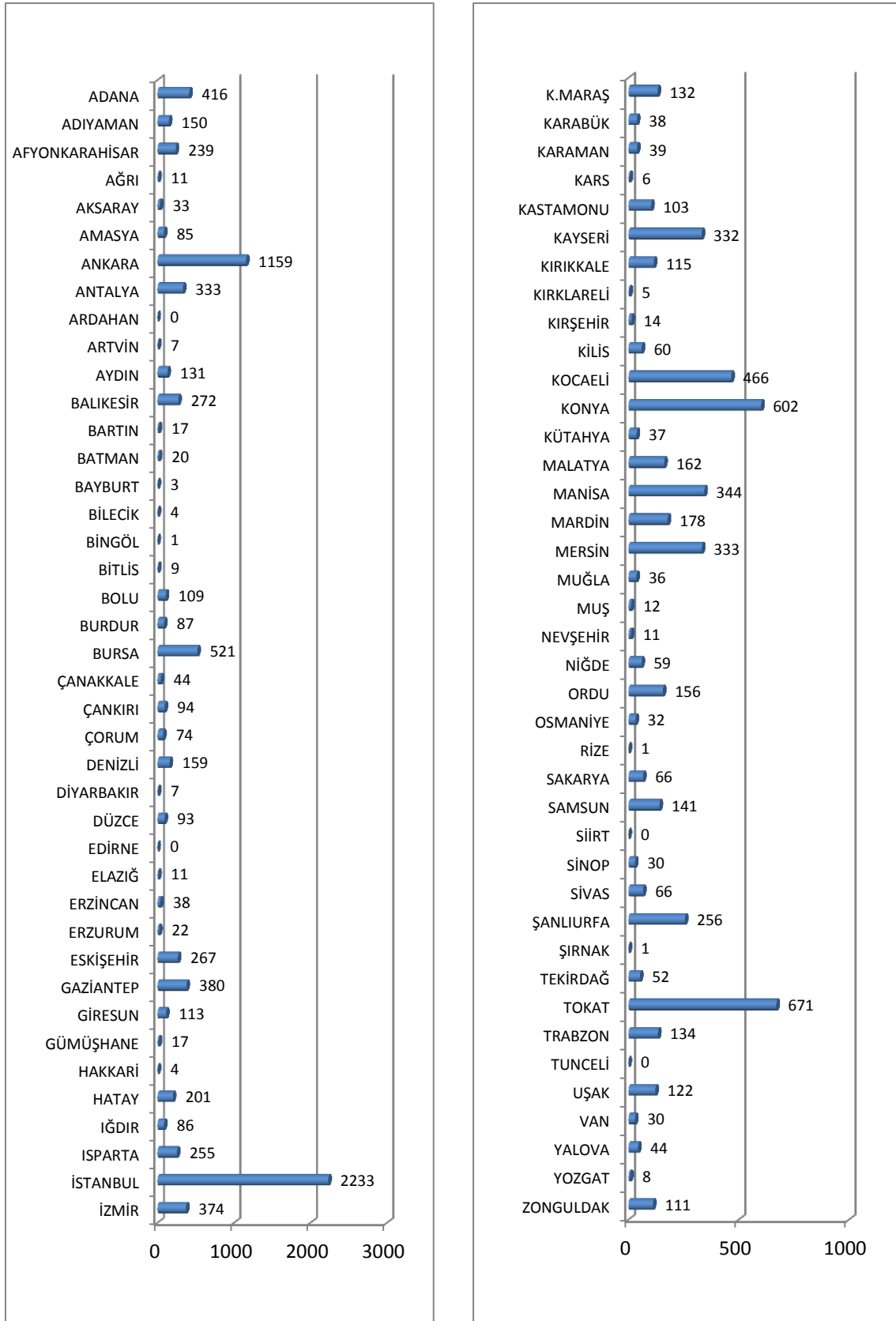
Tabloda da görüldüğü gibi 2011 yılında dört (4) ilde belediyelerle cami temizliği konusunda mutabakat sağlanamamıştır. Camilerin temizlenmesi konusunda müftülüklerle işbirliği içine giremeyen belediyeler gerekçe olarak,

Eleman yetersizliği ve maddi imkanların kısıtlı oluşu,

Temizlik işlerinin özel şirketlere verilmesi ve buna camilerin dahil edilmemesi,

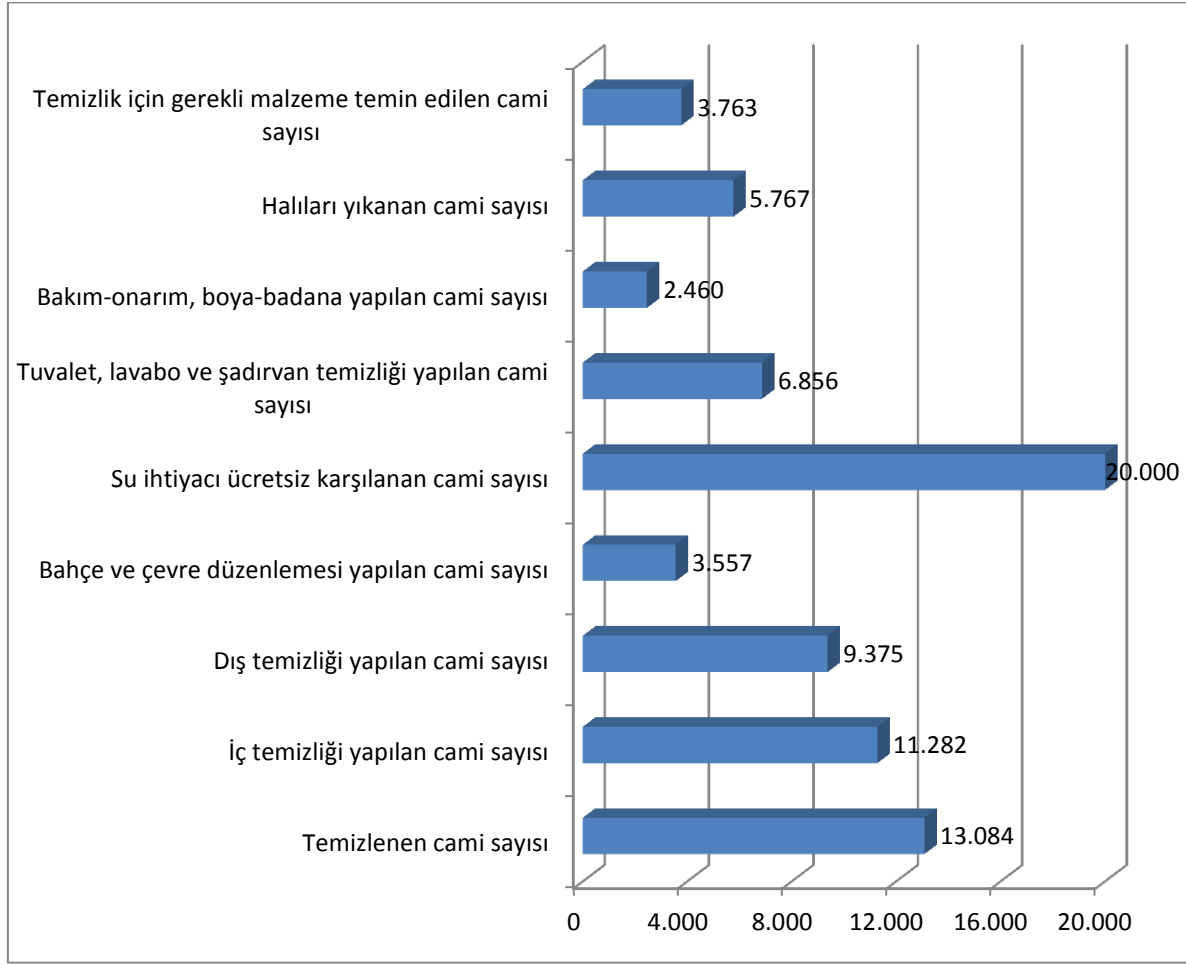
Temizliğin mahalli imkanlarla yapılması gibi nedenler ileri sürmüşlerdir.

Müftülüklerimiz ve belediyeler arasında cami içi-dışı temizliği, çevre düzenlemesi, bakım-onarım, halıların yıkanması, temizlik malzemeleri temin edilmesi, su ihtiyacının ücretsiz karşılanması vb. hizmetleri yerine getirmeleri çalışmalarında koordinasyon sağlamıştır. Cami görevlilerimiz de temizlik yapılan zamanlarda belediye ekiplerine yardımcı olmuşlar, rehberlik yapmışlar, cami müşterilatındaki eksik malzeme taleplerini iletmışler, kadınlar ve engelliler için tuvalet ve abdest alma yeri yapılmasını istemişler, tuvalet ve abdest alma yerlerinde sıvı sabun, tuvalet kağıdı ve kağıt havlu bulundurulmasını sağlayacak çalışmalar yapmışlardır.

Grafik 6: Belediyelerce Temizlenen Camilerin İllere Göre Dağılımı

Yıl boyunca **Grafik-7'de** yer alan faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

Grafik 7: 2011 Yılı Camilerin Bakım, Temizlik ve Çevre Düzenlemesi Faaliyetleri

Camilerin temizliğinin, belediyeler tarafından müftülüklerle de işbirliği ve koordinasyon içerisinde oluşturulan temizlik ekiplerince ücretsiz olarak yapılması faaliyetine 2007 yılında 65 belediye ile başlanmıştır. 2011 yılında bu sayının 77'e çıkması olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir. Önümüzdeki yıllarda belediyelerle olumlu diyaloglara devam edilerek cami ve müştemilatının bakım, onarım ve temizliğinin ücretsiz olarak yapılması hususunda hizmetlerin sürekliliğini sağlamak hedeflenmelidir.

Bu hedefin gerçekleştirilmesi için;

- Müftülüklerce camilerin temizlenmesi konusunda mutabakat sağlanamayan illerin Belediye Başkanları ile görüşmeler yapılarak işbirliğine katılmalarının sağlanması,
- Mutabakat sağlanan illerde belediyelerle işbirliğinin devam ettirilmesi, hizmetlerin devamlılığını sağlamak için gayret gösterilmesi,
- Temizlik hizmetlerini özelleştirmiş olan belediyelerle gerekli görüşmeler müftülüklerce yapılarak camilerin temizliğinin belediye ile temizlik şirketi arasında imzalanan protokole dahil edilmesine çalışılması,
- Camilerin temizliği tanımının, camilerin iç, dış, çevre, tuvalet, şadırvan ve abdest alma yerlerini kapsadığının bilinmesi,

- İl ve ilçe müftülükleri tarafından, camilerin temizliğinde; Camilerin Bakım Onarım Temizlik Ve Çevre Tazimi Yönetmeliği, Diyanet İşleri Başkanlığı Tarafından Yönetilen Camilerdeki Teberrukat Eşyası Hakkında Yönetmelik, Diyanet İşleri Başkanlığı Görev ve Çalışma Yönergesi ile Cami ve Mescitlerin Bakım Onarım ve Temizliği Yönergesi ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine de uyulması konusunda cami görevlilerine hatırlatmalar yapılması, önem arz etmektedir.

G- KUR'AN ZİYAFETİ PROGRAMLARI

Başkanlığımız tarafından 2011 yılı Kutlu Doğum Haftası ve Camiler ve Din Görevlileri Haftası vesilesiyle otuz (30) ilde Kur'an Ziyafeti programı düzenlenmiştir.

H- DİNİ GÜN VE GECELERDE RADYO VE TV'LERDE YAYINLANAN MEVLİD VE KUR'ÂN-I KERİM PROGRAMLARI

Dini gün ve gecelerde düzenlenen Mevlit ve Kur'an-ı Kerim programlarının belli bir düzen ve disiplin içerisinde gerçekleşmesini sağlamak üzere Başkanlığımız program takiplerini ve görevlendirmelerini yapmaktadır. 2011 yılı içerisinde icra edilen, ulusal ve yerel radyo ve televizyonlarda yayınlanan programlar aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

1) Mevlit Kandili Programları

Tablo 2: Mevlid Kandili Programları

TV/ RADYO	TARİH	SAAT/ZAMAN	DÜZENLENDİĞİ İL/İLÇE	CAMİİ ADI
TRT TV 1	14.02.2011	19.30	Altındağ/ANKARA	Hacı Bayram Camii
Dünya TV	14.02.2011	18.30	Kızıltepe/MARDİN	Merkez Ulu Camii
Sun TV	14.02.2011	Yatsı Namazından Sonra	Meram/KONYA	Mamuriye Camii
Kon TV	14.02.2011	Yatsı Namazından Sonra	Selçuklu/KONYA	Otogar Zeki Altındağ Camii
K – TV	14.02.2011	Yatsı Namazından Sonra	Selçuklu/KONYA	Otogar Zeki Altındağ Camii
Kanal 7	14.02.2011	Yatsı Namazından Sonra	Eyüp/İSTANBUL	Eyüp Sultan Camii
Tek Rumeli TV	14.02.2011	Akşam Namazından Sonra	EDİRNE	Selimiye Camii
Beyaz TV	14.02.2011	Yatsı Namazından Sonra	Çankaya/ANKARA	Kocatepe Camii
Rumeli TV	14.02.2011	Yatsı Namazından Sonra	G.O.Paşa/İSTANBUL	Merkez Camii
Samanyolu TV	14.02.2011	Yatsı Namazından Sonra	Fatih/İSTANBUL	Süleymaniye
Semerkant TV	14.02.2011	Banttan Yayın	Üsküdar/İSTANBUL	Beylerbeyi Hamid-i Evvel Camii
Olay TV	14.02.2011	Yatsı Namazından Sonra	Osmangazi/BURSA	Ulu Camii
TGRT Haber	14.02.2011	Yatsı Namazından Sonra	SİİRT	Hacı Abdulhakim Sancak Merkez Çarşı C.

2) Regaip Kandili programları

Tablo3: Regaip Kandili Programları

TV/ RADYO	TARİH	SAAT/ZAMAN	DÜZENLENDİĞİ İL/İLÇE	CAMİİ ADI
TRT TV 1	02.06.2011	21.45	EDİRNE	Selimiye Camii

Sun TV	02.06.2011	20.30	Selçuklu / KONYA	Hacıveyiszade Camii
Kon TV	02.06.2011	20.30	Selçuklu / KONYA	Hacıveyiszade Camii
TGRT	02.06.2011	20.30	ŞANLIURFA	Merkez Mevlid-i Halil Camii
Samanyolu TV	02.06.2011	21.00	Fatih/İSTANBUL	Süleymaniye Camii
Hilal TV	02.06.2011	21.00	Bahçelievler/İSTANBUL	Şirinevler Ulu Camii
Dünya TV	02.06.2011	20.00	Samsat/ADYAMAN	Sahabe Safvan B. Muattal Camii
Olay TV	02.06.2011	21.00	Osmangazi/BURSA	Ulu Camii
Tek RumeliTV	02.06.2011	Akşam Namazından Sonra	Fatih/İSTANBUL	Sultanahmet Camii

3) Miraç Kandili programları

Tablo 4: Miraç Kandili Programları

TV/ RADYO	TARİH	SAAT/ZAMAN	DÜZENLENDİĞİ İL/İLÇE	CAMİİ ADI
TRT TV 1	28.06.2011	21.30	Nilüfer/BURSA	Edebalı Camii
Sun TV	28.06.2011	20.45	Selçuklu / KONYA	Hacıveyiszade Camii
Kon TV	28.06.2011	20.45	Selçuklu / KONYA	Hacıveyiszade Camii
Kanal 7	28.06.2011	20.30	Eyüp/İSTANBUL	Eyüp Sultan Camii
Tek Rumeli TV	28.06.2011	Akşam Namazından Sonra	Bayrampaşa/İSTANBUL	Yüce Camii
Beyaz TV	28.06.2011	Akşam Namazından Sonra	Çankaya/ANKARA	Kocatepe Camii
TGRT Haber	28.06.2011	20.45	Zile/TOKAT	Yunus Emre Camii
Olay TV	28.06.2011	Akşam Namazından Sonra	Osmangazi/BURSA	Ulu Camii
Asu TV	28.06.2011	20.30	ADYAMAN	Ulu Camii

4) Berat Kandili programları

Tablo 5: Berat Kandili Programları

TV/ RADYO	TARİH	SAAT/ZAMAN	DÜZENLENDİĞİ İL/İLÇE	CAMİİ ADI
TRT TV 1	15.07.2011	21.00	Çankaya/ANKARA	Hasan Tanık Camii
Sun TV	15.07.2011	20.45	Selçuklu/KONYA	Hacıveyiszade Camii
Kon TV	15.07.2011	20.45	Karatay/KONYA	Sultan Selim Camii
Kanal 7	15.07.2011	Akşam Namazından Sonra	Fatih/İSTANBUL	Sultanahmet Camii

Beyaz TV	15.07.2011	Akşam Namazından Sonra	Altındağ/ANKARA	Hacı Bayram Camii
TGRT Haber	15.07.2011	21.00	ARDAHAN	Merkez Camii
Olay TV	15.07.2011	Akşam Namazından Sonra	Nilüfer/BURSA	Fatih Sultan Mehmet Camii
Kanal A	15.07.2011	Akşam Namazından Sonra	Çankaya/ANKARA	Kocatepe Camii
Samanyolu TV	15.07.2011	Akşam Namazından Sonra	Eyüp/İSTANBUL	Eyüp Sultan Camii
Tek Rumeli TV	15.07.2011	Akşam Namazından Sonra	Beylikdüzü/İSTANBUL	Fatih Sultan Mehmet Camii

5) Kadir Gecesi programları

Tablo 6: Kadir Gecesi Programları

TV/ RADYO	TARİH	SAAT/ZAMAN	DÜZENLENDİĞİ İL/İLÇE	CAMİİ ADI
TRT TV 1	26.08.2011	İftardan Sonra	ŞANLIURFA	Halilurrahman Camii
TRT AVAZ	26.08.2011	20.10	Karatay/KONYA	Sultan Selim Camii
KON TV	26.08.2011	20.10	Meram/KONYA	Kapu Camii
K-TV	26.08.2011	20.10	Meram/KONYA	Kapu Camii
KONYA TV	26.08.2011	21.00	Selçuklu/KONYA	Alaeddin Keykubat Camii
SUN TV	26.08.2011	20.10	Selçuklu/KONYA	Hacıveysizade Camii
TGRT	26.08.2011	22.00	Fatih/İSTANBUL	Gazi Atik Alipaşa Camii
TGRT HABER	26.08.2011	19.30	MALATYA	Hacı Yusuf Taş Camii
BEYAZ TV	26.08.2011	21.00	Yenimahalle/ANKARA	Türkkonut Camii
MEDYA TV	26.08.2011	21.00	Bakırköy/İSTANBUL	Yeni Mahalle Camii
TEK RUMELİ	26.08.2011	20.30	EDİRNE	Selimiye Camii0
RUMELİ TV	26.08.2011	Akşam Namazından Sonra	Fatih/İSTANBUL	Süleymaniye Camii
KANAL 7	26.08.2011	Akşam Namazından Sonra	Fatih/İSTANBUL	Sultanahmet Camii
SAMANYOLU	26.08.2011	Akşam Namazından Sonra	Esenyurt/İSTANBUL	Serhan Tirit Camii
AKS TV	26.08.2011	20.00	İlkadım/SAMSUN	Gürbüz Camii
KANAL A	26.08.2011	Teravih Namazından Sonra	Çankaya/ANKARA	Kocatepe Camii

Ayrıca tabloda gösterilen programlar dışında Ramazan ayında 24 Temmuz 2011 tarihinde Kastamonu İli Azdavay İlçesi Merkez Camiinde öğle namazını müteakip “Kur’an-ı Kerim ve Mevlit Programı” düzenlenmiştir. Bu program Kastamonu Televizyonunda yayınlanmıştır.

26 Ağustos 2011 Cuma günü Kadir Gecesi programı Şanlıurfa İli Merkez Halilurrahman Camiinden canlı olarak yayınlanmıştır. Bu programların yanı sıra Ertuğrul Gazi ve Türk Büyükleri adına düzenlenen mevlit programına Kur’an-ı Kerim ve mevlit okuyucuları görevlendirilmiştir. Ülkemizde yayın yapan yerel ve ulusal radyo ve tv lerin sayısındaki artışa paralel olarak, mübarek gün ve gecelerde yapılan programları yayınlama taleplerinin de arttığı görülmektedir

I- İHLÂS SURESİNİN TÜRKÇE, İNGİLİZCE, ALMANCA, FRANSIZCA VE RUSÇA TERCÜMELERİNİN CAMİLERE ASILMASI

Yönetimi Başkanlığımızın uhdesinde olan camiler aynı zamanda birer kültür merkezi ve sanat abidesi özelliği de taşımaktadır. Bu özellikleri dolayısıyla ülkemizi ziyarete gelen turistlerin en önemli uğraklarından birisini oluşturmaktadır. “AB Sürecinde Yurtdışı Din Hizmetleri ve Din Eğitimi” konulu III. Din Şurası’nda kabul edilen kararların 35. maddesinde, “Diyanet İşleri Başkanlığınca yurtdışındaki vatandaşlarımız ile Türkiye ve İslam Dini hakkında bilgi almak isteyenlere yönelik inanç turizmi benzeri programlar düzenlenmeli, turizm rehberlerimizin bu konuda eğitilmeleri için teşebbüslerde bulunulmalıdır” denilmektedir. Söz konusu kararlardan hareketle hem yabancı turistlerin hem de ülkemizde yaşayan yerli insanlarımızın tarihi, turistik ve merkezi camileri ziyaretleri esnasında İslam dini hakkında bilgi sahibi olmaları amacıyla İhlas Suresinin Türkçe, İngilizce, Almanca ve Rusça tercümelerinin camilere asılması uygulaması, Din İşleri Yüksek Kurulunca değerlendirilerek uygulamaya konulması uygun görülmüştür. Bu amaçla il ve ilçe müftülükleri uygulamayı gerçekleştirmek için tarihi/turistik ve merkezi camileri belirlemiş, talimatta belirtilen usullere göre metnin asılmasını gerekli gördükleri camilere 2008, 2009 ve 2010 yıllarında asmışlardır.

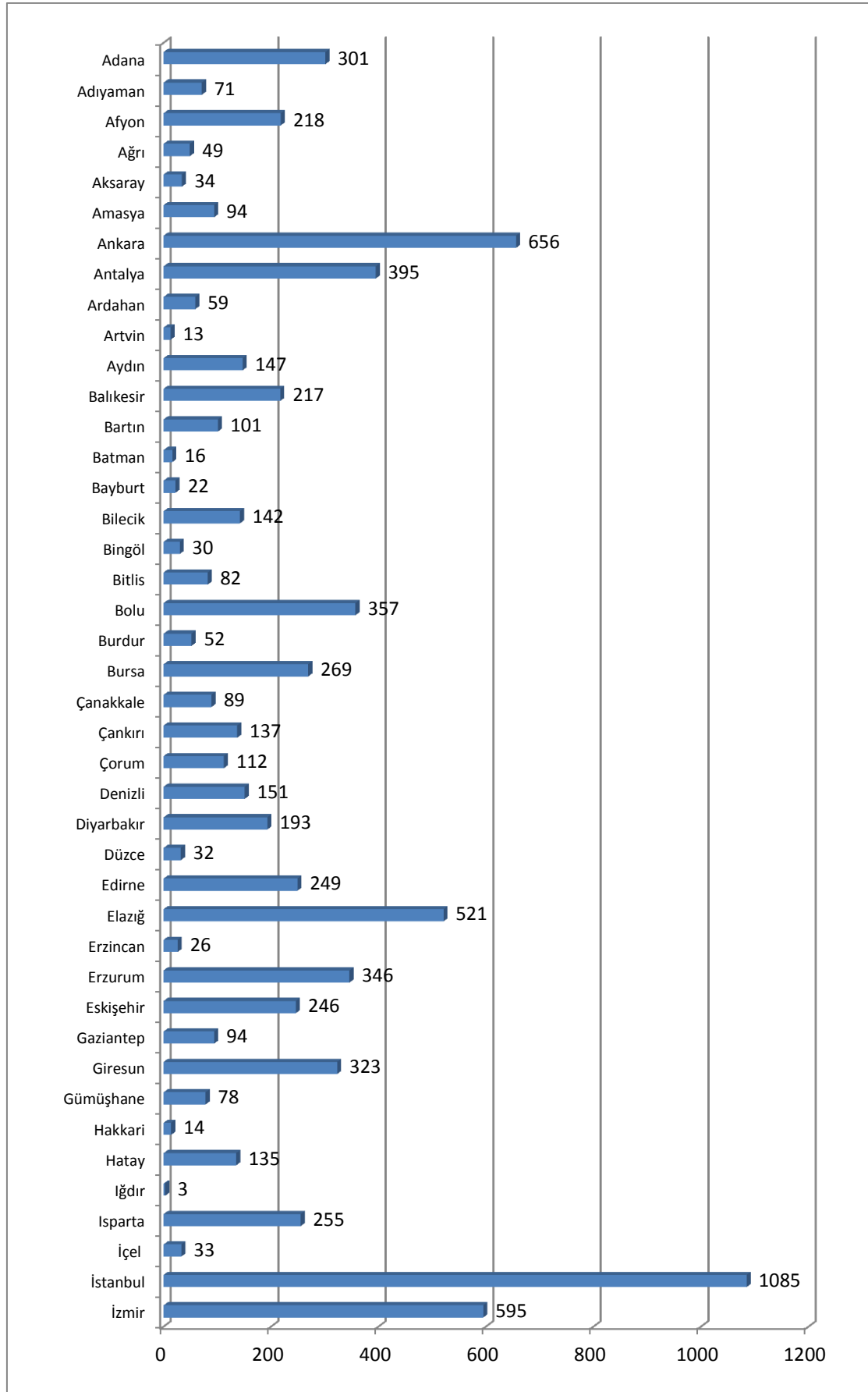
2011 yılında da il müftülükleri gerekli görülen camilerde uygulamaya devam etmiştir.

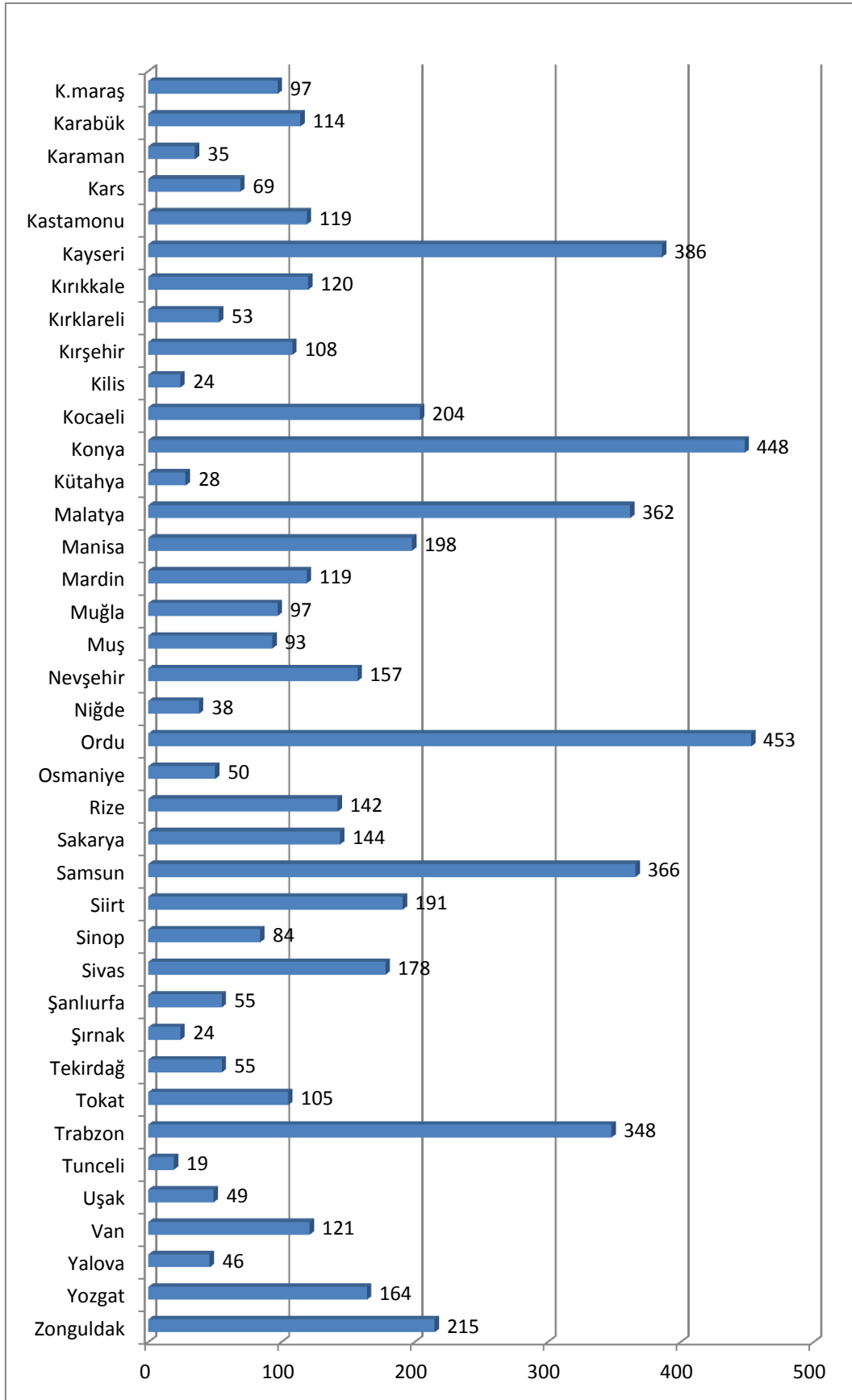
Uygulama sonuçlarının yıllara göre dağılımı tablolarda gösterilmiştir.

Tablo7: Metin Asılan Cami Sayısı

Yıllar	Metin Asılan Camii Sayısı	Asılan Metin Sayısı
2008	9.926	11.608
2009	11.511	13.124
2010	12.650	14.554
2011	13.720	15.645

Camilere 2012 yılına kadar asılan metin sayısının illere göre dağılımını gösteren grafik aşağıdadır.

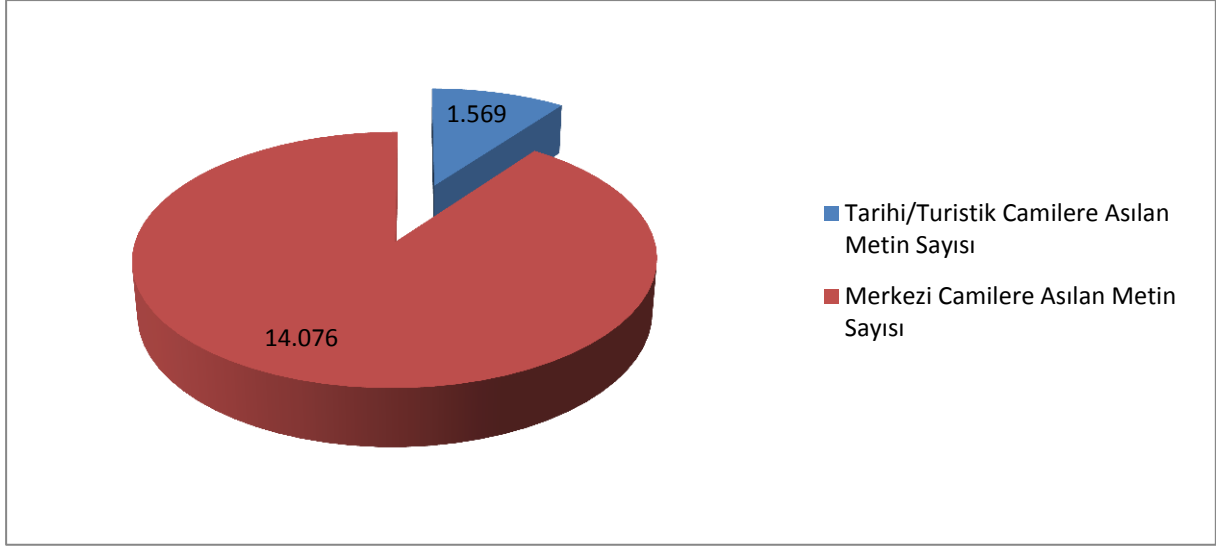

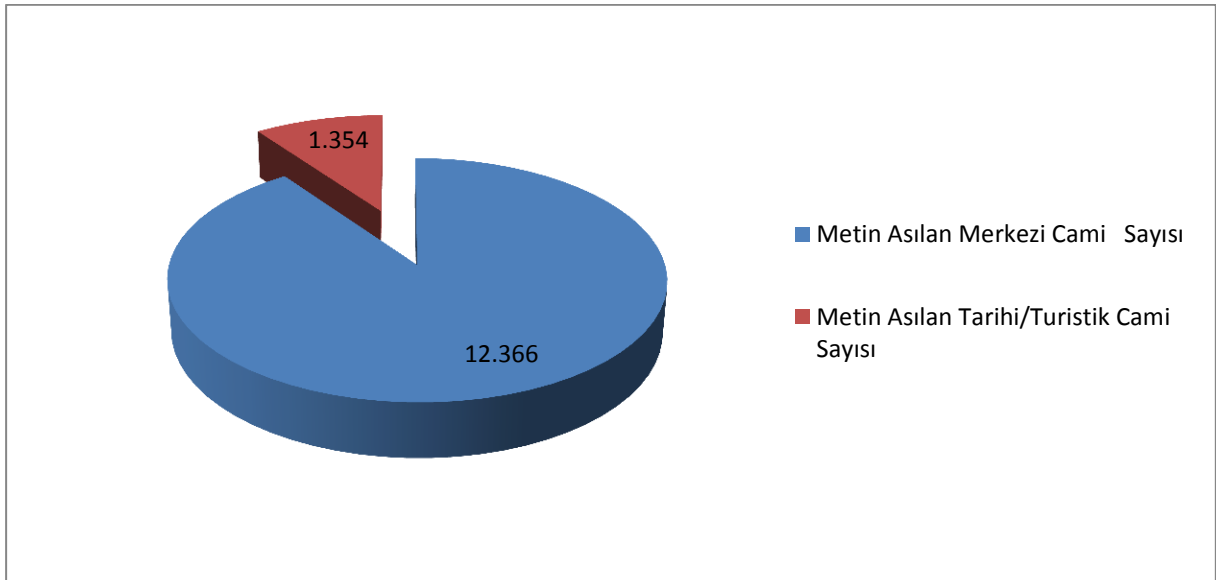
Grafik 8: Camilere 2011 Yılı Sonuna Kadar Aşılan Metin Sayısının İllere Göre Dağılımı

Yukarıdaki grafik İhlas suresinin yabancı dillere tercüme edilen metnlerinin camilere asılması uygulamasının yerleşmiş olduğunu, ihtiyaç duyulan camilere söz konusu metinlerin asılmasına devam edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

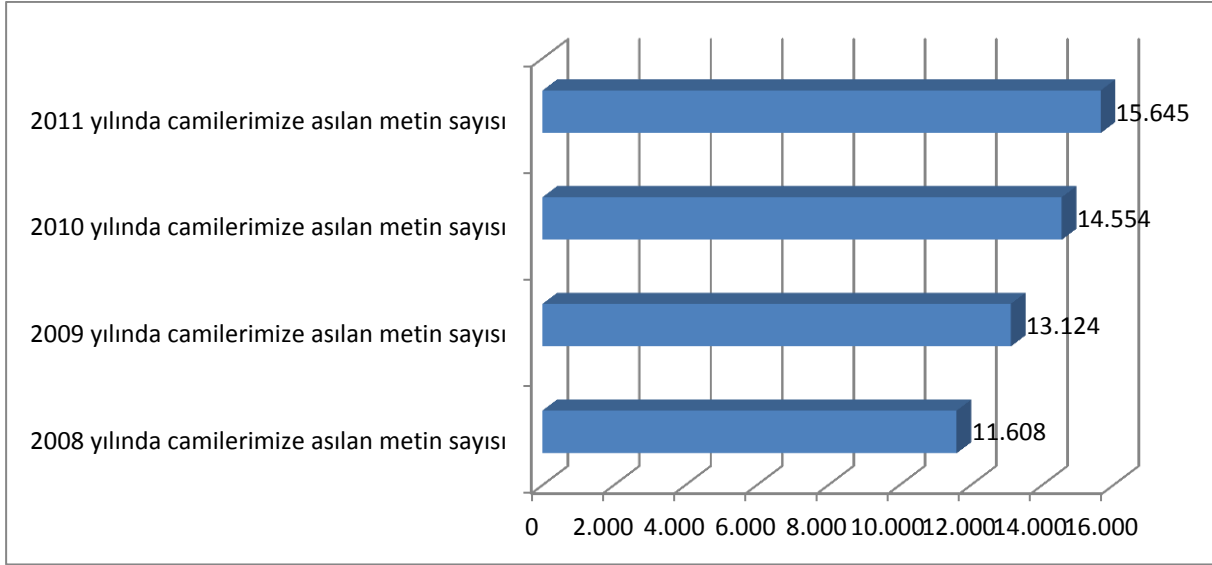
Bu uygulama kapsamında illere gönderilen talimatta bu metnin özellikle tarihi turistik ve merkezi camilere asılması bildirilmiştir. Bu bağlamda illerden gelen bilgilere göre uygulama yapılan 13.720 camiden 1.354 tarihi ve turistik camiye 1.569 metin, kalan 12.366 camide ise 14.076 adet metin asılmıştır.

Grafik 9: 2011 Yılında Tarihi, Turistik Ve Merkezi Camilere Asılan Metinlerin Dağılımı

Grafik 10: 2011 Yılında Metin Asılan Tarihi, Turistik Ve Merkezi Camilerin Dağılımı

Grafik 11: 2008-2012 Yılları Arası Tarihi, Turistik Ve Merkezi Camilere Asılan Metin

Grafikte görüleceği üzere 2008 yılında 9.926 camide 11.608 adet metin asılmıştır. 2009 yılında 77 il bu konuda çalışma yapmış ve 11.511 camide 13.124 adet metin asılmıştır. 2010 yılında 81 ilde çalışma yapılmış olup 12.650 camide 14.554 adet metin asılmıştır. 2011 yılında ise 81 ilde ihtiyaç görülen camilerde çalışma yapılmış olup 13.720 camide 15.645 adet metin asılmıştır.

Buna göre metin asılan cami sayısının yıllara göre düzenli artış göstermesi uygulamanın yerleştiğini göstermektedir.

İ- CAMİ ÇEVRESİNİ GÜZELLEŞTİRME YARIŞMASI

Camilerimizin çevre düzenlemesi, tertip ve düzeni, temizliği konularında görevlilerimizin teşvik edilmesi, yapılacak çalışmaların yaygınlaştırılarak toplum nezdinde de ilgi duyulur hale getirilmesi amacıyla Başkanlığımızca **Cami Bahçe ve Çevresini Güzelleştirme** yarışması tertiplenmesi konusunda taşra teşkilatına talimat gönderilmiştir. İl müftülükleri nezdinde yürütülen yarışmada dereceye girenler ilgili müftülükçe ödüllendirilmiştir.

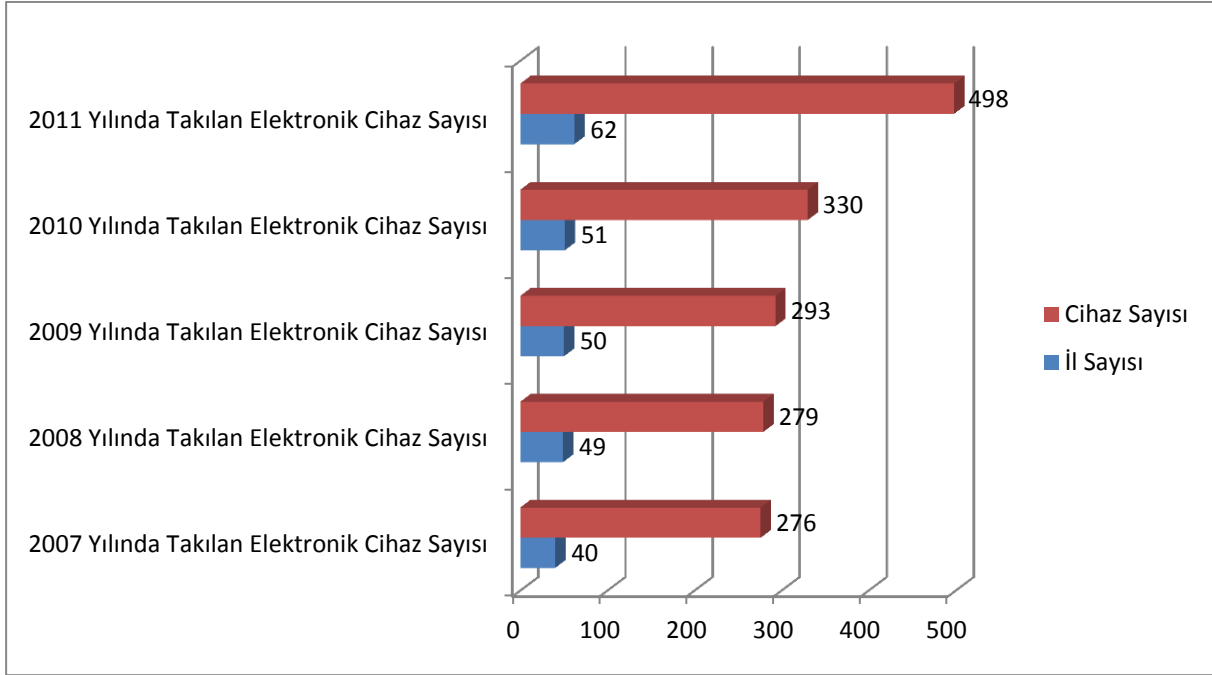
J- OLAĞANÜSTÜ HALLERE HAZIRLIK VE TOPLUM LİDERLERİNİ BİLİNÇLENDİRME

Olağanüstü Hallere Hazırlık ve Toplum Liderlerini Bilinçlendirme Projesi çerçevesinde 2007 yılında Türk Kızılayı ile protokol yapılmıştır. Bu protokol kapsamında 2011 yılında Balıkesir, Burdur, Çorum, Yozgat, Isparta, Samsun, Rize illerinde toplum liderlerini eğitecek **Eğitici Eğitimi Toplantıları** gerçekleştirilmiştir. Bu toplantılara o ilde görev yapan müftü, müftü yardımcısı, vaiz, Kur'an kursu öğreticisi ve din görevlileri katılmıştır. Ayrıca İl müftülükleri proje çerçevesinde iki bin yedi yüz yirmi yedi (2727) kişiye **Cenaze Yıkama ve Kefenleme Kursu** vermiştir.

K- ELEKTRONİK CİHAZA YÜKLENECEK AYET VE HADİS MEALLERİ İLE CAMİ DIŞINDA TOPLUMUN BİLGİLENDİRİLMESİ PROJESİ

Başkanlığımızca cami dışı din hizmetlerini geliştirerek toplumu İslam dininin, itikat, ibadet ve ahlaki konularında aydınlatmak maksadıyla, cami dışında halkın rahatça görebileceği yerlere, hafızasına ayet-i kerime ve hadis-i şerif meali yüklenen elektronik cihazlar takılması yönünde 2006 yılında bir proje hazırlanmıştır. 2007 yılından itibaren uygulanmaya başlanan bu projenin 2011 yılında da devam etmesi için Valiliklere (İl Müftülüklerine) talimat gönderilmiştir.

İl ve ilçe müftülükleri projeyi gerçekleştirmek üzere elektronik cihaz takılması gerekli görülen camileri belirlemiş ve maddi imkânlar nispetinde bu camilerin dışına dijital pano monte etmişlerdir. Bu proje kapsamında yapılan uygulama aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Grafik 12: Proje Kapsamında Yapılan Uygulama

Ancak bazı illerimizde maddi imkânsızlıklar nedeniyle bu çalışma yapılamamıştır.

Elektronik cihaza yüklenecek ayet ve hadis mealleri ile cami dışında toplumun bilgilendirilmesi projesini gerçekleştiremeyen 19 il müftülüğü buna gerekçe olarak; takılan cihazların satın alınması, bakım ve onarımı konusunda yaşadıkları maddi güçlükleri göstermişlerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
AİLE VE DİNÎ REHBERLİK
HİZMETLER

AİLE VE DİNÎ REHBERLİK HİZMETLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Diyanet İşleri Başkanlığı, toplumumuzun aile hakkında dinî açıdan doğru bilgilendirilmesi, ailenin ve aile bireylerinin sosyal, ekonomik ve kültürel değişimler sonucu karşı karşıya kaldığı riskler ve yeni sorun alanları karşısında dinî bilgi ve manevî destek üniteleri ile güçlendirilmesi konularında Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığını görevlendirmiştir. Daire Başkanlığının misyonunu taşraya taşıyan Aile İrşat ve Rehberlik Büroları ise, il ve ilçe müftülükleri bünyesinde kurulmuş olup Başkanlığın aileye ulaşma konusunda en sıcak temas kavşaklarını oluşturmaktadır.

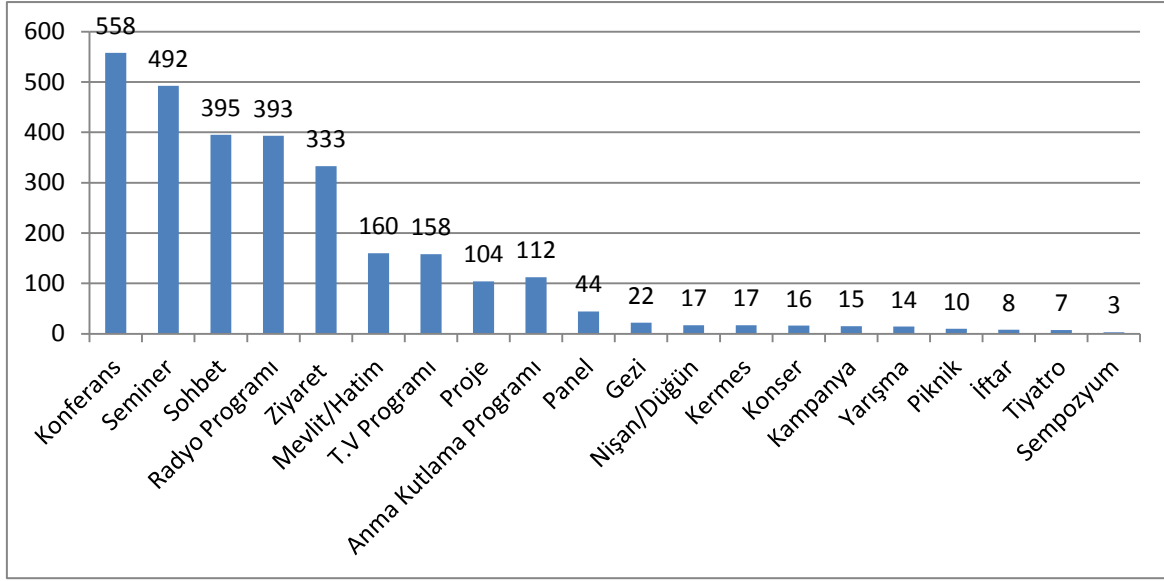
Dairenin hizmet alanları iki ana kategoride toplanabilir:

A- AİLEYE YÖNELİK FAALİYETLER-AİLE İRŞAT VE REHBERLİK BÜROLARI

Dinî danışma ve rehberlik birimleri olan Aile İrşat ve Rehberlik Büroları, Daire ile koordineli biçimde çalışmaktadır. Bürolar bir yandan kendilerine e-posta, telefon ya da yüz yüze başvuru ile yöneltilen fetva ağırlıklı soru(n)ları cevaplamakla “talep odaklı”, diğer yandan da halka uzanan eğitim faaliyetleriyle “arz odaklı” çalışmalar yürütmektedir. Daire Başkanlığı, bürolarda görev yapan personelin verimli hizmet üretebilmek için ihtiyaç duyduğu dinî, hukukî ve pedagojik donanımı sağlamak amacıyla hizmet içi eğitim faaliyetleri düzenlemektedir. Ayrıca bürolar arası tecrübe paylaşımını, örnek projelerin tanınmasını ve uygulama alanı bulmasını sağlamaktadır.

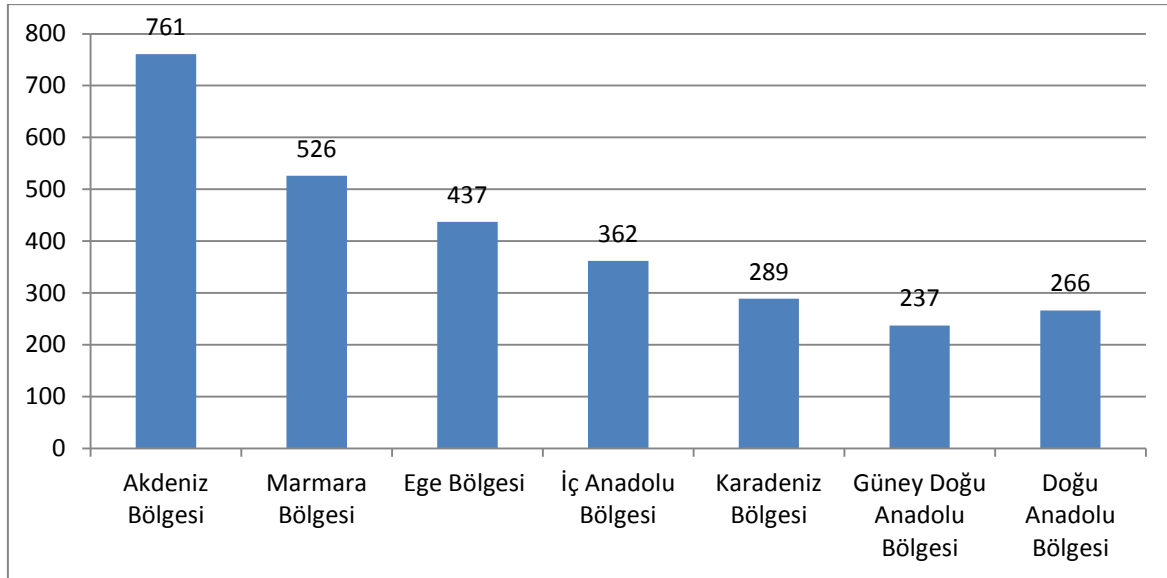
2011 yılında İl Müftülükleri bünyesindeki bürolarımıza yapılan başvurulara ilişkin bilgiler “özel hayatın gizliliği ilkesi” korunarak büro personelimiz tarafından 12 Aralık 2011 tarihine kadar Din Hizmetleri Bilgi Yönetim Sistemi’ne işlenmiştir. Yıl içinde yapılan başvuru sayısı 6488’dir. Aile İrşat ve Rehberlik Büroları Çalışma Yönergesi’nin 8. Maddesi’nin 2. ve 3. Fıkraları’nın yürütmesi, ilgili İdare Mahkemesi tarafından durdurulmuş olup, dava sonuçlanıncaya kadar Bilgi Yönetim Sistemi’ne başvurularla ilgili giriş yapılmamaktadır.

Aile İrşat ve Rehberlik Büroları tarafından 2011 yılında yapılan dinî ve sosyal faaliyetler hakkında kısa bir değerlendirme yapmak gerekirse, öncelikle toplam 2878 faaliyet gerçekleştirildiği söylenebilir. Bu faaliyetlerin dağılımı 104 proje, 112 Anma/Kutlama Programı, 22 Gezi, 8 İftar, 15 Kampanya, 17 Kermes, 558 Konferans, 16 Konser, 160 Mevlit/Hatim, 17 Nişan/Düğün, 44 Panel, 10 Piknik, 393 Radyo Programı, 492 Seminer, 3 Sempozyum, 395 Sohbet, 7 Tiyatro, 158 TV Programı, 14 Yarışma ve 333 Ziyaret şeklindedir. Yapılan faaliyetler incelendiğinde konferanslar 558 programla birinci sırada yer alırken, 3 programla sempozyum, en az yapılan faaliyet olarak dikkat çekmektedir. Aile İrşat ve Rehberlik Büroları tarafından 2011 yılında gerçekleştirilen dinî ve sosyal faaliyetlere katılım oranı gayet yüksektir.

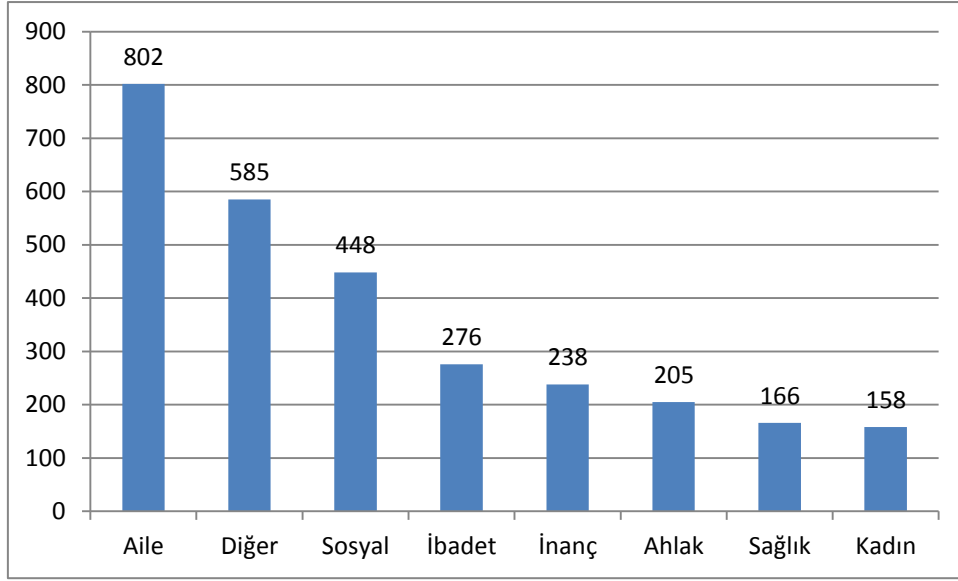
Grafik-1: 2011 Yılında Yapılan Faaliyetler

Gerçekleştirilen programların bölgelere göre sayısal dağılımı ise şöyledir: Akdeniz Bölgesi 761 program yaparken Doğu Anadolu Bölgesi 266, Ege Bölgesi 437, Güneydoğu Anadolu Bölgesi 237, İç Anadolu Bölgesi 362, Karadeniz Bölgesi 289 ve Marmara Bölgesi 526 program gerçekleştirmiştir.

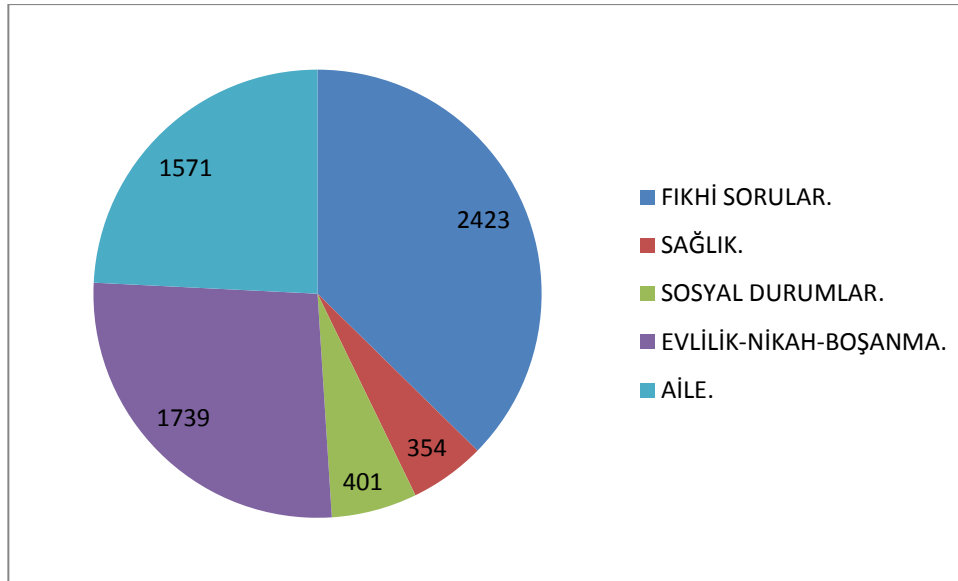
Grafik-2: Faaliyetlerin Bölgelere Göre Dağılımı

Bürolar tarafından yapılan dinî ve sosyal faaliyetlerin ana konu başlıklarına göre sıralanışı şöyledir: 205 Ahlak, 802 Aile, 276 İbadet, 238 İnanç, 158 Kadın, 166 Sağlık, 448 Sosyal ve Diğer 585. Yapılan faaliyetlerin temel konulara göre dağılımı dikkate alındığında “Aile” konulu programların belirgin biçimde önde olduğu görülmektedir. Bunu sosyal içerikli programlar takip etmektedir.

Grafik-3: Yapılan Dini ve Sosyal Faaliyetlerin Ana Konu Başlıkları

2011 yılı süresince Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarında görev yapan personel tarafından doldurularak Bilgi Yönetim Sistemi'ne kaydedilen karteks verileri çeşitli açılardan değerlendirilmiş, ortaya çıkan bulgular ışığında yeni hedefler belirlenmiştir. Bu bağlamda öncelikle kartekslere dair genel bilgiler aşağıda verilmiştir. Sonuçlara göre, 5 temel başlık altında toplam 6488 karteks sisteme işlenmiştir. Fıkhi soruların fazlalığı ilk dikkat çeken husustur. Bununla beraber sağlık ve sosyal durumlar başlığı altında gelen sorular ise daha azdır. Evlilik-Nikâh-Boşanma ve Aileye dair soruların toplam karteks sayısının yarısına eşit olması ise ayrıca üzerinde durulması gereken bir husustur.

Grafik-4: Ana Konuya Göre Aile İrşat ve Rehberlik Bürosu Karteks Dağılımı

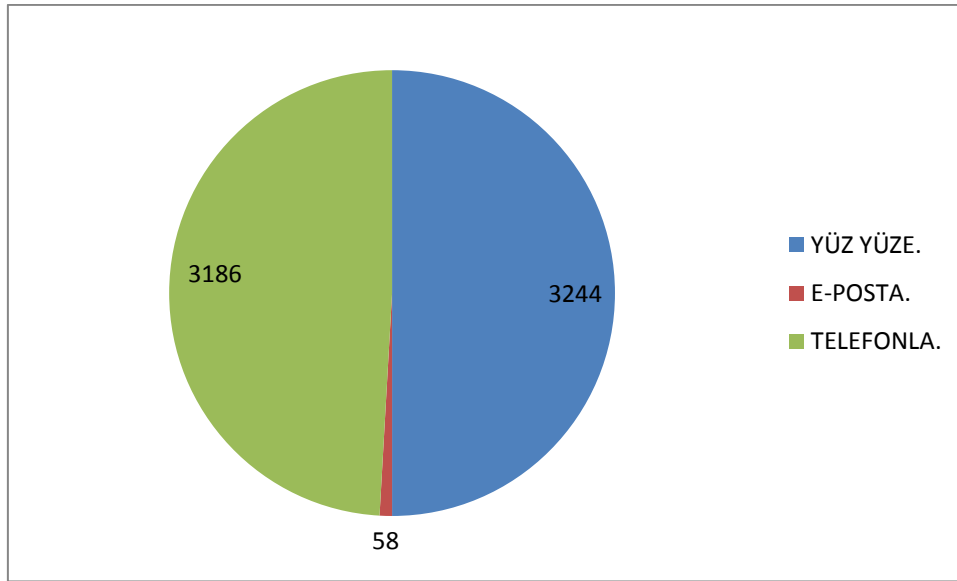
Kartekslerin genel başlıklar altında yapılan tasnifinden sonra alt başlıklar halindeki ayrıntılı dağılımı ise şöyle bir tablo ile ortaya konabilir:

SIRA NO	ADI	ADET
1	İbadetlerle İlgili Fıkhi Sorular	1280
2	Gündelik Yaşamla İlgili Fıkhi Sorular	462
3	Aile İçi İletişim Problemleri	458
4	Evlilikle İlgili Fıkhi Sorular	425
5	Boşanma ve Sonrasındaki Sorunlar	417
6	Kadınlarla İlgili Fıkhi Sorular	365
7	Resmi Nikâh/Dini Törenle İlgili Sorular	301
8	Anne-Baba Hakkı/Eşlerin Aileleriyle İlişkiler	283
9	Aldatma/Zina	221
10	Ailede Ekonomik Problemler/Miras	206
11	Evlilik Öncesi ve Nişanlılık Dönemi Sorunları	205
12	Aile Planlaması ve Kürtaj	187
13	İnsan İlişkileri/Komşuluk/Akrabalık	185
14	Ailede Çocuk Eğitimi/Çocuklarla İletişim	151
15	Aile İçi Cinsel Sorunlar	139
16	Aile İçi Şiddet	100
17	İnançla İlgili Fıkhi Sorular	96
18	Ruhsal Problemler	87
19	Farklı Dünya Görüşü/Din/Mezhep Mensupları ve İnançsızlarla Evlilik	84
20	Gençlik Dönemi ve Sorunları	79
21	Evlât Edinme	29

22	Cinsel Taciz/Tecavüz	27
23	Teknolojinin Kullanımıyla Birlikte Ortaya Çıkan Sorunlar	25
24	Zararlı Alışkanlıklar	20
25	Cinsel Tercihler	19
26	İntihar	8
27	Töre-Namus Cinayetleri	1
28	Diğer	628
Toplam		6488

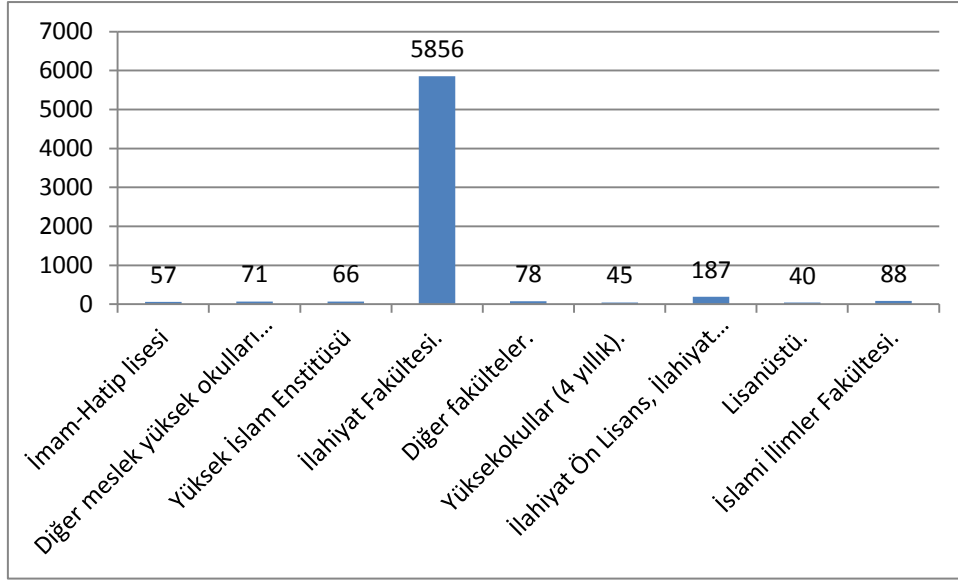
Tablo-1: Alt Konuya Göre Aile İrşat ve Rehberlik Bürosu Karteks Sayıları

Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarına yapılan müracaatların nasıl gerçekleştiği ile ilgili veriler aşağıya çıkarılmıştır. Bu doğrultuda yüz yüze ve telefonla görüşme birinci sırayı alırken e-posta yoluyla müracaatın oldukça az olduğu görülmüştür.

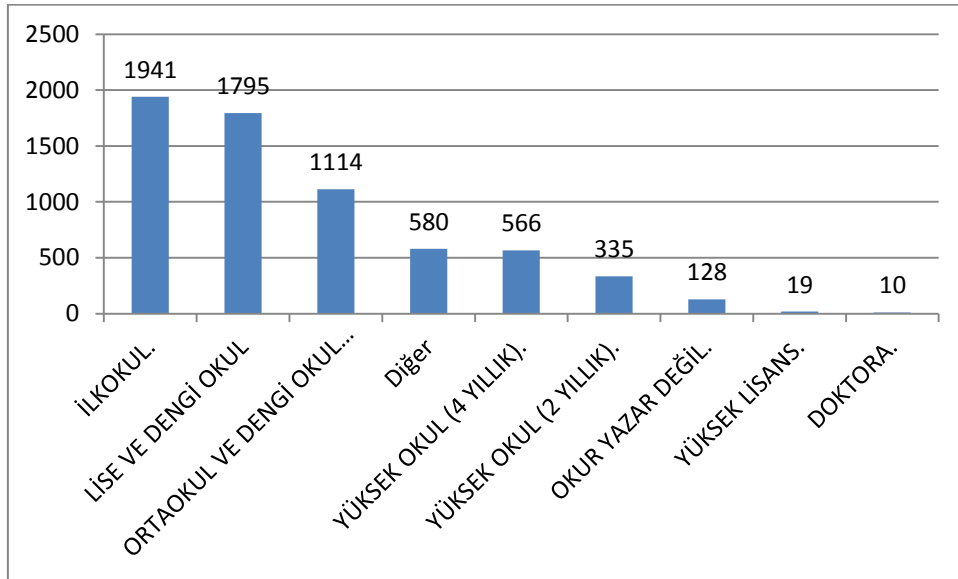
Grafik-5: Görüşme Şekline Göre Aile İrşat ve Rehberlik Bürosu Karteks Sayıları

Aşağıdaki tabloda ise Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarında görev yapan personelin eğitim durumlarına göre doldurduğu karteks sayıları çıkarılmıştır. Bu doğrultuda İlahiyat Fakültesi mezunu büro personelinin doldurduğu karteks sayılarının toplam karteks sayısına yakın olduğu görülmektedir. Bu da bürolarda hizmet veren personelin eğitim düzeyi açısından önemli bir noktada olduğunun ifadesi olarak dikkat çekmektedir.

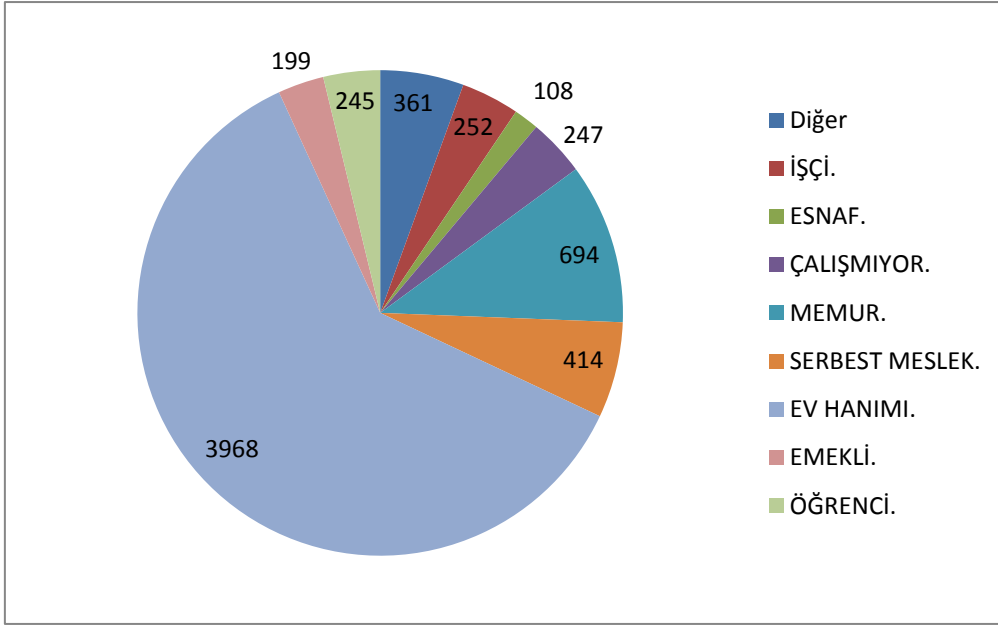
Grafik-6: Soruyu Cevaplayanın Öğrenim Durumuna Göre Aile İrşat ve Rehberlik Bürosu Personeli Karteks Sayıları

Aşağıda yer alan tabloda Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarına başvuran vatandaşların eğitim durumları görülmektedir. Tablo, eğitim durumu düşük olanların bürolara müracaatının daha fazla olduğunu gösterirken, eğitim durumu yüksek olanların müracaatının azlığı, üzerinde düşünülmeğe değer bulunarak değerlendirilmeye alınmıştır.

Grafik-7: Soruyu Soranın Öğrenim Durumuna Göre Aile İrşat ve Rehberlik Bürosu Karteks Sayıları

2011 yılı içerisinde Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarına başvuran kişilerin meslekî durumlarını gösterir bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Bu doğrultuda ev hanımlarının bürolara en çok müracaat eden kesim olduğu görülmektedir.

Grafik-8: Soruyu Soranın Meslek Durumuna Göre Aile İrşat ve Rehberlik Bürosu Karteks Sayıları

B- DİNİ REHBERLİK FAALİYETLERİ

Başkanlığımız, cami içi din hizmeti sunmanın yanı sıra yaşlı, özürlü, kurum bakımı altındaki çocuk ve tutuklu gibi toplumun dezavantajlı gruplarına da din hizmeti götürmek ve onlara manevî destek sağlamak ile görevlidir. (2007, Dış Genelge, 37. Md.)

Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik değişimler baş döndürücü bir hızda yaşanmaktadır. Bu değişim ve dönüşümler olumlu birtakım gelişmelere yol açarken bir taraftan da sosyal ilişki ağlarında zayıflama, çözülme, bireyselleşme, ötekileştirme gibi olumsuz sonuçlara sebep olabilmektedir. Ekonomik problemler, göçler, savaş, terör, doğal afetler, aile içi geçimsizlik ve boşanmalar, kültürel ve ahlâkî erozyon toplumdaki dezavantajlı kesimin oranını her geçen gün artırmaktadır. Yaşam mücadelesinde zorlanan, maddî olduğu kadar manevî açıdan da korunmaya ve desteklenmeye ihtiyaç duyan bu kırılgan kesimlere el uzatmak, dolayısıyla toplumdaki birlik, beraberlik ve dayanışma duygusunu güçlendirme yolunda çaba harcamak, köklü kurumsal yapısı ve temsil ettiği değerler dikkate alındığında Başkanlığımızın asli vazifelerinden birisidir.

Toplumun diğer katmanlarıyla birlikte ilgi ve korunmaya muhtaç gruplara sunulacak dinî rehberlik hizmeti de Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığının görev tanımı içerisinde yer almaktadır. Daire, sosyal hizmet kurumlarında kalan çocuk, genç ve kadınlara yönelik manevî destek temelli projeler üretmekte ve yürütmekte, ilgili birimlerle, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmaktadır.

Bu kapsamda Din Hizmetleri Bilgi Yönetim Sistemi verilerine göre 2011 yılında 56 ilimizde sosyal hizmet kurumlarında 3136 faaliyet icra edilmiştir. Bazı illerimizde sosyal hizmet kurumu bulunmadığından bazı illerimizde ise il müftülüğünün personel yetersizliğinden dolayı bu hizmet verilememektedir. Gerçekleştirilen faaliyetlerin türlerine göre dağılımı şu şekilde verilebilir:

Sohbet	2789
Kitap okuma	131
Oyun oynama	65
Özel gün kutlama	48
Sinema	33
Tiyatro	22
İftar	14
Piknik	14
Gezi	12
Doğum günü	8
Toplam	3136

Tablo-2: Sosyal Hizmet Kurumlarında Gerçekleştirilen Faaliyetlerin Türlerine Göre Sayısal Dağılımı

Sosyal Hizmet Kurumlarında gerçekleştirilen faaliyetler, tabloda da görüleceği üzere, büyük oranda dinî bilgi ve manevi destek içerikli sohbetlerden oluşmaktadır. Birlikte kitap okuma, oyun oynama, özel günlerde kutlamalar yapma gibi faaliyetler ikinci plandadır. Gezi, piknik, sinemaya, tiyatroya gitme gibi faaliyetler güvenlik gerekçeleri ve izin prosedürleri dolayısıyla daha az tercih edilmektedir.

Sosyal Hizmet Kurumlarında dinî rehberliğin Başkanlığımız personeli için yeni bir hizmet modeli olmasının, personelin yazılı ve görsel materyal açısından henüz desteklenmemiş olmasının faaliyet türündeki dağılımı etkilediği söylenebilir. Başkanlığımız hizmet içi eğitimlerle ve bu tür hizmetlerde kullanılmak üzere geliştireceği materyallerle personelini güçlendirmeyi ve hizmet kalitesini yükseltmeyi hedeflemektedir.

C- FAALİYETLERDEN ÖRNEKLER

Aile ve Dinî Rehberlik Daire Başkanlığı tarafından 2011 yılı içerisinde gerçekleştirilen faaliyetlerden örnekler şu şekilde sınıflanabilir:

1) Hizmet İçi Eğitim Seminerleri

a) Sosyal Hizmet Kurumlarında Görev Yapan Personele Yönelik Hizmet İçi Eğitim Semineri

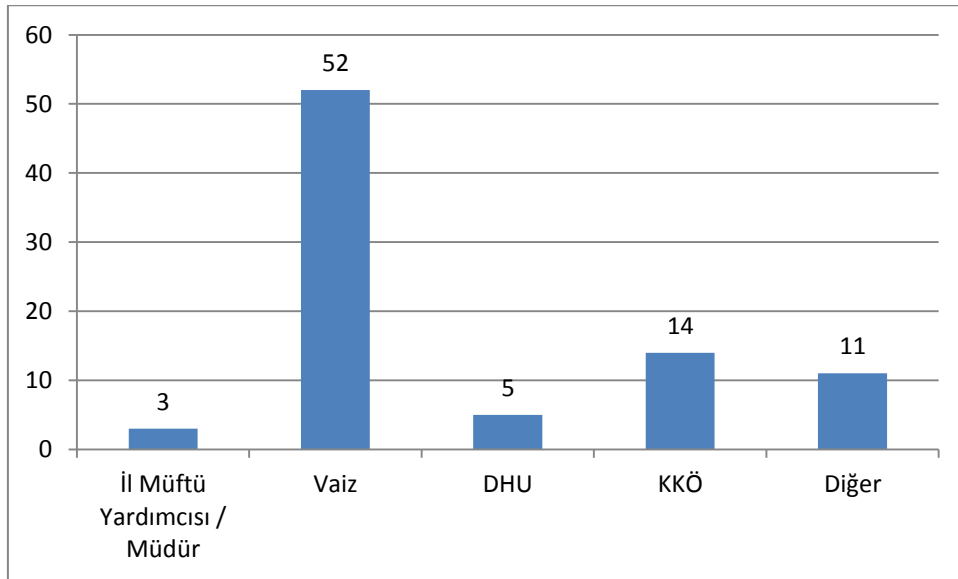
24-28 Ekim 2011 tarihleri arasında “Sosyal Hizmet Kurumlarında Görev Yapan Personele Yönelik 2. Hizmet İçi Eğitim Semineri” düzenlenmiştir. Sevgi evleri, çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları ve huzurevlerinde manevi rehberlik görevini üstlenen personelimizin alana yönelik bilgi ve becerilerini geliştirmeyi hedefleyen seminer, 50 farklı ilden 18’i erkek 88 kursiyerin katılımıyla Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

Beş günlük seminerde akademisyenler ve alanında uzman eğiticiler tarafından işlenen derslerden bazıları şunlardır:

- İletişimin ABC’si ve Beden Dili,
- İslam’a Göre Çocuk Hakları,
- Çocuk Koruma Kanunu, Çocuk Mahkemeleri ve Çocuk Hakları Sözleşmesi,
- İslam’ın Yetim ve Öksüzlere Yaklaşımı, Fert ve Topluma Yüklediği Sorumluluklar,
- Çocukluk Çağı ve Çocuklarla İletişim,

- Çocuk İhmali ve İstismarı,
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Çocuklara Yönelik Hizmet Modelleri,
- Sevgi Evlerinde Kalan Çocukların Psikolojik Özellikleri,
- Çocukluk Dönemi Din Eğitimi,
- Gençlik Çağı ve Gençlerle İletişim,
- Yetiştirme Yurdu Gençlerinin Din Eğitimi Problemleri,
- Gençlik Dönemi Dini Krizler ve Din Eğitimi,
- Yaşlılık Psikolojisi ve Yaşlılarla İletişim,
- Manevi Sosyal Hizmetler ve Yaşlılık Dönemi Din Eğitimi,

Sosyal Hizmet Kurumlarında görev yapan 3 il müftü yardımcısı/müdür, 52 vaiz, 5 din hizmetleri uzmanı, 14 Kur'an kursu öğreticisi ve 11 imam-hatip/müezzin eğitime katılmış olup, katılımcıların unvanlara göre dağılımı şu şekilde gösterilebilir:

Grafik-9: Sosyal Hizmet Kurumlarına Yönelik Hizmet İçi Eğitime Katılanların Unvanlara Göre Dağılımı

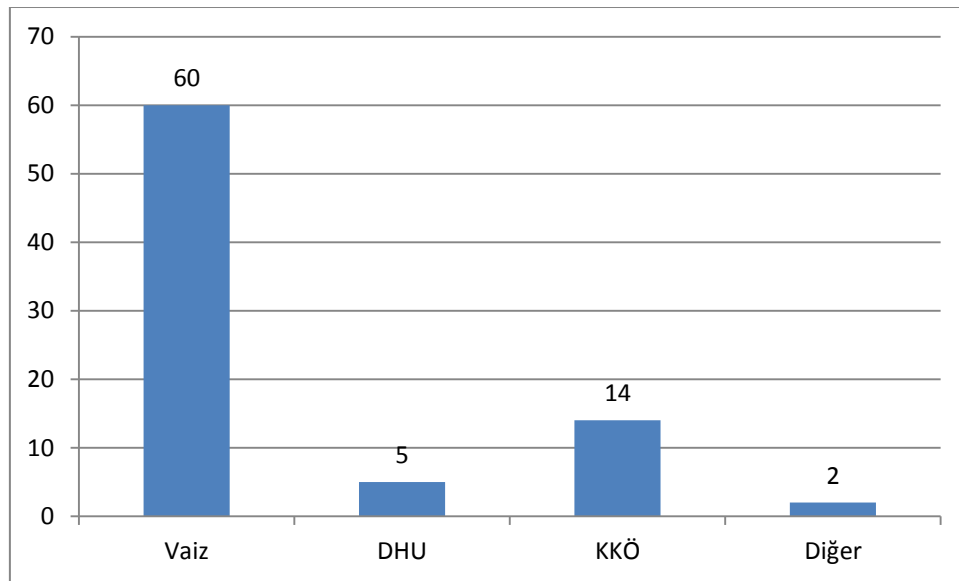
b) Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarında Görev Yapan Personele Yönelik 9. Hizmet İçi Eğitim Semineri

12-16 Aralık 2011 tarihleri arasında “Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarında Görev Yapan Personele Yönelik 9. Hizmet İçi Eğitim Semineri” düzenlenmiştir. Vaiz, Din Hizmetleri Uzmanı ve Kur'an Kursu öğreticisi olan 88 personelin katıldığı beş günlük seminer Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Seminer, İlahiyat eğitimlerinin yanı sıra aile bireylerine dair pedagojik bilgilere, iletişim becerilerine ve danışmanlık tekniklerine ihtiyacı olan Aile İrşat ve Rehberlik Büroları personelinin bu açığını kapatmayı hedeflemiştir. Seminerde alanında uzman eğitimciler ve akademisyenler tarafından aşağıdaki başlıklarda dersler işlenmiştir:

- Din Hizmetleri Bağlamında Kadın ve Aileye Yönelik Hizmetler,

- İslam Hukukunda Aile ve Güncel Meseleler,
- DİYYK'e Gelen Aile ile İlgili Soruların Değerlendirilmesi,
- Aile İçi İletişim Teknikleri ve Problem Çözme Becerileri,
- Aile İçi Şiddet,
- Çocuk İhmali ve İstismarı,
- TCK ve Medeni Kanunda Kadın ve Aile ile İlgili Düzenlemeler,
- Danışan/Mağdur ile Görüşme Teknikleri,
- Boşanma ve Sonuçları,
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Bünyesinde Kadına ve Çocuğa Yönelik Hizmetler

9. Hizmet içi Eğitim Seminerine 60 vaiz, 5 din hizmetleri uzmanı, 14 Kur'an kursu öğreticisi ve 2 imam-hatip/müezzin katılmıştır. Katılımcıların unvanlara göre dağılımı şöyle bir grafikte gösterilebilir:

Grafik-10: 9. AİRB Eğitimine Katılan Personelin Unvanlara Göre Dağılımı

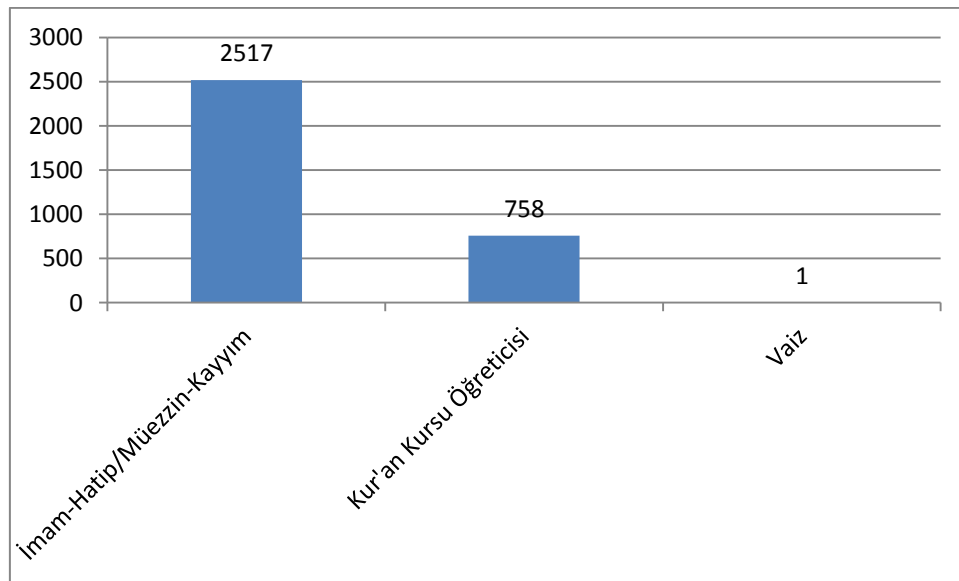
c) Çocuk İstismarı İle Mücadele Ankara Pilot Projesi Kapsamındaki Farkındalık Eğitimi

Çocuk istismarı ve ihmali gerçek boyutları iyi bilinmeyen çok ciddi toplumsal bir sorunun yanı sıra yol açtığı bedensel, zihinsel ve psikolojik bozukluklar ile bireylerde yaşam boyu işgücü yitimine sebep olan, uzun süreli ve yineleyici tetkik ve tedaviler nedeniyle topluma önemli ekonomik yük getiren bir sağlık sorunudur. Ülkemizde mevcut sistemde cinsel istismara uğrayan, ihmal edilen çocukların tanı, tedavi, bildirim, izlem ve adli süreçlerinde çeşitli aksaklıklar yaşanmakta ve bunun sonucunda da istismara etkin bir biçimde müdahale edilememektedir. Bazen tıbbi ve adli işlemler çocuğun yaşantısını uygunsuz koşullarda defalarca dile getirmesine neden olmakta bu da çocuğun uğradığı travmayı şiddetlendirmektedir. Bu projenin amacı, cinsel istismar hakkında farkındalığın artırılması ve önleyici tedbirler geliştirme, mağdurun ikincil örselenmesini önleme, rehabilitasyon sürecinin etkinleştirilmesine yönelik öneriler geliştirme ve pilot projenin faaliyetlerinin izlenmesi-değerlendirilmesi sonucunda "Çocuk İzlem Merkezi Ülke Modeli"nin oluşturulmasıdır.

Başkanlığımız da projenin paydaşları arasında yer almaktadır ve Merkezi Koordinasyon Kurulu'nda temsil edilmektedir. Proje kapsamında "Uç Noktada Çocukla Karşılaşan Personelin Eğitimi" çerçevesinde Ankara İl müftülüğü personeline bir günlük bir farkındalık eğitimi verilmiştir. Eğitimde işlenen ders başlıkları şöyle sıralanabilir:

- Çocuk İstismarı ve İhmali Hakkında Genel Bilgi,
- Çocuklara Yönelik Cinsel İstismarın Şekilleri,
- Çocuklarda Cinsel İstismarı Düşündürecek İpuçları,
- Çocukluk Dönemindeki Cinsel İstismarın Uzun Dönem Etkileri,
- Çocuk İstismarı ile İlgili Yasal Mevzuat,
- Çocuk İzlem Merkezinin Tanıtımı ve İşleyişi

Eğitilere 12.05.2011 tarihinde başlanmış, 27.05.2011 tarihinde son verilmiştir. İlimizde vaiz olarak görev yapan personelin takvimleri uygun olmadığı için onların eğitim tarihi olarak 16.06.2011 tarihi planlanmıştır. Eğitimde önceden "eğitici eğitimi" alan bir DİB Aile ve Dini Rehberlik Dairesi görevlisi, yedi vaiz, bir Kuran Kursu öğreticisi, bir imam-hatip görev yapmıştır. 758 Kur'an Kursu Öğreticisi, 2517 İmam-Hatip, 1 vaiz olmak üzere toplam 3276 kişi "alan eğitimi" almıştır.

Grafik 11: Ankara Pilot Bölgede ÇİM Eğitimlerine Katılan Din Görevlilerinin Unvanlara Göre Dağılımı

2) Aile İrşat ve Rehberlik Büroları Standardizasyon Çalışmaları

İnsana ulaşmanın yolu bize gelenle yetinmekten değil, bize gelmeyene gitmekten geçer. Bu mantıkla bakıldığında Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarının, fetva hattı benzeri sadece kendilerine yöneltilen soruları cevaplamaya odaklanmış pasif birimler olarak algılanması, aileye ve aile fertlerine yönelik geliştirilebilecek hizmet modelleri önünde ciddi bir engel olarak durmaktadır. Bu bağlamda Daire Başkanlığı, büroların aktive edilmesi, koordineli çalışmaya alışması, kendilerine il bütününe kapsayan proje bazlı aktif çalışma alanları açması ve eşdüzey birimler haline gelmesi için standartlar belirlemiştir. Böyle bir standardizasyonun ilk basamağı olarak durum tespitine yönelik analiz

çalışmaları yapılmış, ayrıca bürolara dair tecrübesi ile öne çıkan personelimizin katıldığı tecrübe paylaşımı toplantıları düzenlenmiştir. Mezkur çalışmalar şöyle sıralanabilir:

a) İhtiyaç Analizi

2011 yılında bürolara yapılan başvurularla ilgili analiz çalışmalarının ilki, 2011'in ilk altı aylık dönemine ait veriler üzerinde yürütülen "İhtiyaç Analizi Çalışması"dır. Bu çalışmada, illere yapılan başvuruları içeren karteksler belirli kriterlere göre taranmış ve raporlanmıştır. Kartekste yer alan soru ve cevabın uygunluk derecesi, verilen cevabın doğruluk-yanlışlık durumu, şehre özel konu ve sorun başlıkları, diğer alan uzmanlarına yapılan yönlendirmelerin sağlıklı olup olmadığı gibi başlıklarda yapılan değerlendirmeler illere özel dosyalarda toplanmıştır.

b) Performans Analizi

Standardizasyon uygulamaları kapsamında, büroların verim ve etkinliğini ölçmeye yönelik bir "Performans Analizi Çalışması" gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada bölgelere göre gruplama yapılarak büroların telefon, mail, internet adresi ve sayfası gibi fizikî özellikleri, koordinatörler tarafından cevaplanan ankete dair sonuçlar, gerçekleştirilen faaliyetlerin nitelik ve niceliği ile personelin kadro, hizmet içi eğitime katılma durumu ve uzmanlık alanına ilişkin veriler yer almaktadır. Bu tarz çalışmaların büroların faaliyetlerinin verimliliğini tespiti ve eşdüzey çalışmalarla yeni bir yol haritası belirlemeye katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

c) Aile İrşat ve Rehberlik Büroları İstişare Toplantısı

08 Haziran 2011 tarihinde Ankara'da 'Aile İrşat ve Rehberlik Büroları İstişare Toplantısı' gerçekleştirilmiştir. 16 il müftülüğünden Büro Koordinatörlerinin katıldığı toplantıda, Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarının bugünü ve geleceği hakkında istişare ortamı oluşturulmuştur. Beş farklı oturumdan oluşan toplantıda aşağıdaki konu başlıkları masaya yatırılarak tartışılmış ve sonuçlar raporlandırılmıştır:

1. Oturum: Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarının Fizikî Şartlarının Değerlendirilmesi
2. Oturum: Büro Danışanlarıyla Yapılan Görüşmelerde Karşılaşılan Sorunlar (Bürolara gelen soruların muhtevası, cevapların niteliği, danışanın durumu ve görüşmenin tarzı)
3. Oturum: Sosyal ve Kültürel Şartlardan Kaynaklanan Özel Sorunlar (Kırsal kesimde, gelir kaynağı turizm olan bölgelerde, farklı mezheplere ve etnik unsurlara mensup bireylerin kaynaştığı illerde yaşanan sorunlar)
4. Oturum: AİRB Çalışma Yönergesi ve Personelin Görev Tanımı
5. Oturum: Din Hizmetleri Bilgi Yönetim Sistemi'ne Veri Girişi (ilkeler ve sorunlar)

3) Projeler

a) Sağlıklı Birey, Mutlu Aile, Huzurlu Toplum Projesi

Modern hayatın akışı içinde değerlerimize uygun aile modelini oluşturmak ve değişim sürecini sağlıklı kılmak için sosyal teması en yüksek meslek gruplarından biri olarak din görevlilerinin özel bir rolü vardır. Toplumun en ücra köşelerine kadar ulaşabilme ve verdiği mesajların etkilerini gözlemleyebilme ayrıcalığı düşünüldüğünde, din görevlilerinin kendilerinden ve ailelerinden başlayarak model olma misyonuna katkı sorumluluğu bulunmaktadır. Evlilik hayatının kalitesini yükseltmiş, evlilik ilişkisini sağlıklı bir zemine oturtmuş ve huzurlu bir aile birlikteliğini yakalamış olan din görevlisi, anlatımlarıyla olduğu kadar, belki daha da fazla, yaşantısıyla toplum huzurunu teminde rol oynayacaktır. Bu bağlamda Daire Başkanlığı, "Sağlıklı Birey, Mutlu Aile, Huzurlu Toplum" başlıklı bir projeyi uygulanmaya koymuştur.

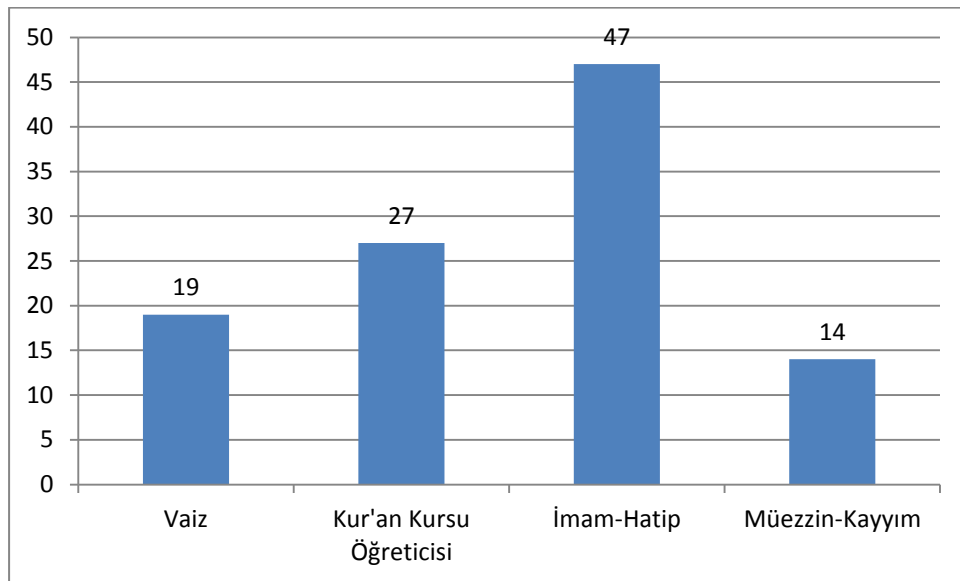
Proje ile, görevi "topluma dinî rehberlik yapmak" olan din görevlilerinin dinî birikimlerine ek olarak evlilik ve aile ile ilgili doğru ve sağlıklı bilgi edinmelerine yardımcı olmak, aile yaşantılarına olumlu bir değişim kazandırmak suretiyle, gerek vaaz ve irşat faaliyetlerinde gerekse sosyal ilişkiler içerisinde

bu olumlu etkiyi görünür kılmak ve din görevlileriyle ilgili toplumsal kabul görmüş olumlu bir sosyal algı (imaj) oluşmasına katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

İhtiyaç tanımından hareketle proje programında yer alan derslerden bazıları şunlardır:

- Sağlıklı Birey-Sağlıklı İlişki
- Aile İçi İletişim
- Evlilik ve Boşanma Olgusu
- Kur'an ve Sünnet Işığında Ailede Muhabbet ve Merhamet
- Aileye Dış Müdahaleler
- Anne-Baba Sorumlulukları
- Anne-Baba-Çevre Hataları
- Çocukta ve Ergende Cinsel Eğitim

Bu proje bağlamında 04-16 Ekim 2011 tarihleri arasında Ankara Müftülüğü personeli olan din görevlilerine ve eşlerine yönelik Aile Okulu programı düzenlenmiştir. Programa 71 din görevlimiz eşleriyle birlikte iştirak etmiştir. Üç gün süren çalışmanın sonunda halka açık bir panel ve sertifika töreni yapılmıştır.

Grafik-12: Aile Okulu Programına Katılanların Meslek Durumuna Göre Dağılımı

b) Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Bağlamında Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma Projesi

Din görevlileri camilerde verilen vaaz ve hutbeler başta olmak üzere çeşitli dinî ve sosyal faaliyetler ve Kur'an kurslarında gerçekleştirilen eğitimler yoluyla toplumun önemli bir kesimine hitap etmektedir. Ekonomik, sosyal haklar ve yoksulluk bağlamında yaşanan sorunların önlenmesi ve bu hakların hayata geçirilerek yoksulluğun ve paralel sorunların önlenmesi konusunda din görevlilerimizin farkındalığının artırılması amaçlanmıştır, bu amaçla Uluslararası Af Örgütü ile işbirliği içerisinde bir proje yürütülmüştür. Proje, Uluslararası Af Örgütü'nün 2010 yılında ekonomik ve sosyal hakların hayata geçirilmesi ve yoksulluğun önlenmesi amacıyla başlattığı uluslararası düzeyde bir

kampanyanın parçası olarak tasarlanmıştır. ‘Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Bağlamında Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma Projesi’ ile temelde şunlar hedeflenmiştir:

- Aşırı yoksulluk ve açlığın bertaraf edilmesi,
- Ekonomik ve sosyal hakların kanunlar yoluyla düzenlenmesi,
- Dışlanma ve ayrımcılığın önlenmesi,
- Sorumlulukların paylaşılması ve işbirliği,
- Dinin yoksulluk ve sosyal dışlanma sorununda etkili bir çözüm olarak kullanılabilmesi.

Proje çerçevesinde, farklı il müftülükleri bünyesindeki atölye çalışmalarının birincisi 21-22 Eylül 2011’de Diyarbakır’da, ikincisi ise 13-14 Ekim 2011 tarihlerinde Adana’da yapılmıştır. Atölyelerde alanın uzmanları tarafından seminerler verilmiş, uygulama ve istişare oturumları düzenlenmiştir. Atölyelere vaiz ve Kur’an kursu öğreticisi kadrolarından 75 din görevlisi katılmıştır.

c) Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede Din Görevlilerinin Katkısının Sağlanması Projesi

BM Nüfus Fonu ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı KSGM ile müşterek yürütülen bu proje ile toplumda öncülük rolü bulunup vatandaşlarla sürekli diyalog halinde olan Diyanet İşleri Başkanlığı personeline kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık ve duyarlılık eğitimi verilmektedir. Böylelikle personelimizin konuyu her açıdan görme fırsatı kazanması ve aile içi şiddetin sona ermesi yolunda aktif rol üstlenmesi hedeflenmiştir.

Proje eğitiminde yer alan konu başlıklarından bazıları şunlardır:

- Kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet konularına ilişkin genel bilgi,
- Diyanet İşleri Başkanlığı’nın şiddet, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddete karşı yaklaşımı,
- İlgili kanun, ulusal ve uluslararası mevzuat ve genelgeler,
- İletişim becerileri ve şiddet mağdurlarına yaklaşım tarzı,
- İlgili kamu kurum ve kuruluşlarına yönlendirme bilgisi.

“Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede Din Görevlilerinin Katkısının Sağlanması Projesi”nin tüm Türkiye’ye yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda 2011 yılında, Ankara, Eskişehir, Yozgat, Aksaray, Çankırı, Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Karaman, Sivas, Niğde, Nevşehir illerinden 130 personel beş gün süreli ‘eğitici eğitime’ katılmıştır. Ayrıca yıl boyunca İç Anadolu Bölgesi’nde Ankara, Eskişehir, Yozgat, Aksaray, Çankırı, Kırıkkale, Kırşehir, Konya ve Karaman olmak üzere 9 ilde görev yapan yaklaşık 12.500 personelin birer günlük ‘alan eğitimleri’ tamamlanmıştır.

4) Panel ve Çalıştaylar

- 25 Temmuz 2011 tarihinde 8 ilimizin kadın müftü yardımcıları ve Yaygın Din Eğitimi Daire Başkanı Belgin Aydın’ın katılımıyla Ankara’da bir **istişare toplantısı** gerçekleştirilmiştir. Diyanet İşleri Başkanlığı’nın kadın ve aileye yönelik faaliyet alanlarının değerlendirildiği toplantıda, Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarının sorunları tartışılarak öncelikli ihtiyaç noktaları belirlenmiştir.

- Camiler ve Din Görevlileri Haftası kapsamında 01-07 Ekim tarihleri arasında “**Haydi Ailece Camiye**” başlıklı bir panel dizisi düzenlenmiştir. Bu çalışmayla hafta boyunca aralarında Aydın, Tekirdağ, Kırklareli, Trabzon, Rize, Erzurum, Bayburt, Antalya, Burdur, Gaziantep ve Kahramanmaraş’ın da bulunduğu 20 ilimizde halka açık panel programları gerçekleştirilmiştir. Panellerde il müftüleri panel başkanlığını üstlenirken, Başkanlığımızdan yetkililer ve üniversitelerden akademisyenler konuşmacı olarak yer almışlardır.

Camilerin kültürel kodları temsil eden bir sembol olduğu düşünüldüğünde, paneller ile çocuğun manevi eğitiminde caminin rolünün ön plana çıkarılması hedeflenmiştir. Çocuğun içinde var olduğu toplumun değerlerini öğrenme, ibadet ikliminde nefes alma ve belki de en önemlisi birlik ve beraberlik duygularını keşfetme imkânı bulabilmesi için camiye yakınlaştırılması teması işlenmiştir. Ayrıca Saadet Asrı’ndan bugüne kadınların cami ile irtibatı irdelenerek, kadınlara ait ibadet mekânlarının güzelleştirilmesi gereğine vurgu yapılmıştır.

5) Ziyaret ve Sunumlar

- 23 Mart 2011 tarihinde Yaşlılara Saygı Haftası münasebetiyle Ankara Seyranbağları Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi sakinlerine yönelik bir ziyaret programı düzenlenmiştir. Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez ve eşi hanımefendi, Başkan Yardımcısı Prof. Dr. H. Kamil Yılmaz ve Din Hizmetleri Genel Müdürü Dr. Yaşar Yiğit’in katılımıyla gerçekleşen ziyarette konuşmaların yanı sıra çeşitli hediyeler de takdim edilmiştir.
- 15 Nisan 2011 tarihinde Saray Kampüsü içerisinde bulunan Ankara Sevgi Evleri ve Çocuk Yuvası’na dönemin Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanı Selma Aliye Kavaf, Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez ve eşi hanımefendi, Din Hizmetleri Genel Müdürü Dr. Yaşar Yiğit’in katılımıyla bir ziyaret düzenlenmiştir. Çocuklarla sohbet eden ve onlara hediyeler dağıtan heyet, Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle çocukların hazırladıkları programı da izlemiştir.
- 01-07 Ekim 2011 tarihleri arasında Camiler ve Din Görevlileri Haftası münasebetiyle Bingöl, Batman, Adıyaman, Şırnak ve Bayburt illerindeki ilköğretim öğrencilerine Aile İrşat ve Rehberlik Bürosu görevlileri aracılığıyla Başkanlığımızın yayınları arasında yer alan Diyanet Çocuk Dergisi hediye edilmiştir.
- 07 Aralık 2011 tarihinde Ankara Büyükşehir Belediyesi’ne bağlı olarak hizmet veren “Sokakta Çalışan Çocuklar Merkezi” ve “Pursaklar Aile Yaşam Merkezi” ziyaret edilmiş, yetkililerle yapılan toplantılarda eğitim faaliyetlerinde işbirliği yönünde kararlar alınmıştır.

6) Davetler

- 11 Ağustos 2011 tarihinde sevgi evlerinde ve çocuk yuvalarında kalan 150 çocuğa yönelik iftar daveti düzenlenmiştir. İftara teşrif eden Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez ve eşi hanımefendi, çocukların her biri ile özel ilgilenerek hazırladıkları mini programı izlemiştir.
- 07 Mart 2011 tarihinde Dünya Kadınlar Günü münasebetiyle kadın odaklı çalışan sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Mehmet Görmez ve eşi hanımefendinin katılımıyla bir araya gelmiştir.
- 17 Ağustos 2011 tarihinde, Ankara Büyükşehir Belediyesi ve SHÇEK bünyesindeki sığınma evlerinde kalan kadınlara yönelik iftar daveti düzenlenmiştir. Davete Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Hasan Kâmil Yılmaz ve Din Hizmetleri Genel Müdürü Dr. Yaşar Yiğit,

Ankara Sosyal Hizmetler İl Müdürü Lale Öcal ve Büyükşehir Belediyesi Kadın Sığınma Evi Koordinatörü Emel Anar da iştirak etmiştir.

7) Kurumlar Arası İşbirliği Çalışmaları

26 Kasım 2011 tarihinde Başkanlığımız ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı arasındaki **İşbirliği Protokolü** yenilenmiştir. Protokol, aile yapısının korunması, aile değerlerinin gelecek nesillere sağlıklı biçimde aktarılmasını sağlamak üzere ailenin güçlendirilmesi, aileyi ve aile içinde bireyi tehdit eden problemler hakkında toplumun duyarlı kılınması, koruyucu önleyici sosyal hizmetlerin etkinliğinin artırılması, kadın, çocuk, genç, yaşlı ve özürlü bireylerin bilinçlendirilmesi ile sosyal destek sistemlerinin güçlendirilmesi amaçlarını taşımaktadır. Ayrıca aile bireylerinin sorumluluk bilinci kazanmalarını ve karşılaştıkları olay ve olgulara sağlıklı tepkiler verebilmelerini sağlamak amacıyla onları psikolojik, sosyolojik, ekonomik, hukuki, kültürel ve dini konularda bilgilendirecek eğitim faaliyetlerine dair işbirliği adımlarının atılması karara bağlanmıştır.

Bu protokol ile Aile İrşat ve Rehberlik Bürolarımızın faaliyetlerinin ivme kazanması ve görevlilerimizin sosyal hizmet kurumlarında ifa edeceği çalışmalara Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının aktif desteğinin sağlanması mümkün hale gelmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
SOSYAL VE KÜLTÜREL
İÇERİKLİ HİZMETLER

SOSYAL VE KÜLTÜREL İÇERİKLİ HİZMETLERE GENEL BİR BAKIŞ

Sosyal ve Kültürel İçerikli Din Hizmetleri, Başkanlığımızın son yıllarda üzerinde önemle durduğu, vatandaşlarımıza cami dışında manevi ve sosyal destek sunmak üzere yürütülen hizmetleri kapsamaktadır. İslam dinine mensup farklı dini yorum çevreleri ve dini-sosyal teşekküllerle sağlıklı ilişkiler tesis edilmesi, dini ve milli kimliğimizi oluşturan değerleri korumaya yönelik faaliyetlerde bulunulması, toplumsal bütünleşmeyi sağlayan ibadetlerin usulüne uygun ifa edilmesi, helal bilincinin canlı tutulması ve vakit hesaplama gibi konular da dairenin hizmet alanları içerisinde.

Daire Başkanlığının yeni teşekkül etmesi, bu alanda görev yapan personelin hizmet içi eğitime ihtiyaç duyması, taşra teşkilatının hizmet alanlarına yönelik olarak yönlendirilmesinde yaşanan güçlükler hizmetin başında olduğumuzu göstermektedir. Bununla birlikte Daire Başkanlığınca 2011 yılı içinde kayda değer faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmalar aşağıdaki şekilde tasnif etmek mümkündür;

A-VAKİT HESAPLAMA

“Namaz ve oruç vakitleri ile dini günlerin ve kamerî aybaşlarının tespit ve ilanını sağlamak ve bu konularda ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak” Başkanlığımızın asli görevleri arasındadır. Söz konusu hizmetlerin teknik boyutunu yürütmek üzere Vakit Hesaplama Uzmanlığı ve Astronom kadroları ihdas edilmiş, 1984 yılında Din Hizmetleri Dairesi Başkanlığı bünyesinde, Vakit Hesaplama Şube Müdürlüğü kurulmuştur.

2010 yılında çıkarılan 6002 sayılı kanunla söz konusu müdürlüğün görevleri Sosyal ve Kültürel İçerikli Din Hizmetleri Daire Başkanlığına devredilmiştir. Daire Başkanlığınca vakit hesaplama hizmetleri kapsamında yapılan faaliyetler şunlardır.

1) Namaz Vakitleri

a) Başkanlık Takvimleri

2012 Yılı Başkanlık Takvimlerinin ön yüzüne konulacak olan namaz vakitleri ve diğer takvim bilgileri hazırlanarak Dini Yayınlar Genel Müdürlüğüne gönderilmiştir. Söz konusu bilgiler şunlardır:

- Günlük namaz vakitleri,
- Her şehir için Ramazan ve Kurban Bayramı namaz vakti,
- Her bölgenin ilk şehri için ay doğuş-batış vakti,
- Rumi, miladi ve hicri tarihlerin birbirlerine tekabülleri ile Hızır-Kasım günleri,
- Her şehir için günlük Kible Saati,
- Her kamerî ayın İçtima ve Ru'yet tarih, saat ve yerleri,
- Her bir bölge için takvimlerin ön yüzündeki şehirlere göre yakınlıkları dikkate alınarak hazırlanan fark cetvelleridir.

2012 yılı için 15 yurtiçi, 15 de yurtdışı olmak üzere 30 bölge ve 627 şehri içeren takvim hatasız bir şekilde basılmıştır.

b) Ramazan İmsakiyeleri

2011 yılı yurt içi ve yurt dışı Ramazan İmsakiyeleri hazırlanarak isteyen kurum, kuruluş ve şahıslara gönderilmiştir.

c) Özel Takvimler

Kurum, kuruluş ve şahıslar tarafından çıkarılan takvimlerden büyük çoğunluğunun namaz vakitleri ile Ramazan İmsakiyeleri Başkanlığımızca hazırlanmakta ve resmi olarak tespit edilen ücret (*bir şehrin yıllık namaz vakti 10 TL, Ramazan imsakiyesi 3,5 TL*) karşılığı talep sahiplerine verilmektedir. 2011 yılı içerisinde bu hizmetlerden geliri genel bütçeye intikal etmek üzere Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü hesabına 18.486,500 TL yatırılmıştır.

2) Kamerî Aybaşları

Başkanlığımızca; 1978 yılında Ru'yet-i Hilâl Konferansı'nda alınan kararların 3. maddesi doğrultusunda kamerî ayların hesapları yapılmakta ve haritaları çizilmektedir.

Bu faaliyet içtima (kavuşum)'dan sonra Ay ile Güneş'in açısal uzaklığının 8 dereceden az olmaması ve Güneş'in batışı anında Ay'ın ufuktan yüksekliğinin açısal değerinin de 5 dereceden az olmaması esasına göre yürütülmektedir. Çünkü sadece bu esasa göre normal durumlarda Hilâl'in çıplak gözle görülebilmesi mümkündür. Bu bağlamda şu hesaplamalar yapılmıştır:

a) 2016 – 2022 Yılları Kamerî Aybaşları

Ru'yet-i Hilâl Konferansı kararları doğrultusunda 2016-2022 Yılları Kamerî Aybaşlarının Hesapları tamamlanmış, harita çizimlerine başlanmıştır.

b) 81 İl Hilâl Gözlem Değerlerinin Hesaplanması

Ramazan, Şevval ve Zilhicce kamerî ayları için 81 İl Müftülüğüne her ilin kendine ait hilâl gözlem değerleri hesaplanarak gönderilmiştir. İl müftülüklerinin bazıları gönderilen hilâl gözlem değerlerine göre ekipler oluşturarak gözlem yapıp sonuçlarını Başkanlığımıza göndermişlerdir. Ayrıca, birimiz astronomları tarafından hilâller teleskop ile ve çıplak gözle izlenerek müftülüklerden gelen sonuçlarla birlikte değerlendirilmiş ve hesaplarımızın doğruluğu teyit edilmiştir.

2011 yılı içinde konu ile ilgili olarak şu çalışmalar yapılmıştır:

c) 2011 Yılı Ramazan, Şevval ve Zilhicce Hilâl Gözlemleri

Kamerî ayların ve dinî günlerin başlangıç ve bitişlerini doğru belirleyebilmek için, Ay'ın gökyüzünde görünür hareketlerini çok hassas bir şekilde hesaplamak gerekmektedir. Hesaplama sonuçlarına göre de kamerî ayın başlaması veya bitmesine karar verilmelidir. Bu çalışmalar ise gözlemler ile desteklenmelidir.

Ay, Dünya etrafında belirli bir yörünge üzerinde dolanmakta ve bunu 29,5 günde tamamlamaktadır. Ay, yörünge üzerinde her dolanmasında bir kez güneş ve dünyanın arasına girerek aynı hızda bulunmaktadır. Güneş, Ay ve Dünya üçlüsünün aynı doğrultuya geldiği bu ana içtima veya kavuşum denilmektedir.

Dinimizde kamerî ayları Peygamberimizin hadis-i şerifi gereğince, hilâlin insan gözü tarafından görülebilecek konuma gelmesiyle başlamaktadır. İçtima anında ayın karanlık yüzü dünyaya dönük olduğu için dünyanın hiçbir yerinden hilâlin görülmesi mümkün değildir.

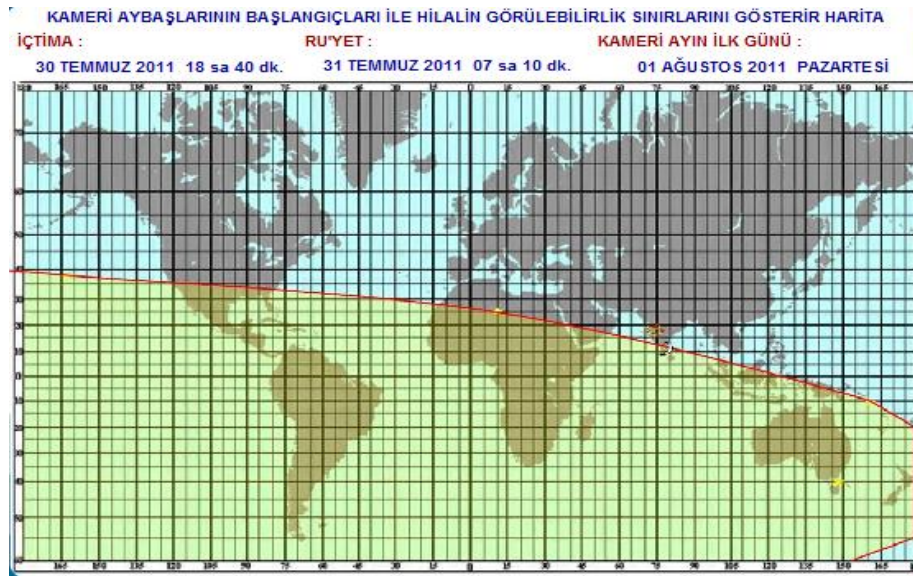
Nitekim 1978 yılında İstanbul'da yapılan Ru'yet-i Hilâl Konferansı'nda alınan kararlar gereği, Ay'ın hilâl olarak görülebilmesi için; içtima pozisyonundan en az 8° ayrılması, güneş battığı anda en az 5° ufkun üstünde olmasının gerekli olduğu görüşü benimsenmiştir. Bu kriterlerden bir tanesi gerçekleşmez ise çıplak gözle ilk gün hilâlini görebilmek imkânsız olur. Kamerî ayın başlaması için hilâlin Dünya'nın herhangi bir yerinden görülmesi yeterlidir. Bütün bu kriterler göz önüne alınarak yapılan hesapların da gözlemler ile teyit edilmesi gerekmektedir.

Bu sebeple Miladi 2011/Hicri 1432 yılı Ramazan, Şevval ve Zilhicce hilâllerinin 81 ilde gözlenmesi için il müftülüklerine talimat verilmiştir.

Buna göre il müftülüklerimizin kendi illerine ait gönderilen gözlem değerlerini oluşturacakları komisyonlar vasıtasıyla kamerî aybaşından üç gün önce başlayarak üç gün sonrasına kadar gözlem yoluyla izlemeleri bu çalışmalara konuyla ilgilenen görevlilerin ve halkın iştirakine imkân sağlanması ve gözlemlere ilişkin dokümanlı raporlar tutulması talep edilmiştir. İl müftülükleri tarafından gerçekleştirilen hilâl gözlem faaliyetleri neticesinde raporlar e-mail ve faks yoluyla Sosyal ve Kültürel İçerikli Din Hizmetleri Daire Başkanlığına iletilmiştir.

c1) Ramazan Hilâli Gözlem Faaliyetleri

Başkanlığımızca 1978 yılında İstanbul'da düzenlenen Ru'yet-i Hilâl Konferans Kararları çerçevesinde belirlenen kriterlere göre hazırlanan aşağıdaki haritada Ramazan hilâli ilk defa 31.07.2011 tarihinde Avustralya'nın doğusundan itibaren görülecektir. Türkiye'den ise 01.08.2011 tarihinden itibaren hilâlin görülmeye başlanacağı hesaplanmıştır.

(Haritalar üzerindeki tarih ve saatler Greenwich'e göre hesaplanmıştır. Kırmızı çizgilerin dışında kalan yerlerde hilâli görmek o gün için mümkün değildir. Buralarda hilâl ancak ertesi günü görülebilir. Hilâlin görülebileceği yerler iki kırmızı eğri çizginin arasında sarı ile taranmıştır).

İl müftülüklerince Başkanlığımıza gönderilen geri bildirimlerde aşağıdaki tabloda yer alan il müftülüklerince oluşturulan ru'yet heyetleri, ön görüldüğü gibi 01.08.2011 tarihinde Ramazan hilâlini çıplak gözle görmüşlerdir.

Tablo 1: Ramazan hilâlini gören il müftülükleri

Şehir Adı	Şehir Adı	Şehir Adı
ANTALYA	ERZİNCAN	UŞAK
ÇANAKKALE	GAZİANTEP	KARAMAN
DENİZLİ	HATAY	BATMAN
DİYARBAKIR	MUĞLA	BARTIN
ELAZIĞ	SİVAS	KİLİS

Bu illerimizin dışında kalan illerin bir kısmında hava şartlarının muhalefeti ve gözleme müsait olmaması sebebiyle ramazan hilâli görülemedi, bir kısmında ise rasat yapılamamıştır.

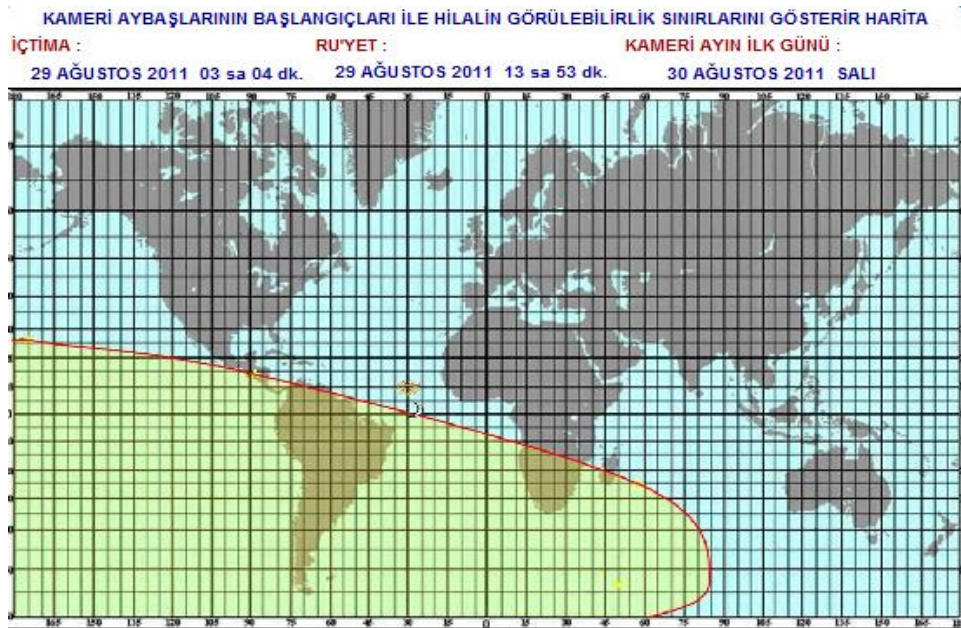
2011 yılı içinde il müftülüklerimizden Başkanlığımıza gönderilen raporlar içerisinde Denizli İl Müftülüğünce yapılan gözlemlerin örnek faaliyet olarak raporda yer almasının uygun olacağı değerlendirilmektedir. Denizli İli'nde, İl Müftüsü Alaaddin GÜRPINAR'ın başkanlığında, İl Müftü Yardımcıları Kazım TEKROYUN, Mustafa Kemal EKİCİM, Şube Müdürleri Mustafa Ali MULCAR, Sait SUPHANDAĞI, Merkez Vaizi Mehmet YIĞIN, Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Matematik Bölümü (Gök Bilimci) Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mehmet TEKROYUN ve Nalan Kaynak Anadolu Lisesi Fizik Öğretmeni Tahsin DEMİRCİLER'in iştirakiyle bir komisyon oluşturmuştur.

Denizli Valiliği İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği finansmanı ile alınan gelişmiş bir teleskop ile ilin en yüksek tepesi olan 1800 m rakımlı Çökelez Dağı'nda, Çevre ve Orman Bölge Müdürlüğünün gözetleme kulesinde gözlemler yapılmıştır ve yapılan tespit bir fotoğrafla kayıt altına alınmıştır.

c2) Şevval Hilâli Gözlem Faaliyetleri

Şevval hilâli ile ilgili aşağıda verilen haritaya göre hilâl ilk defa 29.08.2011 tarihinde Afrika kıtasının güney doğusundan itibaren görülecektir. Türkiye'den ise 30.08.2011 tarihinden itibaren hilâlin görülmeye başlayacağı hesaplanmıştır.

Şevval hilâli ile ilgili olarak il müftülükleri gözlem ekipleri oluşturmuş ve 27.08.2011 tarihinden itibaren gözlem yapılmaya başlanmıştır. Genel Müdürlüğümüze gönderilen gözlem raporlarına göre:

Hatay İl Müftülüğünün gözlem raporunda, hesaplanan gözlem değerlerine paralel olarak 30.08.2011 tarihinde hilâlin görüldüğü belirtilmiştir. Aşağıdaki listede yer alan il müftülüklerimiz ise Şevval hilâlini 31.08.2011 tarihinde gördüklerini bildirmişlerdir.

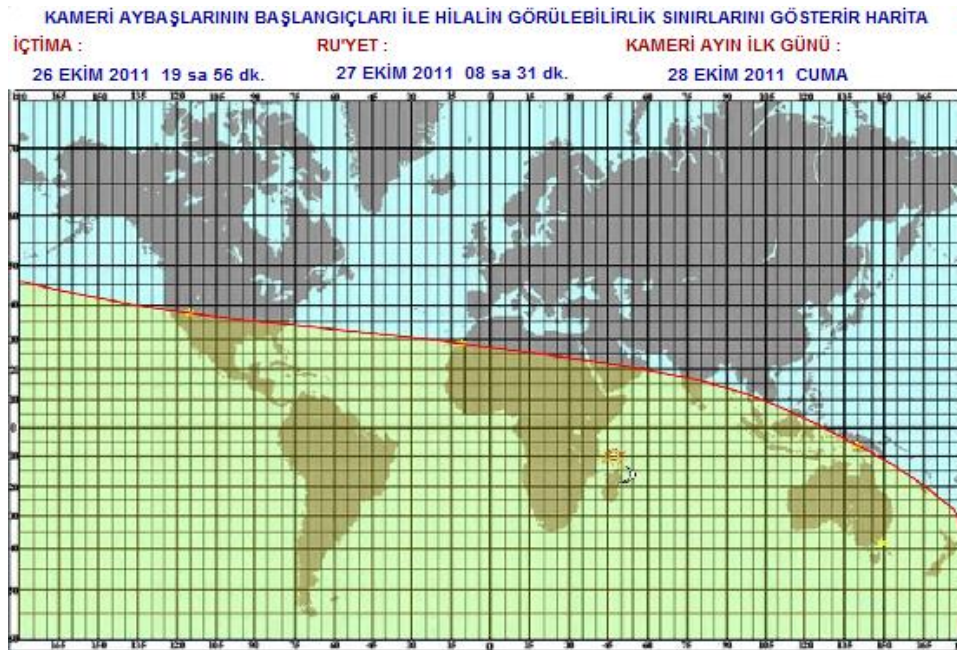
Tablo 2: Şevval hilâlini 31.08.2011 tarihinde gören il müftülükleri

ADYAMAN	ANKARA	ANTALYA	BALIKESİR
BARTIN	ERZURUM	UŞAK	DİYARBAKIR
BATMAN	GAZİANTEP	VAN	NİĞDE
BİNGÖL	KOCAELİ/Kandıra	AKSARAY	KİLİS
MARDİN	KONYA	KARAMAN	ÇORUM
MALATYA			

Bu illerimizin dışında kalan illerin bir kısmında hava şartlarının muhalefeti ve rasata müsait olmaması sebebiyle şevval hilâli görülememiş, bir kısmında ise rasat yapılamamıştır.

c3) Zilhicce Hilâli Gözlem Faaliyetleri

Zilhicce hilâli ile ilgili aşağıda verilen haritaya göre hilâl ilk defa 27.10.2011 tarihinde Avustralya'nın doğusundan itibaren görülecektir. Türkiye'de ise 28.10.2011 tarihinden itibaren hilâlin görülmeye başlayacağı hesaplanmıştır.

Bu hesaplamalara göre il müftülüklerince yapılan rasatlarda; 28.10.2011 tarihinde aşağıdaki il müftülüklerince hilâlin görüldüğü tespit edilmiştir.

Tablo 3: 28.10.2011 tarihinde Zilhicce hilâlini gören il Müftülükleri

ANTALYA	KONYA	UŞAK	HATAY
ÇANAKKALE	MALATYA	KARAMAN	
ERZURUM	MUĞLA	BARTIN	

Bu illerimizin dışında kalan illerin bir kısmında hava şartlarının muhalefeti ve rasata müsait olmaması sebebiyle Zilhicce Hilâli görülemedi, bir kısmında ise rasat yapılamamıştır.

3) Kible Açısı ve Saatleri

a) Kible Açısı ve Saatlerini Gösteren Kitapçık

Dünyanın 1975 yılı manyetik değişimlerine göre hazırlanan il, ilçe ve nahiyelerin kible açısı ve saatleri hesaplanarak 23.03.1992 tarih ve 579 sayılı yazı ile bütün il ve ilçelerimize gönderilmiştir. Dünyanın manyetik haritasında görülen değişikliklerden dolayı kible açısı ve saatlerinin güncelleşmesi çalışmaları yapılmış, son kontrolleri devam etmektedir.

b) Cami ve Mescitlerin Yerinde Kible Tayinleri

Ankara sınırları içerisinde bulunan cami ve mescitlerin kibleleri vatandaşların müracaatlarına göre yıl boyunca yerinde tespit edilmiştir.

4) İnternet Hizmetleri

Başkanlığın web sayfasında aşağıda yer alan görev alanları ile ilgili on ayrı başlık altında yaklaşık 40 konuda oluşturulan Bilgi Bankası halkımızın hizmetine sunulmuştur. Web sayfamızda bulunmayan bilgiler de talepler doğrultusunda e-mail ile ilgililere ulaştırılmaktadır.

Vakit hesaplama kısmının vakithesaplama@diyanet.gov.tr ve yakit@diyanet.gov.tr olmak üzere iki elektronik posta adresi bulunmaktadır. Özellikle Ramazan ayından iki ay öncesinden itibaren oldukça yoğun posta akışı bu iki adrese gelmektedir.

İnternete Konulan Bilgiler:

- İbadet Vakitleri
- Günlük Web Takvimi
- Kible İstikametleri
- Dini Günler (1900-2015)
- Tatil Günleri (2009-2015)
- Tarih Dönüşümleri (1900-2015)
- Saat Farkları
- Takvimlerle İlgili Kanun ve Kararlar
- Kamerî Aybaşları ile İlgili Toplantılar
- Kamerî Aybaşları ile İlgili (Şema, Harita, Tanım ve Teknik Açıklama) Çalışmalar

Namaz vakitleri ve kamerî aybaşları konusunda Başkanlık web sitesinde sunulan hizmetlerin kapsamı 2011 yılında da genişletilmeye devam edilmiştir. Web sayfamızda 202 ülkeye ait 7538 şehrin namaz vakitleri hizmete hazır olarak sunulmaktadır.

Bilgi bankamızdaki şehir sayısı 1998 yılında; 40 ülke 332 şehir ile başlamış ve 2011 yılı sonunda 202 ülke 7538 şehre çıkarılmıştır.

Web sayfamızdaki (*ru'yet kısmındaki harita şema ve teknik açıklamalar ile namaz vakitlerinin ilerigeri saate alınması gibi*) bilgiler Arapça, İngilizce, Almanca ve Türkçe olarak düzenli bir şekilde güncellenmektedir.

5) Astronomik Gözlem Projesi, Ufuk Aydınlanma Vakitlerinin Gözlem Yoluyla Belirlenmesi

633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 7. maddesinin 6. bendinde "İlgili birim, kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak namaz vakitleri ile dinî gün ve geceleri tespit ve ilan etmek, bunun için gerekli çalışmaları yürütmek" hükmü yer almaktadır. Bu yükümlülükten hareketle Başkanlığımız ile Ankara Üniversitesi Rektörlüğü arasında bir gözlem projesi protokolü imzalanmıştır. Bu protokol gereği namaz vakitlerinden özellikle yatsı ve imsak vakitleri için hesaplama yapılabilmesi için gerekli olan kriterlerin tespiti hususunda bir yıl sürecek şekilde 21.09.2011 tarihinde gözlem çalışmalarına başlanmıştır. Bu çalışma A.Ü.F.F. Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü ile ortaklaşa yapılmaktadır.

Konya karayolu 40'ncü kilometrede Türksat uydularının da bulunduğu 1100 m yüksekliğindeki tepede yatsı vakti gözlemi yapılmaktadır. Bu mevkiye yapılan gözlemlere güneş battıktan yarım saat sonra başlanmaktadır. Yatsı vakti gözleminden sonra imsak vaktine kadar Ankara İli Gölbaşı İlçesi'nde konaklama yapılmakta ve imsak vaktinde Beynam Ormanları'nda bulunan Çevre ve Orman Bakanlığına ait yangın gözetleme kulesinde imsak gözlemi yapılmaktadır.

Gözlem ekiplerinde;

- a) Profesyonel fotometrik gözlemciler (fotometrist) ,
- b) Denek gözlemciler bulunmaktadır.

Fotometristler astronomi bölümlerinden seçilmiş olan ve fotometrik gözlemi bilen, bu tür verileri indirgeyerek sonuç alabilen kişilerden oluşmaktadır. Denek gözlemciler ise, ufuk aydınlığı (ve gerektiğinde hilâl) gözlemlerini, çıplak gözle yapacak gökbilimci olmayan kişilerden oluşmaktadır.

Profesyonel ışık ölçüm (fotometri) gözlemleri, bir fotoğraf makinesi ile kaydedilmektedir.

Oluşturulan gözlem ekipleri gözlem günleri dağılım çizelgesine göre sırayla, ufuk aydınlığı gözlemlerini (gerek akşam güneş battıktan sonra gerekse sabah imsak saatinden önce olmak üzere) gerçekleştirmektedirler.

Gözlemlerde, güneş battıktan sonra oluşan ufuk aydınlığının tamamen kaybolma (tan olayı) zamanı ve sabah da, ufkun aydınlanmaya başladığı zamanın (fecir olayı) tespiti yapılmaktadır. Bu gözlemler sırasında, tüm gözlemsel koşullar (Ay'ın durumu ve evresi, hava koşulları, saat vs. gibi) ve gözlem notları bir gözlem defterine kaydedilmektedir. Gözlemler sırasında oluşabilecek her türlü sıra dışı durum da (örneğin göktaşı akıntıları vs. gibi) bu deftere – zaman ile birlikte – kaydedilmektedir.

Gözlemlerin bir yan ürünü olarak, Ay'ın hilâl evresindeyken, ilk görünürlük kriterleri de (gerek gözlem cihazlarıyla gerekse çıplak gözle) belirlenmektedir.

Gözlem ekibi yaptığı gözlemleri bir forma düzenli olarak işlemektedir. Bu projeye ait elde edilen veriler henüz ham bilgilerden ibaret olup 2012 yılı içerisinde bazı sonuçlara ulaşılması umulmaktadır.

B- KURBAN HİZMETLERİ

Ülkemizde kurban hizmetleri, "Kurban Hizmetlerinin Diyanet İşleri Başkanlığınca Yürütülmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı" ve bu kararnameye dayanılarak çıkarılan Yönetmelik ile Bakanlıklar arası Kurban Hizmetleri Kurulu Kararları uyarınca hazırlanan ve Resmi Gazete'de yayımlanan Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ hükümlerine göre yürütülmektedir.

Başkanlığımız, Kurban Bayramında ibadet maksadıyla kurban kesmek isteyen vatandaşların kurbanlarını, dinî hükümlere, sağlık şartlarına ve çevre temizliğine uygun olarak hayvana en az acı verecek şekilde bizzat kesmelerine veya vekâlet yoluyla kestirmelerine yardımcı olma, konuyla ilgili tedbirleri aldırma, bu tedbirleri toplumun tüm kesimlerine duyurma ve halkı bilgilendirme şeklinde yerine getirmektedir.

Başkanlığımız bu görevi yerine getirirken, Bakanlıklararası Kurban Hizmetleri Kurulu Üyesi Kurum ve Kuruluşlar (İçişleri, Sağlık, Gıda, Tarım ve Hayvancılık, Orman ve Su İşleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlıkları ve Türkiye Diyanet Vakfı) ile işbirliği içerisinde çalışmaktadır. 2011 yılı kurban hizmetleri bağlamında şu faaliyetler yapılmıştır:

1) Başkanlığımızca Yapılan Faaliyetler

Bakanlıklararası Kurban Hizmetleri Kurulu 17.03.2011 tarihinde toplanarak, 06 Kasım 2011 Pazar günü idrak edilen kurban bayramı münasebetiyle alınacak tedbirleri ve gündemindeki konuları görüşmüştür.

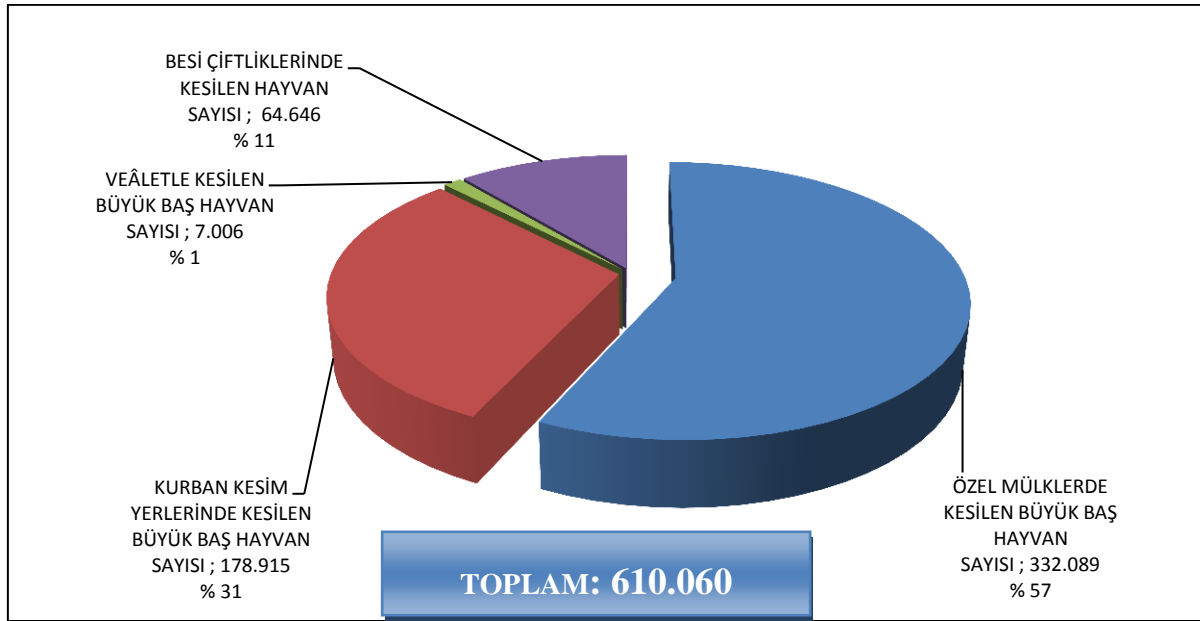
Başkanlığımız koordinesinde hazırlanan “2011 Yılı Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ” 25 Eylül 2011 tarihli ve 28065 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anılan Tebliğin 5’inci maddesinin (a) fıkrası uyarınca Türkiye genelinde kurulan kurban satış ve kesim yeri adresleri ile Başkanlığımızca hazırlanan “Kurban Rehberi” Başkanlığımız, Bakanlıklararası Kurban Hizmetleri Kurulu ile il ve ilçelerdeki Kurban Hizmetleri Komisyonu üyesi kurum ve kuruluşların web sitelerine yüklenerek vatandaşlarımızın hizmetine sunulmuştur.

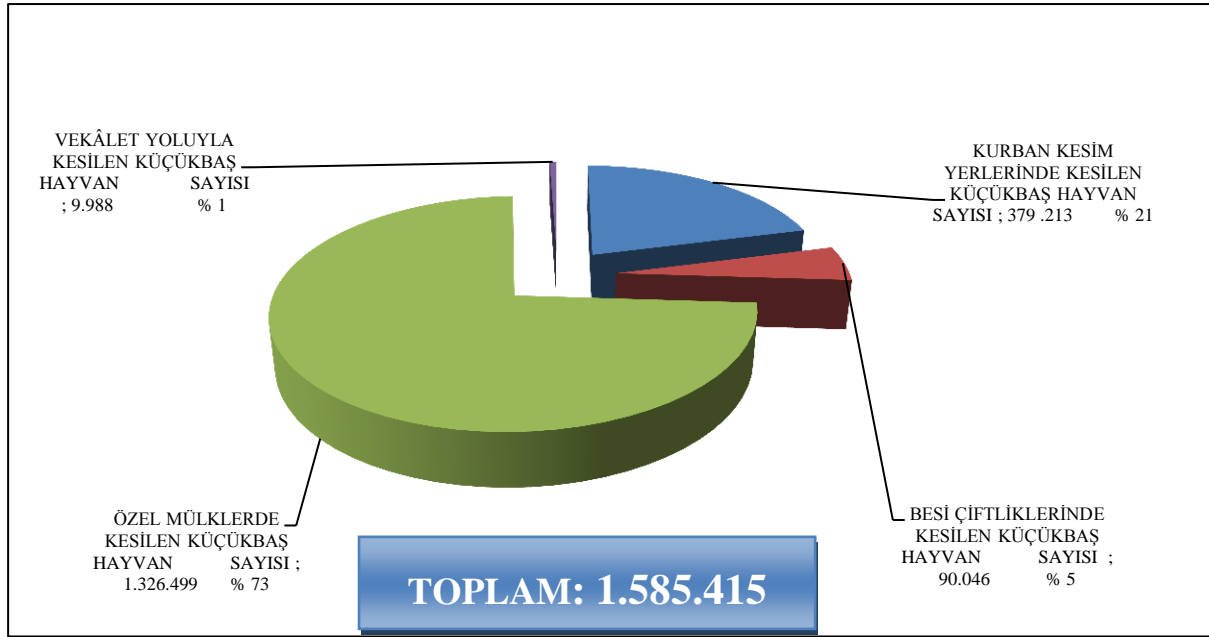
Bayram öncesi cuma vaazlarında, hutbelerde, radyo ve tv programlarında; kurban ibadetinin bir yardım toplama kampanyası olmadığı, kesimsiz kurbanın veya kurban yerine maddi yardım yapmanın kişiyi kurban borcundan kurtarmayacağı, kurban kesiminde çevre ve sağlık şartlarına riayet etmenin gerekli olduğu hususları halkımıza anlatılmıştır.

Ayrıca kurban ibadeti ile ilgili dini bilgiler, kurbanla ilgili sıkça sorulan sorular ve cevapları, kurban kesim duası, bayram namazı vakitleri, bayram namazının kılış, vekâlet yoluyla kurban kesimi, vekâlet yoluyla kurban kesimi konusunda Din İşleri Yüksek Kurulu Kararı Başkanlığımız web sitesi din hizmetleri bölümünde yayımlanmıştır.

İl müftülüklerimizden alınan verilere göre ülkemizde 2011 yılında kesilen kurban sayıları tespit edilmiş ve tablo halinde aşağıya çıkarılmıştır.

Grafik 1: Kurban Bayramında Kesilen Büyükbaş Hayvan Sayısı

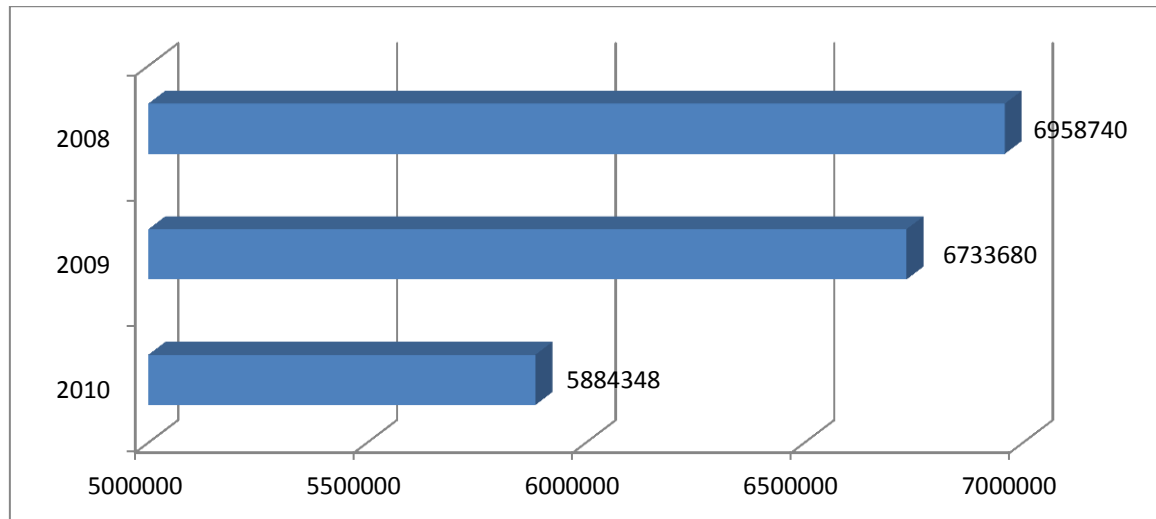
Grafik 2: Kurban Bayramında Kesilen Küçükbaş Hayvan Sayısı

Buna göre ülkemizde 610.060 büyükbaş ve 1.585.415'i küçükbaş olmak üzere toplam 2.195.475 kurban kesilmiştir.

Her büyükbaş hayvanın 7 kişi adına kesildiği ihtimalinden hareketle $610.060 \times 7 = 4.270.420$ hisse büyükbaş ve 1.585.415 de küçükbaş hayvan olmak üzere toplam 5.855.835 kişinin 2011 yılında kurban kestiği sonucunu çıkarmak mümkündür.

TDV dışında vekâletle kurban kesim organizasyonu yapan kurum ve kuruluşların vekâlet aldıkları kurbanların sayısı bu rakamlara dâhil değildir.

Ülkemiz genelinde 2009 yılında 6.733.680, 2010 yılında 5.884.348, 2011 yılında ise 5.855.835 kişinin kurban kestiği anlaşılmıştır. Bu verilere göre göreceli bir azalma söz konusudur.

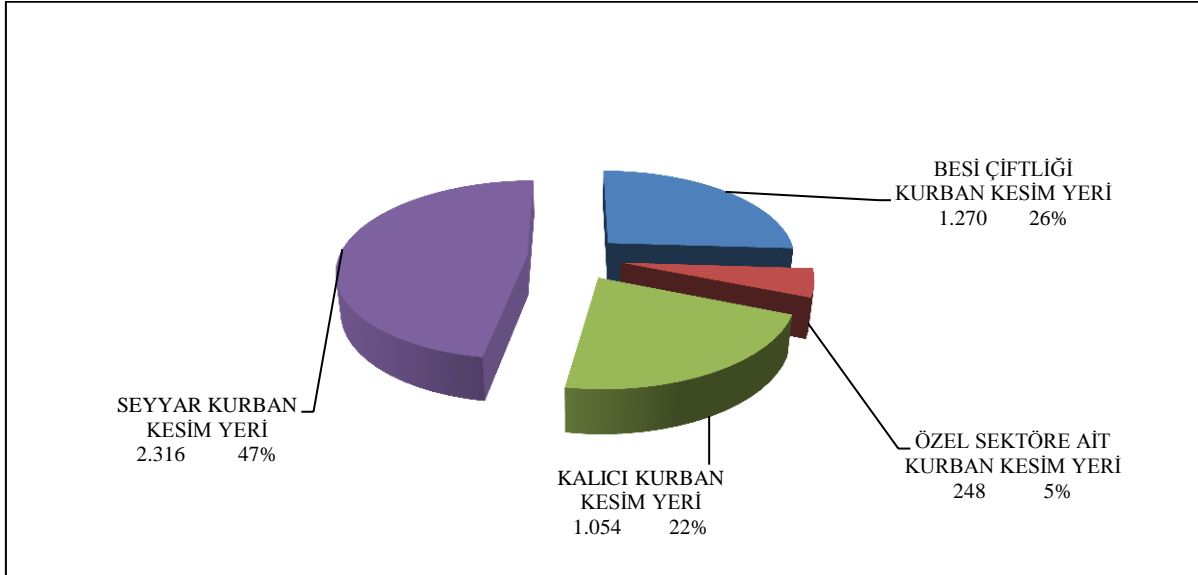

Grafik 3: Yıllara Göre Kesilen Kurban Sayıları

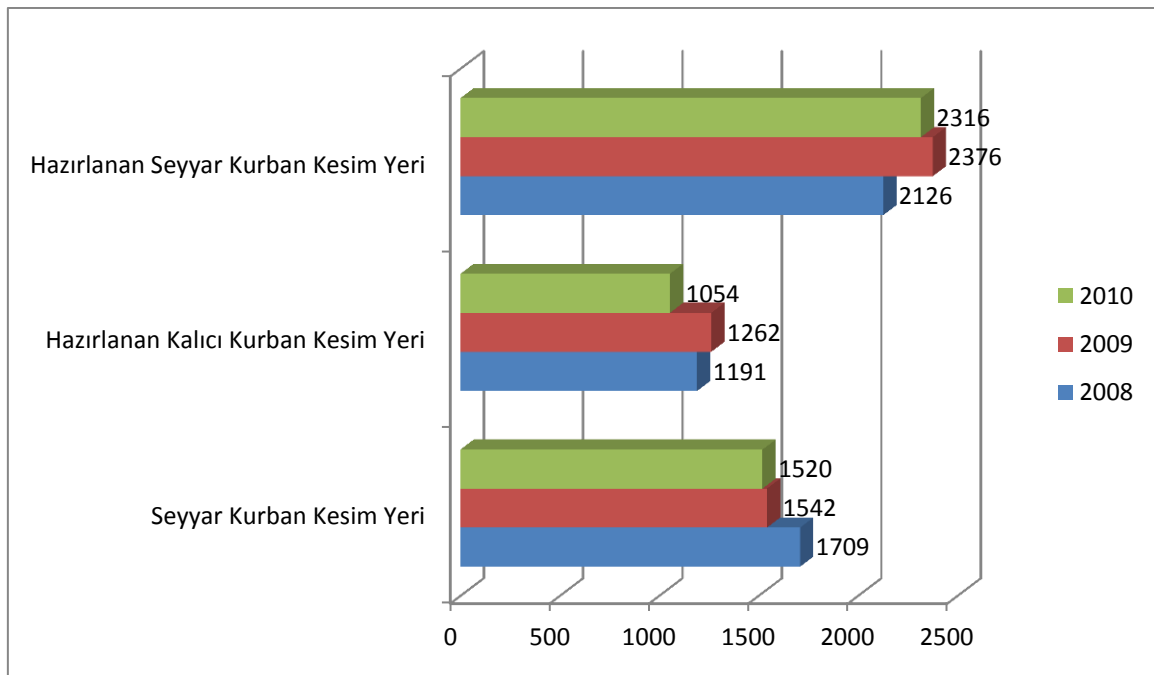
2) İl ve İlçe Kurban Hizmetleri Komisyonlarınca Yapılan Faaliyetler

Kurban komisyonları tarafından il ve ilçelerde uygun yerlerde Kurban Satış Yerleri ve Kurban Kesim Yerleri oluşturulmuştur. Konu ile ilgili il müftülüklerimizden Başkanlığımıza ulaşan raporlardan 2011 yılında 1.580 adet kurban satış yerinin hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Yine Kurban Hizmetleri Komisyonları, kalıcı ve seyyar olmak üzere kurban kesim yerleri belirlemiş ve oluşturulan bu yerleri halkımıza duyurmuşlardır. 1115 adet kalıcı kesim yeri, 2.176 adet seyyar kesim yeri, 1.366 adet besi çiftliği ve 294 adet özel sektöre ait mezbaha kesim yeri olarak belirlenmiştir. Buna ilaveten, il müftülüklerinden gelen raporlarda gelecek yıllar için 565 adet satış yerine ve 1018 adet kesim yerine daha ihtiyaç bulunduğu belirtilmiştir.

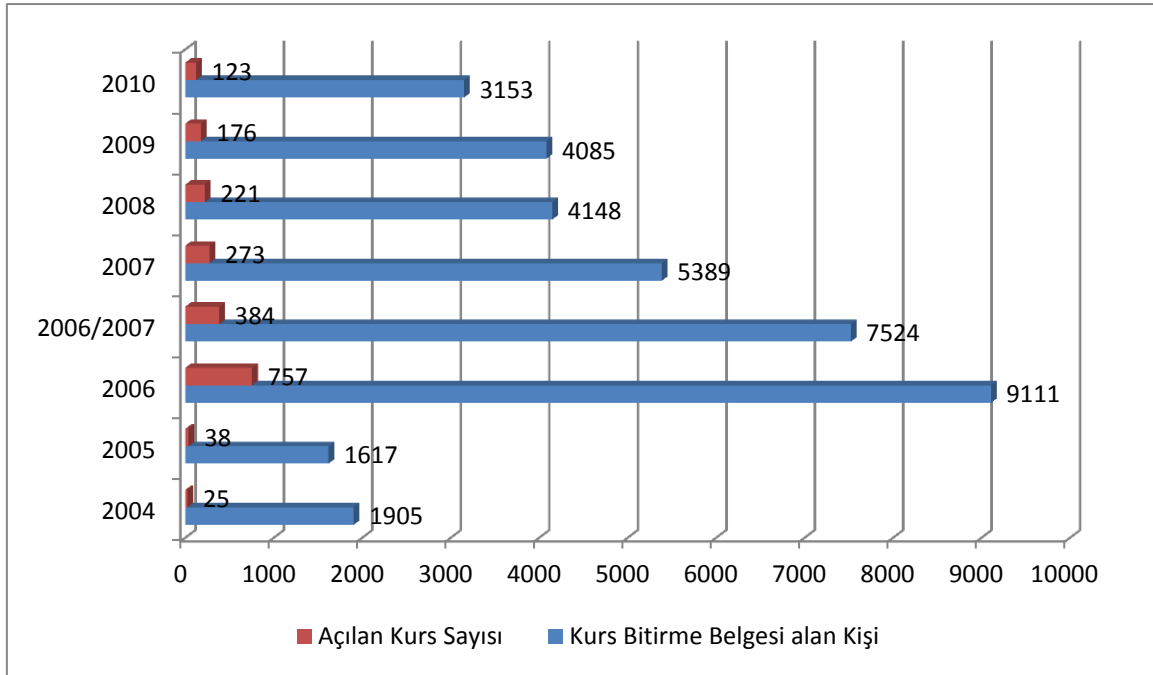

Grafik 4: Kurban Kesim Yeri Dağılımı

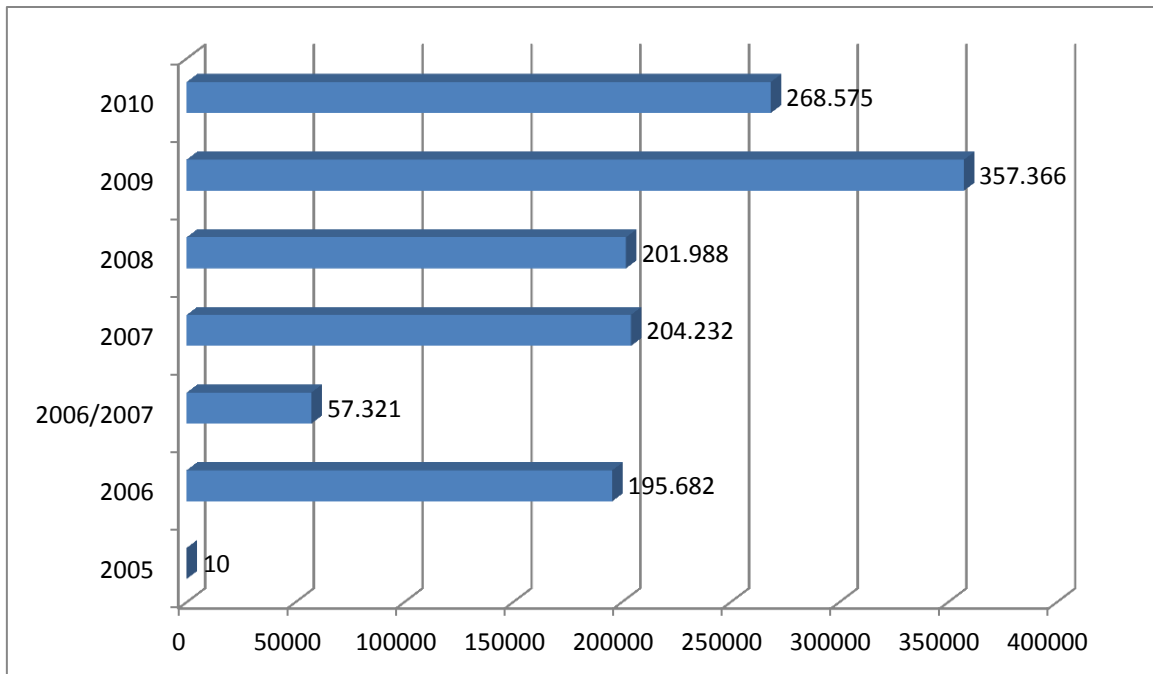
Grafik 5: 2008-2011 Yıllar Arasında Hazırlanan Kurban Satış ve Kesim Yerleri Sayısı

Ülke genelinde Halk Eğitim Merkezleri ile işbirliği yapılarak 126 adet kurban kesim elemanı yetiştirme ve geliştirme kursu düzenlenmiş, 2.737 kişiye kurs bitirme belgesi verilmiştir.

Grafik 6: 2004-2011 Yılları Arasında Açılan Kurs ve Verilen Kurs Bitirme Belge Sayısı

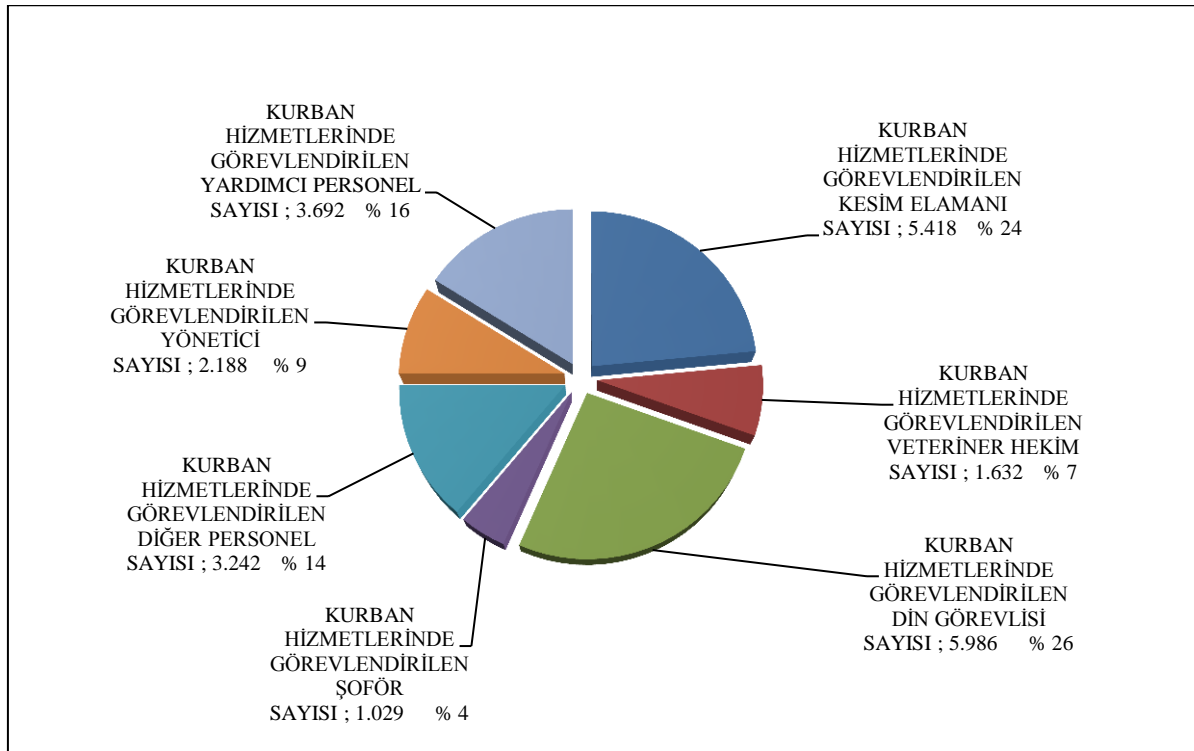
Vatandaşlarımızın kurban konusunda bilgilendirilmesine yönelik çalışmalar çerçevesinde Başkanlığımızca derlenen Kurban Rehberi, resimli hale getirilerek güncellenmiştir, 2011 yılı Kurban bayramında İl ve İlçe Kurban Hizmetleri Komisyonu üyesi olan il ve ilçe müftülüklerimiz tarafından 184021 adet bastırılarak ücretsiz dağıtılmıştır. Müftülüklerimiz tarafından bugüne kadar ücretsiz olarak dağıtılan 1.569.195 adet Kurban Rehberi, halkı bilgilendirmede önemli bir rol oynamıştır.

Grafik 7: 2006-2011 Yılları Arasında Dağıtılan Kurban Rehberi Sayısı

Kurban hizmetlerinin aksamadan yerine getirilmesi amacıyla konu ile ilgilenmek üzere personelimizden ve bazı kurumlardan görevlendirmeler yapılmıştır. 2011 Kurban hizmetlerinde 2.162

yönetici, 6.025 din görevlisi, 1.554 veteriner hekim, 5.767 kesim elemanı, 4.327 yardımcı personel, 1.131 şoför ve 2.788 diğer personel olmak üzere toplam 23.754 personel görevlendirilmiş ve ücretleri kurban hizmetleri komisyonlarınca belirlenen miktarlar üzerinden ödenmiştir.

Grafik 8: Kurban Bayramında Görevlendirilen Personel Dağılımı

3) Vekâletle Kurban Kesim Organizasyonları

Köyden kente göçlerin yoğun olduğu ve hızla şehirleşen bir dünyada yaşamaktayız. Şehirleşme kültürü ile paralel olarak kurban ibadetinin sağlıklı bir şekilde yerine getirilmesinde de belirli kurallar ve kolaylıkların getirilmesi zarureti bulunmaktadır. Bu zaruret sonucu, son yıllarda kurum, kuruluş ve STK'ler öncülüğünde vekâletle kurban kesim organizasyonları yapılmaktadır. İnsanların, hem ibadetlerini yerine getirecek olmalarının verdiği haz, hem de ibadet yaparken diğer insanlara yardım etmenin verdiği gönül rahatlığı, vekâletle kurban kesim kampanyalarına rağbeti arttırmıştır.

Başkanlığımız, halkımızın kurban ibadetini kolaylıkla yerine getirebilmeleri amacıyla Türkiye Diyanet Vakfı işbirliği ile Vekâlet Yoluyla Kurban Kesim Organizasyonu düzenlemektedir. Bunun dışında Kızılay, Mehmetçik Vakfı, Türk Hava Kurumu, İnsani Yardım Vakfı, Aziz Mahmut Hüdayi Vakfı, Deniz Feneri Derneği, Yardımcı Derneği, Türkiye Gaziler Vakfı, Hayat Ağacı Derneği, Kimse Yok Mu Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği, İstanbul Uluslararası Kardeşlik ve Yardımlaşma Derneği, Cansuyu Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği, Yeryüzü Doktorları, Dost Eli gibi kurum ve kuruluşlar da Vekâlet Yoluyla Kurban Kesim Organizasyonları yapmaktadır.

4) Türkiye Diyanet Vakfı ve Başkanlığımız Koordinesinde Gerçekleştirilen 2011 Yılı Vekâletle Kurban Kesim Organizasyonu

Başkanlığımız ve Türkiye Diyanet Vakfı işbirliği ile 06 Kasım 2011 tarihinde idrak edilen Kurban Bayramı münasebetiyle yurt içi ve yurtdışındaki vatandaşlarımızdan kurbanlarını vekâlet yoluyla kestirmek isteyenlere yardımcı olmak amacıyla "Vekâlet Yoluyla Kurban Kesimi Organizasyonu" düzenlenmiştir. Bu organizasyonda; bağışlanan kurbanların bir bölümünü ülkemizde, bir bölümünü de bedelleri gönderilerek yurt dışındaki planlanan ülkelerde büyükelçilikler ile din hizmetleri müşavirlikleri/ataşelikleri nezaretinde kestirilmiştir. Kurban etlerinin yurtiçinde fakir ve muhtaç vatandaşlarımız ile Kur'an kursu öğrencilerine, öğrenci yurtlarına, depremzedelere, yurtdışında ise ihtiyaç sahibi soydaş ve dindaşlarımıza dağıtılması amaç olarak benimsenmiştir.

Bu amaçla oluşturulan komisyon tarafından alınan kararlar çerçevesinde:

2011 yılı vekaletle kurban fiyatlarının; yurt içinde organizasyona katılan vatandaşlarımız için bir kurban bedelinin (tüm masraflar dâhil olmak üzere) 550.00-TL, yurtiçinden organizasyona katılarak yurtdışında kurbanını kestirmek isteyenler için bir kurban bedelinin (tüm masraflar dâhil) 380.-TL, yurt dışından katılanlar için de, Almanya, Hollanda, Avusturya, Belçika, Fransa, İngiltere vb. Avrupa ülkelerinden katılacaklar için 150.- AVRO, Amerika Birleşik Devletleri için 210.-USD, Danimarka için 1.110.- DKK, İsveç için 1.400.- SEK, Norveç için 1.180.- NOK, İsviçre için 230.- SFR ve Avustralya için 240.- AUD olarak belirlenmiştir.

Vekâletle Kurban Kesim Organizasyonu Başkanlık ve Vakıf internet sitelerinden duyurulmuştur.

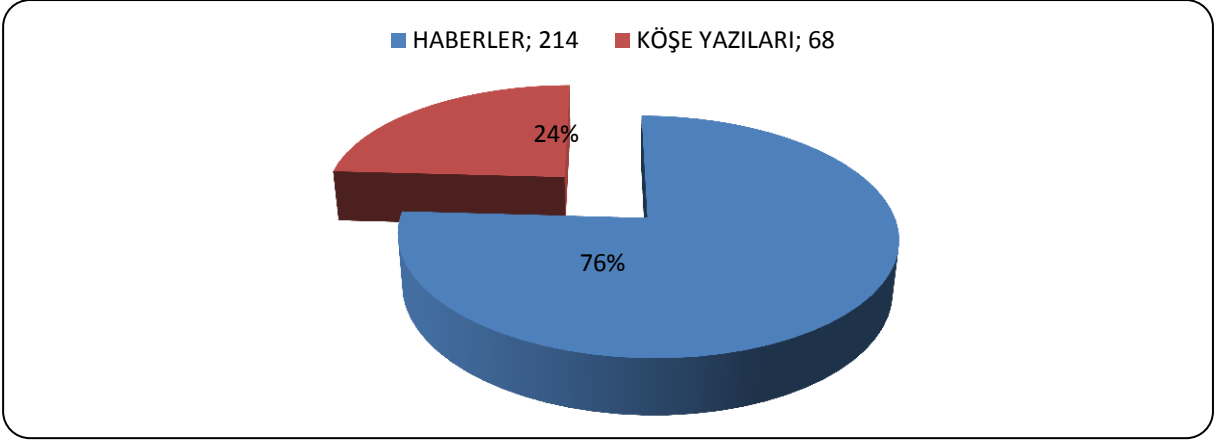
Başbakanlık Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA) ve Dışişleri Bakanlığı ile koordine edilerek Sudan, Senegal, Etiyopya, Irak, Pakistan, Nijer, Afganistan, Gürcistan, Uganda, Belarus, Kenya ve Somali'de kesilecek kurbanlara nezaret etmek üzere Diyanet İşleri Başkanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfından 40 personel görevlendirilmiştir.

2011 yılı Vekâlet Yoluyla Kurban Kesim Organizasyonuna yurt içinden 31.732, yurt dışından da 42.306 olmak üzere toplam 74.038 katılım olmuştur. Kurbanlar dini usul ve kaidelere, sağlık şartlarına uygun olarak din görevlilerimizin nezaretinde kestirilmiş, kesimler kamera ya da fotoğraflarla görüntülenmiştir. 2011 yılı Vekâlet Yoluyla Kurban Kesim Organizasyonunda 9.717 hisse yurt içinde, 64.321 hisse yurt dışında olmak üzere toplam 74.038 adet (hisse) kurban kestirilmiştir. Yurtdışında kesilen kurbanlar mahallindeki ihtiyaç sahibi kişilere dağıtılmıştır. Yurtiçinde değişik bölgelerde kestirilen kurbanlar ise ihtiyaç sahibi vatandaşlar ile Kur'an kursları ve öğrenci yurtlarına dağıtılmış, ayrıca Van merkez ve Erciş ilçesi çevresinde 23 Ekim 2011 tarihinde meydana gelen depremde zarar gören vatandaşlarımıza dağıtılmak amacıyla Van İl Müftülüğümüzün nezaretinde 1400 hisse kurban kesilip bayram günleri içerisinde ihtiyaç sahiplerine dağıtılmıştır. Bunun dışındaki kurban etlerinin konserve tipi kavurma/kıyma yapılarak yine ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere değerlendirilmesi için Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğü ile işbirliği yapılmıştır. 2011 yılı Vekâlet Yoluyla Kurban Kesimi Organizasyonunda, bir önceki yıla göre % 62,33 artış olmuş, kurbanlarını vekâlet yoluyla Başkanlık Organizasyonunda kestirenlere, kurbanlarının dini usul ve kaidelere uygun olarak kesildiğine ve etlerinin de kampanyanın ruhuna uygun olarak değerlendirildiğine dair bilgi ve teşekkür ihtiva eden mektup ve SMS gönderilmiştir.

Yapılan değerlendirmeye göre; 2011 yılında yurtiçi ve yurtdışındaki vatandaşlarımızdan kurbanlarını vekâlet yoluyla kestirmek isteyenlere yardımcı olmak amacıyla Başkanlığımız ve Türkiye Diyanet Vakfı işbirliği ile Vekâlet Yoluyla Kurban Kesim Kampanyasında Başkanlık talimatı olarak vakfa iletilen hususların yerine getirildiği görülmüştür.

5) Basında Kurban Hizmetleri

Gazetelerde, Din İşleri Yüksek Kurulunun kurbanla ilişkin açıklamaları, kurban satış ve kesim yerleri olarak belirlenen alanların adresleri, büyükbaş ve küçükbaş kurban fiyatları, kurban satıcılarının zorlu yaşamı, çocukların önünde kurban kesilmemesi, kurbanın bayramın ilk üç gününde kesildiği, kurban derilerinin THK tarafından toplandığı, elde edilen gelirlerin ilgili kuruluşlara dağıtıldığı, kurban satış yerlerinde sahte paraya dikkat edilmesi gerektiği, kredi kartı ile kurban satışlarının yapıldığı, vade uygulamasına başlandığı, Diyanet İşleri Başkanlığının kredi kartı uygulamasını uygun gördüğü hususlarına değinilmiştir.

Grafik 9: Medyada Kurban Haberleri

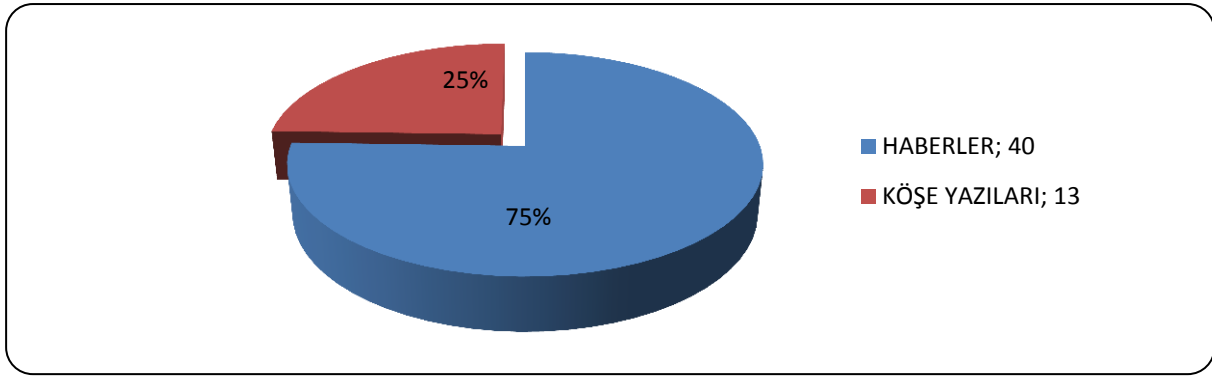
Basında, kurbanı eziyet edenlere, ehliyetsiz kişilere kurban kestirenlere, kurbanı usulsüz ve sokakta kesene verilecek cezalar, kurban kesim yerinde kurban ile temasta bulunan kasap ve diğer kişilerin eldiven, kolluk ve çizme kullanmaları gerektiği, etin işlenmesi ve tüketilmesi ile ilgili konulara da yer verilmiştir.

Vekâletle kurban kesim organizasyonları ile ilgili basında yer alan haberlerin büyük çoğunluğunu, organizasyon yapan kurum ve kuruluşlara dair haberler oluşturmaktadır. Vekâletle kesilen kurbanların dağıtımı konusu da öne çıkan haberlerdendir. Bu yıl yurtiçinde kesilen kurbanların çoğunlukla Van depremzedelerine dağıtıldığı ve yurtdışında (Pakistan, Etiyopya, Nijer, Moğolistan, Afganistan, Sudan, Somali, Uganda, Kenya, Senegal) fakir bölgelere gönderildiği aktarılmıştır.

Kızılay'a yapılan vekâletle kurban bağışında bu yıl artış olduğu, Mehmetçik Vakfına yapılan vekâletle kurban bağışında düşüş yaşandığı ve Mehmetçik Vakfının vekâletle kurban kesimini internet üzerinden canlı yayınlayacağı öne çıkan haberlerde yer almıştır.

Bununla birlikte basında bu yılki kurban fiyatlarından ve ödeme şekillerinden bahseden haber konuları yoğunlukla yer almıştır. Ayrıca kurban fiyatlarının yüksek olmasına nazaran vekâletle kurban kesim sayısının geçen yıla oranla düşüş gösterdiği, kurban yerine sadaka verilip verilmeyeceği, online vekâletle kurbanlık satışı gibi tartışmalar, Başkanlığımız ve Türkiye Diyanet Vakfının vekâletle kurban bağışında kullandığı afiş, kurbanların kesilmesi ve etlerin dağıtılması, Türk Hava Kurumuna derilerin verileceği, vekâlet verilen kurbanların mutlak suretle kesilmesi basına yansıyan konular arasında yer almıştır.

Ayrıca basında vekâletle kurban kesim organizasyonları ile ilgili köşe yazılarında ise, bu organizasyonların teşvik edilmesi, vekâlet verilirken dikkat edilmesi gereken hususlar, modernleşen dünyada vekâletle kurban kesim kampanyalarına rağbetin arttığı, kurban bayramı ve yoksulluk gibi konular dikkat çekmiştir. Bu yılki köşe yazılarında kurbanların yurtdışında kestirilmesine yönelik tenkitlere yer verilmemiş bilakis fakir ülkelere yardım yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Grafik 10: Vekâletle Kesim Organizasyonuna Dair Basında Çıkan Yazılar

C- MADDE BAĞIMLILIĞI İLE MÜCADELE ÇALIŞMALARI

Başkanlığımız, Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan TUBİM (Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi) çalışma gruplarına ve çalışma alanının belirlenmesi amacıyla talep azaltımı alanında yapılan toplantılara, bağımlılık yapıcı madde, madde kullanımı ve bağımlılığı ile mücadele çalışmalarına ve koordineli toplantılara din hizmetinin temel ilke ve hedeflerine uygun olarak katkıda bulunmaktadır.

“Türkiye Uyuşturucu Raporu” 2006 yılından bu yana her yıl hazırlanmakta ve ülkemiz adına EMCDDA ile paylaşılmaktadır.

Başkanlığımız kurumlar arası toplumsal iş bölümünde üzerine düşen görevi önemli ölçüde camilerde hutbe ve vaazlar, basılı, süreli, sesli, görsel yayınlarla, farklı konulara tahsis edilmiş konferans, sempozyum, seminer, panel ve mahalli radyo ve TV’lerde düzenlenen dini muhtevalı programlar yoluyla yapmaktadır.

Bu bağlamda, 2011 yılında zararlı alışkanlıklarla ilgili 2031 vaaz, 16 konferans verilmiş, 17 hutbe okunmuş, 9 radyo, 3 TV programı yapılmıştır. Ayrıca 10 Ekim 2011 tarihinde Elazığ ilinde 40 din görevlisine, 12 Ekim 2011 tarihinde Kayseri ilinde 40 din görevlisine ve 21 Aralık 2011 tarihinde Bursa ilinde 100 din görevlisine TUBİM ile koordineli olarak “Uyuşturucu ve Uyuşturucuya Karşı Din Görevlisinin Etkin Mücadelesi” başlıklı seminerler verilmiştir.

Kadınlara yönelik olarak zararlı alışkanlıklardan korunma ve kadın sağlığı ile ilgili ülke genelinde 390 vaaz verilmiş, 2 ziyaret, 1 sohbet ve 8 konferans düzenlenmiştir.

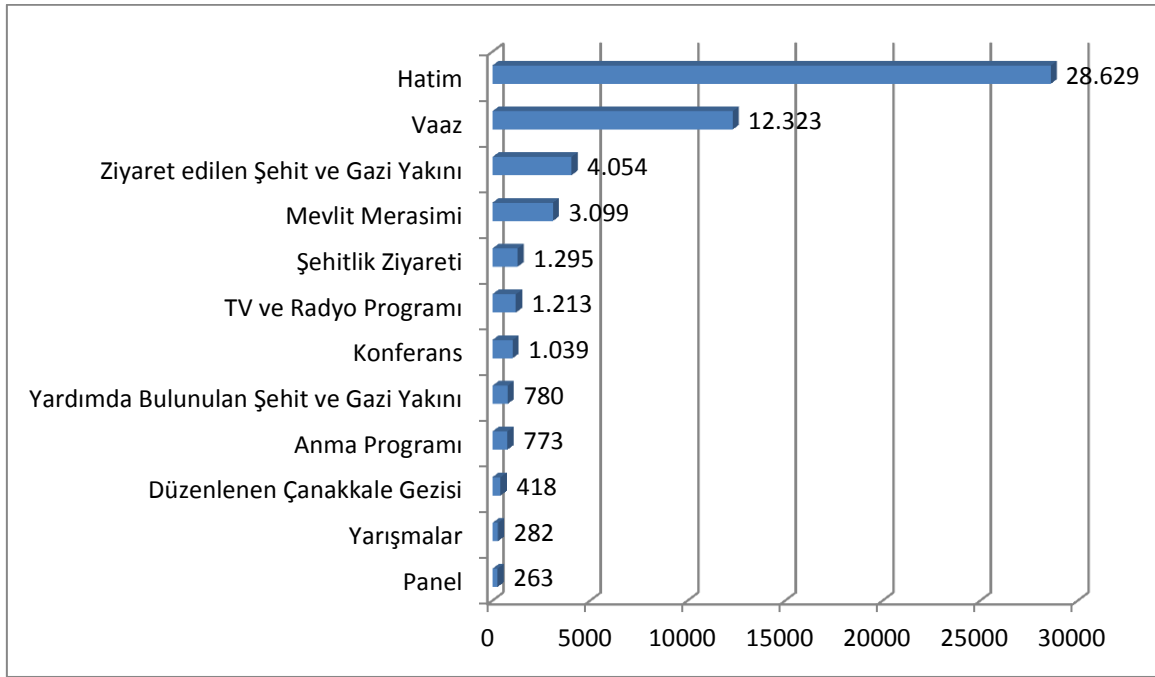
2011 yılı sigarayla mücadele kapsamında, 1 hutbe okunmuş, 1 radyo programı, 1 TV programı düzenlenmiş, 36 vaaz, 2 seminer ve 5 konferans verilmiştir.

D- 18 MART ŞEHİTLER GÜNÜNDE YAPILAN FAALİYETLER

Şehitlik ve Gazilik hem dini hem de milli anlamda toplumumuzun önem verdiği, ülkenin bekası, milletin birliği açısından son derece önemli olan iki husustur. Toplumsal anlamda birlik ve beraberliği pekiştirmek, şehit yakınlarına destek vermek, gazilerin hayatlarını onurlu ve itibarlı bir şekilde sürdürmelerine katkı sağlamak Başkanlığımızca bir görev olarak telakki edilmektedir. Bu amaçla çıkarılan kanun hükümleri çerçevesinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yaptığı çalışmaların önemli bir parçasını oluşturmak üzere 2011 yılında şu faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

1) Yurtiçinde Gerçekleştirilen Faaliyetler

Yurtiçinde gerçekleştirilen faaliyetlerin başında 28.629 sayı ile hatim okunması gelmektedir. İkinci sırada ise 12.323 sayı ile vaaz, üçüncü sırada 4.054 sayı ile şehit ve gazi yakını ziyaretleri vardır. Diğer faaliyetler ise sırasıyla; mevlit merasimi 3.099, şehitlik ziyareti 1.295, TV ve radyo programı 1.213, konferanslar 1.039, yardımda bulunan şehit ve gazi yakını 780, anma programları 773, Çanakkale gezisi 418, yarışmalar 282 ve paneller 263 olarak bildirilmiştir.

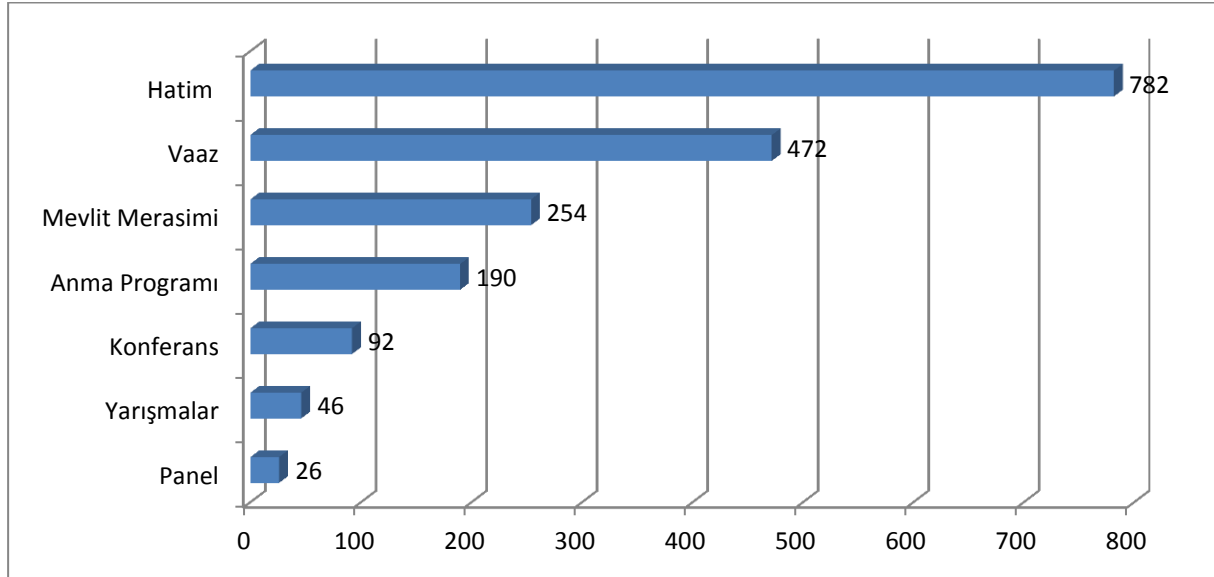

Grafik 11: 18 Mart Şehitler Günü'ne yönelik faaliyetler

Gelen raporlarda şehitlik ve gazilikler ilgili şiir, kompozisyon, makale ve resim yarışmaları tertip edildiği de yer almaktadır.

2) Yurtdışında Gerçekleştirilen Faaliyetler

18 Mart Şehitler Günü'nde yurtdışından gelen verilere göre yurtdışında gerçekleştirilen faaliyetlerden ilk sırada 782 ile hatim okunması, ikinci sırada ise 472 adetle vaaz gelmektedir. Üçüncü sırada 254 adet ile mevlit merasimi yer almıştır. Diğer faaliyetler sırasıyla, anma programları 190, konferanslar 92, yarışmalar 46, paneller 26, TV ve radyo programları 2, şehitlik ziyareti ve Çanakkale gezisi 3 olarak bildirilmiştir.

Grafik 12: 18 Mart Şehitler Günü'nde yurtdışında gerçekleştirilen faaliyetler

2011 yılı içerisinde Müftülüklerimizden ulaşan raporlara göre; Şehit ailelerinin imkânlar ölçüsünde adreslerinin tespit edilerek ziyaret edildiği ve maddi yardımlarda bulunduğu, müftülüklerimiz adına resmî anma törenlerine iştirak edildiği, anma programları ile yarışmalar düzenlendiği, şehitliklerin ziyaret edildiği, halka ve personelimize yönelik konferans ve paneller tertip edildiği, vaaz, hutbe, TV ve radyo programları ile bilgilendirme yapıldığı, şehitlerimizin ruhlarına ithaf edilmek üzere hatm-i şerifler okunduğu, mevlit ve hatim merasimleri düzenlendiği, 18 Mart Şehitler Günü etkinlikleri planlama ve uygulama çalışmalarının bir gelenek haline gelmekte olduğu ve il/ilçe müftülükleri ile yurt dışı Din Hizmetleri Müşavirlik ve Ataşelikleri görev bölgelerinde icra edilen faaliyetlerin başarılı ve memnuniyet verici olduğu anlaşılmıştır. Yapılan faaliyetlerin tamamı göz önüne alındığında, Başkanlığımızın kuruluş amaçlarından birisi olan “toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlamaya” yönelik çabalar içinde en anlamlı faaliyetlerden birisini şehitlere ve yakınlarına yönelik faaliyetler oluşturmaktadır. Hem dini, hem insani ve hem de milli manada büyük bir değere sahip olan bu hizmetlerin ileriki yıllarda daha da etkili bir şekilde yapılabileceği değerlendirilmektedir. Şehit ve Gazilerimize yönelik yapılan hizmetler her geçen gün kurumsal manada güçlü bir şekilde artmaktadır.

3) Basında 18 Mart Şehitler Günü

18 Mart Şehitler Günü ile ilgili ulusal ve yerel gazetelerin, dergilerin tamamına yakınında konu ile ilgili haberlere yer verilmiştir. Köşe yazılarında ve konulu denemelerde şehitlik, Çanakkale Zaferi ve şehitlerimiz ile ilgili yazılar yer almıştır.

Ayrıca hem kurumsal hem de yerel ve özel internet sitelerinde konu işlenmiş, bu güne dair gerçekleştirilecek faaliyetler ilan edilmiştir. Çeşitli etkinliklerin davetiyeleri ve mesajlar yayınlanmış, şehitlik, şehitlerimiz, vatanımızın birlik ve beraberliği konularına yer verilmiştir.

Tablo 4: 18 Mart Şehitler Günü'nde İllerde Yapılan Faaliyetlere Dair Sayısal Veriler

İLİ / FAALİYETİ	Vaaaz Sayısı	TV ve Radyo Programı Sayısı	Hatim Sayısı	Mevlit Merasimi Sayısı	Panel			Konferans				Yarışmalar				Anna Programı	Şehitlik Ziyaret Sayısı	Ziyaret Edilen Şehit ve Gazi yakını sayısı	Yardımda Bulunan Şehit ve Gazi Yakını	Düzenlenen Çanakale Gezisi Sayısı
					Kadınlar	Din. G.	Halk	Kadınlar	Din. G.	Halk	Cezaevi	Şiir	Kompozisyon	Makale	Resim					
ADANA	133	6	277	116		1			1	4	5				11	13	67	6	2	
ADYAMAN	139	1	181	19	5	3	1	2	3	1	3				6	13	31			
AFYON KAHİSAR	146	4	114	51				1	1		1				12	22	89	5	1	
AĞRI	117	1	66	7				3		1	1	1	1	1	5	7	38			
AKSARAY	9	2	66	11						1					1	3	29			
AMASYA	22	6	107	23					1		1	1			19	36	61	3		
ANKARA	126	3	1301	51					1	2	2	1	1	1	16	21	96	9	1	
ANTALYA	67	9	365	74	1	3		6	10	5	5	1			32	39	76	24	5	
ARDAHAN	240		12	6											6	3	10			
ARTVİN	304	1	25	8				1	1		1				4	17	22			
AYDIN	27	2	122	26	1	1	1	1		1	3	1	1	1	18	25	76	3	3	
BALIKESİR	54	4	319	32	3	5	4	4	6	6	8	51	3	1	19	20	98	33	3	
BARTIN	89		404	4				2	2		1	1			1	5	18			
BATMAN	12	1	10	3				1				1		1	1	1	3			
BAYBURT	181		20	8					3	1	2				3	10	15	6		
BİLECİK	10		16	9						1					3	9	35			
BİNGÖL	281	1	31	18											2	7	15			
BİTLİS	63	3	39	7	2	1		1	2	1					2	8	21			
BOLU	11	7	202	24				2	1	3	2	3			8	15	23	1	1	
BURDUR	11	2	283	16				8	1	2	1	1	1		30	19	36			
BURSA	78	2	886	26	1			2	2	6	2				4	12	58	2	2	
ÇANAKKALE	21	54	177	63	47		1	3	2	4	3	3	1	1	5	8	28	1	4	
ÇANKIRI	20	1	115	14	1			3	3	2	2				13	15	38	11		
ÇORUM	30		304	19					1						2	24	63			
DENİZLİ	107		175	139				1	2	1	1	4	4	4	13	23	73	11		
DİYARBAKIR	33	3	37	18				2	4		3				9	12	76	2		
DÜZCE	12	1	164	9		2		4		1	2	2	1		7	12	19	3	3	
EDİRNE	301	4	32	8	2				1	1	2				11	10	49	8	7	
ELAZIĞ	61	4	2022	11						1	1				4	9	34	8		
ERZİNCAN	19	1	1060	18				3	1	1	1				2	5	17			
ERZURUM	323	4	962	118	1	1	1	157	3	252		1			12	30	134	19		
ESKİŞEHİR	461	1	100	50	1			2	1	1					2	19	60	16	1	
GAZİANTEP	17	4	523	11				2		2					4	7	8			
GİRESUN	30	2	495	23	3		4	1		2	1	1			14	16	49	4		
GÜMÜŞHANE	26		100	8					1	1		2	1	1	2	18	20	6		
HAKKARİ	4	3	16	4											2	1	36		66	
HATAY	19	3	493	13		1		3	4	2	4		1		10	11	97	7		
İĞDIR	36		29	33					1		1				11	3	40	10		
ISPARTA	30	2	134	16				1	2	1					9	67	59	6	1	

İLİ / FAALİYETİ	Vaaaz Sayısı	TV ve Radyo Programı Sayısı	Hatim Sayısı	Mevlit Merasimi Sayısı	Panel			Konferans				Yarışmalar				Anma Programı	Şehitlik Ziyaret Sayısı	Ziyaret Edilen Şehit ve Gazi yakını sayısı	Yardımda Bulunulan Şehit ve Gazi Yakını	Düzenlenen Çanakkale Gezisi Sayısı
					Kadınlar	Din. G.	Halk	Kadınlar	Din. G.	Halk	Cezaevi	Şiir	Kompozisyon	Makale	Resim					
İSTANBUL	2398	524	1493	653	100	6	7	38	19	20	9	20	22	1	23	38	197	118	14	
İZMİR	420	4	666	177	1	2	1	32	5	12	6	2	2	1	3	42	33	158	60	15
KAHRAMANMARAŞ	19	1	23	12		1		2	2	3		1			6	29	71	5		
KARABÜK	10	5	10	42	2			1	2		3				1	3	9	3	5	
KARAMAN	22	1	1232	4				5	1		1	1	1		1	2	63			
KARS	119	1	48	19						1					6	8	28	2		
KASTAMONU	1731	4	536	30				1	1						20	22	73	1		
KAYSERİ	43	3	495	37		2	1	2		7	2	68			17	20	64			
KIRIKKALE	126	1	227	14						1				1	4	4				
KIRKLARELİ	12		22	8					6		1				4	6	33			
KİRSEHİR	147	1	226	15				3			2				1	9	22			
KİLİS	7		38	4	1			2							3	2	1			
KOCAELİ	194	2	710	24	1			1	1	2	4	1			1	7	24	35	12	
KONYA	95	6	585	32		1		9	3	13	4	2	1	1	52	59	106	8	4	
KÜTAHYA	15	2	162	14				2	2		1				9	17	27			
MALATYA	334	4	110	16	1	2		3	4	1		1	2	1	9	12	59	25		
MANİSA	16	1	3426	16	3	2				1	3				9	14	62	15	1	
MARDİN	229	3	85	33	3	1	1	1	1	1	1	1			5	4	43	14		
MERSİN	392	423	95	69	7			1	2	7	1	2	1		9	13	23	12	10	
MUĞLA	55	44	28	23	1			1	1	1	1				6	19	31			
MUŞ	77		430	26					1			1			22	9	21	5		
NEVŞEHİR	71	4	490	21											6	6	25		1	
NİĞDE	12	1	21	6			1	1		1	2				4	4	23	10		
ORDU	129	5	371	53	1	3		2	2	2	2	1	1	1	19	40	82	23		
OSMANİYE	9	3	55	14				2	1						7	12	65	10		
RİZE	490		1126	34					1	4					7	17	25	7		
SAKARYA	196		914	40				3		3					20	15	38	6	2	
SAMSUN	85	2	461	147		1		1	2	3	1	5			11	44	54	7		
ŞİİRT	18	1	60	7											7	4	23	10		
SİNOP	12		63	14		1		1	1		1	1	1		6	8	29	11		
SİVAS	102	2	472	102		1		6	2	1		1	1	1	10	27	62	5	2	
ŞANLIURFA	30	3	34	8				1	3	3	1				2		18	12		
ŞIRNAK	47		7	6								1			2	1	125	4		
TEKİRDAĞ	22	3	90	9				2	1	1	2	1	1	1	9	36	58		7	
TOKAT			633														52	23		
TRABZON	438	1	480	40				8	5	4	1				14	51	88	54		
TUNCELİ	8		10	10											5	9	21	3		
UŞAK	20	1	358	85					1		1				6	6	38	22		
VAN	366	3	137	24	4	2	1	19	3	3	6			5	7	10	36	17		
YALOVA	29	1	156	29					1	2	1	2	2	1	4	8	81	62	1	
YOZGAT	79	7	183	45	1			2	2	2	2	1	2		33	41	113	1		
ZONGULDAK	29	4	77	23		1	1	1	4	6	2	3			6	13	54	20	244	
TOPLAM	12323	1213	28629	3099	194	43	26	368	141	410	120	191	52	23	16	773	1295	4054	780	418

Tablo 5: 18 Mart 2011 Şehitler Günü'nde Yurtdışında Yapılan Faaliyetlere Dair Sayısal Veriler

ŞEHİR/FAALİYETİ	Vaaz Sayısı	TV ve Radyo Programı Sayısı	Hatim Sayısı	Mevlit Merasimi Sayısı	Panel			Konferans				Yarışmalar				Anma Programı	Şehitlik Ziyaret Sayısı	Ziyaret Edilen Şehit ve Gazii yakını sayısı	Yardımda bulunan Şehit ve Gazii Yakını sayısı	Düzenlenen Çanakakale Gezisi Sayısı
					Kadınlar	Din. Gör.	Halk	Kadınlar	Din. Gör.	Halk	Cezaevi	Şiir	Kompozisyon	Makale	Resim					
MÜNİH	71		176	60	2		2	2	1	2	1	3	1		4	33				
BRÜKSEL	33		90	27	1		2	1	2	1										
BİŞKEK	1												1		1	16				
EVREUX/FRANSA	2		20	1						1		1				1				
FRANKFURT	80		150	40	3		2	15	2	7	8	10	6		4	75				1
HAMBURG	33		7	7			1		1	1	1	1	1	1	1	1				1
HANNOVER	60		89	19						3						5				1
İSVİÇRE	38		127	21	2	1	5	3		5	1	5	1		1	21				
LYON	60		15	10				4		1		1				9	1			
ALMANYA/MAINZ	44		74	32			1	3	1	5	2	2	1		1	5				
SALZBURG	20		10	15			4	4		10						15				
STOCKHOLM	6		9	5				2		2						5				
ÜSKÜP	10	2	10	10												1				
SYDNEY	14		5	7												3				
TOPLAM	472	2	782	254	8	1	17	34	7	38	13	23	11	1	12	190	1			3

E- 19 EYLÜL GAZİLER GÜNÜ VESİLESİYLE YAPILAN FAALİYETLER

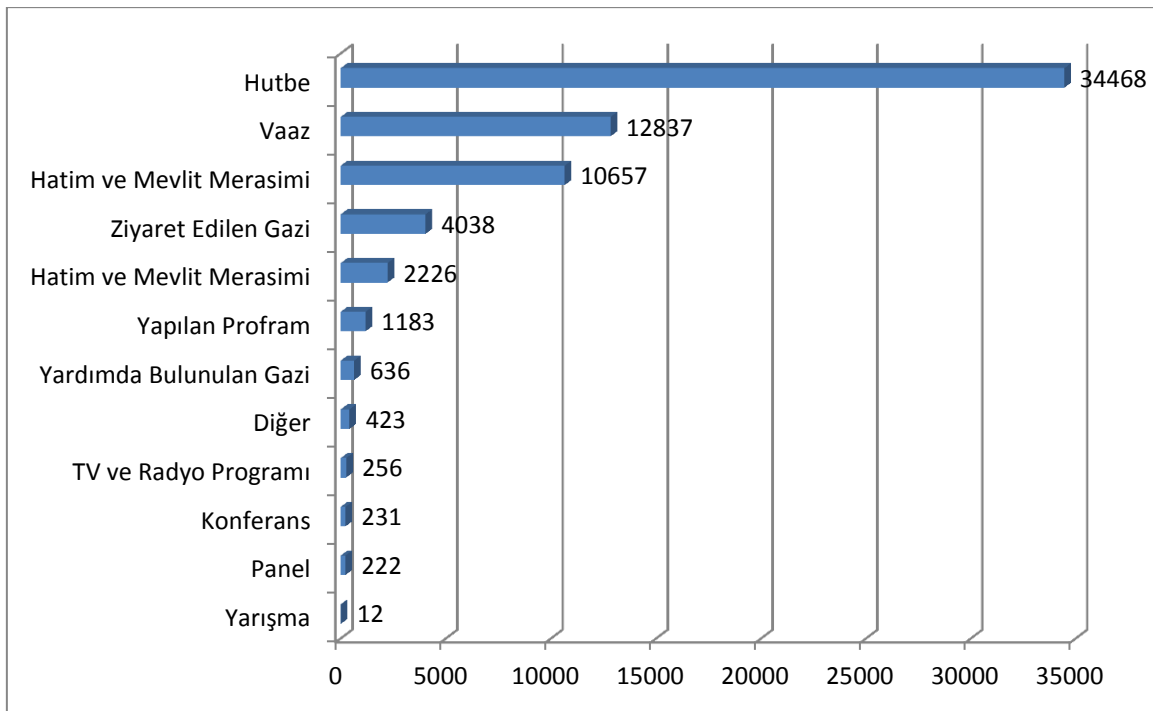
Şehitlere yönelik faaliyetlerde olduğu gibi, gazilere yönelik olarak ta her yıl çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Bu faaliyetlerin amacını, halen hayatta olan, gaziler ile onların yakınlarına manevi destek hizmetleri vermek, gazilerin onur ve itibarlarının hak ettiği bir hayat sürmelerine katkı sağlamak oluşturmaktadır.

Bu amaçla 2011 yılında yapılan faaliyetler şunlardır:

1) Yurtiçinde Gerçekleştirilen Faaliyetler

24 Ağustos 2011 tarihinde Ankara’da ikamet eden şehit aileleri ve gazilerden 250 kişiye Diyanet İşleri Başkanlığı’nda iftar yemeği verilmiştir. Bahsi geçen yemeğe katılan misafirlere Başkanlığımız yayınlarından Kur’an-ı Kerim Meali, Milli Mücadelede Din Adamları, Peygamberimizin Dilinden Dualar isimli kitaplar hediye edilmiştir.

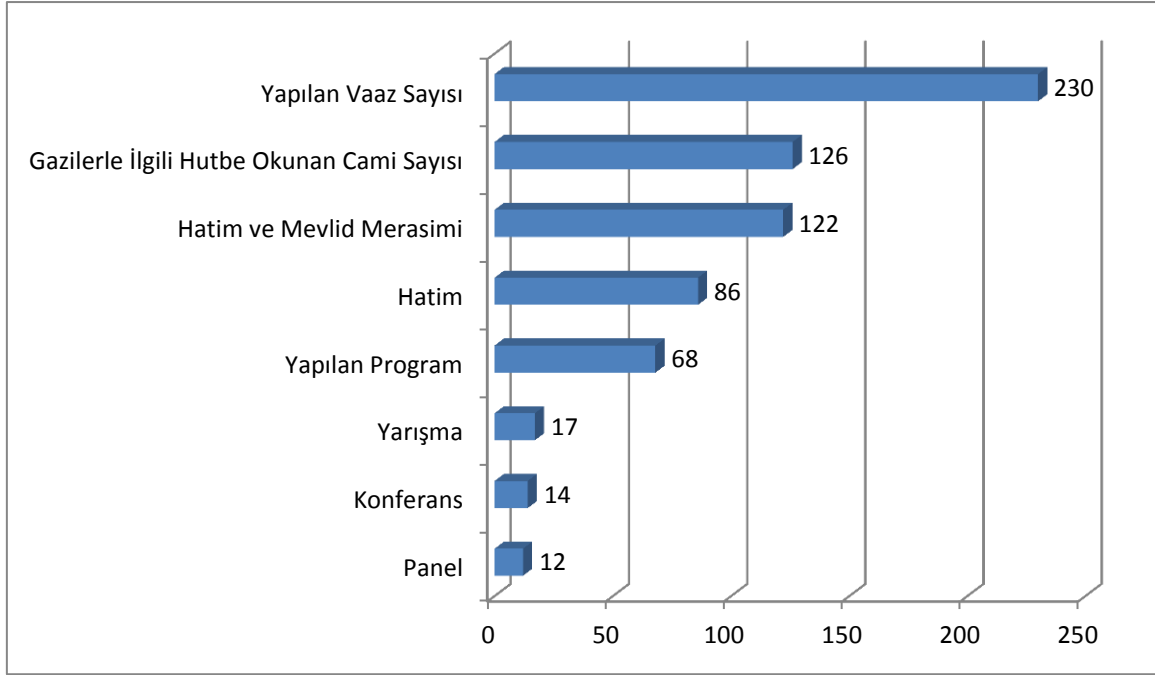
Yurtiçinde gerçekleştirilen faaliyetlere bakıldığında sayısal veriler şu şekildedir: 34.468 camide hutbe okunmuş, 12.834 vaaz yapılmış, 10.657 hatim okunmuş, 4038 şehit yakını ve gazi ziyaret edilmiş, 2.226 hatim ve mevlit merasimi tertip edilmiş, 636 gaziye yardım yapılmış, 256 TV ve radyo programı, 231 konferans, 222 panel ve 12 yarışma tertip edilmiştir.

Grafik 13: 19 Eylül Gaziler Günü Yurtiçi Faaliyetleri

2) Yurtdışında Gerçekleştirilen Faaliyetler

19 Eylül Gaziler Günü’nde yurtdışından kısıtlı veriler elde edilmiştir. Bu verilere göre yurtdışında gerçekleştirilen faaliyetlerden ilk sırada 230 ile vaaz, ikinci sırada 126 camide hutbe, üçüncü sırada ise hatim (122) okunması yer almıştır. Diğer faaliyetler sırasıyla; hatim ve mevlit merasimi 86, konferans sayısı 14, yapılan yarışmalar 17 ve panel sayısı 12 olarak beyan edilmiştir.

Grafik 14: 19 Eylül Gaziler Günü Yurtdışı Faaliyetleri

Başkanlığımız ilgili Kanun'un yayınlanmasından itibaren 19 Eylül Gaziler Günü'nün kutlanmasını kurumsal olarak gerçekleştirmektedir. 2011 yılı içerisinde, müftülüklerden gelen raporların tamamını dikkate aldığımızda, 19 Eylül Gaziler Günü'nün il ve ilçelerde çeşitli etkinliklerle kutlandığı, bu amaçla hatim, yasin ve mevlid merasimleri düzenlendiği, vaaz ve hutbeler aracılığı ile bilgilendirme yapıldığı, 19 Eylül Gaziler Günü etkinlikleri planlama ve uygulama çalışmalarının bir gelenek haline gelmekte olduğu, gençlere yönelik programlara ve radyo-tv programlarına önümüzdeki yıllarda daha da fazla önem verilmesi gerektiği değerlendirilmektedir

Tablo 6: 19 Eylül 2011 Gaziler Günü'nde İllerde Yapılan Faaliyetlere Dair Sayısal Veriler

İLLER / FAALİYETLER	Vaaz sayısı	Hutbe sayısı	Tv ve Radyo Programı Sayısı	Yapılan Hatim Sayısı	Hatim ve Mevlit Merasimi Sayısı	Panel Sayıları			Konferans Sayıları				Yarışma Sayıları				Yapılan Program Sayısı	Ziyaret edilen Gazisi Sayısı	Yardımda Bulunulan Gazisi Sayısı	Diğer
						Kadınlar	Din Gör.	Halk	Kadınlar	Din Gör.	Halk	Cezaevi	Şiir	Kompozisyon	Makale	Resim				
ADANA	21	380	6	102	78					1							8	15	1	5
ADYAMAN	177	352	1	144	11							1					4	18	2	
AFYONKARAHİSAR	198	767	4	195	51				1								18	92	23	
AĞRI	165	103	1	19	15					1	1	2					8	25	10	25
AMASYA	48	115	2	84	57		1		1			1					27	38	6	25
ANKARA	458	1330	2	380	46	0	2	0	1	1	0	4	0	0	0	0	30	112	14	2
ANTALYA	488	1400	9	502	24	0	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	76	63	34	52
ARTVİN	164	324	0	10	9	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	29	5	0
AYDIN	35	1141	5	61	21	1	1	2	1			2					4	40	8	
BALIKESİR	34	28	1	161	27	0	2	0	0	0	2	2		0	0	0	55	117	21	0
BİLECİK	8	8		8	6												2	38		
BİNGÖL	214	314	1	13	2													19		1
BİTLİS	45	139	3	18	7	1		1	3	1		1					17	34	2	
BOLU	19	9	4	82	7				1								22	13	8	1
BURDUR	15	371	1	41	26	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	9	32	0	0
BURSA	41	1608	1	398	58	2	1	1	2	1	1	2					7	82	8	
ÇANAKKALE	16	13	0	100	56	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	9	43	12	0
ÇANKIRI	53	400	1	101	17	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	8	45	0	0
ÇORUM	38	14		70	14												34	59		5
DENİZLİ	111	682	2	50	39							1					33	89		
DİYARBAKIR	25	18	3	41	21	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	20	110	7	0
EDİRNE	317	250	6	15	14	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	12	53	0	0
ELAZIĞ	449	748	4	39	15					1		4					4	36	4	
KİRSEHİR	106	237	1	27	14							1					13	7		
ERZİNCAN	9	9		45	17							1					3	19		
ERZURUM	279	1173	3	437	107		1		4	3	1							61	17	
ESKİŞEHİR	232	632	1	46	60	0	0	0	2	3	0	0	0	0	0	0	21	14	0	1
GAZİANTEP	730	825	5	86	77	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	18	85	9	1
GİRESUN	16	16	2	130	17												4	34	9	
GÜMÜŞHANE	14	6		34	14												8	36		3
HAKKARİ	5	3		9	4												0	28		
HATAY	1	32		6	1													8	2	
ISPARTA	14	261	2	83	27				1	1	1						6	45	5	
MERSİN	62	1183	2	76	66				1	2	1	3					8	58	11	4
İSTANBUL	2545	3075	105	1063	218	20	6	5	8	14	8	5	0	1	1	4	72	236	103	40
İZMİR	335	688	3	141	52	1	4	124	6	3	1	1					26	132	34	5
KARS	8	8		26	18												15	28	10	
KASTAMONU	65	32	2	171	21												11	89	7	
KAYSERİ	35	520	7	153	34		2		4	3	2	5					25	52	8	6
KIRKLARELİ	10	8	1	27	9							4						55		2

İLLER/ FAALİYETLER	Vaaz sayısı	Hutbe sayısı	Tv ve Radyo Programı Sayısı	Yapılan Hatim Sayısı	Hatim ve Mevlit Merasimi Sayısı	Panel Sayıları			Konferans Sayıları				Yarışma Sayıları				Yapılan Program Sayısı	Ziyaret edilen Gazi Sayısı	Yardımda Bulunulan Gazi Sayısı	Diğer
						Kadınlar	Din Gör.	Halk	Kadınlar	Din Gör.	Halk	Cezaevi	Şiir	Kompozisyon	Makale	Resim				
KOCAELİ	461	478	3	995	17					1							23	96	17	
KONYA	117	2184	1	1137	42		1		2	2		2					17	93	17	9
KÜTAHYA	13	13	1	129	13		1		1	2		1					9	77	3	
MALATYA	434	359	6	84	19												3	51	13	67
MANİSA	17	16	1	113	20				1	1		2					13	70		
MARDİN	197	204	3	25	8	2	2	1	1	2	1	2	1				9	41	18	
K.MARAŞ	34	354	0	42	10	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	66	55	3	35
MUĞLA	52	238	5	18	47												7	40		
MUŞ	122	433	2	356	5		1			1		1					12	14		
NEVŞEHİR	30	382	1	63	17												4	15		
ORDU	537	910	4	417	72		1	1		2	2	2					10	108		47
NİĞDE	395	395	2	16	6							2					6	23	10	
RİZE	429	736	1	215	14				1	1	2	1				1	11	15	7	3
SAKARYA	492	1003	1	204	17												4	52	10	
SAMSUN	276	1507		268	184												131	56		8
SİİRT	16	102	2	64	7				5	2		1						39		5
SİNOP	15	10		57	11				1			2					4	35	10	11
SİVAS	141	473		37	24												14	68	3	
TEKİRDAĞ	22	9	3	78	9												22	64		
TOKAT	15	12	3	137	59	15	1		1	1	1	2					14	53	48	
TRABZON	18	18		167	27	0	1	0	1	4	1	0	1	1	0	1	10	48	5	2
TUNCELİ	28	39		15	7												5	71	11	
ŞANLIURFA	20	644	3	39	11					1	1						5	34	7	41
UŞAK	11	495		6	6												1	35		
VAN	433	493	4	82	10	1	1		2	3	2	4					29	109	31	
YOZGAT	102	308	1	73	44			1									11	40	6	3
ZONGULDAK	37	125	2	60	11		1			5		1					5	75	12	2
AKSARAY	16	385	4	16	8												2	20	10	
BAYBURT	57	301		68	7												5	16	5	3
KARAMAN	26	6		37	7	1		1									20	22	1	
KIRIKKALE	198	288	5	35	14	1	1	1	1	1	1						7	16		3
BATMAN	28	43	1	9	6												10	13		
ŞIRNAK	60	86		8	5												11	163		
BARTIN	19	486		7	4												4	6		
ARDAHAN	212	212		5	6												6	19	2	
İĞDIR	74	89	1	35	13					1							1	11	2	6
YALOVA	25	96	1	142	38				2			1					2	22	4	
KARABÜK	8	652	2	59	5	2	2	2				1					15	10		
KİLİS	17	160		8	1													12		
OSMANİYE	7	7	2	50	8							1	1				5	22	1	
DÜZCE	18	495		87	10												11	20		
TOPLAM	12834	34468	256	10657	2226	47	35	140	57	72	33	69	3	2	2	5	1183	4038	636	423

Tablo 7 : 19 Eylül 2011 Gaziler Günü'nde Yurtdışında Yapılan Faaliyetlerin Sayısal Bilgi Formu

Vaaz Sayısı	Hutbe Sayısı	TV ve Radyo Programı Sayısı	Yapılan Hatim Sayısı	Hatim ve Mevlit Merasimi Sayısı	Panel Sayıları			Konferans Sayıları				Yarışma Sayıları			Yapılan Program Sayısı	Ziyaret Edilen Gazi Sayısı
					Kadınlar	Din. G.	Halk	Kadınlar	Din. G.	Halk	Cezaevi	Şiir	Kompozisyon	Makale		
56	56		39	34				5			5	1				
26	22		30	19	3	2	3	1	1	2		2	2		1	53
30	22		30	20	1	1	2	1	1	2	2	3	2		6	15
27	25									1						
90			20	12												
1	1		3	1												
230	126		122	86	4	3	5	7	2	5	7	6	4		7	68

F- MEVSİMLİK TARIM İŞÇİLERİNE SUNULAN DİN HİZMETLERİ

Kırsal alanda yetersiz toprağa sahip olan ya da çeşitli nedenlerle bu toprakları işleyemeyen aileler, tarımsal işgücü talebinin yoğun olduğu yerlere giderek, gezici veya geçici olarak çalışmaktadırlar. Bu nedenle, mevsimlik tarım işçilerinin zor koşullarda çalıştıkları bilinen bir gerçektir. Çalışma ve sosyal hayat koşulları ile eğitim düzeyleri standartların altında olan mevsimlik tarım işçilerinin sorunları; din hizmeti, eğitim, sağlık, ulaşım, güvenlik, barınma, sosyal çevreyle ilişkiler, iş ve sosyal güvenlik vb. gibi çok boyutlu nitelendirilebilir. Bu özellikleri itibarıyla, çok sayıda kurum tarafından kendi görev alanlarına giren konularda sorunlara kökten ve bütüncül çözüm getirilmesini sağlayacak çalışmalar yapılmaktadır. Bu bağlamda Başkanlığımız, mevsimlik tarım işçilerinin ve ailelerinin, din hizmetlerinden yeterince faydalanmalarını, çalıştıkları bölgenin halkı ile kaynaşmalarını sağlamak, rahat ve huzurlu bir çalışma ortamı oluşturulmasını hedeflemektedir.

2011 yılı içerisinde mevsimlik tarım işçileri yönelik şu faaliyetler yapılmıştır:

Ankara ili Polatlı ilçesinde, Bilecik ili Söğüt ilçesinde, Bursa ili Yenişehir ilçesinde, Denizli ili Çal ilçesinde, Düzce ilinde, Hatay il ve ilçelerinde, Gaziantep ili İslahiye ve Nurdağı ilçelerinde, Isparta ili Eğridir ilçesinde, İzmir, Kahramanmaraş ve Karaman illerinde, Kars ili Digor ilçesinde, Kayseri ilinde, Kırıkkale ili ve Keskin ilçesinde, Kırşehir ilinde, Konya ili Güneysınır, Altınekin, Hüyük, Karatay, Meram, Selçuklu, Sarayönü, Seydişehir ilçelerinde, Kütahya, Manisa, Malatya illerinde, Mersin ili Tarsus, Silifke ve Akdeniz ilçelerinde, Nevşehir, Ordu, Rize, Sakarya, Samsun, Sivas illerinde ve Zonguldak ili Alaplı ilçesinde mevsimlik tarım işçisi bulunduğu tespit edilmiştir.

İl ve ilçe müftülüklerimiz tarafından mevsimlik tarım işçilerinin din hizmetinden faydalanmaları için, kamu kurum ve kuruluşlarıyla (Valilik, Kaymakamlık, Belediye, vb.) irtibat kurulmuş, ortak çalışmalar yapılmıştır. Başkanlığımıza bu konuda gönderilen raporlara göre İl Müftülüklerimizce;

- 5 ilde çadır mescit, 4 ilde mobil cami kurulmuştur.
- cami ve mescitler için 7 ilde geçici din görevlisi görevlendirilmiştir.
- 21 ilde Yaz Kur'an Kursları açılmıştır.
- 20 ilde Başkanlığımız yayınlarından kitaplar hediye edilmiştir. Manisa ilinde Hanefi ve Şafii Mezhebine göre hazırlanmış "32 Farz ve Ramazan" konulu 2000 adet broşür dağıtılmıştır.
- 11 ilde iftar programları düzenlenmiştir. Ayrıca, 20.08.2011 tarihinde Manisa ilinde Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, İl Valisi ve kamu kurum ve kuruluşların yetkililerinin de katıldığı Yurtdağ Bölgesi Ortaköy kırsalında bulunan 3000 kişilik iftar programı düzenlenmiştir.
- 12 ilde giyim ve gıda yardımı yapılmış, 2 ilde vekâletle kesilen kurban bağıışı yapılmıştır.
- Denizli'nin Çal ilçesinde işçilerin bayram namazına gidebilmeleri için araç tahsisi yapılmıştır.

G- RAMAZAN AYI HİZMETLERİ

Ramazan ayı boyunca müftü, vaiz ve diğer görevlilerce, hastane, hapisane, huzurevi, yetiştirme yurtları, çocuk ıslahevleri ve çocuk yuvaları ziyaret edilmiştir. İhtiyaç sahibi öksüz, yetim, hasta, yaşlı, fakir ve engelli kimselere yönelik ev ziyaretleri gerçekleştirilmiş, ayrıca maddi durumu iyi olan aileler ihtiyaç sahibi ailelere yönlendirilerek iftar vermeleri sağlanmış; bazı illerde bu uygulama kardeş aile projesi biçiminde yürütülmüştür. Müftülükler imkânları dahilinde buldukları illerin mülki idarecilerine, sivil toplum kuruluşlarına, emekli din görevlilerine, personeline, cami dernek ve vakıf yöneticilerine, ihtiyaç sahibi kişilere, engelli ve yakınlarına, şehit ailelerine, gazilere yönelik iftar programları düzenlemiştir. Gaziler Günü dolayısıyla mevlit ve hatim programları düzenlenmiş, gazi ve yakınlarına ziyaretlerde bulunulmuştur. Ramazan ayı içerisinde işlenen komşuluk teması kapsamında esnaf ziyaretleri gerçekleştirilmiş, komşuluk afişleri müftülük, cami ve Kur'an kurslarına asılmıştır. Diyanet İşleri Başkanımız Prof. Dr. Mehmet GÖRMEZ'in himayelerinde yürütülen Afrika'ya insani yardım kampanyasına en üst duyarlılıkla katılım sağlanmıştır.

H- CEZAEVİ HİZMETLERİ

Adalet Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasında ilki 30 Mart 2001 tarihinde imzalanan İşbirliği Protokolü güncellenmiş ve 10.02.2011 tarihinde yeniden imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

Adalet Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasında imzalanan ve ceza infaz kurumlarında yürütülecek din hizmetlerine ilişkin mevzuatın temel dayanağını oluşturan bu İşbirliği Protokolü çerçevesinde Din Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Sosyal ve Kültürel İçerikli Din Hizmetleri Dairesi Başkanlığı tarafından ceza ve tevkifevlerindeki mahkûmların dinî bilgilenmelerinin sağlanmasına matuf çalıştay ve müfredat çalışmaları icra edilmiştir.

Ayrıca Adalet Bakanlığı, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün ev sahipliğinde yapılan Denetimli Serbestlik Hizmetleri ve Eğitim Merkezleri Eğitim Kurulu toplantılarına katılım sağlanmıştır.

1) Cezaevi Hizmetleri Çalıştayı

Adalet Bakanlığı ile Başkanlığımız arasında imzalan İşbirliği Protokolü gereği ceza infaz kurumları ile tutukevlerinde bulunan tutuklu ve hükümlülerin dinî vecibelerini yerine getirebilmeleri için gerekli bilgileri verme görevi Başkanlığımıza verilmiştir. Bu görev çerçevesinde cezaevi vaizlerinin çalışma koşulları ve cezaevlerinde din hizmetlerinin değerlendirilmesi için 13.10.2011 Perşembe günü saat 09.30'da Din İşleri Yüksek Kurulu Toplantı Salonu'nda Cezaevi Vaizleri Çalıştayı yapılmıştır.

Çalıştaya Başkanlığımız ve Adalet Bakanlığından yetkililer katılmıştır.

Çalıştayda; ceza infaz kurumları ve tutukevlerine yönelik 2001 yılında oluşturulan Din ve Ahlak Bilgisi müfredatının yeniden düzenlenmesine duyulan ihtiyaç, 2011 yılında imzalanan yeni protokolün getirdiği ve sağladığı imkânlar, ceza infaz kurumlarında görev yapan DİB görevlilerinin hizmet içi eğitim programının içeriği, hizmet içi eğitim faaliyetlerinin sürekliliği için formatör vaizler yetiştirilmesi, ceza infaz kurumlarında mahkûm durumuna (yaş, cinsiyet, suç türü, mezhep) göre Başkanlığın oluşturacağı ders işleme ve iletişim yöntemleri, cezaevi din hizmetleri "Rehber Kitap" çalışması, cezaevi kütüphanelerinin oluşturulması ve zenginleştirilmesine katkıda bulunulması, cezaevleri din hizmeti sunumunda karşılaşılan sorunlar ile çözüm önerileri ele alınmıştır.

2) Kadrolu Cezaevi Vaizleri

2011 yılsonu itibariyle kadrolu olarak görev yapan cezaevi vaizlerimizin toplam sayısı 59'dur. Cezaevi Vaizlerinin 9 tanesi İstanbul'da görev yapmaktadır. 1 tanesi ilahiyat doktoru, 8 tanesi ilahiyat yüksek lisans, 42 tanesi ilahiyat lisans, 3 tanesi Yüksek İslam Enstitüsü, 5 tanesi de diğer fakülte ve yüksek okullardan mezundur.

Cezaevi vaizlerimizin ceza ve tevkifevlerinde vermiş oldukları dinî hizmetleri genel olarak koğuş sohbeti, konferans, Kur'an-ı Kerim öğretimi ve ilmihâl bilgisi gibi ders ve aktivitelerden oluşmaktadır.

3) Görevlendirme ile Çalışan Cezaevi Görevlileri

Kadrolu olarak ceza-infaz kurumlarında görev yapan cezaevi vaizlerinin dışında, görevlendirme ile derse giren personel sayısı 30 Eylül 2011 tarihli bilgiye göre şu şekildedir;

Tablo 8: 2011 yılı itibariyle cezaevlerinde görev yapan kadro dışı cezaevi vaizlerine ilişkin sayısal veriler

1	ADANA	13	41	KOCAELİ	8
2	ADİYAMAN	5	42	KONYA	5
3	AFYON	3	43	KÜTAHYA	5
4	AĞRI	3	44	MALATYA	7
5	AMASYA	4	45	MANİSA	17
6	ANKARA	9	46	K.MARAŞ	8
7	ANTALYA	15	47	MARDİN	6
8	ARTVİN	1	48	MUĞLA	10
9	AYDIN	8	49	MUŞ	0
10	BALIKESİR	9	50	NEVŞEHİR	1
11	BİLECİK	5	51	NİĞDE	1
12	BİNGÖL	0	52	ORDU	2
13	BİTLİS	2	53	RİZE	4
14	BOLU	6	54	SAKARYA	4
15	BURDUR	4	55	SAMSUN	5
16	BURSA	8	56	SİİRT	1
17	ÇANAKKALE	5	57	SİNOP	4
18	ÇANKIRI	4	58	SİVAS	5
19	ÇORUM	5	59	TEKİRDAĞ	10
20	DENİZLİ	5	60	TOKAT	4
21	DİYARBAKIR	4	61	TRABZON	5
22	EDİRNE	3	62	TUNCELİ	0
23	ELAZIĞ	2	63	ŞANLIURFA	10
24	ERZİNCAN	1	64	UŞAK	8
25	ERZURUM	6	65	VAN	5
26	ESKİŞEHİR	3	66	YOZGAT	6
27	GAZİANTEP	7	67	ZONGULDAK	6
28	GİRESUN	4	68	AKSARAY	0
29	GÜMÜŞHANE	0	69	BAYBURT	1
30	HAKKARİ	2	70	KARAMAN	4
31	HATAY	7	71	KIRIKKALE	5
32	ISPARTA	1	72	BATMAN	3
33	MERSİN	6	73	ŞIRNAK	3
34	İSTANBUL	27	74	BARTIN	2
35	İZMİR	12	75	ARDAHAN	2
36	KARS	3	76	IĞDIR	1
37	KASTAMONU	7	77	YALOVA	1
38	KAYSERİ	9	78	KARABÜK	5
39	KIRKLARELİ	6	79	KİLİS	1
40	KIRŞEHİR	4	80	OSMANİYE	3
			81	DÜZCE	2

81 İl Müftülüğünden Genel Müdürlüğümüze ulaştırılan yazılar çerçevesinde; sonuç itibariyle 497 adet müftülük personelinin kadro dışı cezaevi vaizi olarak görev yaptığı tespit edilmiştir. En çok kadro dışı

cezaevi vaizi görevlendiren ilin 27 kişiyle İstanbul, daha sonra 17 kişiyle Manisa, 15 kişiyle Antalya ilimiz olduğu görülmektedir.

Kadro dışı cezaevi vaizi olarak görevlendirilen personelin çoğunluğu ilçe müftüleri ile ilçe vaizleri olup bunların dışında protokolda ön görülen niteliklere haiz murakıp, K. Kursu öğreticisi, imam hatip, ve diğer ünvanda personel görevlendirilmektedir. Bu görevlendirmelerde ilahiyat mezunu olup, hizmetiçi eğitim semineri almış bulunanlara öncelik verilmektedir.

4) Cezaevi Hizmetlerine Dair Değerlendirme

2011 yılı itibarıyla, cezaevi hizmetlerine ilişkin en önemli faaliyet, Adalet Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasında 10.02.2011 tarihinde imzalanan işbirliği protokolü olmuştur. Cezaevi din hizmetleri müfredat programının yeniden ele alınması çalışmalarına da muhtelif zaman ve mekânlarda devam edilmektedir. 2011 yılı içinde cezaevi din hizmetlerinin iyileştirilmesine yönelik bazı teklif ve önerilerin dikkate alınması konusunda birtakım ilerlemelerin sağlandığını rahatlıkla söylenebilir. Bu konuda sağlanan en önemli ilerleme, ders saatleri ve ücretlendirme konusunda getirilen yeni düzenlemedir.

Bakanlar Kurulunun Adalet Bakanlığı Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Kararı'nın 13/02/2011 tarih ve 27845 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmesinden sonra il müftülüklerine bir yazı gönderilmiş ve bu yazıda karar gereği müftülük personelinin ceza ve tutukevlerinde derse girenlere haftada 24 saate kadar ek ders ücreti alma imkânının sağlandığı bildirilmiştir.

Bu kapsamda tam gün esasına bağlı olarak cezaevi vaizliği kadrosunda bulunanların haftada 16 saat maaş karşılığı, 24 saate kadar da ek ders görevi alabilecekleri, cezaevi vaizi dışında görev yapan kadro dışı müftülük personelinin günde azami 6 saat ek ders görevi doğrultusunda onayının alınacağı bilgisine yer verilmiştir.

2011 YILI DİN HİZMETLERİNİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

2011 Yılı içerisinde Genel Müdürlüğümüz görev alanına giren imamet, hitabet, vaaz irşat, aile ve dini rehberlik, manevi bakım ve destek alanlarında hizmetler yürütülmüştür. Söz konusu hizmetlerin yürütülmesinde hizmetin yapısını ve uygulamasına yönelik olumsuzluklar yaşanmamıştır.

2011 Yılında Genel Müdürlüğümüz kanun gereği yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Bu yapılanmanın kanunun öngördüğü şekilde tamamlanabilmesi uzun bir süreyi gerektirmektedir. Aile ve Dini Rehberlik Dairesi Başkanlığına senenin ortasına doğru görevlendirme yapılması, Genel Müdürlüğümüzün ihtiyaç duyduğu nitelikli eleman temininin uzun bir zaman sürecini gerektirmesi, Başkanlığın yeni yapılanmasının gerektirdiği mevzuatın henüz oluşturulamaması gibi sebepler 2011 faaliyetlerinin istenen seviyede koordine edilmesini engellemiştir. Buna rağmen Başkanlığımızın geçmiş yıllarda yürüttüğü din hizmetleri tecrübesine dayalı olarak hizmetler bir önceki yıla nazaran daha da gelişerek devam etmiştir. 2011 yılında bir yandan yeni bir yapılanmayla görev alanları, tanımları, organizasyon, eğitim, gibi hizmetin temelini oluşturan konularda önemli çalışmalar yapılırken, öte yandan, taşrada yürütülen din hizmetlerinin kapsamının, içeriğinin, alanının genişlemesine ve görevlilerimizin yeni bir hizmet anlayışına kavuşmalarına yönelik toplantı ve seminerlere devam edilmiştir. 2011 yılı sonu itibarıyla Genel Müdürlüğümüze bağlı iki daire başkanı İl Müftüsü olarak yeni görevlere atanmıştır.

2011 yılı din hizmetlerinin yeniden düzenlenmesine yönelik çalışmaların yapıldığı bir yıl olmuştur. Düzenlenen çalıştaylar, toplantılar, sempozyumlar ve diğer etkinliklerle hizmetin yeni bir politika doğrultusunda yeni esaslara bağlı olarak yürütülmesine yönelik temel çalışmalara ağırlık verilmiştir.

Taşra teşkilatımızca yürütülen faaliyetlerin merkezden takibi ve yönlendirilmesine yönelik olarak oluşturulan Din Hizmetleri Bilgi Yönetim Sisteminin sağlıklı çalışmaması bu alanda verilerin istenen düzeyde elde edilmesine engel olmuştur. Bununla birlikte elde edilen verilerden hizmetin tamamına yönelik sağlıklı değerlendirmeler de yapabilmek mümkündür.

Bu sene içinde yenilenen Adalet Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile işbirliği protokolleri cezaevleri ve sosyal hizmet kuruluşlarında yürütülmekte olan hizmetlere yeni bir ivme kazandıracaktır.